Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej en. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Swipe to change

niderlandzki

Prawo spadkowe

Krajowe przepisy prawa spadkowego bardzo się różnią w poszczególnych państwach członkowskich (na przykład pod względem grup spadkobierców, udziału spadkowego i wysokości zachowku, sposobu zarządzania masą spadkową, zakresu odpowiedzialności spadkobierców za długi, itd.).

Informacje ogólne

Ważnym krokiem ułatwiającym dziedziczenie o charakterze międzynarodowym stanowiło przyjęcie w dniu 4 lipca 2012 r. nowych unijnych przepisów na potrzeby uproszczenia formalności prawnych dotyczących międzynarodowych spadków, z którymi to formalnościami muszą sobie radzić obywatele. Przepisy te mają zastosowanie w przypadku dziedziczenia po osobach zmarłych począwszy od 17 sierpnia 2015 r.

Przepisy rozporządzenie gwarantują, że międzynarodowe sprawy spadkowe będą traktowane w sposób spójny oraz rozpatrywane zgodnie z prawem jednego państwa i przez jeden organ. Co do zasady, prawo właściwe dla poszczególnych spraw spadkowych i sąd właściwy ustala się na podstawie ostatniego miejsca zwykłego pobytu zmarłego. Obywatele mogą jednak zdecydować, że prawem właściwym dla ich sprawy spadkowej powinno być prawo państwa, którego obywatelstwo posiadają. W międzynarodowej sprawie spadkowej stosowanie prawa jednego państwa przez jeden organ zapobiega przypadkom prowadzenia równoległych postępowań i wydawania sprzecznych orzeczeń sądowych. Gwarantuje to również, że orzeczenia wydane w poszczególnych państwach członkowskich są uznawane na terytorium Unii bez potrzeby przeprowadzania specjalnej procedury.

Rozporządzenie wprowadza także europejskie poświadczenie spadkowe. Ten dokument wydawany przez organ prowadzący postępowanie w sprawie spadkowej na potrzeby spadkobierców, zapisobierców, wykonawców testamentu lub zarządców majątku spadkowego można wykorzystać, gdy zachodzi konieczność udowodnienia ich praw i uprawnień w innych państwach członkowskich. Z chwilą jego wydania europejskie poświadczenie spadkowe jest uznawane we wszystkich państwach członkowskich bez konieczności przeprowadzania specjalnej procedury.

W dniu 9 grudnia 2014 r. Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze wprowadzające formularze, które mają być stosowane do celów wykonywania rozporządzenia w sprawie spadków:

Word (322 Kb) pl

PDF (762 Kb) pl

Portal „e-Sprawiedliwość" oferuje możliwość wypełnienia tutaj w trybie online i zapisania w formacie PDF formularza V (europejskie poświadczenie spadkowe).

W Danii i Irlandii nie stosuje się powyższego rozporządzenia. W konsekwencji postępowanie w sprawach dotyczących międzynarodowych spadków prowadzone przez organy tych dwóch państw w dalszym ciągu będzie regulowane ich przepisami krajowymi.

Z zakresu rozporządzenia wyłączono zagadnienia związane z podatkiem spadkowym.

Na tej stronie dostępne są informacje o nowych unijnych przepisach prawa spadkowego.

Aby zapoznać się z arkuszami informacyjnymi dotyczącymi **materialnych i procesowych aspektów krajowego prawa spadkowego w poszczególnych państwach członkowskich**, proszę kliknąć na flagę odpowiedniego państwa umieszczoną na niniejszej stronie. Arkusze informacyjne zostały opracowane w ramach europejskiej sieci sądowej w sprawach cywilnych i handlowych (EJN-sprawy cywilne) we współpracy z Radą Notariatów UE (CNUE).

Spadki w Europie to strona internetowa prowadzona przez Radę Notariatów UE. Strona umożliwia znalezienie informacji na temat postępowania spadkowego w 22 państwach członkowskich.

Aby znaleźć notariusza w danym państwie członkowskim, można skorzystać z narzędzia umożliwiającego wyszukiwanie notariuszy (Znajdź notariusza). Narzędzie to udostępnia Komisja Europejska we współpracy z uczestniczącymi w projekcie stowarzyszeniami notarialnymi.

Między przepisami krajowymi dotyczącymi testamentów istnieją znaczne różnice. W niektórych państwach członkowskich osoba sporządzająca testament (zwana spadkodawcą) musi go zarejestrować. W innych państwach członkowskich zaleca się rejestrację jedynie niektórych rodzajów testamentów. W kilku państwach członkowskich nie istnieją rejestry testamentów.

W przypadku gdy zajdzie konieczność zarejestrowania testamentu w danym państwie członkowskim lub w razie potrzeby uzyskania informacji o tym, czy zmarły sporządził testament, istnieje możliwość zapoznania się z arkuszami informacyjnymi przygotowanymi przez Stowarzyszenie Europejskiej Sieci Rejestrów Testamentowych (ENRWA), które to arkusze są dostępne w 3-4 językach. W arkuszach informacyjnych wyjaśniono, jak w poszczególnych państwach członkowskich można zarejestrować testament oraz zawarto porady, w jaki sposób sprawdzić, czy testament został sporządzony.

Powiązane strony

Prawo spadkowe – powiadomienia dokonane przez państwa członkowskie oraz wyszukiwarka pomagająca w ustaleniu właściwego sądu lub organu

Poradnik dla obywateli : jak przepisy UE upraszczają międzynarodowe sprawy spadkowe

Wnioski wypływające z projektu „Dalsze zmiany w dziedzinie interoperacyjności rejestrów testamentów"dotyczącego możliwości usprawnienia postępowania spadkowego za pośrednictwem środków elektronicznych; projekt prowadzony przez estońskie Ministerstwo Sprawiedliwości we współpracy ze Stowarzyszeniem Europejskiej Sieci Rejestrów Testamentów, Radą Notariatów Unii Europejskiej, estońską Izba Notarialną, estońskim Centrum Rejestrów i Systemów Informatycznych oraz państwami członkowskimi Unii Europejskiej:

Studium wykonalności PDF (755 Kb) en

Sprawozdanie końcowe PDF (507 Kb) en

Zalecenia PDF (153 Kb) en

Ostatnia aktualizacja: 16/01/2023

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne".

Prawo spadkowe - Belgia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

W prawie belgijskim wyróżnia się trzy rodzaje testamentów: **testament notarialny** (*testament authentique*) bądź **testament poświadczony notarialnie** (*testament notarié*), **testament holograficzny** (*testament olographe*, który spadkodawca musi własnoręcznie sporządzić, opatrzyć datą i podpisać) oraz **testament międzynarodowy**.

Spadkodawca musi być w stanie wyrazić swoją wolę w sposób skuteczny i swobodny (art. 901–904 kodeksu cywilnego).

Co do zasady, z zastrzeżeniem pewnych odstępstw, zabrania się sporządzania umów o spadek po osobie żyjącej.

W sytuacji zawierającej element transgraniczny testament co do zasady uznaje się w Belgii za ważny, jeżeli jest zgodny z prawem miejsca, w którym został sporządzony (*locus regit actum*), lub zgodny z jednym z aktów prawnych wskazanych w konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 r.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Notariusz, który sporządza testament notarialny lub międzynarodowy lub u którego zostaje zdeponowany testament holograficzny, ma obowiązek zarejestrować ten ostatni w centralnym rejestrze testamentów prowadzonym przez Królewską Federację Notariatu Belgijskiego (Fédération Royale du Notariat belge). Jeżeli chodzi o testamenty holograficzne zdeponowane u notariusza, spadkodawca może odmówić wpisu swojego testamentu do tego rejestru.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

W prawie belgijskim stosuje się zasadę rezerwy spadkowej, zgodnie z którą pewna minimalna część spadku (rezerwa) musi przypaść – w stosownych przypadkach – małżonkowi pozostającemu przy życiu, dzieciom oraz ojcu i matce zmarłego.

W przypadku dzieci (lub zstępnych) rezerwa odpowiada połowie spadku, jeżeli spadkodawca pozostawił jedno dziecko, dwóm trzecim, jeżeli pozostawił dwoje dzieci i trzem czwartym, jeżeli pozostawił co najmniej troje dzieci.

W przypadku braku zstępnych matce i ojcu przysługuje po jednej czwartej masy spadkowej. W tej sytuacji małżonek pozostający przy życiu może jednak odziedziczyć całość spadku.

Małżonkowi pozostającemu przy życiu przysługuje zawsze przynajmniej prawo użytkowania połowy składników majątku stanowiących masę spadkową albo prawo użytkowania nieruchomości stanowiącej główne miejsce zamieszkania i przedmiotów urządzenia domowego, nawet jeżeli ich wartość przekracza połowę masy spadkowej.

Jeżeli spadkodawca zdecydował się nie uwzględnić rezerwy spadkowej w swoim testamencie, a spadkobiercy zamierzają uszanować jego wolę, testament może zostać wykonany. Osoby, które nie otrzymały części spadku zgodnie z zasadą rezerwy spadkowej i które zamierzają dochodzić swoich praw, są uprawnione do wytoczenia powództwa o zmniejszenie wartości darowizn (*action en réduction*).

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli zmarły nie pozostawał w związku małżeńskim i nie miał dzieci, wstępni oraz uprzywilejowani krewni w linii bocznej (bracia i siostry) dziedziczą w pierwszej kolejności. Ojciec i matka otrzymują po jednej czwartej spadku, a bracia/siostry – bądź, w zależności od sytuacji, ich zstępni – resztę masy spadkowej. Jeżeli jedno z rodziców lub dwoje rodziców zmarło, ich udział spadkowy przypada braciom i siostrom spadkodawcy. W przypadku braku wstępnych oraz braci i sióstr lub ich zstępnych połowa spadku przypada krewnym po stronie matki, a połowa – krewnym po stronie ojca (wujowi/stryjowi, cioci, kuzynowi, kuzynce itp.).

Jeżeli zmarły niepozostający w związku małżeńskim ma dzieci, wyłączają one od dziedziczenia wszystkich innych członków rodziny. Dzieci dzielą się spadkiem, czyli prawem do rozporządzania składnikami majątku, korzystania z nich i do czerpania z nich korzyści (*succession en pleine propriété*), w częściach równych. Jeżeli jednak dziecko umrze wcześniej (lub odrzuci spadek bądź zostanie uznane za niegodne), pozostawiając zstępnych, zstępni dziedziczą przez podstawienie w miejsce takiego dziecka zmarłego przed spadkodawcą, odrzucającego spadek lub niegodnego.

Jeżeli zmarły pozostawił małżonka i dzieci, małżonkowi pozostającemu przy życiu przysługuje prawo użytkowania (prawo używania rzeczy i czerpania z niej korzyści) w odniesieniu do całości składników majątku stanowiących masę spadkową. Dzieci dziedziczą w częściach równych prawo do rozporządzania składnikami majątku (*la nue-propriété*).

Jeżeli zmarły pozostawił małżonka, przy czym nie miał dzieci, małżonek pozostający przy życiu zostaje jedynym spadkobiercą, w braku wstępnych i krewnych w linii bocznej do czwartego stopnia pokrewieństwa ze zmarłym. W przeciwnym razie małżonek pozostający przy życiu otrzymuje, co do zasady, prawo użytkowania składników majątku, a inni spadkobiercy – prawo rozporządzania składnikami majątku (*nue-propriété*). Jednak udział przypadający małżonkowi pozostającemu przy życiu zależy w tej sytuacji również od małżeńskiego ustroju majątkowego wybranego przez małżonków: w przypadku gdy małżonkowie zawierający związek małżeński wybrali reżim wspólności małżeńskiej, małżonek pozostający przy życiu dziedziczy udział małżonka, który zmarł wcześniej, w tym prawo do rozporządzania tymi składnikami majątku.

Jeżeli zmarły pozostawił osobę, z którą zawarł zarejestrowany związek partnerski – formą zarejestrowanego związku partnerskiego uznawanego w Belgii jest „zalegalizowany konkubinat". Pozostający przy życiu konkubent lub konkubina są uprawnieni – w odniesieniu do spadku – do użytkowania nieruchomości budynkowej przeznaczonej w czasie prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego na wspólne miejsce zamieszkania rodziny, przy czym dotyczy to również przedmiotów urządzenia domowego. Pozostający przy życiu konkubent lub konkubina mogą jednak zostać pozbawieni prawa do użytkowania na podstawie testamentu lub w drodze przysporzenia między żyjącymi (darowizny) na rzecz innych osób.

Jeżeli zmarły pozostawi partnera, z którym nie zawarł zarejestrowanego związku partnerskiego – a pozostawał w związku wolnym (*cohabitation libre*; związek faktyczny, niezarejestrowany) – partner nie może zostać spadkobiercą, o ile spadkodawca nie przewidział tego w testamencie. Prawo belgijskie nie przyznaje temu partnerowi żadnego ustawowego prawa do dziedziczenia.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Nie wskazano jednego szczególnego organu, który jest odpowiedzialny za postępowanie spadkowe.

Przepisy prawa przewidują jednak, że notariusz podejmuje określone czynności w przypadku testamentu holograficznego bądź międzynarodowego. Ponadto w niektórych sytuacjach istnieje konieczność, aby pewnych czynności dokonał sąd pierwszej instancji (lub sędzia pokoju), w szczególności: w przypadku dziedziczenia przez osoby niemające zdolności do czynności prawnych (małoletnich itp.), przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, spadku nieobjętego, gdy konieczne jest wykonanie zapisów (*délivrance de legs*), bądź w sytuacji sporu dotyczącego likwidacji lub podziału masy spadkowej, które to okoliczności wymagają dokonania czynności przez notariusza wskazanego przez sąd.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

W następstwie zgonu spadkodawcy własność składników majątku stanowiących masę spadkową przechodzi na osoby uprawnione do dziedziczenia. Osoby te mogą wybrać jeden z poniższych wariantów: przyjąć spadek wprost bądź z dobrodziejstwem inwentarza lub odmówić jego przyjęcia.

Spadek można przyjąć w sposób wyraźny lub dorozumiany: przyjęcie jest wyraźne, gdy określona osoba przyjmuje tytuł spadkobiercy lub wchodzi w prawa i obowiązki spadkodawcy na podstawie dokumentu publicznego lub prywatnego; przyjęcie jest dorozumiane, gdy spadkobierca dokonuje czynności wskazującej na zamiar przyjęcia przez niego spadku, której nie miałby prawa dokonać, gdyby nie był spadkobiercą.
Istnieje możliwość przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza w trybie przewidzianym w art. 793 i nast. kodeksu cywilnego.
Spadkobierca, który ma zamiar przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza, jest zobowiązany do złożenia szczególnego oświadczenia w **sekretariacie sądu pierwszej instancji** w okręgu, w którym spadek został otwarty bądź **przed notariuszem**.
Istnieje również możliwość odrzucenia spadku. W tym celu należy przedstawić akt zgonu w **sekretariacie sądu pierwszej instancji** w okręgu, w którym zmarły miał miejsce zamieszkania, i podpisać tam akt odrzucenia spadku (art. 784 i nast. kodeksu cywilnego) bądź dokonać tej czynności **przed notariuszem**.
Oświadczenia muszą być wpisane do rejestru prowadzonego przez sekretariat sądu właściwego dla miejsca otwarcia spadku.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Zob. pkt 7 poniżej.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Nie przewidziano szczególnego postępowania (zob. pkt 3 poniżej).

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Belgijski kodeks cywilny rządzi się zasadą, zgodnie z którą spadek przechodzi na spadkobiercę automatycznie, bez konieczności przeprowadzenia postępowania.
Z chwilą zgonu danej osoby jej spadkobiercom przysługuje pełne prawo do rozporządzenia składnikami majątku spadkodawcy, jego prawami i aktywami, pod warunkiem uregulowania długów spadkowych (art. 718 i 724 kodeksu cywilnego). [Istnieją jednak odstępstwa: zob. pkt 7. poniżej].
W przypadku sądowej likwidacji lub podziału masy spadkowej postępowanie spadkowe zostanie przeprowadzone przez notariusza wskazanego przez sąd i zamknięte poprzez sporządzenie dokumentu podsumowującego podział masy spadkowej (*état liquidatif*). W przypadku polubownej likwidacji lub polubownego podziału masy spadkowej jedynie podział nieruchomości wymaga sporządzenia aktu notarialnego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Prawo belgijskie rządzi się zasadą, zgodnie z którą w następstwie zgonu spadkodawcy spadkobiercy wchodzą w jego prawa i obowiązki (nabywają aktywa i długi spadkowe). Jednakże:
osoby, na rzecz których dokonano zapisu uniwersalnego (*legs universel*) w testamencie holograficznym bądź międzynarodowym, obowiązane są wystąpić do sądu rodzinnego o stwierdzenie nabycia zapisu (*envoi en possession*) (art. 1008 kodeksu cywilnego);
osoby, na rzecz których dokonano zapisu pod tytułem szczególnym (*leg particulier*) (art. 1014 kodeksu cywilnego), osoby, na rzecz których dokonano zapisu pod tytułem ogólnym (*leg à titre universel*) (art. 1011 kodeksu cywilnego), jeżeli istnieją osoby uprawnione do rezerwy, oraz osoby, na rzecz których dokonano zapisu uniwersalnego (*leg universel*) w testamencie notarialnym (art. 1004 kodeksu cywilnego), mają obowiązek wnieść o wykonanie zapisu (*délivrance du legs*).
Pewne kategorie zapisobierców muszą również otrzymać zgodę organu publicznego na przyjęcie zapisu (na przykład zapis na rzecz gminy, instytucji użyteczności publicznej oraz, w pewnych przypadkach, fundacji lub stowarzyszenia prowadzącego działalność nienastawioną na zysk).

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, jeżeli przyjmą spadek wprost. W tym przypadku muszą pokryć wszystkie koszty i spłacić długi spadkowe (art. 724 kodeksu cywilnego).
Jeżeli spadkodawcy przyjmą spadek z dobrodziejstwem inwentarza, odpowiadają za długi spadkowe jedynie do wysokości masy spadkowej, którą nabyli (art. 802 kodeksu cywilnego). Spadkobierca, który pragnie przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza, musi złożyć szczególne oświadczenie w sekretariacie sądu pierwszej instancji w okręgu, w którym otwarto spadek lub przed notariuszem.
Nie, jeżeli odrzuci spadek w drodze oświadczenia złożonego w sekretariacie sądu pierwszej instancji lub przed notariuszem (art. 785 kodeksu cywilnego).
Ponadto zapisobierca, na którego rzecz dokonano zapisu konkretnego składnika majątku, nie jest co do zasady odpowiedzialny za długi spadkowe (art. 1024 kodeksu cywilnego), w odróżnieniu od zapisobiercy uniwersalnego i zapisobiercy pod tytułem ogólnym.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Art. 1 ustawy o zabezpieczeniu hipotecznym z dnia 16 grudnia 1851 r. przewiduje podawanie do wiadomości publicznej transakcji dotyczących nieruchomości i stanowi, że „wszystkie czynności między żyjącymi, zarówno odpłatne, jak i nieodpłatne, dotyczące przeniesienia praw rzeczowych do nieruchomości oraz czynności deklaratywne dotyczące tych praw, z wyjątkiem prawa pierwszeństwa i hipoteki, podlegają wpisowi do rejestru prowadzonego w tym celu w Biurze Zabezpieczenia Hipotecznego (Bureau de la conservation des hypothèques) w okręgu, w którym znajduje się ta nieruchomość”.
W art. 2 tej samej ustawy doprecyzowano, że „podstawę wpisu mogą stanowić jedynie orzeczenia sądu, dokumenty urzędowe i dokumenty prywatne uznane przez wymiar sprawiedliwości bądź przed notariuszem. Pełnomocnictwa dotyczące tych dokumentów muszą również być sporządzone w tej samej formie”.
Ustawa z dnia 16 grudnia 1851 r. nie reguluje podawania do wiadomości publicznej transakcji w przypadku przeniesienia własności w następstwie zgonu.
Ustawa przewiduje jednak wpisywanie do rejestru aktów podziału masy spadkowej. Z tego względu wszyscy spadkobiercy, niezależnie od tego, czy dziedziczą nieruchomości budynkowe, zostaną wskazani w dokumencie, który zostanie wpisany do rejestrów Biura Zabezpieczenia Hipotecznego. Dotyczy to również sprzedaży publicznej bądź sprzedaży nieruchomości budynkowych stanowiących współwłasność spadkobierców za obopólną zgodą.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W Belgii co do zasady nie istnieje system zarządu masą spadkową.
Artykuł 803bis kodeksu cywilnego przewiduje jednak, że spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, może zrezygnować z obowiązku zarządu i likwidacji majątku spadkowego. W takim przypadku spadkobierca winien złożyć wniosek o wyznaczenie, w drodze postanowienia sądu rodzinnego, zarządcy, któremu przekaże wszystkie składniki majątku spadkowego. Zarządca jest obowiązany zlikwidować masę spadkową, przy jednoczesnym poszanowaniu określonych zasad.
Poza tym art. 804 przewiduje, że w przypadku, w którym interesy wierzycieli spadkowych lub zapisobierców mogłyby zostać naruszone przez niedbalstwo spadkobiercy, na rzecz którego dokonano rozrządzenia, lub ze względu na jego stan majątkowy, wszystkie osoby zainteresowane mogą wnieść o jego zastąpienie zarządcą odpowiedzialnym za likwidację masy spadkowej. Zarządca masy spadkowej jest wyznaczany postanowieniem wydanym w postępowaniu niespornym, po wysłuchaniu spadkobiercy lub jego uprzednim wezwaniu.
Ponadto spadkodawca może wskazać wykonawcę testamentowego, który zapewni właściwe wykonanie testamentu.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zob. poprzednie pytanie.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządcy wyznaczonemu na podstawie art. 803bis i 804 przysługują uprawnienia tożsame z uprawnieniami spadkobiercy, na którego rzecz dokonano rozrządzenia. Ciążą na nim te same obowiązki co na spadkobiercy; jest on natomiast zwolniony z obowiązku udzielania poręczenia.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Aby udowodnić, że jest się spadkobiercą, należy przedstawić notarialne poświadczenie dziedziczenia (*acte de notoriété*) bądź zaświadczenie o dziedziczeniu / akt dziedziczenia (jest to najczęstszy przypadek). Ten ostatni jest sporządzany przez notariusza lub, pod pewnymi warunkami, przez urzędnika Biura Praw Spadkowych (bureau des droits de succession) uprawnionego do przyjmowania oświadczeń o dziedziczeniu po zmarłym (art. 1240bis kodeksu cywilnego).

Akt notarialny odzwierciedla rzeczywistość. Ma on moc dowodową: okoliczności potwierdzone w akcie przez tego, kto go sporządził, należy uznać za prawdziwe. Notariusz poświadcza pewne fakty, potwierdzając tożsamość osób, które się przed nim stawiły, oraz stwierdza, o dokonanie jakich czynności się do niego zwróciły. Akt notarialny jest wiarygodny co do swojej treści. Dokument urzędowy jest również opatrzony datą pewną. Poświadczone notarialnie stwierdzenie można podważyć wyłącznie w trybie postępowania, w którym zostanie podniesiony zarzut fałszerstwa (*inscription de faux*).

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 14/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Bułgaria

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Każda osoba, która ukończyła 18. rok życia i która jest w pełni władz umysłowych, może rozporządzać majątkiem na wypadek śmierci. W tym celu sporządza się testament.

Spadkodawca może rozporządzić całością swojego majątku w drodze testamentu. Szczególną cechą prawa bułgarskiego jest fakt, że pewna część majątku testatora lub zmarłego, który nie pozostawił po sobie testamentu (rezerwa spadkowa), jest zawsze wyłączona z rozrządzeń testamentowych, które mają tym samym zastosowanie wyłącznie do rozporządzalnej części spadku.

Rozrządzenia testamentowe mogą odnosić się do całości majątku spadkodawcy, do części tego majątku lub do konkretnego składnika majątku.

Rozrządzenia testamentowe mogą mieć również charakter warunkowy.

Zgodnie z ustawą o dziedziczeniu (Zakon za nasledstvoto) rozrządzenia testamentowe muszą zostać sporządzone w określonej formie, dlatego też wszelkie dokumenty, które nie zachowują tej formy, uznaje się za nieważne.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że w prawie bułgarskim nie przewidziano możliwości dokonania rozrządzeń testamentowych przez dwie osoby lub większą liczbę osób w tym samym testamencie, niezależnie od tego, czy takie rozrządzenia miałyby charakter świadczenia wzajemnego, czy też dokonano by ich na rzecz osób trzecich.

W obowiązujących przepisach przewidziano dwie formy testamentu: testament własnoręczny lub testament w formie aktu notarialnego.

Testament własnoręczny musi zostać spisany w całości odręcznie przez spadkodawcę. Musi zostać również opatrzony datą i podpisem spadkodawcy. Podpis powinien figurować pod rozrządzeniami testamentowymi. Testament można złożyć u notariusza na przechowanie w zapieczętowanej kopercie. W takiej sytuacji notariusz składa na kopercie oświadczenie depozytariusza. Oświadczenie podpisują spadkodawca i notariusz, przy czym oświadczenie wprowadza się następnie do specjalnego rejestru.

Testament własnoręczny można złożyć u notariusza albo u innej osoby, która ma obowiązek udać się do notariusza w celu przedstawienia testamentu niezwłocznie po tym, jak dowie się o śmierci spadkodawcy.

Jeżeli osoba ta nie wywiąże się z tego obowiązku, każda zainteresowana strona może wystąpić do sędziego sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku o wyznaczenie terminu przedstawienia testamentu na potrzeby jego ogłoszenia przez notariusza.

Notariusz ogłasza testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu. Protokół podpisuje osoba, która przedstawiła testament, oraz notariusz. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.

Testament w formie aktu notarialnego sporządza notariusz w obecności dwóch świadków.

Spadkodawca składa ustne oświadczenie woli przed notariuszem, który spisuje je zgodnie z treścią tego oświadczenia, a następnie odczytuje spadkodawcy w obecności świadków. Notariusz zamieszcza w testamencie adnotację dotyczącą dopełnienia tych formalności, określając miejsce i datę sporządzenia testamentu. Następnie testament podpisują spadkodawca, świadkowie i notariusz.

Jeżeli spadkodawca nie jest w stanie podpisać testamentu, musi podać przyczynę, dla której nie jest w stanie złożyć podpisu, a notariusz dokonuje adnotacji na temat tych powodów przed odczytaniem testamentu.

Przed ogłoszeniem testamentu w formie aktu notarialnego notariusz, u którego złożono testament, sporządza oświadczenie zawierające opis stanu testamentu i adnotację o jego otwarciu. Notariusz opatruje to oświadczenie swoim podpisem. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.

Testament może zostać odwołany wprost wskutek sporządzenia nowego testamentu lub na mocy aktu notarialnego, w którym spadkodawca wyraźnie oświadczy, że odwołuje swoje wcześniejsze rozrządzenia w całości lub w części.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi rejestracji odpisy otwartych testamentów dotyczących nieruchomości lub praw własności nieruchomości muszą być wprowadzane do rejestru.

Ponadto każdy organ dokonujący wpisów w rejestrze prowadzi również alfabetyczny spis aktów notarialnych i testamentów. W spisie tym rejestruje się również imiona i nazwiska spadkodawców, których testamenty w formie aktu notarialnego zostały wykonane przez notariuszy, przypadki odwołania testamentów oraz imiona i nazwiska spadkodawców, których testamenty własnoręczne zostały oddane notariuszom na przechowanie. W takim przypadku poza imieniem i nazwiskiem spadkodawcy w spisie rejestruje się również imię i nazwisko notariusza przechowującego dany akt notarialny lub testament własnoręczny.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Jak już wspomniano, w prawie bułgarskim przewidziano przepisy ograniczające swobodę rozrządzania majątkiem na wypadek śmierci. Ograniczenia te wprowadzono z myślą o osobach bliskich spadkodawcy: pozostającym przy życiu małżonku, dzieciach, a w przypadku gdy spadkodawca nie pozostawił po sobie zstępnych (dzieci ani wnuków) – rodzicach spadkodawcy.

Ograniczenia te ustanowiono w art. 28 i 29 ustawy o dziedziczeniu: dotyczą one wyłącznie przypadków, w których spadkodawca pozostawił po sobie zstępnych, rodziców lub małżonka. W takich przypadkach spadkodawca nie może rozrządzić majątkiem ani przekazać majątku w drodze darowizny, jeżeli zmniejszyłoby to wysokość rezerwy spadkowej przysługującej tym osobom. Część spadku, która nie stanowi rezerwy spadkowej, stanowi rozporządzalną część spadku.

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił po sobie małżonka, w obowiązującym prawie przewidziano, że wysokość rezerwy spadkowej jest równa:

1) w przypadku jednego dziecka (w tym przysposobionego) lub zstępnych tego dziecka – połowie majątku;

2) w przypadku co najmniej dwojga dzieci lub ich zstępnych – dwóm trzecim majątku spadkodawcy.

Wysokość rezerwy przysługującej pozostającej przy życiu matce lub pozostającemu przy życiu ojcu lub obojgu pozostającym przy życiu rodzicom jest równa jednej trzeciej wartości spadku, natomiast wysokość rezerwy przysługującej małżonkowi jest równa połowie wartości spadku, jeżeli małżonek jest wyłącznym spadkobiercą, lub jednej trzeciej wartości spadku, jeżeli spadkodawca pozostawił pozostających przy życiu rodziców.

Jeżeli spadkodawca pozostawił zstępnych i pozostającego przy życiu małżonka, rezerwa spadkowa małżonka jest równa wartości rezerwy każdego dziecka. W tej sytuacji rozporządzalna część spadku równa się jednej trzeciej majątku spadkowego w przypadku jednego dziecka, jednej czwartej w przypadku dwojga dzieci i jednej szóstej w przypadku co najmniej trojga dzieci.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu, spadek dziedziczą jego spadkobiercy ustawowi na następujących zasadach:

jeżeli zmarły nie miał małżonka ani żadnych dzieci, dziedziczą po nim pozostający przy życiu rodzice w częściach równych lub pozostający przy życiu rodzic (art. 6 ustawy o dziedziczeniu).

Jeżeli spadkodawca pozostawił wyłącznie wstępnych drugiego stopnia lub wstępnych dalszych stopniem, wstępni najbliżej spokrewnieni ze spadkodawcą dziedziczą w częściach równych (art. 7 ustawy o dziedziczeniu).

Jeżeli spadkodawca pozostawił wyłącznie pozostające przy życiu rodzeństwo, dziedziczy ono w częściach równych (art. 8 ust. 1 ww. ustawy).

Jeżeli zmarły pozostawił pozostające przy życiu rodzeństwo lub pozostających przy życiu wstępnych drugiego stopnia lub wstępnych dalszych stopniem, rodzeństwo otrzymuje dwie trzecie spadku, a wstępni – jedną trzecią (art. 8 ust. 2 ww. ustawy);

jeżeli zmarły nie miał małżonka, ale pozostawił pozostające przy życiu dzieci (w tym przysposobione), dziedziczą one w częściach równych (art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Udział spadkowy dziecka, które nie dożyło otwarcia spadku, przypada jego zstępnym w kolejności dziedziczenia (zasada reprezentacji);

jeżeli zmarły pozostawił małżonka, ale nie pozostawił żadnych dzieci, wstępnych, żadnego rodzeństwa ani żadnych zstępnych rodzeństwa, małżonek dziedziczy spadek w całości (art. 9).

Jeżeli małżonek dziedziczy w zbiegu ze wstępnymi lub rodzeństwem lub zstępnymi rodzeństwa, przysługuje mu połowa majątku zmarłego, pod warunkiem że dziedziczenie następuje przed upływem 10 lat od zawarcia małżeństwa. W przeciwnym razie małżonkowi przypada udział w wysokości dwóch trzecich spadku. Jeżeli małżonek dziedziczy w zbiegu ze wstępnymi oraz rodzeństwem lub zstępnymi rodzeństwa, małżonek w pierwszym przypadku dziedziczy jedną trzecią majątku, a drugim przypadku – połowę;

jeżeli zmarły pozostawia małżonka i dzieci, małżonek i dzieci dziedziczą w częściach równych (art. 9 ust. 1).

W braku osób uprawnionych do dziedziczenia w opisanych powyżej sytuacjach lub w przypadku, gdy wszyscy spadkobiercy odrzucą spadek lub zrzekną się dziedziczenia, spadek przechodzi na własność Skarbu Państwa – nie dotyczy to jednak ruchomości, nieruchomości mieszkalnych, warsztatów i garaży, a także działek i nieruchomości przeznaczonych głównie pod zabudowę mieszkaniową, które przechodzą na własność gminy, w której są położone.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Oświadczenie o przyjęciu spadku można złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku – w takim przypadku oświadczenie o przyjęciu spadku wpisuje się do specjalnego rejestru.

Uznaje się, że do przyjęcia spadku doszło również wtedy, gdy spadkobierca, który nie złożył oświadczenia o przyjęciu spadku na piśmie, dokonuje czynności w sposób oczywisty wskazujących na wolę przyjęcia spadku lub gdy spadkobierca ukrywa odziedziczony majątek. W tym drugim przypadku spadkobierca traci prawo do udziału w zatajonym spadku.

Alternatywnie, spadek można przyjąć z dobrodziejstwem inwentarza – w takiej sytuacji spadkobierca ponosi odpowiedzialność wyłącznie do wartości otrzymanego spadku.

W takich przypadkach oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należy złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Sędzia sądu rejonowego może wydłużyć ten termin maksymalnie o kolejne trzy miesiące.

Działając na wniosek którejkolwiek z zainteresowanych stron, sędzia sądu rejonowego po wezwaniu osoby uprawnionej do dziedziczenia wyznacza tej osobie termin, przed upływem którego ma ona złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jeżeli przeciwko spadkobiercy toczy się postępowanie sądowe, wspomniany termin wyznacza sąd rozpatrujący tę sprawę. Jeżeli spadkobierca nie dokona odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, traci prawo do przyjęcia spadku.

W tym przypadku oświadczenie spadkobiercy odnotowuje się w specjalnym rejestrze oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza jest obowiązkowe w przypadku osób, które nie ukończyły jeszcze 18. roku życia, osób ubezwłasnowolnionych oraz organizacji państwowych i publicznych, przy czym oświadczenie o przyjęciu spadku należy złożyć na piśmie w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Oświadczenie o przyjęciu spadku wpisuje się do specjalnego rejestru prowadzonego przez sąd rejonowy, w którego okręgu dokonano otwarcia spadku.
Jeżeli chodzi o testamenty, osoba będąca w posiadaniu testamentu własnoręcznego ma obowiązek – niezwłocznie po tym, jak dowie się o śmierci spadkodawcy – udać się do notariusza w celu przedstawienia testamentu.
Każda zainteresowana strona może wystąpić do sędziego sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku o wyznaczenie terminu przedstawienia testamentu na potrzeby jego ogłoszenia przez notariusza.
Notariusz ogłasza testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu. Protokół podpisuje osoba, która przedstawiła testament, oraz notariusz. Dokument zawierający testament dołącza się do protokołu, a wyżej wymienione osoby parafują każdą stronę.
Jeżeli testament przekazano notariuszowi na przechowanie (art. 25 ust. 2 ustawy), opisanych wyżej czynności dokonuje ten notariusz.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Dziedziczenie następuje z chwilą przyjęcia spadku. Przyjęcie spadku staje się skuteczne po otwarciu spadku.
Poza przypadkami wyraźnego przyjęcia spadku w drodze jednoznacznego oświadczenia złożonego na piśmie do przyjęcia spadku może dojść również wtedy, gdy spadkobierca, który nie złożył oświadczenia o przyjęciu spadku na piśmie, dokonuje czynności w sposób oczywisty wskazujących na wolę przyjęcia spadku lub gdy spadkobierca ukrywa odziedziczony majątek. W tym drugim przypadku spadkobierca traci prawo do udziału w zatajonym spadku.
Działając na wniosek którejkolwiek z zainteresowanych stron, sędzia sądu rejonowego po wezwaniu osoby uprawnionej do dziedziczenia wyznacza tej osobie termin, przed upływem którego ma ona złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jeżeli przeciwko spadkobiercy toczy się postępowanie sądowe, wspomniany termin wyznacza sąd rozpatrujący tę sprawę.
Jeżeli spadkobierca nie dokona odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, traci prawo do przyjęcia spadku.
W tym przypadku oświadczenie spadkobiercy odnotowuje się w specjalnym rejestrze oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.
Odrzucenie spadku podlega takiej samej procedurze i jest rejestrowane w ten sam sposób.
W tym kontekście należy również pamiętać o tym, że zgodnie z art. 43 ustawy o podatkach i opłatach lokalnych (Zakon za mestnite danatsi i taksi) banki, zakłady ubezpieczeń i inne przedsiębiorstwa, a także wszelkie inne podmioty będące depozytariuszami papierów wartościowych, środków pieniężnych lub innych składników majątku stanowiących część spadku, którego otwarcia podmioty te są świadome, lub mające zobowiązania z tytułu papierów wartościowych bądź zobowiązane do zwrotu środków pieniężnych lub składników majątku stanowiących część spadku, którego otwarcia podmioty te są świadome, są zobowiązane do przekazania wykazu tych składników majątku organom gminy, w której doszło do otwarcia spadku, zanim dojdzie do wypłacenia, wydania lub przekazania któregokolwiek z tych składników majątku.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Obowiązują zasady stosowane w przypadku przyjęcia lub odrzucenia spadku.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zrzeczenie się lub przyjęcie rezerwy spadkowej nie wymaga żadnej specjalnej procedury. Uprawniony do rezerwy, który nie może jednak jej otrzymać w pełnej wysokości w związku z zapisami lub darowiznami, może wystąpić do sądu o zmniejszenie tych zapisów i darowizn w stopniu niezbędnym do uzupełnienia przysługującej mu rezerwy, po uwzględnieniu zapisów i darowizn dokonanych na jego rzecz, z wyjątkiem darowizn zwyczajowo przyjętych w danych stosunkach.
Jeżeli spadkobierca konieczny, którego rezerwa uległa obniżeniu, wykonuje swoje prawo do dziedziczenia wobec osób niebędących spadkobiercami ustawowymi, jest zobowiązany do przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.
W celu ustalenia rozporządzalnej części spadku oraz rezerwy spadkowej dokonuje się spisu inwentarza spadku należącego do spadkodawcy w chwili jego śmierci, po odliczeniu długów i ewentualnego zwiększenia majątku spadkowego, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy o dziedziczeniu. Następnie dolicza się darowizny, z wyjątkiem darowizn zwyczajowo przyjętych w danych stosunkach, w zależności od ich statusu w chwili, gdy ich dokonano, oraz ich wartości w chwili otwarcia spadku w przypadku nieruchomości lub w chwili, gdy ich dokonano, w przypadku ruchomości.
Rozrządzenia testamentowe obniża się proporcjonalnie bez dokonywania rozróżnienia na spadkobierców i zapisobierców, chyba że spadkodawca postanowił inaczej.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Likwidację spadku przeprowadza się w drodze sądowego lub umownego działu spadku.
Każdy ze współwłaścicieli ma prawo zażądać działu spadku niezależnie od wielkości swojego udziału. Każdy spadkobierca może wystąpić o wydanie mu przysługującego mu udziału w spadku w naturze, jeżeli jest to możliwe do zrealizowania w praktyce, a wszelkie nierówności w wysokości udziałów koryguje się za pomocą świadczeń pieniężnych.
Umowny dział spadku przeprowadza się za zgodą wszystkich współwłaścicieli. Umownego działu spadku dokonuje się w drodze umowy. Zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o własności, jeżeli przedmiotem umownego działu spadku jest ruchomość o wartości przekraczającej 50 lewów lub nieruchomość, dział musi zostać przeprowadzony w formie pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi. W przypadku umownego działu spadku udział nominalny każdego współwłaściciela w majątku wspólnym staje się odrębnym i niezależnym prawem własności do rzeczywistego udziału w majątku będącym przedmiotem współwłasności.
Sądowy dział spadku odbywa się w drodze postępowania szczególnego uregulowanego w art. 341 i nast. kodeksu postępowania cywilnego. O dział spadku można wnieść w każdym czasie, ponieważ nie obowiązują terminy przedawnienia. To postępowanie procesowe odbywa się w dwóch etapach.
Etap pierwszy obejmuje ustalenie, czy dział spadku jest dopuszczalny:
Współspadkobierca ubiegający się o dział spadku wnosi pisemny wniosek do sądu rejonowego, załączając do niego:
1. akt zgonu spadkodawcy i poświadczenie dziedziczenia;
2. poświadczenie lub inny dowód pisemny dotyczący majątku spadkowego;
3. odpisy wniosku i załączników do niego dla pozostałych współspadkobierców.
W trakcie pierwszego posiedzenia sądu każdy ze współspadkobierców ma prawo wnieść wniosek o włączenie do masy spadkowej innych składników majątku. Również na pierwszym posiedzeniu sądu współspadkobierca może podważyć prawo innego współspadkobiercy do uczestniczenia w dziale spadku, wielkość jego udziału lub zaliczenie określonych składników majątku na schedę spadkową.
W postępowaniu działowym sąd rozpatruje spory dotyczące pochodzenia, przysposobień, testamentów i autentyczności pisemnych dowodów lub wniosków o obniżenie wysokości rozrządzeń testamentowych lub darowizn.

Pierwszy etap kończy się orzeczeniem na temat dopuszczalności działu. Sąd określa, które składniki majątku będą przedmiotem działu między wskazanymi osobami oraz udział każdego współspadkobiercy. Sąd orzeka również – gdy wyda orzeczenie o dopuszczalności działu ruchomości – która ze stron postępowania o dział spadku ma je zatrzymać.
Jeżeli co najmniej jeden ze spadkobierców nie korzysta z masy spadkowej zgodnie ze swoim prawem do dziedziczenia, sąd w tym samym lub późniejszym orzeczeniu może na wniosek spadkobiercy wskazać, którzy spadkobiercy mają korzystać z danych składników majątku do czasu zakończenia działu spadku albo jakie kwoty mają zapłacić osoby korzystające z tych składników majątku pozostałym współspadkobiercom.
Drugi etap obejmuje sam dział spadku. Na tym etapie określa się zatem wielkość udziałów, a poszczególne strony postępowania o dział spadku otrzymują na wyłączną własność konkretne składniki majątku. Odbywa się to poprzez sporządzenie oświadczenia o dziale i w drodze losowania. Sąd sporządza oświadczenie o dziale na podstawie opinii biegłego zgodnie z ustawą o dziedziczeniu. Po sporządzeniu projektu oświadczenia o dziale sąd wzywa strony w celu odczytania im tego oświadczenia i rozpatrzenia ich sprzeciwów. Następnie sąd sporządza końcowe oświadczenie o dziale i ogłasza je w wyroku. Po uprawomocnieniu się wyroku dotyczącego oświadczenia o dziale spadku sąd wzywa strony w celu przeprowadzenia losowania. Sąd może podzielić odziedziczone składniki majątku między strony postępowania o dział spadku bez losowania, jeżeli określenie udziałów i przeprowadzenie losowania jest niemożliwe lub nadmiernie utrudnione.
Jeżeli składnik majątku jest niepodzielny i nie można go włączyć do żadnego udziału, sąd zarządza jego sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Strony działu spadku mogą uczestniczyć w tej licytacji.
W przypadku gdy niepodzielnym składnikiem majątku jest dom stanowiący przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej, która ustała w wyniku śmierci małżonka lub rozwodu, a pozostający przy życiu małżonek lub były małżonek sprawujący prawa rodzicielskie nad dziećmi zrodzonymi z tego małżeństwa nie ma własnego domu, sąd może na wniosek tego małżonka potraktować dom jako udział, rozliczając udziały innych stron postępowania o dział spadku za pomocą innych składników majątku lub środków pieniężnych.
W przypadku gdy niepodzielnym składnikiem majątku jest dom, strona postępowania o dział spadku, która zamieszkiwała tam w chwili otwarcia spadku i która nie ma żadnego innego domu, może złożyć wniosek o włączenie tego domu do jej udziału i rozliczenie udziałów pozostałych stron postępowania za pomocą innych składników majątku lub środków pieniężnych. Jeżeli kilka stron spełnia te warunki i zgłosi roszczenie do tego składnika majątku, pierwszeństwo przyznaje się osobie, która zaoferuje najwyższą cenę.
Wniosek o przyznanie składnika majątku należy wnieść nie później niż na pierwszym posiedzeniu sądu po uprawomocnieniu się orzeczenia dotyczącego dopuszczalności działu spadku. Majątek wycenia się według jego rzeczywistej wartości.
W przypadku rozliczenia pieniężnego płatności środków wraz z ustawowymi odsetkami należy dokonać w ciągu sześciu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia dotyczącego przyznania danego składnika majątku.
Strona postępowania o dział spadku, która otrzymała składnik majątku w swoim udziale, staje się jego właścicielem w chwili przelania w przewidzianym terminie środków pieniężnych wraz z ustawowymi odsetkami. Niedokonanie płatności w terminie skutkuje tym, że orzeczenie dotyczące przyznania składnika majątku jest nieważne z mocy prawa oraz że dany składnik majątku zostaje wystawiony na sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Taki składnik majątku może zostać przyznany innej stronie postępowania o dział spadku, która spełnia wymogi i która złożyła wniosek o jego przyznanie w przewidzianym terminie, bez wystawiania go na sprzedaż w drodze licytacji publicznej, pod warunkiem że taka strona niezwłocznie zapłaci oszacowaną cenę obniżoną o wartość swojego udziału w tym składniku majątku. Uzyskaną kwotę dzieli się proporcjonalnie między pozostałe strony postępowania o dział spadku.
Postępowanie w sprawie sądowego działu spadku może zostać umorzone, a masa spadkowa –podzielona w drodze umowy, zawartej przez strony postępowania, zatwierdzonej przez sąd.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Dziedziczenie następuje z chwilą przyjęcia spadku. Do czasu przyjęcia spadku osoba uprawniona do dziedziczenia może zarządzać masą spadkową i wnosić powództwa posesoryjne w celu ochrony posiadania.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Poprzez otrzymanie odpowiedniego udziału (udziału niepodzielnego) w masie spadkowej każdy spadkobierca lub zapisobierca uzyskuje udział nominalny w majątku i długach spadkodawcy zawartych w masie spadkowej.
Spadkobiercy, którzy przyjęli spadek, są zobowiązani do spłacenia długów obciążających masę spadkową w stosunku odpowiadającym wielkości ich udziałów.
Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, ponosi odpowiedzialność wyłącznie do wartości otrzymanego spadku.
Oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza należy złożyć na piśmie przed sędzią sądu rejonowego w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otwarciu spadku. Sędzia sądu rejonowego może wydłużyć ten termin maksymalnie o kolejne trzy miesiące.
Oświadczenie o przyjęciu spadku wprowadza się do specjalnego rejestru sądowego.
Osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych oraz organy rządowe i pozarządowe przyjmują spadek wyłącznie z dobrodziejstwem inwentarza.
Jeżeli jeden ze spadkobierców przyjmuje spadek z dobrodziejstwem inwentarza, pozostali spadkobiercy mogą z tego skorzystać bez uszczerbku dla ich prawa do przyjęcia lub odrzucenia spadku.
Inwentarz sporządza się zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego.
Wierzyciele masy spadkowej i zapisobiercy mogą – w terminie trzech miesięcy od daty przyjęcia spadku – wystąpić o oddzielenie majątku spadkodawcy od majątku spadkobiercy. W przypadku nieruchomości takie oddzielenie przeprowadza się poprzez wpisanie nieruchomości spadkodawcy do rejestru zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o katastrze i rejestrze nieruchomości (Zakon za kadastara i imotniya registar), natomiast w przypadku ruchomości – poprzez zwrócenie się do sądu rejonowego o wpisanie ich do specjalnego rejestru oświadczeń o przyjęciu i odrzuceniu spadku.
Wierzyciele masy spadkowej i zapisobiercy, którzy wystąpili o oddzielenie majątku, mają pierwszeństwo przed wierzycielami i zapisobiercami, którzy nie zwrócili się z takim wnioskiem. Jeżeli zarówno wierzyciele, jak i zapisobiercy wystąpili o oddzielenie majątku, pierwszeństwo przysługuje wierzycielom.
W przypadku wydania tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkodawcy egzekucję można przeprowadzić również z majątku jego spadkobierców, chyba że odrzucili oni spadek lub przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Jeżeli spadkobierca odmówił przyjęcia spadku, komornik wyznacza termin zgodnie z art. 51 ustawy o dziedziczeniu i przekazuje oświadczenie spadkobiercy właściwemu sądowi rejonowemu w celu jego należytego zarejestrowania.
Jeden z konkretnych przypadków, w których spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy, omówiono w art. 150 ustawy o przeciwdziałaniu korupcji i konfiskacie mienia uzyskanego w sposób niezgodny z prawem (Zakon za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo) – artykuł ten stanowi, że wszelkiego rodzaju mienie uzyskane w sposób niezgodny z prawem podlega konfiskacie również po przekazaniu go spadkobiercom lub zapisobiercom – do wysokości majątku, który otrzymali.
W takiej sytuacji prawo do konfiskaty majątku przysługujące państwu na mocy tej ustawy wygasa po upływie dziesięcioletniego terminu przedawnienia, który rozpoczyna bieg w dniu nabycia odpowiednich składników majątku. Bieg terminu przedawnienia ulega jednak zawieszeniu na czas trwania postępowania, o którym mowa w rozdziale IV tej ustawy.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Odpisy ogłoszonych testamentów odnoszących się do nieruchomości i praw własności do nieruchomości muszą zostać zarejestrowane. W przypadku testamentu pod tytułem ogólnym istnienie nieruchomości w danym okręgu sądowym poświadcza się oświadczeniem zawierającym notarialnie poświadczony podpis uprawnionego, w którym wskazuje on nieruchomości w danym okręgu sądowym, o których jest mu wiadomo. Oświadczenie składa się wraz z testamentem sędziemu rejestrowemu w okręgu, w którym znajduje się nieruchomość.
Sędzia rejestrowy poleca urzędowi rejestrowemu w okręgu, w którym znajduje się nieruchomość, aby dokonał odpowiedniego wpisu odnoszącego się do tej nieruchomości. Akty notarialne podlegające rejestracji zostają zatem wpisane do powszechnie dostępnych rejestrów.
Do wniosku o rejestrację dołącza się dwa notarialnie poświadczone odpisy testamentów dotyczących nieruchomości i praw własności do nieruchomości.
Inne dokumenty podlegające rejestracji obejmują umowy dotyczące podziału nieruchomości, oświadczenia dotyczące sądowego podziału nieruchomości, prawomocne orzeczenia sądu zastępujące takie oświadczenia oraz wnioski wierzycieli lub zapisobierców spadkodawcy o oddzielenie nieruchomości spadkodawcy.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Ustanowienie zarządcy spadku (wykonawcy testamentu) nie jest obowiązkowe. Spadkodawca może wyznaczyć do zarządu spadkiem jedną osobę mającą zdolność do czynności prawnych lub kilka takich osób.
Na wniosek każdej zainteresowanej strony sędzia sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku może wyznaczyć termin, przed upływem którego osoba wyznaczona na zarządcę powinna podjąć się pełnienia tej funkcji. Jeżeli nie uczyni tego w wyznaczonym terminie, uznaje się, że nie przyjęła ona tej funkcji.
Sędzia sądu rejonowego może zwolnić zarządcę ze sprawowania zarządu, jeżeli zaniedbuje on swoje obowiązki lub jest niezdolny do ich wykonywania lub jeżeli działa w sposób podważający zaufanie pokładane w zarządcy.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zobacz odpowiedź na poprzednie pytanie.
Ogólnie rzecz biorąc, jeżeli spadkodawca zmarł, nie pozostawiwszy testamentu lub nie wyznaczywszy zarządcy, każda osoba uprawniona do dziedziczenia może zarządzać składnikami masy spadkowej i zgłaszać roszczenia posesoryjne w celu ochrony posiadania tych składników do czasu przyjęcia spadku przez spadkobiercę.
Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, zarządza masą spadkową i pozostaje tym samym zobowiązany do traktowania masy spadkowej z taką samą dbałością, jaką wykazuje w odniesieniu do własnego majątku. Taki spadkobierca nie może zbyć nieruchomości w ciągu pięciu lat od dnia przyjęcia spadku ani ruchomości w ciągu trzech lat od dnia przyjęcia spadku, chyba że sąd rejonowy wyrazi na to zgodę; w przeciwnym wypadku spadkobierca ponosi nieograniczoną odpowiedzialność z tytułu długów spadkodawcy. Taki spadkobierca ma obowiązek informować wierzycieli i zapisobierców o podejmowanych przez siebie czynnościach związanych z zarządem masą spadkową.
Jeżeli miejsce zamieszkania osoby uprawnionej do dziedziczenia nie jest znane lub jeżeli miejsce zamieszkania tej osoby jest znane, ale osoba ta nie przyjęła odpowiedzialności za zarząd masą spadkową, sąd rejonowy – z urzędu lub na wniosek zainteresowanych stron – wyznacza zarządcę masy spadkowej.
Zarządca ma również obowiązek sporządzić spis inwentarza masy spadkowej. Zarządca zgłasza roszczenia dotyczące majątku spadkowego i długów spadkowych i odpowiada na takie roszczenia. Zarządca ma obowiązek uzyskać zgodę sądu rejonowego na spłatę długów spadkowych, wykonanie zapisów oraz sprzedaż nieruchomości.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca ma obowiązek sporządzić inwentarz składników majątku, przy czym zwraca się do spadkobierców i zapisobierców o udział w tej czynności.
Zarządca przejmuje masę spadkową i zarządza nią w zakresie, w jakim jest to konieczne do wykonania rozrządzeń testamentowych.
Zarządca nie jest uprawniony do zbywania składników majątku, chyba że jest to konieczne i odbywa się za zgodą sędziego sądu rejonowego, który wydaje orzeczenie po wysłuchaniu spadkobierców.
Jeżeli chodzi o przypadki, w których zarządcę wyznacza sąd rejonowy, zob. odpowiedź na pytanie w pkt 9.2.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jeżeli spadkodawca pozostawił testament własnoręczny, notariusz ogłasza ten testament, sporządzając protokół zawierający opis stanu testamentu i adnotację o otwarciu testamentu.
Potwierdzeniem praw spadkobierców ustawowych jest poświadczenie dziedziczenia wydane przez wójta gminy, w którym znajdowało się ostatnie stałe miejsce zamieszkania spadkodawcy.
Poświadczenia dziedziczenia wydaje się wyłącznie osobom, które w dniu śmierci figurowały w ewidencji ludności i dla których sporządzono akt zgonu.
Jeżeli spadkodawca nie jest obywatelem bułgarskim, ale figuruje w ewidencji ludności, a jego akt zgonu nie został sporządzony na terytorium Bułgarii, uzyskanie stosownego poświadczenia wiąże się z koniecznością przedstawienia odpisu aktu zgonu sporządzonego przez zagraniczny urząd stanu cywilnego lub wyciągu z takiego aktu zgonu. Jeżeli w ewidencji ludności nie udostępniono wszystkich danych niezbędnych do wydania poświadczenia, należy przedstawić dokument urzędowy wydany przez właściwe organy państwa, którego obywatelem jest dana osoba, aby potwierdzić jej stan cywilny, informacje na temat jej współmałżonka oraz krewnych w linii prostej do pierwszego stopnia pokrewieństwa i krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa.
Poświadczenie wydaje się zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o rejestrach stanu cywilnego i art. 9 rozporządzenia w sprawie wydawania poświadczeń na podstawie ewidencji ludności. Poświadczenie wydaje się spadkobiercy, jego pełnomocnikowi lub osobom trzecim, pod warunkiem że osoby te potrzebują go do wykonywania swoich uprawnień lub pod warunkiem że są one wyraźnie uprawnione na mocy pełnomocnictwa poświadczonego notarialnie.
Do wydania poświadczenia wymagane są następujące dokumenty:
– wniosek sporządzony na formularzu centrum informacyjnego urzędu stanu cywilnego (GRAO), zawierający szczegółowe dane spadkobierców zmarłego; wniosek składa spadkobierca lub osoba upoważniona przez spadkobiercę;
– odpis aktu zgonu (jeżeli wydała go inna gmina);
– dowód tożsamości wnioskodawcy;
– poświadczone notarialnie pełnomocnictwo, jeżeli wniosek składa upoważniony pełnomocnik.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 03/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Czechy

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Ogólne sposoby sporządzania testamentu

Poza wyjątkowymi przypadkami testament sporządza się na piśmie. Ze względu na pewność prawa data jest jednym z elementów koniecznych testamentu.
W prawie czeskim nie dopuszcza się sporządzenia testamentów wspólnych przez kilka osób.
Zgodnie z prawem czeskim testament można sporządzić w jeden z następujących sposobów:
a) spadkodawca może własnoręcznie sporządzić i podpisać testament;
b) spadkodawca może również sporządzić testament w inny sposób niż własnoręcznie, jeżeli złoży na nim własnoręczny podpis i wyraźnie potwierdzi przed dwoma obecnymi przy tym w tym samym czasie świadkami, że dokument zawiera jego ostatnią wolę. W takim przypadku świadkowie podpisują dokument i załączają do niego oświadczenie potwierdzające, że są świadkami, wraz z informacjami umożliwiającymi ich identyfikację;
c) niewidomy spadkodawca wyraża swoją ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności trzech świadków. Taki testament ma formę dokumentu, który musi zostać odczytany na głos przez świadka innego niż świadek spisujący testament. Jeżeli spadkodawca cierpi na innego rodzaju niepełnosprawność sensoryczną uniemożliwiającą mu czytanie lub pisanie, treść testamentu musi mu zostać przekazana w sposób zrozumiały dla niego i wszystkich świadków;
d) spadkodawca może również sporządzić testament w formie aktu notarialnego.

Sporządzanie testamentu w wyjątkowych przypadkach

Przy sporządzaniu testamentów w warunkach ekstremalnych, w szczególności w sytuacji zagrożenia życia, stosuje się zasady szczególne.
a) Jeżeli z uwagi na zaistnienie nieprzewidzianych okoliczności życie spadkodawcy jest narażone na wyraźne i bezpośrednie niebezpieczeństwo lub jeżeli spadkodawca przebywa w miejscu, w którym – z uwagi na wystąpienie sytuacji nadzwyczajnej (wojna, klęska żywiołowa itp.) – kontakty społeczne zostały ograniczone w stopniu uniemożliwiającym sporządzenie testamentu w inny sposób, spadkodawca może sporządzić testament ustnie przy jednoczesnej obecności trzech świadków. Jeżeli po upływie dwóch tygodni od daty sporządzenia testamentu ustnego spadkodawca będzie w dalszym ciągu pozostawał przy życiu, taki testament uznaje się za nieważny.
b) Jeżeli istnieją uzasadnione obawy, że spadkodawca może umrzeć przed sporządzeniem testamentu w obecności notariusza, testament może zostać spisany w obecności dwóch świadków przez wójta/burmistrza gminy, w której spadkodawca ma swoje miejsce zamieszkania. Taki testament zachowuje ważność przez okres trzech miesięcy od dnia, w którym spadkodawca odzyskał zdolność do sporządzenia testamentu przed notariuszem. Taki testament określa się mianem „testamentu allograficznego".
c) Testament może zostać spisany na pokładzie czeskiego statku powietrznego lub morskiego przez osobę odpowiedzialną za statek powietrzny lub morski lub przez jej przedstawiciela w obecności dwóch świadków, jeżeli istnieją uzasadnione przesłanki przemawiające za sporządzeniem testamentu w taki sposób. Ważność takiego testamentu również jest ograniczona do trzech miesięcy.
d) Ostatnią wolę żołnierza, który bierze udział w konflikcie zbrojnym, może spisać dowódca jednostki lub inny oficer w obecności dwóch świadków. Podobnie jak we wcześniej opisanych przypadkach taki testament zachowuje ważność maksymalnie przez trzy miesiące.

Umowa o spadek

W umowie o spadek spadkodawca będący osobą pełnoletnią i posiadający pełną zdolność do czynności prawnych może wyznaczyć spadkobiercę lub zapisobiercę, którym może być druga umawiająca się strona lub osoba trzecia. Spadkodawca nie może jednostronnie unieważnić umowy o spadek.
W umowie o spadek spadkodawca nie może rozrządzić więcej niż trzema czwartymi swojego majątku; jedna czwarta majątku musi pozostać nieobjęta umową, choć spadkodawca może sporządzić testament obejmujący tę pozostałą część majątku.
W ramach umowy o spadek małżonkowie mogą wyznaczyć się nawzajem na swoich spadkobierców. Małżonkowie mogą również uzgodnić, że prawa i obowiązki przewidziane w umowie o spadek wygasają w chwili rozwodu.
Umowa o spadek może zostać sporządzona wyłącznie w formie dokumentu urzędowego, tj. w formie aktu notarialnego.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W 2001 r. utworzono centralny rejestr testamentów. W dniu 1 stycznia 2014 r., po ogólnej rekodyfikacji prawa prywatnego w Republice Czeskiej, rejestr ten został zastąpiony rejestrem czynności prawnych na wypadek śmierci (Evidencí právních jednání pro případ smrti). Rejestr ma postać prywatnego, skomputeryzowanego wykazu utrzymywanego, prowadzonego i zarządzanego przez Izbę Notarialną Republiki Czeskiej. W rejestrze czynności prawnych na wypadek śmierci rejestruje się następujące dokumenty dotyczące czynności prawnych spadkodawcy podjętych na wypadek śmierci:
a) testament, kodycyl lub umowę o spadek;
b) oświadczenie o wydziedziczeniu i oświadczenie stwierdzające, że spadkobierca ustawowy nie będzie dziedziczył;
c) nakaz zaliczenia do udziału w spadku poprzednio otrzymanych darowizn, chyba że nakaz taki jest zawarty w testamencie;
d) wyznaczenie zarządcy masy spadkowej, chyba że został on wyznaczony w testamencie;
e) umowę o zrzeczenie się dziedziczenia;
f) dokumenty unieważniające czynności prawne, o których mowa w lit. a)–e).

Jeżeli notariusz sporządzi jeden ze wskazanych powyżej dokumentów w formie aktu notarialnego lub jeżeli przyjmie taki dokument sporządzony w formie innej niż forma aktu notarialnego na przechowanie, wprowadza informacje na temat tego dokumentu i osoby, która go sporządziła, do wspomnianego powyżej rejestru, korzystając ze środków elektronicznej transmisji danych.
Dokumenty dotyczące czynności prawnych spadkodawcy na wypadek śmierci, które nie mają formy aktu notarialnego, rejestruje się wyłącznie w przypadku, gdy zostały przekazane notariuszowi na przechowanie.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zachowek – informacje ogólne

Osobami uprawnionymi do zachowku są zstępni spadkodawcy (tzw. spadkobiercy konieczni). Spadkobierca konieczny, który *(i)* nie zrzekł się dziedziczenia ani prawa do zachowku; *(ii)* posiada zdolność do dziedziczenia; oraz *(iii)* nie został skutecznie wydziedziczony ma prawo do zachowku lub jego uzupełnienia, jeżeli został całkowicie lub częściowo pominięty przez spadkodawcę w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci, tj. nie otrzymał – w formie udziału w spadku lub zapisu zwykłego – spadku o wartości równej wartości przysługującego mu zachowku. Pozostający przy życiu małżonek ani wstępni nie są spadkobiercami koniecznymi. Małoletni zstępni muszą otrzymać co najmniej równowartość trzech czwartych przysługującego im ustawowego udziału w spadku; dorośli zstępni muszą otrzymać co najmniej jedną czwartą przysługującego im ustawowego udziału w spadku. Jeżeli treść testamentu stoi w sprzeczności z powyższymi zasadami i jeżeli spadkodawca nie wydziedziczy spadkobiercy koniecznego z przyczyn określonych w prawie, spadkobierca konieczny jest uprawniony do otrzymania kwoty pieniężnej w wysokości odpowiadającej wartości przysługującego mu udziału w spadku. Jeżeli spadkodawca owdowiał i posiada dwoje dzieci, każde z nich dziedziczy spadek po połowie. Jeżeli jedno z dzieci jest małoletnie, wysokość jego zachowku wynosi trzy ósme; w przypadku dorosłego zstępnego wysokość zachowku wynosi jedną ósmą.
Dodatkowo, zgodnie z § 704 kodeksu cywilnego: Jeżeli przedsiębiorstwo rodzinne ma być podzielone przez sąd w ramach podziału masy spadkowej, prawo pierwszeństwa ma członek rodziny zaangażowany w prowadzenie przedsiębiorstwa".

Przypadki szczególne

Jeżeli spadkobierca konieczny, który dopuścił się czynności wyczerpujących znamiona dowolnej z ustawowych przesłanek wydziedziczenia, zostanie (umyślnie) pominięty przy sporządzaniu testamentu, ale nie zostanie wydziedziczony, wówczas takie pominięcie uznaje się za równoznaczne z wydziedziczeniem dokonanym w sposób dorozumiany i zgodny z prawem; w takim przypadku zstępnemu nie przysługuje prawo do zachowku.
Jeżeli spadkobierca konieczny zostanie pominięty przez spadkodawcę przy sporządzaniu testamentu wyłącznie z uwagi na fakt, że w chwili rozrządzania majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca nie wiedział o jego istnieniu (np. spadkodawca był przekonany, że dany zstępny nie żyje, lub nie zdawał sobie sprawy z tego, że dana osoba jest jego zstępnym), osoba taka jest uprawniona do zachowku, który przysługuje jej z mocy prawa.

Możliwość zrzeczenia się prawa do zachowku

Spadkobierca konieczny może zrzec się prawa do zachowku na mocy formalnej umowy ze spadkodawcą sporządzonej w formie aktu notarialnego. Spadkobierca może również w taki sam sposób zrzec się dziedziczenia na rzecz dowolnej innej osoby. Takie zrzeczenie się dziedziczenia na rzecz innej osoby jest ważne, jeżeli osoba taka zostanie powołana do dziedziczenia.
Zrzeczenie się i odrzucenie spadku (spadek może odrzucić tylko spadkobierca, który nie zrzekł się dziedziczenia) należy odróżnić od zrzeczenia się prawa do dziedziczenia lub prawa do zachowku na mocy umowy ze spadkodawcą sporządzonej w formie aktu notarialnego (za jego życia). Spadku nie można zrzec się ani odrzucić przed śmiercią spadkodawcy.

Inne ograniczenia

W testamencie spadkodawca może ustanowić warunki, wyznaczyć termin lub nałożyć polecenie albo wskazać, aby po śmierci spadkobiercy spadek został przekazany innemu spadkobiercy (podstawienie powiernicze). Takie postanowienia nie mogą jednak służyć jawnemu działaniu na niekorzyść spadkobiercy lub zapisobiercy wynikającemu z arbitralności decyzji podejmowanych przez spadkodawcę i nie mogą być wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym.
Choć spadkodawca nie może nakazać spadkobiercy zawarcia małżeństwa, powstrzymania się od zawarcia małżeństwa lub pozostania w związku małżeńskim, może jednak przyznać określonej osobie prawo, które będzie jej przysługiwało do momentu zawarcia przez nią związku małżeńskiego.
Jeżeli wszyscy spadkobiercy (lub spadkobiercy podstawieni) są współcześni spadkodawcy, kolejność wzajemnego dziedziczenia przez takich spadkobierców określona przez spadkodawcę w drodze rozrządzenia na wypadek śmierci (obwarowanego pewnymi warunkami) nie podlega ograniczeniom.
Jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy spadkobierca nie przyszedł jeszcze na świat, ustalona przez spadkodawcę kolejność dziedziczenia przez spadkobierców przestaje obowiązywać w momencie objęcia spadku przez pierwszego takiego spadkobiercę.
Podstawienie powiernicze wygasa najpóźniej po upływie stu lat od daty śmierci spadkodawcy. Jednak w przypadku gdy spadkobierca podstawiony ma objąć spadek po śmierci spadkobiercy ustanowionego, który jest współczesny spadkodawcy, podstawienie powiernicze wygasa dopiero po objęciu spadku przez pierwszego takiego spadkobiercę podstawionego.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu ani kodycylu, ani nie zawarł umowy o spadek, prawo do spadku przysługuje jego spadkobiercom ustawowym należącym do sześciu grup dziedziczenia. Osoby należące do tych grup są powoływane do dziedziczenia kolejno w ramach grupy. Spadkobiercy należący do niższych grup wykluczają z dziedziczenia spadkobierców należących do wyższych grup, np. w przypadku odziedziczenia spadku przez spadkobierców należących do pierwszej grupy dziedziczenia spadkobiercy należący do drugiej grupy nie otrzymają żadnego spadku. Spadkobiercy należący do drugiej grupy otrzymają spadek wyłącznie w przypadku, gdy spadkobiercy należący do pierwszej grupy nie dziedziczą. Przewidziane w prawie udziały w spadku mają zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy spadkobiercy nie zawrą przed sądem umowy, która stanowi inaczej. Jeżeli spadkodawca nie dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (w formie testamentu, umowy o spadek lub kodycylu) lub jeżeli spadkodawca dopuści w nim taką możliwość (nie zawrze w nim zakazu w tym względzie), spadkobiercy mogą podzielić majątek spadkowy w dowolny sposób na mocy wzajemnej umowy zawartej przed sądem.

Grupy dziedziczenia

W ramach pierwszej grupy dziedziczenia dzieci i małżonek spadkodawcy dziedziczą w częściach równych. Jeżeli spadkodawca i jego małżonek posiadali majątek wspólny, sąd w pierwszej kolejności orzeka o podziale składników takiego majątku, przyznając część tego majątku pozostającemu przy życiu małżonkowi i włączając część (z reguły połowę) majątku do masy spadkowej. Małżonek i dzieci spadkodawcy dziedziczą majątek włączony do masy spadkowej w częściach równych. Udział małżonka w masie spadkowej nie obejmuje żadnych składników majątku uzyskanych przez małżonka wskutek zniesienia wspólności majątkowej. W kodeksie cywilnym Republiki Czeskiej nie różnicuje się dzieci zrodzonych z małżeństwa i dzieci pozamałżeńskich ani dzieci własnych (biologicznych) i przysposobionych.
Jeżeli którekolwiek z dzieci spadkodawcy nie odziedziczy swojej części spadku (np. jeżeli zrzeknie się dziedziczenia za życia spadkodawcy, jeżeli odrzuci spadek lub jeżeli umrze przed spadkodawcą), dzieci takiego dziecka dziedziczą przysługujący mu udział w spadku w częściach równych. Taką samą zasadę stosuje się w odniesieniu do dalszych zstępnych.

Jeżeli spadkodawca nie pozostawał w związku z małżeńskim, ale posiadał dzieci, wówczas takie dzieci (lub ich zstępni – zob. powyżej) dziedziczą całość spadku. Natomiast jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, ale był bezdzietny, małżonek spadkodawcy nie dziedziczy całości spadku, lecz dziedziczy w równym stopniu ze spadkobiercami należącymi do drugiej grupy dziedziczenia.
Osoby należące do drugiej grupy dziedziczenia to: małżonek spadkodawcy, rodzice spadkodawcy oraz osoby, które zamieszkiwały ze spadkodawcą we wspólnym gospodarstwie domowym przez co najmniej rok przed datą jego śmierci i zajmowały się takim wspólnym gospodarstwem domowym lub były osobami zależnymi od spadkodawcy, który zapewniał im środki utrzymania. Wszystkie takie osoby, z wyjątkiem małżonka, dziedziczą w częściach równych. Małżonek spadkodawcy dziedziczy natomiast co najmniej połowę spadku. Dlatego też jeżeli spadkodawca miał małżonka i oboje rodziców, małżonek dziedziczy połowę spadku, a każde z rodziców – jedną czwartą.
Małżonek i dowolne z rodziców może odziedziczyć całość spadku w ramach drugiej grupy dziedziczenia. Jeżeli jednak spadkodawca miał konkubinę /konkubenta, ale nie miał ani małżonka, ani rodziców, konkubina/konkubent nie nabywa całości spadku, lecz dziedziczy wspólnie z pozostałymi spadkobiercami należącymi do trzeciej grupy dziedziczenia.
W ramach trzeciej grupy dziedziczenia rodzeństwo spadkodawcy i jego konkubent/konkubina dziedziczą w częściach równych. Jeżeli dowolne z rodzeństwa spadkodawcy nie dziedziczy, przysługujący mu udział w spadku dziedziczą jego dzieci, tj. bratankowie/siostrzeńcy lub bratanice/siostrzenice spadkodawcy (ponownie w częściach równych). Każdy z wymienionych spadkobierców może odziedziczyć całość spadku.
Jeżeli spadek nie przypadnie rodzeństwu spadkodawcy ani jego konkubentowi/konkubinie, dziadkowie spadkodawcy dziedziczą w częściach równych w ramach czwartej grupy dziedziczenia.
Jeżeli żadne z dziadków spadkodawcy nie dziedziczy, dziadkowie rodziców spadkodawcy (tj. pradziadkowie spadkodawcy) dziedziczą w ramach piątej grupy dziedziczenia. Jedną połowę spadku dziedziczą dziadkowie ojca spadkodawcy, drugą – dziadkowie matki spadkodawcy. Obie pary dziadków rodziców spadkodawcy dzielą przysługującą im połowę spadku w częściach równych.
Jeżeli jedna osoba z pary nie dziedziczy, wówczas nieobjęta jedna ósma spadku przypada drugiej osobie z pary. Jeżeli żadne z pary pradziadków nie dziedziczy, przysługująca im jedna czwarta przechodzi na drugą parę po tej samej stronie. Jeżeli żadna para pradziadków po tej samej stronie nie dziedziczy, spadek przypada parom pradziadków po drugiej stronie w takich samych częściach, jakie ustalono przy podziale połowy spadku przysługującej im bezpośrednio.
Wreszcie jeżeli żaden z wyżej wymienionych spadkobierców nie dziedziczy, w ramach szóstej grupy dziedziczenia spadek przechodzi na wnuki rodzeństwa spadkodawcy (dzieci jego rodzeństwa ciotecznego i stryjecznego) oraz na dzieci dziadków spadkodawcy (jego stryjostwa lub wujostwa). Jeżeli którekolwiek ze stryjostwa lub wujostwa nie dziedziczy, przysługujący im udział w spadku przechodzi na ich dzieci (braci ciotecznych/stryjecznych i siostry cioteczne /stryjeczne spadkodawcy).
Jeżeli żaden ze spadkobierców nie dziedziczy, majątek przechodzi na własność Skarbu Państwa, który w takim przypadku jest traktowany jako spadkobierca.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Sądem właściwym do prowadzenia wszystkich postępowań spadkowych (w tym dotyczących odrzucenia lub przyjęcia spadku, zapisu zwykłego lub dochodzenia zachowku) jest sąd rejonowy (*okresní soud*). Zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem prac sąd powierza przeprowadzenie postępowania spadkowego notariuszowi. Następnie taki notariusz podejmuje czynności i wydaje decyzje w trakcie postępowania w imieniu sądu. Zgodnie z prawem czeskim strony postępowania spadkowego nie są uprawnione do wyboru notariusza.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Właściwość

Jeżeli właściwym organem jest sąd czeski, właściwość do przeprowadzenia postępowania spadkowego ma sąd rejonowy (*okresní soud*) właściwy dla miejsca stałego pobytu lub innego miejsca pobytu spadkodawcy wskazanego w odpowiednim systemie informacyjnym. Jeżeli zgodnie z informacjami dostępnymi w stosownych rejestrach spadkodawca nie posiadał miejsca stałego pobytu ani innego miejsca pobytu wskazanego w odpowiednim systemie informacyjnym, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie spadkodawca faktycznie zamieszkiwał (w którym znajdował się jego adres zamieszkania). Jeżeli ustalenie takiego miejsca faktycznego zamieszkania również jest niemożliwe, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie znajdowało się miejsce ostatniego pobytu spadkodawcy.
Jeżeli spadkodawca nie zamieszkiwał w Republice Czeskiej, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie była położona nieruchomość należąca do spadkodawcy. Jeżeli spadkodawca nie był właścicielem żadnej nieruchomości w Republice Czeskiej (i nie można ustalić sądu właściwego za pomocą żadnej z powyższych metod), sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie spadkodawca zmarł (w którego rejonie znaleziono ciało spadkodawcy).

Wszczęcie postępowania spadkowego przez czeski sąd

Niezwłocznie po otrzymaniu informacji o śmierci spadkodawcy sąd wszczyna postępowanie spadkowe z urzędu. Właściwy sąd otrzymuje informacje o zgonach od urzędu stanu cywilnego. Sąd może jednak uzyskać informacje o śmierci spadkodawcy w inny sposób, np. od policji, placówki służby zdrowia lub od ewentualnych spadkobierców.
Sąd wszczyna również postępowanie spadkowe, jeżeli wpłynie do niego taki wniosek od dowolnej osoby, która dochodzi swojego udziału w spadku jako spadkobierca. Jeżeli sąd uzna, że nie jest właściwy miejscowo, przekazuje sprawę spadkową do rozpoznania właściwemu sądowi. Sprawy spadkowe mogą również zostać przekazane do rozpoznania innemu sądowi w przypadkach, w których takie działanie należałoby uznać za stosowne np. z uwagi na fakt, że spadkobiercy zmarłego mają swoje miejsce pobytu w rejonie podlegającym właściwości innego sądu.

Przebieg postępowania

Sąd, w ramach wstępnych czynności wyjaśniających, potwierdza najpierw informacje na temat spadkodawcy, jego majątku i długów, grupy spadkobierców oraz tego, czy spadkodawca sporządził testament lub dokonał innego rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Sąd zazwyczaj uzyskuje tego rodzaju informacje z publicznie dostępnych wykazów, z rejestru czynności prawnych na wypadek śmierci, z rejestru dokumentów dotyczących majątku małżonków, a także kontaktując się z osobami odpowiedzialnymi za dopełnienie formalności związanych z pogrzebem spadkodawcy.
W przypadkach, w których jest to wymagane prawem lub podyktowane innymi względami, sąd podejmuje również pilne kroki w celu zabezpieczenia masy spadkowej, w szczególności poprzez sporządzenie spisu inwentarza i opieczętowanie spadku.
Po zakończeniu wstępnych czynności wyjaśniających sąd zarządza rozprawę i poucza potencjalnych spadkobierców o przysługującym im prawie do spadku oraz o prawie do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza. Jeżeli którykolwiek ze spadkobierców zwróci się o sporządzenie spisu inwentarza, sąd wydaje stosowne postanowienie.

Jeżeli spadkodawca pozostawał we wspólności majątkowej z małżonkiem, sąd – na wniosek stron – sporządza wykaz składników tego majątku oraz wykaz wspólnych zobowiązań i określa wartość składników tego majątku. Składniki majątku będące przedmiotem sporu między stronami nie są brane pod uwagę. Następnie pozostający przy życiu małżonek ma możliwość zawarcia umowy ze spadkobiercami w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków. W takiej umowie wskazuje się, które składniki majątku wchodzą w skład masy spadkowej, a które pozostają własnością pozostającego przy życiu małżonka (w takim przypadku nie trzeba kierować się zasadą równego podziału udziałów obojga małżonków). Istnieje również możliwość zawarcia umowy, na mocy której pozostający przy życiu małżonek odziedziczy wszystkie składniki majątku wspólnego i żadne z tych składników majątku nie wejdą w skład masy spadkowej. Umowa w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków między spadkobiercami a pozostającym przy życiu małżonkiem nie może pozostawać w sprzeczności z prawem ani z dyspozycjami spadkodawcy zawartymi w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci. W przeciwnym razie sąd nie zatwierdzi takiej umowy.
Jeżeli sąd nie zatwierdzi umowy w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków lub jeżeli taka umowa nie zostanie zawarta, sąd dokonuje podziału wspólnego majątku małżonków samodzielnie, kierując się następującymi zasadami:
a) udziały obojga małżonków w majątku, który podlega podziałowi, są równe;
b) każdy z małżonków zwraca środki pochodzące z majątku wspólnego, które przeznaczył na majątek będący jego wyłączną własnością;
c) każdy z małżonków może zwrócić się o przyznanie mu rekompensaty za wkład, jaki wniósł w majątek wspólny ze środków będących jego wyłączną własnością;
d) sąd bierze pod uwagę potrzeby dzieci pozostających na utrzymaniu;
e) sąd bierze pod uwagę wkład każdego z małżonków w życie rodzinne, w szczególności udział każdego z małżonków w opiece nad dziećmi i w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
f) sąd bierze pod uwagę wkład każdego z małżonków w pozyskiwanie i utrzymywanie majątku wspólnego.
Po dokonaniu podziału wspólnego majątku małżonków sąd sporządza wykaz składników majątku i długów spadkowych. Sporządzając taki wykaz, sąd opiera się przede wszystkim na informacjach przekazanych przez spadkobierców oraz, jeżeli zostało wydane postanowienie w sprawie sporządzenia inwentarza, na spisie inwentarza. Wszelkie sporne składniki majątku lub długi spadkowe nie są brane pod uwagę.
Co do zasady sąd ocenia wartość składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej, opierając się na zbieżnych oświadczeniach spadkobierców. Przeprowadzanie takiej wyceny bardzo rzadko zleca się biegłemu.
Jeżeli spadkodawca nie dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, spadkobiercy mogą zawrzeć umowę o podziale spadku w dowolny sposób. Sąd potwierdza nabycie spadku przez spadkobierców na podstawie takiej umowy. W przypadku braku takiej umowy sąd potwierdza udział poszczególnych spadkobierców w spadku w częściach określonych w przepisach prawa. Na wniosek spadkobierców sąd dokonuje działu spadku między spadkobierców.
Jeżeli spadkodawca pozostawił dyspozycje w kwestii podziału spadku w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci, sąd potwierdza nabycie spadku przez spadkobierców zgodnie z tymi dyspozycjami. W przeciwnym wypadku spadkobiercy mogą uzgodnić sposób podziału spadku między sobą. Spadkobiercy mogą jednak ustalić inną wysokość udziałów w spadku wyłącznie w przypadku, gdy spadkodawca wprost dopuścił taką możliwość.
Jeżeli spadkobierca konieczny dochodzi swojego prawa do zachowku, pozostali spadkobiercy mogą zawrzeć z taką osobą umowę w kwestii wypłaty zachowku (wyrównanie). W przeciwnym wypadku sąd musi zarządzić sporządzenie spisu inwentarza w celu obliczenia zachowku.
Przed wydaniem orzeczenia w sprawie spadku sąd musi otrzymać dowód potwierdzający, że należne świadczenia majątkowe będące przedmiotem zapisu zostały spełnione oraz że pozostali zapisobiercy zostali powiadomieni o przysługującym im prawie do zapisu.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Z chwilą śmierci spadkodawcy jego spadkobiercy nabywają prawo do spadku. Jeden spadkobierca lub większa ich liczba nabywa spadek z chwilą śmierci spadkodawcy, chyba że nabycie spadku jest odroczone zgodnie z dokonanym przez spadkodawcę rozrządzeniem majątkiem na wypadek śmierci, np. ze względu na wskazany w nim warunek (np. jeżeli spadkobierca może nabyć spadek po ukończeniu studiów uniwersyteckich) lub wyznaczony termin (upływ określonego okresu). Sąd postanawia, kto ma nabyć spadek w ten sposób na podstawie wyniku postępowania spadkowego. Jeżeli w dokonanym przez siebie rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca odroczy moment odziedziczenia spadku (z zastrzeżeniem warunku lub terminu), jeden główny spadkobierca lub większa ich liczba dziedziczy spadek z chwilą śmierci spadkodawcy, natomiast jeden dalszy spadkobierca lub większa ich liczba dziedziczy spadek po spełnieniu określonego warunku (upływie określonego okresu). Sąd orzeka w odrębnym postępowaniu o przejściu spadku z głównych spadkobierców na dalszych spadkobierców.
Decyzje w sprawach spadkowych wydaje w imieniu sądu notariusz, któremu właściwy sąd rejonowy powierzył prowadzenie czynności w postępowaniu spadkowym. Podejmując czynności zarządcy sądowego w postępowaniu spadkowym, notariusz, asesor notarialny i aplikant notarialny dysponują wszelkimi uprawnieniami sądu jako organu publicznego wymierzającego sprawiedliwość.
Zapisobierca nabywa prawo do zapisu zwykłego z chwilą śmierci spadkodawcy i należy go powiadomić o tym prawie przed zakończeniem postępowania spadkowego. Przed zakończeniem postępowania spadkowego należne świadczenia majątkowe będące przedmiotem zapisu muszą zostać spełnione.

Zrzeczenie się dziedziczenia, odrzucenie spadku, zrzeczenie się spadku

Dziedziczenia można się zrzec z wyprzedzeniem, zawierając ze spadkodawcą umowę w formie aktu notarialnego.
Po śmierci spadkodawcy spadkobierca może odrzucić spadek, składając jednoznaczne oświadczenie przed sądem w terminie miesiąca od daty uzyskania informacji o przysługującym mu prawie do spadku. Spadkobierca zamieszkujący za granicą może odrzucić spadek w terminie trzech miesięcy od uzyskania takiej informacji. Termin ten może zostać przedłużony z ważnych względów, przy czym takie przedłużenie nie jest możliwe po jego upływie (terminu nie można przywrócić). Po upływie terminu uznaje się, że spadkobierca nie odrzucił spadku.
Spadkobierca konieczny może odrzucić spadek, zastrzegając sobie prawo do zachowku, np. może odrzucić spadek wynikający z rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, nie zrzekając się jednocześnie prawa do zachowku. Pod pewnymi względami jest to wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą spadkobierca nie może zostać zwolniony z obowiązku nałożonego na niego rozrządzeniem majątkiem na wypadek śmierci poprzez odrzucenie spadku wynikającego z takiego rozrządzenia, zachowując jednocześnie status spadkobiercy ustawowego – osoba taka może albo stać się spadkobiercą na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, albo odrzucić taki spadek. Oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu spadku nie można cofnąć.
Spadku nie może odrzucić osoba, której działania wyraźnie wskazują, że nie zamierza odrzucić spadku, zwłaszcza gdy rozporządza majątkiem wchodzącym w skład masy spadkowej.
Spadku można się również zrzec na rzecz innego spadkobiercy. Osoba uprawniona do zachowku, która zrzeka się spadku w taki sposób, zrzeka się jednocześnie prawa do zachowku; taka decyzja wywiera również skutek prawny w odniesieniu do jej zstępnych. Zrzeczenie się spadku na rzecz innego spadkobiercy staje się skuteczne, jeżeli ten drugi spadkobierca wyrazi zgodę na taką czynność. Zrzeczenie się spadku przez spadkobiercę na rzecz innego spadkobiercy nie zwalnia go z obowiązku zastosowania się do poleceń i dyspozycji dotyczących zapisu zwykłego lub podjęcia wszelkich innych działań, które, zgodnie z treścią testamentu pozostawionego przez spadkodawcę, spadkobierca może i powinien podjąć wyłącznie osobiście.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobiercy mogą zdecydować, czy chcą skorzystać z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza. Spadkobiercy, którzy nie wystąpią o sporządzenie spisu inwentarza, mogą następnie zostać pociągnięci do pełnej odpowiedzialności za długi spadkodawcy. Jeżeli kilku spadkobierców nie skorzysta z prawa do sporządzenia spisu inwentarza, odpowiadają oni solidarnie. Spadkobierca, który nie wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, ponosi odpowiedzialność za wszystkie długi spadkodawcy nawet w przypadku, gdy sąd sporządzi wykaz składników majątku z innych powodów (np. ponieważ inny spadkobierca skorzysta z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza).
Jeżeli spadkobierca wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, taki spis przeprowadza sąd. Spadkobierca, który wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy wyłącznie do wysokości otrzymanego spadku. Jeżeli z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza skorzysta wielu spadkobierców, wówczas ponoszą oni odpowiedzialność solidarną, ale każdy z nich odpowiada wyłącznie do wysokości otrzymanego spadku.
W niektórych przypadkach sąd zarządza sporządzenie spisu inwentarza nawet w przypadku, gdy żaden spadkobierca o to nie wystąpi, zwłaszcza w celu ochrony małoletnich spadkobierców, spadkobierców, których miejsce pobytu jest nieznane, oraz wierzycieli spadkodawcy.
W niektórych przypadkach sąd może postanowić o zastąpieniu spisu inwentarza wykazem majątku spadkowego sporządzonym przez zarządcę masy spadkowej lub wspólnym oświadczeniem dotyczącym majątku spadkowego sporządzonym i podpisanym przez wszystkich spadkobierców.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Kwestie związane z wpisem praw do rejestru nieruchomości reguluje ustawa nr 256/2013 o rejestrze nieruchomości.
Do rejestru nieruchomości wpisuje się następujące składniki majątku:
grunty w postaci działek;
budynki, którym przypisano numer identyfikacyjny budynku lub numer referencyjny w rejestrze nieruchomości, chyba że stanowią one część gruntu lub prawa zabudowy (*právo stavby*);
budynki, którym nie przypisano numeru identyfikacyjnego budynku ani numeru referencyjnego w rejestrze nieruchomości, chyba że stanowią one część gruntu lub prawa zabudowy, pod warunkiem że stanowią główną budowlę na danym gruncie i nie zostały sklasyfikowane jako „obiekty małej architektury”;
lokale zdefiniowane w kodeksie cywilnym;
lokale zdefiniowane w ustawie nr 72/1994 regulującej określone stosunki współwłasności związane z budynkami i określone stosunki własności związane z lokalami mieszkalnymi i pomieszczeniami niemieszkalnymi oraz zmieniającej niektóre ustawy (ustawa o własności mieszkań), z późniejszymi zmianami;
prawo zabudowy;
wodociągi.
Prawa rzeczowe nabyte w drodze dziedziczenia wprowadza się do rejestru nieruchomości zgodnie z treścią orzeczenia lub dokumentu urzędowego w sprawie spadku wydanych w państwie członkowskim oraz na mocy poświadczenia wydanego przez sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia lub poświadczonego europejskiego poświadczenia spadkowego („dokumenty”).
Rejestr nieruchomości, w którego rejonie znajduje się dana nieruchomość, jest właściwy miejscowo do przeprowadzenia procedury rejestracyjnej.
Nieruchomość musi zostać oznaczona w dokumentach wykorzystywanych przy dokonywaniu wpisów praw do rejestru nieruchomości (orzeczeniu w sprawie spadku, dokumencie urzędowym lub europejskim poświadczeniu spadkowym) zgodnie z art. 8 ustawy nr 256/2013:
grunt oznacza się za pomocą numeru działki i wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obrębu ewidencyjnego, w którym taka działka się znajduje;
grunt podlegający uproszczonej procedurze rejestracji oznacza się za pomocą numeru działki zgodnie z dawnym rejestrem nieruchomości, wskazując, czy dany numer działki pochodzi z rejestru katastralnego (*pozemkový kataster*), planu przydziału (*přídělový operát*), planu scalania (*scelovací operat*) czy rejestru gruntów (*evidence nemovitostí*), a także za pomocą nazwy obrębu ewidencyjnego, w którym taka działka się znajduje;
budynek, który nie został sklasyfikowany jako część gruntów ani jako objęty prawem zabudowy, oznacza się za pomocą numeru działki, na której taki budynek został wzniesiony, numeru domu lub numeru referencyjnego w rejestrze nieruchomości (jeżeli nie przypisano żadnego numeru, wskazuje się sposób użytkowania budynku), a także za pomocą nazwy gminy, w której znajduje się budynek;
lokal oznacza się za pomocą oznaczenia budynku, w którym został on wyodrębniony, lub oznaczenia gruntu lub prawa zabudowy, jeżeli budynek, w którym lokal został wyodrębniony, jest sklasyfikowany jako stanowiący element takiego gruntu, za pomocą numeru lokalu i nazwy lokalu, a także – w stosownych przypadkach – za pomocą adnotacji, że lokal jest w stanie nieukończonym;
prawo zabudowy oznacza się za pomocą numeru działki, wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obszaru ewidencyjnego, w którym prawo zostało ustanowione;
wodociąg oznacza się za pomocą numeru działki, wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obszaru ewidencyjnego oraz wskazania sposobu użytkowania.
Dokumenty przedkładane w celu wpisania praw do rejestru nieruchomości muszą spełniać wymogi przewidziane dla dokumentów przeznaczonych do celów związanych z rejestrem nieruchomości; ich treść musi potwierdzać zasadność wpisu objętego wnioskiem, a sam wpis musi zachować ciągłość z poprzednimi wpisami w rejestrze nieruchomości.
W dokumentach muszą być wskazani spadkobiercy lub inni uprawnieni poprzez podanie ich imienia i nazwiska, adresu zamieszkania, osobistego numeru identyfikacyjnego lub daty urodzenia (lub, w przypadku osoby prawnej, nazwy, siedziby statutowej i numeru rejestracyjnego, jeżeli został on przyznany).
Muszą być w nich również wskazane udziały, według których każdy spadkobierca nabywa prawa do nieruchomości oraz, w stosownych przypadkach, na podstawie których ustanowione zostały prawa rzeczowe, wraz z określeniem odpowiednich beneficjentów oraz osób, na których spoczywają określone obowiązki. Poza prawem własności w ramach postępowania spadkowego można również ustanowić prawo zabudowy, służebność, zastaw, zastaw przyszły, zastaw na wierzytelności zabezpieczonej zastawem, prawo pierwokupu, dożywocie, współwłasność akcesoryjną, fundusz powierniczy oraz zakaz sprzedaży lub obciążania.
Jeżeli prawo, które ma zostać wpisane do rejestru nieruchomości na podstawie danego dokumentu, dotyczy wyłącznie części działki, do takiego dokumentu należy załączyć szkic geodezyjny przedstawiający odpowiednią część danego gruntu. Szkic geodezyjny traktuje się jak część dokumentu.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca może wyznaczyć zarządcę masy spadkowej lub wykonawcę testamentu.
Sąd wyznacza zarządcę masy spadkowej w celu wykonania ostatniej woli spadkodawcy na wniosek spadkobiercy, który nie wyraża chęci poświęcenia czasu ani wysiłku na jej wykonanie. Wniosek musi zawierać ogólne informacje istotne w tym kontekście, tj. jednoznaczne wskazanie sądu, do którego jest on skierowany i osoby składającej wniosek, określać przedmiot i cel wniosku, a także musi być opatrzony podpisem i datą.
Sąd może również wyznaczyć zarządcę masy spadkowej z urzędu, jeżeli:
a) nie wyznaczono żadnego wykonawcy testamentu lub wykonawca testamentu odmawia wykonywania czynności zarządu masą spadkową lub jest w oczywisty sposób do tego niezdolny, a spadkobiercy również nie są w stanie prawidłowo zarządzać masą spadkową;

b) wystąpiła konieczność sporządzenia wykazu majątku spadkowego; lub
c) istnieją inne uzasadnione powody, by wyznaczyć zarządcę; lub
d) poprzedni zarządca masy spadkowej zmarł, został odwołany, złożył rezygnację lub jego zdolność do czynności prawnych została ograniczona, a w dalszym ciągu zachodzi konieczność, aby ktoś wypełniał te obowiązki.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Wykonawca testamentu (jeżeli został wyznaczony przez spadkodawcę) jest odpowiedzialny za wykonanie ostatniej woli spadkodawcy. Jeżeli nie wyznaczono zarządcy masy spadkowej, wykonawca testamentu jest również odpowiedzialny za zarządzanie masą spadkową.
Jeżeli wyznaczono zarówno wykonawcę testamentu, jak i zarządcę masy spadkowej, zarządca masy spadkowej wykonuje czynności zgodnie z wytycznymi wykonawcy testamentu.
Jeżeli wyznaczono zarządcę masy spadkowej, ale nie wyznaczono wykonawcy testamentu, spadkiem zarządza zarządca. Na wniosek spadkobiercy sąd poleci również zarządcy masy spadkowej nadzorowanie wykonania ostatniej woli spadkodawcy.
Jeżeli nie wyznaczono ani zarządcy masy spadkowej, ani wykonawcy testamentu, wszyscy spadkobiercy są odpowiedzialni za wspólne zarządzanie spadkiem. Spadkobiercy mogą również uzgodnić, że spadkiem będzie zarządzał tylko jeden z nich.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca masy spadkowej jest odpowiedzialny wyłącznie za zarządzanie spadkiem. Oznacza to, że podejmuje on tylko te czynności, które są konieczne do zachowania majątku. W tym celu zarządca masy spadkowej może wykonywać wszystkie prawa związane ze składnikami majątku objętymi zarządem.
Zarządca masy spadkowej może sprzedać składniki majątku z masy spadkowej lub wykorzystywać je w charakterze zabezpieczenia, jeżeli jest to konieczne do zachowania wartości lub charakteru składników majątku objętych zarządem lub do wypełnienia zobowiązania. Na takich samych warunkach zarządca masy spadkowej może zmienić przeznaczenie składników majątku objętych zarządem.
Zarządca masy spadkowej lub wykonawca testamentu mogą podejmować dowolne czynności wykraczające poza zakres zwykłego zarządu, jeżeli spadkobiercy wyrażą na to zgodę. Jeżeli spadkobiercy nie zawrą umowy w tej kwestii lub jeżeli jeden ze spadkobierców zostanie uznany za osobę podlegającą szczególnej ochronie, wymagana jest zgoda sądu.
Wykonawca testamentu jest odpowiedzialny za wykonanie ostatniej woli spadkodawcy z zachowaniem należytej staranności. Wykonawca testamentu jest uprawniony do wykonywania wszystkich praw koniecznych do wywiązania się z powierzonych mu obowiązków, w tym z prawa do obrony autentyczności testamentu przed sądem oraz do wystąpienia o uznanie spadkobiercy lub zapisobiercy za niegodnego, a także do zapewnienia wykonania wszystkich dyspozycji spadkodawcy. W testamencie spadkodawca może powierzyć wykonawcy testamentu dodatkowe obowiązki.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Postępowanie spadkowe kończy się wydaniem decyzji w sprawie dziedziczenia, wyraźnie określającej prawa i obowiązki związane ze spadkiem. Stronom przysługuje prawo wniesienia zażalenia od takiej decyzji w terminie piętnastu dni od daty jej doręczenia. Decyzja staje się prawomocna, jeżeli w wyznaczonym terminie nie zostanie wniesione zażalenie. Prawomocna decyzja stanowi dowód potwierdzający ustanowione w niej prawa i obowiązki. Decyzja ma status dokumentu urzędowego.
Przed ostatecznym zakończeniem postępowania sąd może wydać urzędowe potwierdzenie faktów znanych z akt sprawy. Takie potwierdzenie również ma status dokumentu urzędowego.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 14/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.
Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej de. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.
Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: en

Prawo spadkowe - Niemcy

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Testament może zostać sporządzony jako testament własnoręczny (holograficzny) lub jako testament notarialny.
Testament własnoręczny (*eigenhändiges Testament*) może zostać sporządzony wyłącznie przez osoby, które ukończyły 18 lat i musi być napisany w całości – od pierwszej do ostatniej litery – pismem odręcznym oraz opatrzony własnoręcznym podpisem. Testament jest nieważny, jeśli został spisany pismem maszynowym lub komputerowym, gdy brakuje na nim podpisu albo gdy jego treść została np. nagrana na taśmie. W takiej sytuacji dziedziczą tylko spadkobiercy ustawowi, chyba że istnieje inny ważny testament wskazujący innych spadkobierców. Dla celów dowodowych przy sporządzaniu testamentu bardzo ważne jest również jego podpisanie pełnym imieniem i nazwiskiem spadkodawcy, aby zapobiec pomyłkom dotyczącym tożsamości autora

testamentu. Kolejnymi istotnymi elementami, które powinien zawierać testament, jest miejsce i data jego sporządzenia. Jest to ważne, ponieważ nowy testament może unieważnić całość lub niektóre postanowienia wcześniejszego testamentu. W przypadku braku daty na jednym z testamentów lub na obu testamentach trudno jest ustalić, który testament został sporządzony później, a zatem który z nich jest ważny.
Małżonkowie i partnerzy pozostający w zarejestrowanym związku partnerskim (*eingetragene Lebenspartnerschaft*) mogą także sporządzić wspólny testament własnoręczny (*gemeinschaftliches Testament*). Dla jego ważności wymagane jest, aby testament spisany własnoręcznie przez jednego z małżonków albo partnerów lub przez nich oboje został wspólnie podpisany przez obu małżonków albo partnerów [więcej szczegółowych informacji można znaleźć w broszurze Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości i ds. Ochrony Konsumentów poświęconej sprawom spadkowym (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, „Erben und Vererben", s. 28, rozdział „Was ist ein gemeinschaftliches Testament?")].
Osoby, które chcą być pewne, że przy sporządzaniu testamentu nie zostaną popełnione żadne błędy, powinny zdecydować się na testament notarialny (*öffentliches/notarielles Testament*). Spadkodawca składa wówczas wobec notariusza ustne oświadczenie w sprawie swojej ostatniej woli, a notariusz następnie spisuje to oświadczenie, albo też spadkodawca sam sporządza testament w formie pisemnej i przekazuje go notariuszowi [zob. więcej szczegółowych informacji w broszurze Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości i ds. Ochrony Konsumentów poświęconej sprawom spadkowym (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, „Erben und Vererben", s. 26, rozdział „Das öffentliche Testament")]. Ten rodzaj testamentu mogą też sporządzić małoletni, którzy ukończyli 16 lat.
W przypadku umowy dotyczącej spadku (*Erbvertrag*) wymagana jest forma aktu notarialnego. Umowa ta jest sporządzana przed notariuszem przy jednoczesnej obecności obu stron [zob. więcej szczegółowych informacji w broszurze Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości i ds. Ochrony Konsumentów poświęconej sprawom spadkowym (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, „Erben und Vererben", s. 34, rozdział „Der Erbvertrag")].

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Aby uniknąć zagrożenia polegającego na ukryciu, zagubieniu lub zapomnieniu własnoręcznego testamentu spadkodawcy po jego śmierci, zaleca się często (ale nie ma takiego obowiązku) zdeponowanie testamentu w sądzie rejonowym (*Amtsgericht*), a w kraju związkowym Badenii-Wirtembergii – w kancelarii notarialnej, przy czym możliwość ta będzie istniała do końca 2017 r. Testament notarialny jest zawsze przechowywany urzędowo. To samo dotyczy umowy dotyczącej spadku, o ile jej strony wyraźnie nie wskazały, że nie powinna być przechowywana urzędowo; w takim przypadku umowa dotycząca spadku jest przechowywana przez notariusza. Przechowywane urzędowo testamenty i umowy dotyczące spadku należy otworzyć po śmierci osoby, która dokonała zawartego w nich rozrządzenia na wypadek śmierci (która w przepisach prawa jest nazywana spadkobiercą).
Od dnia 1 stycznia 2012 r. wszystkie testamenty własnoręczne i rozrządzenia na wypadek śmierci poświadczone przez notariusza (testamenty i umowy dotyczące spadku) przechowywane urzędowo w sądach rejonowych (a w Badenii-Wirtembergii w kancelariach notarialnych do końca 2017 r.) są rejestrowane elektronicznie w Centralnym Rejestrze Testamentów prowadzonym przez Federalną Izbę Notarialną (Bundesnotarkammer). Dane dotyczące urzędów, w których przechowywane są rozrządzenia na wypadek śmierci sporządzone przed tą datą zostaną przekazywane do rejestru w formacie elektronicznym.
Federalna Izba Notarialna będąca organem rejestrowym otrzymuje informacje o wszystkich osobach zmarłych w Niemczech, a następnie powiadamia właściwy sąd spadku (*Nachlassgericht*) o tym, jakie rozrządzenia zostały wpisane do rejestru i gdzie są one przechowywane, na potrzeby otwarcia wszelkich przechowywanych urzędowo rozrządzeń na wypadek śmierci.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

W testamencie można wydziedziczyć najbliższych. Całkowite pozbawienie udziału w spadku żyjącego współmałżonka, dzieci i ich dzieci albo też rodziców zmarłego, którzy dziedziczyliby ustawowo, gdyby spadkodawca nie sporządził dyspozycji testamentowej, odbierano jednak zawsze jako niesprawiedliwe. To samo dotyczy żyjącego partnera tej samej płci pozostającego ze spadkodawcą w zarejestrowanym związku partnerskim, ze względu na oficjalnie uznane i prawnie ustanowione przyjęcie przez partnerów wzajemnej odpowiedzialności. Dlatego też ustawodawca zapewnia temu ściśle ograniczonemu gronu najbliższych osób tzw. zachowek. Osoby uprawnione do zachowku mają prawo dochodzić od powołanego w testamencie spadkobiercy świadczenia pieniężnego w wysokości połowy wartości ich ustawowego udziału spadkowego.
Przykład: Spadkodawczyni pozostawia po sobie męża, z którym pozostawała w ustroju rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków (*Zugewinngemeinschaft*), i córkę. W testamencie spadkodawczyni ustanowiła swojego męża wyłącznym spadkobiercą. Wartość spadku wynosi 100 000 euro. Udział zachowkowy córki wynosi ¼ (jej ustawowy udział spadkowy wynosi ½, tak samo jak ustawowy udział męża spadkodawczyni, który pozostawał z małżonką w ustroju rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków). Aby określić wysokość roszczenia pieniężnego, udział zachowkowy należy pomnożyć przez wartość spadku w chwili śmierci spadkodawczyni. Córka może zatem dochodzić od męża spadkodawczyni zachowku w wysokości 25 000 euro (¼ × 100 000 euro).
Spadkodawca nie może uniemożliwić dochodzenia zachowku, jeśli wprawdzie uwzględnił osobę uprawnioną w swoim testamencie, lecz przeznacza jej udział spadkowy, który jest mniejszy niż połowa ustawowego udziału. W takim przypadku uprawniony ma prawo dochodzenia kwoty potrzebnej do uzupełnienia należnego zachowku wynoszącego połowę ustawowego udziału w spadku (tzw. zachowek uzupełniający – *Zusatzpflichtteil*).
Przykład: Spadkodawca ustanowił spadkobiercami swoją żonę – z którą pozostawał w ustroju rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków – i córkę, zapisując im w testamencie, odpowiednio, ⅞ i ⅛ swojego majątku. Wartość spadku wynosi 800 000 euro. Udział zachowkowy córki wynosi ¼ (= 200 000 euro). Ponieważ jednak została ona już uwzględniona w testamencie, a jej udział w spadku wyniósł 100 000 euro (⅛ z 800 000 euro), ma ona prawo do zachowku uzupełniającego w wysokości brakującej kwoty (100 000 euro).
Roszczenia o zachowek można dochodzić w terminie trzech lat od daty, w której którykolwiek z uprawnionych dowiedział się o śmierci spadkodawcy i o niekorzystnym dla niego rozrządzeniu, nie później jednak niż w ciągu trzydziestu lat po otwarciu spadku.
Spadkobiercy mogą ubiegać się o odroczenie płatności zachowku, jeżeli natychmiastowe zaspokojenie roszczenia byłoby dla nich nadmiernie dotkliwe. W ustawie wskazano jako przykład takiej sytuacji konieczność sprzedania rodzinnego domu. Należy jednak przy tym uwzględnić odpowiednio interesy uprawnionych do zachowku. Odroczenie oznacza, że zachowek nie musi być wypłacony natychmiast. O okresie odroczenia oraz ewentualnym zabezpieczeniu roszczenia o zachowek decyduje sąd w zależności od indywidualnych okoliczności.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu lub umowy dotyczącej spadku obowiązuje ustawowa kolejność dziedziczenia.
Zgodnie z niemieckim prawem spadkowym ustawowo dziedziczyć mogą generalnie tylko krewni, a zatem osoby mające wspólnych rodziców, dziadków, pradziadków, ale także jeszcze bardziej oddalonych wspólnych przodków. Powinowaci nie są krewnymi w tym rozumieniu, a zatem z ustawowego porządku dziedziczenia wyłączeni są np. teściowa, zięć, ojczym, pasierbica, spowinowacona ciotka/stryjenka, spowinowacony wujek/stryj, jako że spadkodawca nie ma z nimi żadnych wspólnych przodków.
Powstanie więzi rodzinnych może również wynikać z przysposobienia (dziecka), ponieważ w świetle prawa jego efektem jest pełna relacja pokrewieństwa z przysposabiającymi i ich krewnymi, w tym powstanie wszystkich związanych z tym praw i obowiązków. Dlatego też przysposobione dzieci dziedziczą z reguły na takich samych zasadach jak biologiczne dzieci (pewne szczególne uregulowania mogą dotyczyć adopcji osób pełnoletnich).

Wyjątek od zasad kolejności dziedziczenia przez krewnych dotyczy małżonków, którym – mimo że zwykle nie są ze sobą spokrewnieni, tzn. nie posiadają wspólnych przodków – przysługuje własne prawo do dziedziczenia po żonie albo mężu. Rozwiedzionym małżonkom nie przysługuje prawo do dziedziczenia po sobie. O ile spełnione są pewne warunki, zasada ta obowiązuje także w stosunku do par małżeńskich, które jeszcze nie uzyskały rozwodu, ale nie zamieszkują wspólnie.
Partnerzy pozostający w zarejestrowanym związku partnerskim mają takie same prawa dziedziczenia jak małżonkowie. Ustawowe prawo dziedziczenia nie obowiązuje natomiast w przypadku innych, nieformalnych związków partnerskich.
Prawo dziedziczenia przysługujące krewnym:
Nie wszystkim krewnym przysługują takie same prawa do dziedziczenia. Ustawa dzieli spadkobierców ustawowych na poszczególne grupy:
Pierwsza grupa
Pierwsza grupa spadkobierców obejmuje wyłącznie potomstwo zmarłego, tj. jego dzieci, wnuki, prawnuki itd.
Dzieci pozamałżeńskie dziedziczą ustawowo po swojej matce i ojcu, a także po krewnych ze strony matki i ojca. Wyjątek dotyczy dziedziczenia w sytuacji, gdy śmierć spadkodawcy nastąpiła przed dniem 29 maja 2009 r., o ile dziecko pozamałżeńskie urodziło się przed 1 lipca 1949 r. – por. broszura Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości i ds. Ochrony Konsumentów poświęcona sprawom spadkowym (Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, „Erben und Vererben", przypisy na s. 11 i 15).
Jeżeli ta grupa najbliższych krewnych obejmuje chociaż jedną żyjącą osobę, do dziedziczenia nie dochodzą żadni dalsi krewni.
Przykład: Spadkodawca ma jedną córkę i liczne grono siostrzeńców i siostrzenic. Siostrzeńcy i siostrzenice nic nie dziedziczą.
Dzieci własnych dzieci (tj. wnuki, prawnuki itd.) zazwyczaj dochodzą do dziedziczenia tylko wtedy, gdy ich rodzice nie żyją albo odrzucili spadek.
Przykład: Spadkodawca pozostawił po sobie córkę i trzech wnuków będących dziećmi zmarłego syna. Córka otrzymuje połowę spadku, a wnukowie muszą podzielić się drugą połową, która przypadłaby ich ojcu. Każdy wnuk otrzymuje zatem spadku.
Druga grupa
Druga grupa spadkobierców obejmuje rodziców zmarłego, ich dzieci i dzieci tych dzieci, tj. rodzeństwo oraz bratanków/siostrzeńców i bratanice/siostrzenice spadkodawcy. Także w tym wypadku obowiązuje zasada, że dzieci rodziców spadkodawcy dziedziczą wyłącznie wówczas, gdy rodzice ci już nie żyją. W takim przypadku dziedziczą one udział spadkowy swojego zmarłego ojca albo swojej zmarłej matki.
Krewni z drugiej grupy dochodzą do dziedziczenia dopiero wówczas, gdy nie ma krewnych należących do pierwszej grupy.
Przykład: Spadkodawca pozostawia po sobie siostrzenicę i siostrzeńca. Jego siostra i rodzice zmarli wcześniej. Siostrzenica i siostrzeniec dziedziczą zatem po ½ spadku.
Trzecia grupa i dalsze grupy
Trzecia grupa obejmuje dziadków, ich dzieci oraz dzieci tych dzieci (wujostwo, stryjostwo, kuzynów itp.), natomiast czwarta grupa – pradziadków, ich dzieci oraz dzieci tych dzieci itd. Porządek dziedziczenia opiera się zasadniczo na takich samych zasadach jak w przypadku wcześniejszych grup, z tym że począwszy od czwartej grupy w miejsce zmarłego potomstwa dziadków nie wstępują już ich dzieci; do spadku dochodzą wówczas wyłącznie najbliżsi krewni pozostali przy życiu [następuje zmiana z kolejności dziedziczenia według parantel (*Erbfolge nach Stämmen*), polegającej na przechodzeniu w dół wzdłuż linii pokrewieństwa do chwili znalezienia spadkodawcy, na kolejność dziedziczenia według stopnia pokrewieństwa, polegającą na identyfikacji najbliższego krewnego w oparciu o grupy dziedziczenia].
Zawsze obowiązuje następująca zasada: jeśli przy życiu pozostaje choćby jeden krewny z wcześniejszej grupy, wyłącza on z dziedziczenia wszystkich potencjalnych spadkobierców z dalszej grupy.
Współmałżonkowie i zarejestrowani partnerzy:
Pozostały przy życiu współmałżonek lub zarejestrowany partner dziedziczy ustawowo (niezależnie od ustroju majątkowego) ¼ spadku w zbiegu z potomstwem i ½ spadku w zbiegu z krewnymi z drugiej grupy (tj. rodzicami, rodzeństwem, bratankami/siostrzeńcami oraz bratanicami/siostrzenicami spadkodawcy) lub w zbiegu z dziadkami.
Jeśli małżonkowie pozostawali w ustroju rozdzielności majątkowej z wyrównaniem dorobków (ustrój ten obowiązuje zawsze wtedy, gdy w małżeńskiej umowie majątkowej nie uzgodniono innego ustroju majątkowego), wskazany powyżej udział spadkowy wzrasta o ¼. Na takich samych zasadach dziedziczy partner w ramach zarejestrowanego związku partnerskiego.
Pozostały przy życiu małżonek lub zarejestrowany partner dziedziczy spadek w całości, jeśli nie ma krewnych z pierwszej lub z drugiej grupy, ani też dziadków.
Przykład: Spadkodawca pozostawia po sobie żonę – z którą pozostawał w ustroju rozdzielności majątkowej – i rodziców. Żona otrzymuje ¾ (½ + ¼) spadku, a każdy z rodziców – jako spadkobiercy należący do drugiej grupy – po ⅛ spadku. Dodatkowo żona otrzymuje (w zbiegu z krewnymi z drugiej grupy albo w zbiegu z dziadkami) tzw. „duży przedwziątek" (*Großer Voraus*), który obejmuje rzeczy przynależne do gospodarstwa domowego oraz prezenty z okazji zawarcia małżeństwa (jeśli pozostający przy życiu współmałżonek dziedziczy w zbiegu z krewnymi z pierwszej grupy rzeczy te należą mu się tylko, gdy potrzebuje ich do prowadzenia stosownego gospodarstwa).
Ustawowe dziedziczenie Skarbu Państwa:
W przypadku braku małżonka albo zarejestrowanego partnera i niemożności znalezienia krewnych, po zmarłym dziedziczy Skarb Państwa.
Odpowiedzialność Skarbu Państwa za zobowiązania zaciągnięte przez spadkodawcę ogranicza się generalnie do wysokości uzyskanego spadku.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Organem właściwym do spraw spadkowych jest zwykle sąd spadku przy sądzie rejonowym dla ostatniego zwykłego miejsca zamieszkania spadkodawcy (do końca 2017 r. w kraju związkowym Badenia-Wirtembergia jest to odpowiednia kancelaria notarialna).

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Spadek odrzuca się poprzez złożenie oświadczenia wobec sądu spadku; oświadczenie to należy złożyć do protokołu sądu spadku lub w formie dokumentu poświadczonego przez notariusza (zob. szczegółowe informacje poniżej).
Oświadczenie o przyjęciu spadku nie wymaga żadnej określonej formy ani odebrania przez adresata. Jeśli spadek nie zostanie odrzucony w przewidzianym terminie, uznaje się, że został przyjęty.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Zapis testamentowy przyjmuje się albo odrzuca poprzez złożenie oświadczenia wobec osoby obciążonej wykonaniem zapisu. Może nią być spadkobierca (*Erbe*) lub zapisobiorca (*Vermächtnisnehmer*) – wówczas jest to tzw. dalszy zapis (*Untervermächtnis*).

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Niemieckie prawo spadkowe nie przewiduje oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu zachowku.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Otwarcie testamentu:
Rozrządzenie testamentowe przedłożone w sądzie spadku lub odebrane z miejsca, w którym było przechowywane, podlega oficjalnemu otwarciu w sądzie spadku po śmierci spadkodawcy. Spadkobiercy są oficjalnie powiadamiani o otwarciu testamentu.
Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku:
Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku (*Erbschein*) jest wydawane przez sąd spadku (w kraju związkowym Badenia-Wirtembergia do końca 2017 r. zaświadczenie w tej sprawie jest wydawane przez notariusza) i wskazuje osobę będącą spadkobiercą, zakres jej prawa dziedziczenia oraz, w odpowiednich przypadkach, zarządzenia dotyczące dalszego spadkobrania lub wykonania testamentu.
Stwierdzenie nabycia spadku wydaje sąd spadku na odpowiedni wniosek. We wniosku należy wykazać prawidłowość danych wymaganych na mocy ustawy albo złożyć oświadczenie pod przyrzeczeniem (*eidesstattliche Versicherung*) dotyczące prawidłowości danych. Oświadczenie pod przyrzeczeniem może zostać złożone przed notariuszem lub przed sądem (o ile prawo danego kraju związkowego nie powierza tego zadania wyłącznie notariuszom).
Wydawanie europejskiego poświadczenia spadkowego:
Ustawa o międzynarodowym zarządzaniu testamentami (Internationale Erbrechtsverfahrensgesetz, IntErbRVG) określa procedury mające zastosowanie do europejskiego poświadczenia spadkowego. Europejskie poświadczenie spadkowe to zaświadczenie stwierdzające nabycie spadku, które jest ważnie w niemal wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej (z wyjątkiem Irlandii i Danii). Jest ono również wydawane na wniosek sądu spadku w formie aktu notarialnego o ograniczonym terminie ważności. Głównym celem tego poświadczenia jest uproszczenie postępowania spadkowego w UE.
Dział spadku:
W sytuacji, gdy spadek przypada kilku spadkobiercom, stają się oni współspadkobiercami (tzw. *Erbengemeinschaft*) i powstaje pomiędzy nimi wspólność majątku spadkowego. Współspadkobiercy mogą rozporządzać przedmiotami należącymi do spadku, np. sprzedać niepotrzebny już samochód spadkodawcy, tylko wspólnie. Także zarządzanie spadkiem wymaga współdziałania spadkobierców. Wspólne wykonywanie praw i obowiązków spadkowych nastręcza często poważnych trudności, zwłaszcza gdy spadkobiercy mieszkają w dużej odległości od siebie i nie mogą dojść do porozumienia. Ta „przymusowa wspólnota" jest zazwyczaj uciążliwa i co do zasady każdy spadkobierca może zażądać jej zniesienia w drodze rozliczenia wspólnoty majątkowej (tzw. *Auseinandersetzung*) współspadkobierców. Najważniejszym wyjątkiem jest sytuacja, w której spadkodawca zastrzegł w testamencie, że działu spadku nie wolno dokonać przez określony czas, np. aby utrzymać działalność rodzinnego przedsiębiorstwa.
Jeśli spadkodawca wyznaczył wykonawcę testamentu, zadanie dokonania działu spadku spoczywa na nim. W przeciwnym wypadku dokonują tego sami spadkobiercy. Mogą przy tym korzystać z pomocy notariusza. Jeśli spadkobiercy nie są w stanie dojść do porozumienia pomimo mediacji notariusza, jedynym rozwiązaniem jest wniesienie powództwa cywilnego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Informacje na temat ustawowego porządku dziedziczenia znajdują się powyżej.
Jeśli zmarły pozostawił testament, jest on nadrzędny w stosunku do przepisów dotyczących ustawowego porządku dziedziczenia. Dziedziczą wówczas tylko te osoby, które zostały wskazane w testamencie, o ile spadkodawca dokonał w testamencie rozrządzenia całym swoim majątkiem. Informacje na temat osób uprawnionych do zachowku znajdują się powyżej.
Z chwilą śmierci spadkodawcy spadek przechodzi z mocy ustawy na spadkobiercę lub spadkobierców (zasada automatycznego nabycia spadku). Spadkobiercy mogą jednak odrzucić spadek (zob. poniżej).
Spadkodawca może także dokonać zapisów testamentowych, np. przeznaczyć określonym osobom konkretne przedmioty lub kwoty pieniędzy. Zapisobiorcy nie są spadkobiercami, ale mają prawo domagać się od spadkobiercy lub spadkobierców wydania z masy spadkowej przedmiotu zapisu wskazanego w testamencie.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Odrzucenie spadku:
Spadkobiercy nie odpowiadają za długi spadkowe, jeśli odrzucili spadek w przewidzianym terminie. Oświadczenie o odrzuceniu spadku należy złożyć w sądzie spadku z reguły w ciągu sześciu tygodni od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o otrzymaniu spadku oraz podstawie do uznania go za spadkobiercę. Oświadczenie to składa się do protokołu w sądzie albo w formie dokumentu poświadczonego przez notariusza. Jeśli chodzi o tę ostatnią formę oświadczenia, wystarczające jest przesłanie listu o odpowiedniej treści, ale wymagane jest notarialne poświadczenie podpisu spadkobiercy. Decyzja o odrzuceniu albo przyjęciu spadku jest, co do zasady, wiążąca.
Odpowiedzialność w przypadku przyjęcia spadku:
Przyjmując spadek, spadkobiercy niejako wchodzą w miejsce spadkodawcy w stosunkach prawnych. Oznacza to, że dziedziczą także długi, za które co do zasady odpowiadają także własnym majątkiem.
Spadkobiercy mogą jednak ograniczyć odpowiedzialność za odziedziczone długi do wartości masy spadkowej. Ewentualni wierzyciele zmarłego mogą się wówczas zwracać z roszczeniami do masy spadkowej, ale własny majątek spadkobierców jest zabezpieczony przed roszczeniami. Spadkobiercy mogą zapewnić sobie takie ograniczenie odpowiedzialności, występując do sądu spadku o zarząd spadkiem (*Nachlassverwaltung*) albo składając wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie niewypłacalności spadku (*Nachlassinsolvenzverfahren*) do sądu rejonowego jako sądu właściwego w sprawach dotyczących niewypłacalności.
Jeśli wartość spadku nie wystarcza na pokrycie kosztów zarządu spadkiem albo postępowania w sprawie niewypłacalności, spadkobiercom pozostaje jeszcze inna możliwość uzyskania ograniczenia odpowiedzialności. W przypadku zgłoszenia roszczeń przez wierzyciela spadkobiercy mogą powołać się na niewystarczalność spadku na pokrycie długów spadkowych (*Dürftigkeit des Nachlasses*). Spadkobiercy mogą następnie odmówić spłacenia długów spadkowych, które przekraczają wartość spadku. W takim przypadku muszą jednak wydać posiadany spadek wierzycielom.
Aby zapobiec sytuacji, w której spadkobiercy dowiadują się niespodziewanie o odziedziczonych długach, wystarczy przeprowadzić tzw. postępowanie wywoławcze (*Aufgebotsverfahren*), polegające na tym, że spadkobiercy zwracają się do sądu spadku o wezwanie wszystkich wierzycieli spadkodawcy, aby w określonym terminie zgłosili sądowi swoje roszczenia. Jeśli wierzyciel uchybi terminowi zgłoszenia swoich roszczeń, musi zadowolić się tym, co zostanie ze spadku po spłacie wszystkich należycie zgłoszonych wierzytelności. Postępowanie wywoławcze daje także spadkobiercom możliwość zorientowania się, czy konieczne jest oddanie spadku w zarząd sądowy na wniosek o zarząd spadku lub stwierdzenie niewypłacalności spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Aby spadkobierca właściciela nieruchomości mógł zostać wpisany do księgi wieczystej jako jej właściciel należy złożyć wniosek o sprostowanie treści księgi wieczystej (*Berichtigung des Grundbuches*) wraz z dowodem potwierdzającym niezgodność księgi wieczystej ze stanem faktycznym. O sprostowanie księgi wieczystej po śmierci wpisanego do niej właściciela może wystąpić tylko osoba, która posiada już dowody na to, że uzyskała status spadkobiercy.
Jako potwierdzenie statusu spadkobiercy na potrzeby sprostowania księgi wieczystej można przedstawić postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku (*Erbschein*) lub europejskie poświadczenie spadkowe.
Jeśli porządek dziedziczenia opiera się na rozrządzeniu na wypadek śmierci zawartym w dokumencie urzędowym (testament notarialny, umowa dotycząca spadku), urzędowi prowadzącemu księgi wieczyste (*Grundbuchamt*) wystarczy przedłożyć odpowiednie rozrządzenie i protokół z jego otwarcia.

W przypadku zapisów testamentowych, których przedmiotem jest nieruchomość, do przeniesienia własności na zapisobiorcę wymagane jest – niezależnie od mającego zastosowanie prawa dziedziczenia – przedłożenie aktu notarialnego potwierdzającego nabycie własności nieruchomości przez zapisobiorcę.
W zależności od sytuacji konieczne mogą być dodatkowe dokumenty. I tak na przykład, aby można było dokonać wpisu spółki handlowej jako spadkobiercy, wymagany jest dowód potwierdzający pełnomocnictwo wnioskodawcy do jej reprezentowania (np. wyciąg z rejestru handlowego).

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zgodnie z niemieckim prawem spadkowym zarząd spadkiem służy obronie przed egzekucją z własnego majątku spadkobiercy. Sąd spadku ustanawia zarząd spadkiem wyłącznie na wniosek uprawnionej osoby (spadkobiercy, wykonawcy testamentu, wierzyciela spadku, nabywcy spadku, dalszego spadkobiercy).
Zarządca spadku to organ powołany oficjalnie do zarządzania masą majątkową innej osoby, który może pozywać i być pozywanym w sporach prawnych dotyczących zarządu spadkiem. Zarządzając cudzym majątkiem, zarządca spadku wykonuje czynności we własnym imieniu, uwzględniając przy tym interesy wszystkich zainteresowanych stron (zarówno spadkobierców, jak i wierzycieli). Zarządzanie spadkiem, do którego jest zobowiązany i uprawniony, służy nie tylko utrzymaniu i pomnożeniu wartości spadku, ale przede wszystkim zaspokojeniu wierzycieli masy spadkowej. Głównym zadaniem zarządcy spadku jest spłata długów spadkowych z majątku spadkowego.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Oprócz samych spadkobierców, zarządcy ustanowionego w przypadku niewypłacalności spadku (zob. powyżej) i wykonawcy testamentu, odpowiednie uprawnienia może otrzymać także kurator spadku (*Nachlasspfleger*).
Sąd spadku ustanawia kuratelę nad spadkiem z urzędu, jeśli zachodzi taka potrzeba w sytuacji, gdy nieznana jest tożsamość spadkobiercy albo gdy nie wiadomo, czy przyjął on spadek. Celem kurateli nad spadkiem jest zabezpieczenie oraz zachowanie spadku i służy ona interesom nieznanego spadkobiercy.
Sąd spadku określa zakres kompetencji kuratora spadku stosownie do potrzeb. Kompetencje te mogą być bardzo szerokie albo ograniczać się wyłącznie do zarządzania pojedynczymi przedmiotami wchodzącymi do spadku. Najczęściej kuratorowi spadku powierza się zadanie odszukania nieznanego spadkobiercy oraz zabezpieczenia i zachowania spadku.
Co do zasady, kuratela nad spadkiem nie służy zaspokojeniu wierzycieli spadku, ponieważ zarządza się ją przede wszystkim w celu ochrony interesów spadkobiercy. Na zasadzie wyjątku, kurator spadku może regulować wierzytelności spadkowe ze środków wchodzących w skład spadku, jeśli zadanie to wchodzi w zakres prawidłowego zarządzania spadkiem i jego zachowania albo jeśli zapobiega szkodom, w szczególności ma na celu uniknięcie kosztów niepotrzebnych sporów prawnych.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Spadkodawca może powołać wykonawcę lub wykonawców testamentu w rozrządzeniu na wypadek śmierci. Może on także upoważnić osobę trzecią, wykonawcę testamentu lub sąd spadku do wyznaczenia (innego) wykonawcy testamentu. Obowiązki wykonawcy testamentu rozpoczynają się z chwilą przyjęcia tej funkcji przez wyznaczoną osobę.
Zgodnie z przepisami ustawowymi do obowiązków wykonawcy testamentu należy wykonanie dyspozycji testamentowych spadkodawcy. W przypadku większej liczby spadkobierców przeprowadza on rozliczenie wspólnoty majątkowej współspadkobierców.
Wykonawca testamentu zarządza spadkiem. Jest on w szczególności uprawniony do objęcia spadku w posiadanie i do rozporządzania przedmiotami wchodzącymi w skład spadku. Spadkobiercy nie mogą rozporządzać przedmiotami spadkowymi, które podlegają zarządowi sprawowanemu przez wykonawcę testamentu. Wykonawca testamentu ma też prawo zaciągać zobowiązania obciążające spadek, o ile jest to konieczne do prawidłowego nim zarządzania. Wykonawca testamentu może dokonać nieodpłatnego rozrządzenia tyko wówczas, gdy za takim rozrządzeniem przemawiają względy obyczajności albo obowiązek moralny.
Spadkodawca ma jednak możliwość dowolnie ograniczyć uprawnienia wykonawcy testamentu w stosunku do uprawnień przewidzianych w ustawie. Może także wskazać okres, podczas którego wykonawca testamentu ma pełnić swoją funkcję. Spadkodawca może na przykład zawęzić zadania wykonawcy testamentu wyłącznie do spraw spadkowych i do rozliczenia wspólnoty majątkowej współspadkobierców w krótkim horyzoncie czasowym. Jednak spadkodawca może też zdecydować w testamencie albo umowie dotyczącej spadku, że wykonawca testamentu powinien pełnić swoją funkcję przez czas nieokreślony (*Dauervollstreckung*). Stałe wykonywanie testamentu można zarządzić zasadniczo na okres nie dłuższy niż 30 lat, licząc od śmierci spadkobiercy. Spadkobierca może jednak zarządzić, że wykonywanie testamentu należy kontynuować do śmierci spadkobiercy lub wykonawcy testamentu albo do wystąpienia innego zdarzenia dotyczącego spadkobiercy lub wykonawcy testamentu. W takim przypadku wykonanie testamentu może trwać nawet dłużej niż 30 lat.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Aby potwierdzić prawo dziedziczenia, wymagane jest z reguły przedstawienie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub europejskiego poświadczenia spadkowego, np. w sytuacji, gdy spadkobierca chce przepisać na siebie działkę gruntową albo rachunek bankowy spadkodawcy. Jeśli spadkodawca sporządził testament notarialny (zob. powyżej), nie zawsze jest wymagane przedstawienie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku lub europejskiego poświadczenia spadkowego.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 11/03/2024
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Estonia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Spadkodawca może rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci w drodze testamentu lub umowy o spadek. Rozróżnia się testament notarialny i testament prywatny. Spadkodawca może w dowolnej chwili odwołać testament lub jego część w drodze późniejszego testamentu lub umowy o spadek. Nie dotyczy to testamentu wzajemnego małżonków, ponieważ do wprowadzania zmian w takich testamentach i do ich odwoływania mają zastosowanie zasady szczególne.

Testamenty notarialne

Testament notarialny to testament poświadczony notarialnie lub testament sporządzony przez spadkodawcę i złożony u notariusza na przechowanie w zapieczętowanej kopercie.

W przypadku testamentu notarialnego notariusz poświadcza testament, który sporządził zgodnie z rozrządzeniem testamentowym spadkodawcy, albo spadkodawca sporządza testament i przedkłada go notariuszowi do poświadczenia. Testament notarialny musi zostać podpisany przez spadkodawcę w obecności notariusza.

Testament poświadczony notarialnie może również zostać sporządzony przez małoletniego w wieku co najmniej 15 lat. Taki małoletni spadkodawca nie potrzebuje zgody swojego przedstawiciela ustawowego na sporządzenie testamentu.

W przypadku testamentu złożonego u notariusza na przechowanie spadkodawca osobiście przekazuje notariuszowi swoje rozrządzenie testamentowe w zapieczętowanej kopercie, oświadczając przed notariuszem, że jest to jego testament. W takiej sytuacji notariusz sporządza akt notarialny na okoliczność złożenia testamentu, po czym spadkodawca i notariusz podpisują taki akt. Spadkodawca może w dowolnej chwili odebrać testament złożony u notariusza. W takim przypadku notariusz sporządza akt notarialny na okoliczność odebrania testamentu, po czym spadkodawca i notariusz podpisują taki akt.

Nie istnieją żadne terminy ważności testamentu notarialnego, co oznacza, że testament taki pozostaje w mocy do chwili jego zmiany lub odwołania.

Testamenty prywatne

Testamentem prywatnym jest testament spisany w obecności świadków albo testament holograficzny.

Tekst testamentu prywatnego podpisanego w obecności świadków nie musi być przygotowany przez spadkodawcę (ani nie musi zostać sporządzony własnoręcznie), ale musi zostać podpisany w obecności co najmniej dwóch świadków posiadających zdolność do czynności prawnych oraz zawierać datę i rok sporządzenia. Wymagana jest jednoczesna obecność świadków przy podpisywaniu testamentu. Spadkodawca musi powiadomić świadków, że zostali powołani na świadków sporządzania testamentu oraz że testament stanowi jego rozrządzenie testamentowe. Świadkowie nie muszą znać treści testamentu. Niezwłocznie po podpisaniu testamentu przez spadkodawcę świadkowie również podpisują testament. Składając swoje podpisy, świadkowie potwierdzają, że spadkodawca podpisał testament własnoręcznie oraz że – zgodnie z ich najlepszą wiedzą – spadkodawca posiada pełną zdolność do czynności prawnych oraz zdolność testowania. Świadkiem nie może być osoba, której wstępni lub zstępni, rodzeństwo i zstępni rodzeństwa lub małżonek i jego wstępni i zstępni odnoszą korzyść ze sporządzanego testamentu.

Prywatny testament holograficzny musi zostać spisany w całości własnoręcznie przez spadkodawcę (nie może zostać sporządzony na maszynie do pisania, nie może mieć formy wydruku ani nie może zostać sporządzony inną metodą mechaniczną) oraz musi zawierać datę i rok sporządzenia. Testament holograficzny musi zostać podpisany osobiście przez spadkodawcę.

Spadkodawca może samodzielnie przechowywać testament prywatny lub przekazać go innej osobie na przechowanie.

Testament prywatny traci ważność po upływie sześciu miesięcy od daty jego sporządzenia, jeżeli spadkodawca w dalszym ciągu pozostaje przy życiu. Jeżeli w testamencie prywatnym nie wskazano daty lub roku jego sporządzenia i w związku z tym nie można w żaden sposób ustalić, kiedy testament został sporządzony, testament taki uznaje się za nieważny.

Testament wzajemny małżonków

Testament wzajemny małżonków to testament sporządzony wspólnie przez małżonków, w którym wskazują oni siebie nawzajem jako swoich spadkobierców lub dokonują rozrządzenia spadkiem na wypadek swojej śmierci.

W przypadku sporządzenia przez małżonków testamentu wzajemnego, w którym każdy z małżonków wskazuje drugiego małżonka jako swojego wyłącznego spadkobiercę, mogą oni wskazać osobę, na którą przeniesiony zostanie udział w spadku pozostającego przy życiu małżonka w razie jego śmierci.

Testament wzajemny małżonków musi zostać poświadczony notarialnie. Notariusz sporządza tego rodzaju testament zgodnie z rozrządzeniem testamentowym małżonków, po czym małżonkowie muszą podpisać testament w obecności notariusza.

Rozrządzenie dokonane w ramach testamentu wzajemnego małżonków może zostać odwołane przez każde z małżonków, jeżeli obydwoje w dalszym ciągu pozostają przy życiu. Testament, na mocy którego odwołuje się wspomniane rozrządzenie, musi zostać poświadczony notarialnie. Rozrządzenie uznaje się za odwołane po otrzymaniu przez drugiego z małżonków powiadomienia o odwołaniu rozrządzenia doręczonego zgodnie z procedurą notarialną. Po śmierci jednego z małżonków pozostający przy życiu małżonek może odwołać swoje rozrządzenie wyłącznie w przypadku, gdy zrzeknie się udziału w spadku przysługującego mu na mocy testamentu wzajemnego.

Testament wzajemny małżonków staje się nieważny w przypadku rozwiązania małżeństwa przed śmiercią spadkodawcy. Testament taki uznaje się za nieważny również w przypadku, gdy spadkodawca przed śmiercią wniesie do sądu pozew rozwodowy lub wyrazi pisemną zgodę na rozwód lub w przypadku gdy spadkodawca miał prawo wystąpić o unieważnienie małżeństwa i wniósł taki wniosek do sądu.

Umowy o spadek

Umowa o spadek to umowa między spadkodawcą a inną osobą, w której spadkodawca wskazuje drugą stronę umowy lub inną osobę jako swojego spadkobiercę i dokonuje zapisu, nakłada obowiązek testamentowy lub polecenie testamentowe. Spadkodawca i jego spadkobierca ustawowy mogą również zawrzeć umowę o spadek na okoliczność odrzucenia spadku przez spadkobiercę ustawowego.

Umowa o spadek może również zawierać jednostronne rozrządzenia spadkodawcy; w takim przypadku w odniesieniu do rozrządzeń stosuje się postanowienia testamentu.

Umowę o spadek sporządza i poświadcza notariusz. Podpisuje się ją w obecności notariusza.

Umowę o spadek lub zawarte w niej rozrządzenie można unieważnić lub odwołać za życia stron w drodze poświadczonej notarialnie umowy między umawiającymi się osobami lub w drodze nowej umowy o spadek.

Jeżeli umowę o spadek zawarto w okolicznościach, które dają podstawy do jej unieważnienia na podstawie części ogólnej kodeksu cywilnego, osoba uprawniona do dziedziczenia w przypadku stwierdzenia nieważności umowy lub rozrządzenia w niej zawartego może wystąpić o unieważnienie umowy również po śmierci spadkodawcy.

Ponadto istnieje również możliwość odstąpienia od umowy o spadek. Spadkodawca może odstąpić od umowy o spadek, jeżeli w treści tej umowy przewidziano taką możliwość. Spadkodawca może także odstąpić od umowy o spadek, jeżeli osoba uprawniona popełniła przestępstwo przeciwko spadkodawcy, jego małżonkowi, wstępnemu lub zstępnemu lub jeżeli druga strona umowy umyślnie nie wywiązała się ze spoczywającego na niej prawnego obowiązku wypłaty świadczeń alimentacyjnych na rzecz spadkodawcy. Spadkodawca ma również prawo do odstąpienia od umowy w przypadku gdy strona umowy o spadek, na której spoczywa obowiązek wywiązywania się z powtarzających się zobowiązań wobec spadkodawcy przez cały okres jego życia – dotyczy to w szczególności świadczeń alimentacyjnych – umyślnie i w istotnym stopniu naruszy takie zobowiązanie. Odstąpienie od umowy o spadek następuje w drodze sporządzenia poświadczonego notarialnie oświadczenia skierowanego do drugiej strony umowy. Jeżeli we wzajemnej umowie o spadek strony przewidziały prawo do odstąpienia od tej umowy, umowa staje się nieważna w całości, jeżeli jedna ze stron odstąpi od niej, chyba że w umowie określono inaczej. Prawo do odstąpienia od wzajemnej umowy o spadek wygasa z chwilą śmierci jednej ze stron. Po śmierci jednej ze stron pozostająca przy życiu strona umowy o spadek może odwołać swoje rozrządzenie wyłącznie w przypadku, gdy odrzuci spadek przysługujący jej na mocy umowy o spadek.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Testamenty notarialne i umowy o spadek wpisuje się zawsze do rejestru spadkowego w dniu roboczym przypadającym po dniu sporządzenia aktu notarialnego przez notariusza. Ponadto notariusze są zobowiązani do rejestrowania w rejestrze spadkowym wszelkich zmian w umowach o spadek, umowach w sprawie rozwiązania umów o spadek i w oświadczeniach o odstąpieniu od umów o spadek. Niewywiązanie się z obowiązku rejestracji nie wpływa na ważność testamentu.

Fakt sporządzenia testamentu prywatnego może zostać wpisany do rejestru spadkowego przez spadkodawcę lub dowolną osobę dysponującą informacjami na temat testamentu prywatnego, która została o to poproszona przez spadkodawcę. Testamenty prywatne nie wymagają wpisu do rejestru spadkowego.

Testamenty notarialne i umowy o spadek są rejestrowane w rejestrze spadkowym przez notariusza, który poświadczył dany testament lub umowę o spadek lub któremu powierzono testament na przechowanie. W tym celu notariusz dokonuje wpisu w rejestrze spadkowym lub składa powiadomienie w rejestrze.

Od 1 stycznia 2015 r. notariusze nie składają już powiadomień w rejestrze spadkowym, a zamiast tego dokonują zmiany danych zawartych w rejestrze spadkowym za pomocą odpowiednich wpisów.

Dane dotyczące testamentów prywatnych może wprowadzić do rejestru spadkowego dowolna osoba posiadająca informacje o sporządzeniu testamentu, która została o to poproszona. Czynności tej dokonuje się za pośrednictwem krajowego portalu https://www.eesti.ee.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Co do zasady sporządzanie testamentów nie podlega żadnym ograniczeniom; spadkodawca dysponuje również nieograniczonym prawem do rozrządzenia majątkiem w testamencie.

Swobodę testowania ogranicza instytucja zachowku, która ogranicza swobodę spadkodawcy w kwestii wyboru spadkobierców. Prawo do dochodzenia roszczenia z tytułu zachowku przeciwko spadkobiercom powstaje, jeżeli w testamencie lub w umowie o spadek spadkodawca wydziedziczył zstępnego, rodzica lub małżonka uprawnionego do dziedziczenia ustawowego, na rzecz których po stronie spadkodawcy – w chwili jego śmierci – istniał obowiązek wypłaty świadczeń alimentacyjnych zgodnie z ustawą o prawie rodzinnym, lub jeżeli zmniejszył udziały takich osób w spadku w porównaniu z udziałami, które powinny im przysługiwać zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego. Osobie uprawnionej do zachowku przysługuje zatem roszczenie przeciwko spadkobiercom zgodnie z ustawą o prawie zobowiązań. Roszczenie polega na tym, że osoba uprawniona do zachowku może zażądać wypłaty kwoty pieniężnej stanowiącej równowartość udziału obowiązkowego, wyliczonej w oparciu o wartość spadku. Osoba korzystająca z prawa do zachowku nie jest spadkobiercą. Kwota zachowku odpowiada połowie wartości udziału w spadku, który spadkobierca otrzymałby w przypadku dziedziczenia ustawowego, gdyby wszyscy spadkobiercy ustawowi przyjęli spadek.

Oprócz swojego udziału w spadku małżonek spadkodawcy może zgłosić roszczenie o ustalenie osobistego prawa do korzystania z nieruchomości, która była wspólnym miejscem zamieszkania małżonków, jeżeli w wyniku dziedziczenia standard życia małżonka spadkobiercy uległby pogorszeniu. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego małżonek spadkodawcy ma prawo do roszczenia niezależnie od tego, czy dziedziczy cokolwiek dodatkowo i czy chodzi o dziedziczenie testamentowe czy ustawowe.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił ważnego testamentu ani umowy o spadek, zastosowanie mają przepisy dotyczące dziedziczenia ustawowego. Jeżeli testament lub umowa o spadek sporządzone przez spadkodawcę nie obejmują całości jego majątku, część majątku nieobjęta testamentem lub umową o spadek podlega dziedziczeniu ustawowemu. Spadkobiercami ustawowymi są małżonek i krewni spadkodawcy; dziedziczenie odbywa się na trzech poziomach. W przypadku dziedziczenia ustawowego małżonek dziedziczy wraz z pozostałymi spadkobiercami ustawowymi.

W pierwszej kolejności dziedziczą zstępni spadkodawcy (dzieci, dzieci przysposobione, wnuki itp.). Małżonek dziedziczący wraz ze spadkobiercami pierwszego stopnia jest uprawniony do kwoty równej części przypadającej na dziecko spadkodawcy, ale nie mniejszej niż jedna czwarta majątku.

W przypadku braku spadkobierców pierwszego stopnia w drugiej kolejności dziedziczą rodzice zmarłego oraz ich zstępni (rodzeństwo spadkodawcy). Jeżeli w chwili otwarcia spadku obydwoje rodzice spadkodawcy pozostają przy życiu, dziedziczą całość spadku w częściach równych. Jeżeli jedno z rodziców nie dożyło otwarcia spadku, w miejsce takiego zmarłego rodzica dziedziczą jego dzieci, dzieci przysposobione, wnuki itp. Jeśli małżonek dziedziczy wraz ze spadkobiercami drugiego stopnia, jest on uprawniony do połowy majątku.

W przypadku braku spadkobierców drugiego stopnia trzeci w kolejności do dziedziczenia są dziadkowie spadkodawcy i ich zstępni (tj. stryjostwo i wujostwo spadkodawcy). Jeżeli w chwili otwarcia spadku wszyscy dziadkowie spadkodawcy pozostają przy życiu, dziedziczą całość spadku w częściach równych. Jeżeli jedno z dziadków ze strony ojca lub matki nie dożyje otwarcia spadku, w miejsce takiej osoby dziedziczą jej dzieci, dzieci przysposobione, wnuki itd. W przypadku braku takich osób udział przypada drugiemu z dziadków po tej samej stronie rodziny. Jeżeli drugie z dziadków po tej samej stronie również nie żyje, spadek dziedziczą jego dzieci, dzieci przysposobione, wnuki itd. Jeżeli obydwoje dziadkowie ze strony ojca albo obydwoje dziadkowie ze strony matki spadkodawcy nie dożyją otwarcia spadku i nie pozostawią zstępnych, w ich miejsce wstępują dziadkowie z drugiej strony i ich dzieci, dzieci przysposobione, wnuki itd. Przepisy mające zastosowanie do spadkobierców pierwszego stopnia stosuje się również do zstępnych wstępujących w prawa swoich rodziców jako spadkobiercy.

Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim i nie posiadał spadkobierców pierwszego ani drugiego stopnia, jego małżonek dziedziczy całość spadku.

Jeżeli spadkodawca nie miał spadkobierców ustawowych ani małżonka, za spadkobiercę ustawowego uznaje się jednostkę samorządu terytorialnego właściwą dla miejsca, w którym nastąpiło otwarcie spadku. Miejscem, w którym następuje otwarcie spadku, jest ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy. Jeżeli ostatnie miejsce stałego zamieszkania spadkodawcy znajdowało się w państwie innym niż Estonia, ale kwestie spadkowe mają zostać uregulowane zgodnie z prawem estońskim, spadkobiercą ustawowym jest Republika Estońska.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

W przypadku gdy ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się w Estonii, postępowanie spadkowe prowadzi estoński notariusz, u którego wszczęto postępowanie spadkowe. Notariusz dokonuje wpisu o wszczęciu postępowania w rejestrze spadkowym. Jeżeli ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy znajdowało się w państwie innym niż Estonia, estoński notariusz prowadzi postępowanie wyłącznie w odniesieniu do majątku zlokalizowanego w Estonii, o ile postępowanie spadkowe nie może być przeprowadzone w innym państwie lub postępowanie przeprowadzone w innym państwie nie obejmuje majątku zlokalizowanego w Estonii, lub poświadczenie spadkowe wystawione w innym państwie nie jest uznawane w Estonii.
Postępowanie spadkowe prowadzi estoński notariusz, nawet wówczas, gdy zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (Dz.U. L 201 z 27.7.2012, s. 107–134) postępowanie ma być prowadzone w Estonii, w zastosowaniu przepisów art. 4–15 i 17 tego rozporządzenia.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku muszą zostać złożone przed notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe. Oświadczenia takie mogą również zostać poświadczone notarialnie przez innego notariusza, który przekazuje je następnie notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe. Urzędnicy konsularni posiadający specjalne uprawnienia i zatrudnieni w estońskich przedstawicielstwach zagranicznych również mogą poświadczać oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Urzędnicy konsularni są zobowiązani do niezwłocznego przekazania poświadczonych przez siebie oświadczeń notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Zgodnie z systemem zapisów zwykłych zapisobiercom przysługuje prawo żądania, aby wykonawca testamentu wydał przedmiot zapisu zwykłego. Aby otrzymać przedmiot zapisu, zapisobierca musi wystąpić do wykonawcy testamentu z roszczeniem o wydanie przedmiotu zapisu. Spadkodawca może zobowiązać spadkobiercę lub innego zapisobiercę do wykonania zapisu zwykłego. Jeżeli spadkodawca nie wyznaczył wykonawcy testamentu do celów wykonania zapisu zwykłego, funkcję wykonawcy testamentu sprawuje spadkobierca.
Ponieważ przepisy dotyczące przyjmowania i odrzucania spadku stosuje się również do przyjmowania i odrzucania zapisu zwykłego, niezłożenie oświadczenia o odrzuceniu zapisu zwykłego w wyznaczonym terminie jest równoznaczne z przyjęciem takiego zapisu. Jeżeli zapisobierca chce odrzucić zapis zwykły, musi złożyć oświadczenie o odrzuceniu takiego zapisu w terminie ustawowym, który wynosi trzy miesiące od daty śmierci spadkodawcy i uzyskaniu przez zapisobiercę informacji o przysługującym mu prawie do zapisu.
W toku postępowania spadkowego notariusz kontaktuje się ze wszystkimi zapisobiercami wskazanymi w testamencie i informuje ich o przysługującym im prawie do zapisu zwykłego. Przed zgłoszeniem roszczenia o wykonanie zapisu zwykłego zapisobierca ma prawo uzyskać informacje na temat takiego zapisu. Podobnie jak w przypadku oświadczenia o przyjęciu spadku, oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu zapisu zwykłego jest nieodwołalne. Aby udowodnić przysługujące mu prawa, zapisobierca ma prawo zwrócić się do notariusza prowadzącego postępowanie spadkowe o wydanie zaświadczenia potwierdzającego roszczenie wynikające z zapisu zwykłego (*annakusaaja tunnistust)*.
Jeżeli przedmiotem zapisu zwykłego jest nieruchomość lub inna rzecz, w przypadku której transakcja sprzedaży musi zostać poświadczona notarialnie, umowa w sprawie przeniesienia przedmiotu zapisu zwykłego zawarta między wykonawcą testamentu a zapisobiercą również musi zostać poświadczona notarialnie.
Zapisobierca będący spadkobiercą zachowuje prawo do zapisu zwykłego nawet w przypadku, gdy odrzuci spadek.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zachowek to roszczenie majątkowe na gruncie prawa zobowiązań; roszczenia tego dochodzi się od spadkobierców. Prawo do otrzymania zachowku powstaje z chwilą otwarcia spadku. W celu otrzymania zachowku nie trzeba składać wniosku do notariusza.
Jeżeli w testamencie lub w umowie o spadek spadkodawca wydziedziczył zstępnego, rodziców lub małżonka uprawnionych do dziedziczenia ustawowego, na rzecz których spadkodawca – w chwili swojej śmierci – był zobowiązany wypłacać świadczenia alimentacyjne zgodnie z ustawą o prawie rodzinnym, lub jeżeli spadkodawca zmniejszył udziały takich osób w spadku w porównaniu z udziałami, które powinny im przysługiwać zgodnie z przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego, osobom takim przysługuje roszczenie z tytułu zachowku przeciwko spadkobiercom.
Na podstawie poświadczonego notarialnie wniosku złożonego przez spadkobiercę, wykonawcę testamentu lub osobę uprawnioną do zachowku notariusz poświadcza zaświadczenie potwierdzające roszczenie do zachowku – określane również jako zaświadczenie osoby uprawnionej do zachowku.
Zaświadczenie osoby uprawnionej do zachowku zawiera dane takiej osoby oraz informacje o wielkości zachowku jako udziału w spadku.
Prawa do zachowku można się zrzec na mocy umowy o spadek zawartej między spadkodawcą a osobą uprawnioną do dziedziczenia. Umowa taka musi zostać poświadczona notarialnie.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

W chwili otwarcia spadku – tj. w chwili śmierci spadkodawcy – spadek przechodzi na jego spadkobierców, którzy mogą być spadkobiercami ustanowionymi na mocy umowy o spadek, spadkobiercami testamentowymi lub spadkobiercami ustawowymi.
Aby ustalić uprawnienia do dziedziczenia, spadkobierca, wierzyciel spadkodawcy, zapisobierca lub inna osoba, której przysługuje prawo do spadku, może wszcząć postępowanie spadkowe. Osoba, która chce wszcząć postępowanie spadkowe, musi skontaktować się z notariuszem; notariusz przygotowuje w tym celu stosowny wniosek i poświadcza go notarialnie. Postępowanie może prowadzić tylko jeden notariusz; dlatego też w przypadku gdy postępowanie spadkowe zostało już wszczęte na podstawie wniosku złożonego u jednego notariusza, notariusz, który przyjął późniejszy wniosek, przekazuje go notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe.
Spadkobierca może przyjąć albo odrzucić spadek. Termin na odrzucenie spadku wynosi trzy miesiące. Termin ten rozpoczyna bieg w chwili, w której spadkobierca uzyskał lub powinien był uzyskać informacje o śmierci spadkodawcy i przysługującym mu prawie do spadku. Jeżeli spadkobierca nie odrzuci spadku w wyznaczonym terminie, uznaje się, że przyjął spadek. Aby przyjąć spadek, spadkobierca może również zwrócić się ze stosownym wnioskiem do notariusza prowadzącego postępowanie spadkowe przed upływem wspomnianego terminu.
Decyzja spadkobiercy o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest nieodwołalna. Po odrzuceniu spadku spadkobierca nie może go już przyjąć; podobnie po przyjęciu spadku nie ma już możliwości jego odrzucenia. Zasada ta obowiązuje również w przypadku przyjmowania i odrzucania zapisu zwykłego – jedyna różnica polega na tym, że zapisobiercy będący jednocześnie spadkobiercami zachowują prawo do zapisu zwykłego, nawet jeśli odrzucili spadek.
Oświadczenia o przyjęciu i odrzuceniu spadku muszą zostać poświadczone notarialnie.
Notariusz dokonuje wpisu dotyczącego wszczęcia postępowania spadkowego w rejestrze spadkowym niezwłocznie po przyjęciu wniosku o wszczęcie postępowania i publikuje zawiadomienie o wszczęciu postępowania w oficjalnym publikatorze *Ametlikud Teadaanded* nie później niż dwa dni robocze po wszczęciu postępowania spadkowego. Notariusz przesyła również zawiadomienie o wszczęciu postępowania spadkowego znanym notariuszowi spadkobiercom i innym osobom, którym w testamencie lub umowie dziedziczenia przyznano prawa i na które nałożono obowiązki. W przypadku dziedziczenia na podstawie rozrządzenia testamentowego notariusz informuje również osoby, które dziedziczyłyby w przypadku dziedziczenia ustawowego.

Notariusz bada rejestry pod kątem praw i obowiązków spadkodawcy, jak również przesyła zapytania do instytucji kredytowych działających w Republice Estońskiej, których wykaz zawiera rozporządzenie ministra właściwego dla danej dziedziny. Ponadto notariusz może wysyłać zapytania do innych osób na podstawie poświadczonego notarialnie wniosku osoby, która wszczęła postępowanie spadkowe lub innej osoby, której przysługują prawa w odniesieniu do majątku spadkowego. Jeżeli w chwili otwarcia spadku spadkodawca był w związku małżeńskim, a stosunkiem własnościowym małżonków była wspólność majątkowa, notariusz przesyła również odpowiednie zapytania dotyczące praw i obowiązków żyjącego małżonka spadkodawcy.
Osoba uprawniona do wszczęcia postępowania spadkowego ma prawo uzyskać od notariusza w trakcie postępowania spadkowego informacje na temat tego, kto przyjął spadek, a kto go odrzucił. Osoba, która dziedziczyłaby w przypadku dziedziczenia ustawowego, ma takie samo prawo w przypadku dziedziczenia na podstawie rozrządzenia testamentowego. Powyższe osoby mają również prawo do zapoznania się z wynikami zapytań dotyczących praw i obowiązków spadkodawcy. W przypadku dziedziczenia na podstawie woli testamentowej osoba, która dziedziczyłaby w przypadku dziedziczenia ustawowego, ma prawo do zbadania testamentu i umowy dziedziczenia.
Jeżeli przedstawiono wystarczające dowody dotyczące prawa spadkobiercy do dziedziczenia i jego zakresu, notariusz wydaje poświadczenie spadkowe, jednak nie wcześniej niż miesiąc po opublikowaniu zawiadomienia o wszczęciu postępowania spadkowego w oficjalnym publikatorze *Ametlikud Teadaanded* . Notariusz dokonuje wpisu poświadczenia spadkowego do rejestru spadkowego.
Po uzyskaniu poświadczenia spadkowego spadkobiercy mogą dokonać działu spadku w drodze umowy. W przypadku sporu spadek dzieli sąd na wniosek spadkobiercy.
Przy podziale spadku określa się, które składniki majątku lub udziały w nich oraz jakie prawa i obowiązki wchodzące w skład masy spadkowej przechodzą na każdego współspadkobiercę. Spadek dzieli się między spadkobierców zgodnie z ich udziałami w spadku, w oparciu o zwyczajową wartość przedmiotów wchodzących w skład masy spadkowej w chwili dokonywania podziału. Za zgodą spadkobierców składnik majątku spadkowego może zostać wyceniony na podstawie szczególnego interesu spadkobiercy.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy. Z chwilą otwarcia spadek przechodzi na spadkobiercę. Dziedziczenie odbywa się zgodnie z przepisami prawa lub zgodnie z ostatnią wolą spadkodawcy wyrażoną w testamencie lub umowie o spadek. Dziedziczenie na mocy umowy o spadek ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem testamentowym, a obie te formy mają pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym.
Do dziedziczenia nie jest wymagane złożenie żadnego osobnego wniosku. Po przyjęciu spadku wszystkie prawa i obowiązki spadkodawcy przechodzą na spadkobiercę, z wyjątkiem tych, które są z natury rzeczy nierozerwalnie związane z osobą spadkodawcy lub które z mocy prawa nie podlegają przeniesieniu. Jeżeli spadkobierca przyjmie spadek, uznaje się, że prawo własności rzeczy wchodzących w skład majątku przeszło na spadkobiercę z mocą wsteczną od dnia otwarcia spadku. Jeżeli spadek zostanie przyjęty przez więcej niż jednego spadkobiercę (współspadkobierców), majątek staje się ich wspólną własnością.
Każda osoba posiadająca zdolność prawną jest godna dziedziczenia – dotyczy to wszystkich osób fizycznych, które żyją w chwili śmierci spadkodawcy, oraz osób prawnych istniejących w tym czasie. Dziecko, które urodziło się żywe po otwarciu spadku, uznaje się za godne dziedziczenia po otwarciu spadku, jeżeli zostało poczęte przed otwarciem spadku. Fundację utworzoną na podstawie testamentu lub umowy o spadek uznaje się za istniejącą w chwili otwarcia spadku, jeżeli w późniejszym terminie taka fundacja uzyska osobowość prawną.
Pozostającemu przy życiu małżonkowi nie przysługuje prawo do spadku ani prawo do zachowku, jeżeli spadkodawca wniósł przed śmiercią pozew rozwodowy lub zażądał pisemnej zgody na rozwód lub jeżeli w chwili śmierci miał prawo wystąpić o unieważnienie małżeństwa i wniósł taki wniosek do sądu. Rodzic, który został całkowicie pozbawiony władzy rodzicielskiej, nie może być spadkobiercą ustawowym dziecka.
Za niegodną dziedziczenia uznaje się osobę, która dopuściła się któregokolwiek z następujących czynów:
umyślnie i z naruszeniem prawa doprowadziła lub usiłowała doprowadzić do śmierci spadkodawcy;
umyślnie i z naruszeniem prawa doprowadziła spadkodawcę do sytuacji, w której nie był on w stanie wyrazić lub odwołać swojej ostatniej woli w odniesieniu do spadku;
za pomocą przymusu lub oszustwa uniemożliwiła spadkodawcy dokonanie lub zmianę jego rozrządzenia testamentowego lub w taki sam sposób nakłoniła spadkodawcę do dokonania lub odwołania rozrządzenia testamentowego, jeżeli spadkodawca nie był już w stanie wyrazić swojej faktycznej ostatniej woli w odniesieniu do spadku;
umyślnie i z naruszeniem prawa usunęła lub zniszczyła testament lub umowę o spadek, w przypadku gdy spadkodawca nie miał już możliwości odnowić takiego dokumentu;
sfałszowała całość lub część testamentu lub umowy o spadek sporządzonych przez spadkodawcę.
Zgodnie z prawem estońskim osoba uprawniona do zachowku nie jest uznawana za spadkobiercę; uprawnionemu do zachowku przysługuje roszczenie majątkowe przeciwko spadkobiercy na gruncie prawa zobowiązań. Prawo do dochodzenia roszczenia z tytułu zachowku przeciwko spadkobiercom powstaje, jeżeli w testamencie lub w umowie o spadek spadkodawca wydziedziczył zstępnego, rodzica lub małżonka uprawnionego do dziedziczenia ustawowego, na rzecz których po stronie spadkodawcy – w chwili jego śmierci – istniał obowiązek wypłaty świadczeń alimentacyjnych zgodnie z ustawą o prawie rodzinnym, lub jeżeli zmniejszył udziały takich osób w spadku w porównaniu z udziałami, które powinny im przysługiwać zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego. Kwota zachowku odpowiada połowie wartości udziału w spadku, który spadkobierca otrzymałby w przypadku dziedziczenia ustawowego, gdyby wszyscy spadkobiercy ustawowi przyjęli spadek.
Postępowanie spadkowe może wszcząć spadkobierca, wierzyciel spadkodawcy, zapisobierca lub inna osoba, której przysługuje prawo do spadku, składając poświadczony notarialnie wniosek. Postępowanie spadkowe prowadzi estoński notariusz, w którego kancelarii wszczęto postępowanie spadkowe i który został wpisany do rejestru spadkowego jako osoba wyznaczona do prowadzenia postępowania spadkowego. Postępowanie może prowadzić tylko jeden notariusz; dlatego też w przypadku gdy postępowanie spadkowe zostało już wszczęte na podstawie wniosku złożonego u jednego notariusza, notariusz, który przyjął późniejszy wniosek, przekazuje go notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe. Notariusz sporządza poświadczenie spadkowe, jeżeli przedstawiono dowody wystarczające do potwierdzenia prawa spadkobiercy do spadku. W przypadku kilku spadkobierców notariusz określa wielkość udziału każdego spadkobiercy w spadku.
Spadkobierca może przyjąć albo odrzucić spadek. Jeżeli osoba uprawniona do dziedziczenia nie odrzuci spadku w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym dowiedziała się lub w którym powinna była się dowiedzieć o przysługującym jej prawie do spadku, uznaje się, że spadek przyjęła. Osoba, która odrzuci spadek, unika konsekwencji prawnych związanych z dziedziczeniem.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, spadkobierca jest zobowiązany do wypełnienia wszystkich zobowiązań spadkodawcy. Jeżeli majątek spadkowy jest niewystarczający, wówczas spadkobierca wykorzystuje w tym celu swój własny majątek, chyba że spadkobierca, po sporządzeniu spisu inwentarza, wypełnił takie zobowiązania zgodnie z procedurą przewidzianą w prawie, ogłoszono upadłość masy spadkowej lub postępowanie o ogłoszenie upadłości zostało zakończone w drodze umorzenia zadłużenia bez ogłaszania upadłości.

Jeżeli spadkobierca wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, wierzyciele spadkobiercy nie mogą żądać od niego zaspokojenia ich roszczeń majątkowych z masy spadkowej przed sporządzeniem spisu inwentarza – taki zakaz obowiązuje jednak nie dłużej niż do dnia upływu terminu sporządzenia spisu inwentarza. Po sporządzeniu spisu inwentarza odpowiedzialność spadkobiercy z tytułu zobowiązań związanych ze spadkiem jest ograniczona do wartości masy spadkowej.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Jeżeli spadkodawca był właścicielem nieruchomości, wpis dotyczący takiej nieruchomości w rejestrze nieruchomości unieważnia się z chwilą jego śmierci z uwagi na fakt, że osoba wpisana w rejestrze nieruchomości jako właściciel prawa rzeczowego nie jest osobą, do której takie prawo rzeczowe faktycznie należy (zgodnie z prawem materialnym), ponieważ z chwilą otwarcia spadku wszystkie składniki majątku spadkodawcy przechodzą na inną osobę – spadkobiercę.

W celu wpisania spadkobiercy lub spadkobierców do rejestru nieruchomości nowy właściciel prawa rzeczowego musi złożyć wniosek o wpis do rejestru; do wniosku należy załączyć dokument potwierdzający prawo spadkobiercy do dziedziczenia – poświadczenie spadkowe.

Jeżeli prawo rzeczowe zostało przeniesione na wspólnotę współspadkobierców, oświadczenie jednego współspadkobiercy jest wystarczające do skorygowania wpisu – stanowisko pozostałych współspadkobierców jest bez znaczenia, tj. uzyskanie ich zgody nie jest wymagane do dokonania wpisu, ponieważ spadkobierca nie może uniemożliwić zarejestrowania w rejestrze nieruchomości tytułu prawnego, który został na niego przeniesiony. Taką samą zasadę stosuje się w przypadku przeniesienia prawa rzeczowego na część wspólnoty współspadkobierców.

W ustawodawstwie przewidziano szczególne wymagania obowiązujące w przypadku, gdy – zgodnie z poświadczeniem spadkowym – między małżonkami istniała wspólność majątkowa. W takim przypadku każdy konkretny przedmiot może być zarazem składnikiem majątku wspólnego lub składnikiem majątku odrębnego, przy czym kwestii tej nie można rozstrzygnąć w trakcie sporządzania poświadczenia spadkowego przez notariusza.

Ponadto w ustawodawstwie przewidziano wyjątki od tej reguły, w przypadku gdy spadkobiercy podzielili spadek w celu rozwiązania wspólności majątkowej, wskazując, które przedmioty lub części majątku, prawa i obowiązki wchodzące w skład masy spadkowej zostaną zatrzymane przez poszczególnych współspadkobierców i który współspadkobierca będzie uprawniony do odziedziczenia nieruchomości wchodzącej w skład masy spadkowej.

Jeżeli spadkodawca nigdy nie zawarł związku małżeńskiego, w celu skorygowania danych w rejestrze nieruchomości należy przedłożyć następujące dokumenty:

poświadczenie spadkowe;

wniosek o wpis do rejestru, poświadczony notarialnie lub opatrzony podpisem cyfrowym; wniosek o wpis do rejestru nieruchomości, który ma zostać opatrzony podpisem cyfrowym, sporządza się i przekazuje wydziałowi rejestracji nieruchomości za pośrednictwem portalu rejestru nieruchomości (https://kinnistuportaal.rik.ee); dostęp do portalu można uzyskać przy użyciu estońskiego **dowodu tożsamości, uwierzytelnienia przez telefon komórkowy** lub określonych zagranicznych dowodów tożsamości lub za pośrednictwem państwowego portalu https://www.eesti.ee.

Za skorygowanie wpisu w rejestrze nieruchomości nie pobiera się żadnej opłaty urzędowej.

W takim przypadku wszyscy spadkobiercy wskazani w poświadczeniu spadkowym zostają wpisani do rejestru nieruchomości jako współwłaściciele.

Jeżeli w analogicznej sytuacji spadek zostanie podzielony między współspadkobierców w taki sposób, że nieruchomość przypadnie konkretnemu współspadkobiercy, w celu zmiany wpisu w rejestrze nieruchomości należy przedłożyć następujące dokumenty:

umowę o dział spadku poświadczoną notarialnie przez estońskiego notariusza;

wniosek o wpis do rejestru nieruchomości (można go załączyć do wspomnianej powyżej poświadczonej notarialnie umowy o dział spadku).

Za zmianę wpisu w rejestrze nieruchomości pobiera się opłatę urzędową.

W takim przypadku osoba wskazana w umowie o dział spadku jako osoba, która na mocy tej umowy staje się właścicielem określonej nieruchomości, zostaje wpisana do rejestru nieruchomości jako jej właściciel.

Do celów poświadczenia umowy o dział spadku notariuszowi należy przedstawić poświadczenie spadkowe.

Jeżeli związek małżeński spadkodawcy został rozwiązany przed otwarciem spadku lub zakończył się z chwilą śmierci spadkodawcy, ale nieruchomość wchodząca w skład spadku nie była wspólną własnością byłych małżonków, w celu skorygowania wpisu w rejestrze nieruchomości należy przedłożyć następujące dokumenty:

poświadczenie spadkowe;

zaświadczenie o prawie własności potwierdzające, że dana nieruchomość stanowi odrębny majątek spadkodawcy;

wniosek o wpis do rejestru nieruchomości, poświadczony notarialnie lub opatrzony podpisem cyfrowym; wniosek podpisany elektronicznie sporządza się i przekazuje wydziałowi rejestracji nieruchomości za pośrednictwem portalu rejestru nieruchomości (https://kinnistuportaal.rik.ee); dostęp do portalu można uzyskać przy użyciu estońskiego **dowodu tożsamości, uwierzytelnienia przez telefon komórkowy** lub określonych zagranicznych dowodów tożsamości lub za pośrednictwem państwowego portalu https://www.eesti.ee.

Za skorygowanie wpisu w rejestrze nieruchomości nie pobiera się żadnej opłaty urzędowej.

Za skorygowanie wpisu w rejestrze nieruchomości nie pobiera się żadnej opłaty urzędowej.

Do rejestru nieruchomości wpisuje się wszystkich spadkobierców wskazanych w poświadczeniu spadkowym. Aby uzyskać notarialne poświadczenie zaświadczenia o prawie własności, wnioskodawca musi wykazać przed notariuszem, że nieruchomość była wyłączną własnością (majątkiem odrębnym) małżonka. Co do zasady notariuszowi należy przekazać dokumenty (np. umowę majątkową małżeńską, umowę o podział majątku wspólnego, inny dokument w sprawie nabycia potwierdzający, że dany składnik majątku jest majątkiem odrębnym, taki jak umowa darowizny itp.), które stanowiły postawę nabycia własności, jeżeli notariusz nie jest w stanie pozyskać ich samodzielnie, aby wykazać, że małżonkowie dokonali podziału majątku lub uznali dany składnik majątku za majątek odrębny.

Jeżeli związek małżeński spadkodawcy został rozwiązany przed otwarciem spadku lub zakończył się z chwilą śmierci spadkodawcy, a nieruchomość wchodząca w skład spadku stanowiła wspólną własność byłych małżonków, w celu skorygowania wpisu w rejestrze nieruchomości należy przedłożyć następujące dokumenty:

poświadczenie spadkowe;

zaświadczenie o prawie własności potwierdzające, że dana nieruchomość była wspólną własnością spadkodawcy i jego byłego małżonka;

wniosek o wpis do rejestru, poświadczony notarialnie lub opatrzony podpisem cyfrowym; wniosek o wpis do rejestru nieruchomości, który ma zostać opatrzony podpisem cyfrowym, sporządza się i przekazuje wydziałowi rejestracji nieruchomości za pośrednictwem portalu rejestru nieruchomości (https://kinnistuportaal.rik.ee); dostęp do portalu można uzyskać przy użyciu estońskiego **dowodu tożsamości, uwierzytelnienia przez telefon komórkowy** lub określonych zagranicznych dowodów tożsamości lub za pośrednictwem państwowego portalu https://www.eesti.ee.

Za skorygowanie wpisu w rejestrze nieruchomości nie pobiera się żadnej opłaty urzędowej.

Za skorygowanie wpisu w rejestrze nieruchomości nie pobiera się żadnej opłaty urzędowej. Do rejestru nieruchomości wpisuje się wszystkich spadkobierców wymienionych w poświadczeniu spadkowym oraz pozostającego przy życiu małżonka lub byłego małżonka, niezależnie od tego, czy jest on spadkobiercą.

Aby uzyskać notarialne poświadczenie zaświadczenia o prawie własności, wnioskodawca musi wykazać przed notariuszem, że dana nieruchomość stanowiła majątek wspólny. Co do zasady notariuszowi należy przekazać dokumenty (m.in. umowę o podział majątku wspólnego, umowę majątkową małżeńską), które stanowiły podstawę nabycia własności, jeżeli notariusz nie jest w stanie pozyskać ich samodzielnie.

Jeżeli związek małżeński spadkodawcy został rozwiązany przed otwarciem spadku lub zakończył się z chwilą śmierci spadkodawcy, nieruchomość wchodząca w skład spadku stanowiła wspólną własność byłych małżonków, a spadek został podzielony między współspadkobierców w taki sposób, że nieruchomość dziedziczy konkretny współspadkobierca, w celu skorygowania zmiany w rejestrze nieruchomości należy przedłożyć następujące dokumenty:

zaświadczenie o prawie własności i umowę o podział majątku wspólnego małżonków, poświadczone notarialnie przez estońskiego notariusza;

wniosek o wpis do rejestru nieruchomości (można go załączyć do wspomnianej powyżej poświadczonej notarialnie umowy o podział majątku wspólnego i umowy o dział spadku).

Za zmianę wpisu w rejestrze nieruchomości pobiera się opłatę urzędową.

W konsekwencji dokonania podziału majątku wspólnego małżonków spadkodawca i pozostający przy życiu małżonek zostają wpisani do rejestru nieruchomości jako właściciele majątku stosownie do przysługujących im zgodnie z prawem udziałów w majątku. Spadkobiercy wskazani w poświadczeniu spadkowym, na których na mocy umowy zostaje przeniesione prawo własności do określonej nieruchomości, zostają wpisani do rejestru nieruchomości jako właściciele przewidzianego w prawie udziału spadkodawcy. W przypadku konieczności przeprowadzenia podziału przewidzianego w prawie udziału przysługującego spadkobiercom między spadkobierców, wskazuje się wielkość udziału przysługującego każdemu ze spadkobierców.

Aby uzyskać notarialne poświadczenie zaświadczenia o prawie własności, wnioskodawca musi wykazać przed notariuszem, że dana nieruchomość stanowiła majątek wspólny.

Alternatywnie w celu zmiany wpisu w rejestrze nieruchomości można również przedłożyć następujące dokumenty:

umowę o podział majątku wspólnego byłych małżonków oraz umowę o dział spadku, poświadczone notarialnie przez estońskiego notariusza;

wniosek o wpis do rejestru nieruchomości (można go załączyć do wspomnianej powyżej poświadczonej notarialnie umowy o podział majątku wspólnego i umowy o dział spadku).

Za zmianę wpisu w rejestrze nieruchomości pobiera się opłatę urzędową.

Osoba wskazana w umowie o dział spadku jako osoba, która na mocy tej umowy staje się właścicielem określonej nieruchomości, zostaje wpisana do rejestru nieruchomości jako jej właściciel.

Aby uzyskać notarialne poświadczenie zaświadczenia o prawie własności, wnioskodawca musi wykazać przed notariuszem, że dana nieruchomość stanowiła majątek wspólny.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W przypadku śmierci spadkodawcy sąd stosuje środki służące zarządowi masą spadkową, jeżeli:

nie jest znany żaden spadkobierca;

żaden spadkobierca nie jest obecny w miejscu, w którym znajduje się spadek;

nie wiadomo, czy spadkobierca przyjął spadek;

zdolność spadkobiercy do czynności prawnych jest ograniczona i nie wyznaczono mu żadnego opiekuna;

wystąpiły inne przesłanki przewidziane w przepisach prawa.

Do środków odnoszących się do zarządu masą spadkową zalicza się ustanowienie zarządu masy spadkowej i zastosowanie środków służących zabezpieczeniu powództwa przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego. Do celów zarządzania spadkiem sąd wyznacza zarządcę masy spadkowej. Sąd podejmuje środki odnoszące się do zarządu masą spadkową z urzędu, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej. Sąd może również zastosować środki odnoszące się do zarządu masą spadkową na wniosek wierzyciela spadkodawcy, zapisobiercy lub dowolnej innej osoby uprawnionej do wystąpienia z roszczeniem w odniesieniu do spadku, jeżeli niezastosowanie takich środków mogłoby uniemożliwić zaspokojenie roszczenia przysługującego dowolnej z wymienionych osób ze składników majątku spadkowego. W przypadku sporu dotyczącego ustalenia osób uprawnionych do dziedziczenia sąd może również postanowić o zastosowaniu środków odnoszących się do zarządu masą spadkową na wniosek osoby wnoszącej o uznanie jej prawa do spadku.

W przypadku niemożności wykonania polecenia testamentowego sąd może wyznaczyć zarządcę masy spadkowej w celu wykonania takiego rozrządzenia na wniosek zainteresowanej osoby. W odniesieniu do majątku wskazanego na potrzeby wykonania polecenia testamentowego zarządca masy spadkowej ma takie same prawa i obowiązki jak wykonawca testamentu.

Instytucje rządowe i samorządowe, notariusze i komornicy są zobowiązani do powiadomienia sądu o konieczności zastosowania środków odnoszących się do zarządu masą spadkową, jeżeli uzyskają informacje o zaistnieniu takiej konieczności.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Jeżeli w odniesieniu do spadku nie podjęto środków odnoszących się do zarządu masą spadkową, spadkobiercy zarządzają spadkiem wspólnie. Spadkobiercy są zobowiązani do wykonania wszystkich rozrządzeń zawartych w testamencie, uwzględniając przeniesienie majątku spadkowego zgodnie z rozrządzeniami testamentowymi.

Jeżeli w odniesieniu do spadku zastosowano środki odnoszące się do zarządu masą spadkową, zarządzanie spadkiem powierza się zarządcy masy spadkowej wyznaczonemu przez sąd, którego sąd może pouczyć w zakresie posiadania, wykorzystywania i zbywania majątku. Zarządca masy spadkowej może rozporządzać majątkiem spadkowym wyłącznie w zakresie, w jakim jest to konieczne do wywiązania się z powierzonych mu obowiązków oraz do pokrycia kosztów związanych z zarządzaniem spadkiem. Zarządca masy spadkowej pełni obowiązki przewidziane w przepisach prawa.

Jeżeli w testamencie wyznaczono wykonawcę testamentu, spadkobierca nie może rozporządzać przedmiotami wchodzącymi w skład masy spadkowej, których wykonawca testamentu potrzebuje do wywiązania się z powierzonych mu obowiązków. Wykonawca testamentu jest zobowiązany do rozważnego zarządzania składnikami majątku oraz do przekazania spadkobiercom składników majątku, które nie są mu potrzebne do wykonania testamentu.

Wykonawca testamentu jest zobowiązany do pełnienia obowiązków zarządcy masy spadkowej lub do wystąpienia o ustanowienie zarządu do chwili przyjęcia spadku przez spadkobiercę.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Prawa, obowiązki i zakres uprawnień zarządcy masy spadkowej

rozważne zarządzanie majątkiem i zapewnienie jego zachowania;

zapewnianie z majątku spadkowego środków na utrzymanie członkom rodziny, którzy zamieszkiwali ze spadkodawcą do chwili jego śmierci i których spadkodawca utrzymywał;

wypełnienie poleceń związanych ze spadkiem z majątku spadkowego i rozliczanie się z zarządzania spadkiem przed sądem i spadkobiercami;

objęcie w posiadanie majątku spadkowego znajdującego się w posiadaniu spadkobiercy lub osoby trzeciej lub zagwarantowanie wydzielenia spadku z majątku spadkobiercy w inny sposób, jeżeli jest to konieczne do zapewnienia zachowania spadku;

w stosownych przypadkach przekazanie notariuszowi wniosku o wszczęcie postępowania spadkowego lub podejmowanie innych środków w celu ustalenia tożsamości spadkobiercy, jeżeli notariusze estońscy nie są właściwi do przeprowadzenia postępowania spadkowego;
po sporządzeniu spisu inwentarza zarządca spadku zaspokaja roszczenia figurujące w spisie inwentarza, które stały się już wymagalne. Zarządca spadku może zaspokoić roszczenia, których termin wymagalności jeszcze nie upłynął, wyłącznie za zgodą spadkobiercy. Jeżeli sąd postanowił również zastosować środki odnoszące się do zarządu masą spadkową na wniosek wierzyciela spadkodawcy, zapisobiercy lub dowolnej innej osoby uprawnionej do wystąpienia z roszczeniem w odniesieniu do spadku, w przypadku gdy niezastosowanie takich środków mogłoby uniemożliwić zaspokojenie roszczenia przysługującego dowolnej z wymienionych osób ze składników majątku spadkowego, zarządca spadku jest zobowiązany, po sporządzeniu spisu inwentarza, do zaspokojenia wszystkich roszczeń figurujących w takim spisie ze składników majątku spadkowego w kolejności określonej w obowiązujących przepisach. Spadek nie może zostać wydany spadkobiercy, dopóki wszystkie związane z nim roszczenia nie zostaną zaspokojone;
jeżeli spadek okaże się niewystarczający do zaspokojenia wszystkich roszczeń, a spadkobierca nie wyrazi zgody na zaspokojenie roszczeń z jego majątku własnego, zarządca masy spadkowej lub spadkobierca są zobowiązani do niezwłocznego wystąpienia z wnioskiem o ogłoszenie upadłości masy spadkowej.
Zarządca masy spadkowej może rozporządzać spadkiem wyłącznie w celu wywiązania się ze swoich obowiązków i pokrycia wydatków związanych z zarządzaniem spadkiem. Zarządca masy spadkowej nie ma prawa rozporządzać nieruchomością wchodzącą w skład masy spadkowej bez zezwolenia sądu. Zasada ta nie obowiązuje w przypadku, gdy w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku nie uda się ustalić żadnego spadkobiercy lub jeżeli spadkobierca, który przyjął spadek, nie rozpocznie wykonywania czynności zarządu w odniesieniu do spadku w terminie sześciu miesięcy od daty jego przyjęcia; w takim przypadku zarządca spadku może sprzedać składniki majątku spadkowego po sporządzeniu spisu inwentarza i zdeponować środki pieniężne uzyskane ze sprzedaży takiego majątku.
Spadkobierca nie ma prawa rozporządzać spadkiem, który został objęty zarządem przez zarządcę masy spadkowej.
Zarządca masy spadkowej jest uprawniony do pobierania wynagrodzenia z tytułu sprawowania zarządu, a wysokość wynagrodzenia określa sąd.

Prawa, obowiązki i zakres uprawnień wykonawcy testamentu

Wykonawca testamentu wykonuje obowiązki określone w przepisach prawa, chyba że w testamencie określono inaczej. Wykonawca testamentu może odstąpić od wykonywania obowiązków nałożonych na niego w testamencie za zgodą zainteresowanych osób, jeżeli leży to w interesie wykonania ostatniej woli spadkodawcy.
Wykonawca testamentu, niezwłocznie po wyrażeniu zgody na objęcie tej funkcji, musi przekazać spadkobiercy wykaz składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej, które są mu niezbędne do wypełnienia jego obowiązków.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany do pełnienia obowiązków zarządcy masy spadkowej lub do wystąpienia o ustanowienie zarządu do chwili przyjęcia spadku przez spadkobiercę.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany do wykonania zapisów zwykłych, zobowiązań testamentowych, poleceń testamentowych i innych zobowiązań wynikających z testamentu lub umowy o spadek.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany do rozważnego zarządzania spadkiem oraz do zapewnienia zachowania majątku spadkowego, który jest niezbędny do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany do objęcia w posiadanie majątku spadkowego lub do zagwarantowania wydzielenia spadku z majątku spadkobiercy w inny sposób, jeżeli uzna to konieczne do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Wykonawca testamentu jest uprawniony do podjęcia zobowiązań związanych ze spadkiem oraz do rozporządzania przedmiotami wchodzącymi w skład masy spadkowej, jeżeli uzna to za konieczne do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Jeżeli spadkodawca dokonał rozrządzeń w kwestii działu spadku, wykonawca testamentu dzieli spadek między spadkobierców zgodnie z takimi rozrządzeniami.
Wykonawca testamentu jest uprawniony do reprezentowania spadkobiercy lub zapisobiercy w zakresie, w jakim jest to konieczne do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany wydać spadkobiercy te przedmioty wchodzące w skład masy spadkowej, które znajdują się w jego posiadaniu i których nie potrzebuje do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Jeżeli wykonawca testamentu nie został zobowiązany do wykonania rozrządzenia osobiście przez spadkodawcę, wykonawca testamentu może zwrócić się o wykonanie takiego rozrządzenia do spadkobiercy.
Spadkobierca nie jest uprawniony do rozporządzania przedmiotami wchodzącymi w skład masy spadkowej, których wykonawca testamentu potrzebuje do wykonania powierzonych mu obowiązków.
Wykonawca testamentu ponosi odpowiedzialność za wszelkie szkody, które wyrządził spadkobiercy lub zapisobiercy wskutek niewykonania powierzonych mu obowiązków.
Wykonawca testamentu jest zobowiązany do rozliczania się z podejmowanych działań przed spadkobiercami i zapisobiercami.
Niezbędne wydatki ponoszone przez wykonawcę testamentu w związku z wykonywaniem powierzonych mu obowiązków pokrywa się ze spadku.
O ile w testamencie nie określono inaczej, wykonawca testamentu może zażądać rozsądnego wynagrodzenia z tytułu pełnienia powierzonych mu obowiązków.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jeżeli przedstawiono wystarczające dowody potwierdzające prawo spadkobierców do spadku i zakres tego prawa, notariusz poświadcza notarialnie poświadczenie spadkowe, wyznaczając wielkość udziału każdego ze spadkobierców w spadku; w poświadczeniu nie można jednak wskazać składników majątku, które mają wchodzić w skład każdego z udziałów w spadku.
Prawa i obowiązki spadkodawcy przenosi się zgodnie z prawem na spadkobiercę z chwilą śmierci spadkodawcy. Poświadczenie spadkowe nie jest aktem ustawodawczym, tj. nie powoduje wygaśnięcia prawa własności ani takiego prawa nie ustanawia. Poświadczenie spadkowe jest dokumentem poświadczającym sukcesję prawną, w przypadku którego istnieje domniemanie, że osoba lub osoby określone w poświadczeniu są spadkobiercami w zakresie w nim określonym.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 18/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Grecja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

A. Dobrowolne rozporządzenie spadkiem jest możliwe wyłącznie za pomocą testamentu (art. 1710 i 1712 kodeksu cywilnego).
Przewiduje się następujące rodzaje testamentów:
a) testamenty zwykłe:
testament holograficzny: w całości własnoręcznie spisany, opatrzony datą i podpisany przez spadkodawcę (bez korzystania z urządzeń mechanicznych) (art. 1721–1723 kodeksu cywilnego). Tego rodzaju testamentu nie trzeba składać w żadnym organie. Po śmierci spadkodawcy *każda osoba, u której znajduje się testament holograficzny, dowiedziawszy się o śmierci spadkodawcy, musi bez zbędnej zwłoki przekazać testament do ogłoszenia sędziemu rejonowego sądu cywilnego właściwego dla miejsca ostatniego zamieszkania lub pobytu spadkodawcy albo dla miejsca zamieszkania danej osoby* lub też dowolnemu greckiemu urzędowi konsularnemu, jeżeli osoba, u której znajduje się testament, przebywa za granicą (art. 1774–1775 kodeksu cywilnego);
testament zapieczętowany: sporządzany przez spadkodawcę i składany w zapieczętowanej kopercie u notariusza w obecności trzech świadków lub dwóch notariuszy i jednego świadka. Po śmierci spadkodawcy notariusz musi *bez zbędnej zwłoki osobiście doręczyć oryginał testamentu sędziemu rejonowego sądu cywilnego właściwego dla rejonu, w którym znajduje się jego kancelaria notarialna* (art. 1738–1748 i 1769 kodeksu cywilnego);
testament publiczny: ogłaszany ustnie przez spadkodawcę notariuszowi w obecności trzech świadków lub dwóm notariuszom w obecności jednego świadka. Na tej podstawie zostaje sporządzony akt notarialny. Akt notarialny zawiera testament i zostaje przekazany na przechowanie notariuszowi, który, *dowiedziawszy się o śmierci spadkodawcy, musi bez zbędnej zwłoki przesłać odpis testamentu sędziemu rejonowego sądu cywilnego właściwego dla rejonu, w którym znajduje się jego kancelaria notarialna* (art. 1724–1737 i 1769 kodeksu cywilnego);
b) testamenty szczególne:
w szczególnych okolicznościach testament może zostać sporządzony na pokładzie statku (art. 1749–1752 kodeksu cywilnego), przez żołnierzy uczestniczących w kampanii wojennej (art. 1753–1756 kodeksu cywilnego) oraz osoby pozbawione wolności (art. 1757 kodeksu cywilnego). Testament szczególny należy niezwłocznie doręczyć do najbliższego greckiego urzędu konsularnego lub notariusza w Grecji, a także należy o nim poinformować właściwy organ nadzorczy (art. 1761–1762 kodeksu cywilnego). Testament szczególny staje się nieważny z chwilą upływu trzech miesięcy od dnia, w którym ustały szczególne okoliczności mające wpływ na spadkodawcę, pod warunkiem że spadkodawca pozostaje przy życiu (art. 1758–1760 kodeksu cywilnego).
Każdy testament ma taką samą moc, przy czym kolejny testament uchyla poprzedni, pod warunkiem że spadkodawca wyraźnie uchylił poprzedni testament lub jeżeli kolejny testament zawiera postanowienia sprzeczne z postanowieniami poprzedniego testamentu lub od nich odmienne. W ostatnim przypadku kolejny testament uchyla jedynie te części poprzedniego testamentu, które stoją z nim w sprzeczności (art. 1763–1768 kodeksu cywilnego).
We wszystkich przypadkach spadkodawca musi mieć zdolność do czynności prawnych, działać z własnej i nieprzymuszonej woli, a także spełniać wymogi określone w prawie dotyczące legalnego wykonania wszystkich rodzajów testamentów.
B. Alternatywnym rozwiązaniem jest sporządzenie umowy darowizny na wypadek śmierci (*donatio mortis causa*) (art. 2032–2035 kodeksu cywilnego). W tym przypadku obdarowanego nie uznaje się jednak za spadkobiercę darczyńcy ani za następcę prawnego pod tytułem ogólnym.
C. Testament wspólny (tj. testament sporządzany przez co najmniej dwie osoby w formie jednego aktu) jest zabroniony przez prawo (art. 1717 kodeksu cywilnego).
D. Zabronione są także umowy dotyczące przyszłego dziedziczenia (art. 368 kodeksu cywilnego).

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

A. Testament holograficzny nie musi być przekazany do konkretnego organu. Ze względów bezpieczeństwa spadkodawca może jednak powierzyć testament notariuszowi na przechowanie (art. 1722 kodeksu cywilnego).
B. Testamenty zapieczętowane i testamenty publiczne muszą zostać złożone u notariusza, a ponadto musi zostać sporządzony odpowiedni akt notarialny (art. 1743 i 1732 kodeksu cywilnego).
C. Testament szczególny musi zostać zgłoszony organowi nadzorczemu oraz musi zostać niezwłocznie doręczony do najbliższego greckiego urzędu konsularnego lub notariusza w Grecji (art. 1761–1762 kodeksu cywilnego).
D. Po śmierci spadkodawcy *notariusz, u którego znajduje się testament, musi przesłać odpis testamentu, w przypadku testamentu publicznego, sędziemu rejonowego sądu cywilnego, a w przypadku testamentu zapieczętowanego lub szczególnego musi osobiście doręczyć oryginał testamentu do ogłoszenia sędziemu rejonowego sądu cywilnego właściwego dla rejonu, w którym znajduje się jego kancelaria notarialna (art.* 1769–1780 kodeksu cywilnego oraz art. 807–811 kodeksu postępowania cywilnego). *Każda osoba, u której znajduje się testament holograficzny, dowiedziawszy się o śmierci spadkodawcy, musi bez zbędnej zwłoki przekazać testament do ogłoszenia sędziemu rejonowego sądu cywilnego właściwego dla miejsca ostatniego zamieszkania lub pobytu spadkodawcy albo dla miejsca zamieszkania danej osoby (art. 1774–1775 kodeksu cywilnego oraz art. 807–811 kodeksu postępowania cywilnego).* Jeżeli osoba, u której znajduje się testament, mieszka za granicą, może ona złożyć testament w dowolnym greckim urzędzie konsularnym.

E. Każda osoba, która znajdzie testament lub u której testament się znajduje, a która nie przekaże go bezzwłocznie właściwemu organowi, podlega bezpośrednio sankcjom cywilnym i karnym, a jeżeli jest spadkobiercą – uznaje się ją za wyłączoną od dziedziczenia (art. 914, 902, 903 i 1860 kodeksu cywilnego, art. 811 kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 222 i 242 kodeksu karnego).

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

A. Zstępni i rodzice spadkodawcy, jak również pozostający przy życiu małżonek lub osoba, z którą spadkodawca pozostawał w zarejestrowanym związku partnerskim, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, są uprawnieni do otrzymania zachowku (art. 1825 kodeksu cywilnego i art. 11 ustawy nr 3719/2008).

B. Zachowek odpowiada połowie udziału przypadającego przy dziedziczeniu ustawowym. Uprawniony do zachowku z mocy prawa jest uwzględniony jako spadkobierca prawowity w odniesieniu do tego udziału spadkowego (art. 1825 kodeksu cywilnego).

C. Metoda obliczania tego wskaźnika jest skomplikowana. Uwzględnia się świadczenia podlegające opodatkowaniu, które uprawniony otrzymał już od spadkodawcy, oraz całkowitą (nominalną) wartość masy spadkowej (art. 1830–1834 kodeksu cywilnego).

D. Wszelkie ograniczenia wynikające z testamentu w odniesieniu do uprawnionego do zachowku uznaje się za niezapisane w zakresie, w jakim mają one zastosowanie do zachowku (art. 1829 kodeksu cywilnego). Wszczynając odpowiednie postępowanie, uprawniony do zachowku może dochodzić stwierdzenia nieważności darowizny dokonanej przez spadkodawcę za jego życia, jeżeli masa spadkowa, która nadal istnieje w chwili śmierci spadkodawcy, jest niewystarczająca do pokrycia zachowku. Prawo do wytoczenia powództwa podlega przedawnieniu po dwóch latach od śmierci spadkodawcy (art. 1835–1838 kodeksu cywilnego).

E. Uprawniony do zachowku z mocy prawa nie otrzyma zachowku, jeżeli został wydziedziczony przez spadkodawcę (art. 1839–1845) lub jeżeli został wyłączony od dziedziczenia (art. 1860–1864). Uprawniony do zachowku z mocy prawa może odrzucić spadek (art. 1847–1859 kodeksu cywilnego) lub może zrzec się prawa do zachowku (art. 1826 kodeksu cywilnego).

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Istnieje sześć grup spadkobierców ustawowych. Osoba należąca do danej grupy nie zostanie powołana do dziedziczenia, jeżeli do dziedziczenia została powołana inna osoba należąca do wcześniejszej grupy (art. 1819 kodeksu cywilnego).

A. Do pierwszej grupy spadkobierców ustawowych należą zstępni spadkodawcy. Dziedziczenie ustala się według szczepów (*per stirpes*). Najbliższy zstępny wyklucza dalszych zstępnych z tego samego szczepu. Dzieci dziedziczą w częściach równych (art. 1813 kodeksu cywilnego).

Małżonek pozostający przy życiu również należy do pierwszej grupy i otrzymuje jedną czwartą spadku (art. 1820 kodeksu cywilnego).

Osoba pozostająca przy życiu, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, również należy do pierwszej grupy i otrzymuje jedną szóstą spadku (art. 11 ustawy nr 3719/2008).

B. Rodzice i rodzeństwo spadkodawcy oraz dzieci i wnuki wszystkich braci i sióstr spadkodawcy, którzy zmarli przed spadkodawcą lub zrzekli się swoich praw do spadku bądź zostali wyłączeni od dziedziczenia, również należą do drugiej grupy dziedziczenia. Rodzice i rodzeństwo oraz dzieci i wnuki wszystkich braci i sióstr spadkodawcy, którzy zmarli przed spadkodawcą lub zrzekli się swoich praw do spadku bądź zostali wyłączeni od dziedziczenia, dziedziczą według szczepów (art. 1814 kodeksu cywilnego).

Jeżeli rodzeństwo przyrodnie jest zaszeregowane wraz z rodzicami lub rodzeństwem rodzonym lub wraz z dziećmi lub wnukami rodzeństwa rodzonego, otrzymuje ono połowę udziału przypadającego rodzeństwu rodzonemu. Połowę tego udziału otrzymują także dzieci lub wnuki wszystkich braci i sióstr spadkodawcy, którzy zmarli przed spadkodawcą lub zrzekli się swoich praw do spadku bądź zostali wyłączeni od dziedziczenia (art. 1815 kodeksu cywilnego).

Małżonek pozostający przy życiu również należy do drugiej grupy i otrzymuje połowę spadku (art. 1820 kodeksu cywilnego).

Osoba pozostająca przy życiu, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, również należy do drugiej grupy i otrzymuje jedną trzecią spadku (art. 11 ustawy nr 3719/2008).

C. Do trzeciej grupy dziedziczenia należą dziadkowie oraz dzieci i wnuki spośród zstępnych spadkodawcy.

Jeżeli w momencie śmierci spadkodawcy dziadkowie z obu linii pozostają przy życiu i nie zrzekli się swojego prawa do spadku ani nie zostali wyłączeni od dziedziczenia, będą oni wyłącznymi spadkobiercami i będą dziedziczyli w częściach równych.

Jeżeli w momencie śmierci spadkodawcy jedno z dziadków ze strony ojca lub matki nie żyje lub zrzekło się prawa do spadku lub zostało wyłączone od dziedziczenia, udział spadkowy przypada jego dzieciom i wnukom. W przypadku braku dzieci i wnuków lub jeżeli dzieci i wnuki zrzekły się swoich praw do spadku lub zostały wyłączone od dziedziczenia, udział osoby, która zmarła lub zrzekła się prawa do spadku lub została wyłączona od dziedziczenia, przypada jednemu z dziadków w tej samej linii, a w przypadku braku takich dziadków lub jeżeli zrzekli się oni prawa do spadku lub zostali wyłączeni od dziedziczenia, udział spadkowy przypada ich dzieciom i wnukom.

Jeżeli w momencie śmierci spadkodawcy dziadkowie ze strony ojca lub matki nie żyją lub zrzekli się swojego prawa do spadku lub zostali wyłączeni od dziedziczenia i nie mają dzieci ani wnuków albo ich dzieci i wnuki zrzekły się swojego prawa do spadku lub zostały wyłączone od dziedziczenia, wyłącznymi spadkobiercami są dziadkowie z drugiej linii oraz ich dzieci i wnuki.

Dzieci dziedziczą w częściach równych i wykluczają wnuki z tego samego szczepu. Wnuki dziedziczą według szczepów (art. 1816 kodeksu cywilnego).

Małżonek pozostający przy życiu również należy do grupy trzeciej i otrzymuje połowę spadku (art. 1820 kodeksu cywilnego).

Osoba pozostająca przy życiu, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, również należy do grupy trzeciej i otrzymuje jedną trzecią spadku (art. 11 ustawy nr 3719/2008).

D. Do czwartej grupy należą pradziadkowie spadkodawcy, którzy dziedziczą w częściach równych niezależnie od linii pokrewieństwa (art. 1817 kodeksu cywilnego).

Małżonek pozostający przy życiu również należy do czwartej grupy i otrzymuje połowę spadku (art. 1820 kodeksu cywilnego).

Osoba pozostająca przy życiu, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, również należy do czwartej grupy i otrzymuje jedną trzecią spadku (art. 11 ustawy nr 3719/2008).

E. Pozostający przy życiu małżonek lub osoba, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, należą również do piątej grupy i otrzymują cały spadek (art. 1821 kodeksu cywilnego i art. 11 ustawy nr 3719/2008).

Ani rozwiedziony małżonek, ani osoba pozostająca przy życiu, z którą spadkodawca zawarł zarejestrowany związek partnerski, który to związek został rozwiązany za życia spadkodawcy, nie są objęci dziedziczeniem ustawowym.

Małżonek pozostający przy życiu, przeciwko któremu spadkodawca z ważnych przyczyn wniósł pozew rozwodowy, jest wyłączony z dziedziczenia ustawowego (art. 1822 kodeksu cywilnego).

F. Do szóstej grupy dziedziczenia należy państwo greckie, które otrzymuje całość spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1824 kodeksu cywilnego i art. 118 ustawy ustanawiającej kodeks cywilny).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

W sprawach związanych z dziedziczeniem właściwy jest sąd spadku, tj. *rejonowy sąd cywilny* w rejonie, w którym spadkodawca posiadał miejsce zamieszkania w chwili śmierci lub miejsce pobytu w przypadku braku miejsca zamieszkania, lub *rejonowy sąd cywilny w stolicy państwa* w przypadku braku miejsca pobytu (art. 30 i 810 kodeksu postępowania cywilnego).
Do sporządzania i zabezpieczenia testamentów właściwi są również notariusze i greckie urzędy konsularne.
Ponadto, do przyjmowania deklaracji dotyczących podatku od spadków i darowizn oraz nakładania podatków od spadków i darowizn właściwe sią również greckie organy podatkowe.
5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?
5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?
5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?
Odnośnie do pkt 5 lit. b)–d): następujące oświadczenia składa się w sekretariacie sądu spadku:
oświadczenia o odrzuceniu spadku lub zapisu przez któregokolwiek ze spadkobierców (spadkobiercę testamentowego, spadkobiercę ustawowego, spadkobiercę prawowitego). Odrzucenia należy dokonać w terminie czterech miesięcy od dnia, w którym strona odrzucająca spadek dowiedziała się o otwarciu spadku i o przyczynie otwarcia. Jeżeli spadkodawca lub spadkobierca zamieszkiwał za granicą, termin odrzucenia spadku zostaje przedłużony do jednego roku (art. 812 kodeksu postępowania cywilnego i art. 1847–1859 kodeksu cywilnego);
oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza (art. 812 kodeksu postępowania cywilnego i art. 1902–1912 kodeksu cywilnego);
oświadczenia o zgodzie lub niezgodzie na pełnienie obowiązków wykonawcy testamentu lub o zwolnieniu z tej funkcji (art. 812 kodeksu postępowania cywilnego i art. 2017–2031 kodeksu cywilnego);
oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu powołania na kuratora spadku bezdziedzicznego (art. 812 kodeksu postępowania cywilnego i art. 1865–1870 kodeksu cywilnego).
6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)
A. W terminie wyznaczonym na odrzucenie spadku (tj. w ciągu czterech miesięcy lub jednego roku, jeżeli spadkodawca lub spadkobierca zamieszkiwał za granicą w chwili otwarcia spadku – art. 1847 kodeksu cywilnego) spadkobierca może złożyć w sekretariacie sądu spadku *(w art. 810 kodeksu postępowania cywilnego określa się, który sąd rozpatrujący sprawy spadkowe, jest właściwy)* oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. W tym przypadku spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza przejmuje odpowiedzialność za długi spadkowe do wartości stanu czynnego spadku (art. 1902 i 1904 kodeksu cywilnego).
Spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi sporządzić spis inwentarza stanu czynnego spadku w terminie czterech miesięcy. Majątek spadkowy stanowi majątek, który jest odrębny od majątku osobistego spadkobiercy. Spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi spłacić wierzycieli spadkowych, a następnie zapisobierców. W przypadku oświadczeń o zrzeczeniu się aktywów majątku spadkowego spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi zwrócić się o pozwolenie do sądu spadku (art. 1902–1912 kodeksu cywilnego i art. 812, 838–841 kodeksu postępowania cywilnego).
B. Wierzyciele spadkowi lub spadkobiercy mogą zwrócić się do sądu spadku o sądową likwidację spadku (art. 1913 kodeksu cywilnego). Sąd musi zarządzić likwidację spadku na wniosek spadkobiercy przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, zaś spadkobierca przekazuje wówczas majątek spadkowy wierzycielom i zostaje zwolniony z wszelkich zobowiązań (art. 1909 kodeksu cywilnego).
Sąd spadku wyznacza likwidatora do celów likwidacji, który zwraca się do wierzycieli o zgłoszenie roszczeń. Zaspokojenie roszczeń wierzycieli ma pierwszeństwo przed zaspokojeniem roszczeń zapisobierców (art. 1913–1922 kodeksu cywilnego).
C. Jeżeli spadkobierca jest nieznany (spadek bezdziedziczny), sąd spadku wyznacza kuratora spadku bezdziedzicznego, który jest odpowiedzialny za zarządzanie spadkiem i zaspokojenie roszczeń wierzycieli do czasu ustalenia spadkobiercy (art. 1865–1870 kodeksu cywilnego).
D. Jeżeli spadkodawca znajdował się już w stanie upadłości, w odniesieniu do masy spadkowej kontynuuje się postępowanie upadłościowe.
7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?
A. Spadek przechodzi automatycznie na spadkobiercę w momencie śmierci spadkodawcy. W związku z tym zasadniczo nie wymaga się żadnego wyraźnego oświadczenia o przyjęciu spadku (art. 1846 kodeksu cywilnego).
B. Jeżeli swoim zachowaniem spadkobierca wskazuje, że pragnie zostać spadkobiercą (poprzez udział w dziedziczeniu), uznaje się, że przyjął on spadek w drodze milczącej zgody (art. 1849 kodeksu cywilnego).
C. Jeżeli spadkobierca nie skorzystał z prawa do odrzucenia spadku w wyznaczonym terminie (tj. w ciągu czterech miesięcy lub jednego roku, jeżeli spadkodawca lub spadkobierca zamieszkiwał za granicą w chwili otwarcia spadku – art. 1847 kodeksu cywilnego), domniemywa się, że doszło do przyjęcia spadku (w art. 1850 kodeksu cywilnego).
D. Istnieje wyjątek od zasady automatycznego przyjęcia spadku, w przypadku gdy przedmiotem dziedziczenia jest tytuł własności lub każde inne prawo rzeczowe do nieruchomości. W takim przypadku oświadczenie o przyjęciu spadku lub akt poświadczenia dziedziczenia należy zarejestrować w rejestrze aktów notarialnych lub rejestrze gruntów, a spadkobierca nabywa prawo rzeczowe z mocą wsteczną od momentu śmierci spadkodawcy (art. 1846, 1193, 1195 i 1198 kodeksu cywilnego).
8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?
A. Spadkobierca jako następca prawny spadkodawcy pod tytułem ogólnym odpowiada za długi spadkowe również swoim majątkiem osobistym, w odróżnieniu od zapisobierców, którzy są spadkobiercami spadkodawcy pod tytułem szczególnym (art. 1901 kodeksu cywilnego).
B. W terminie na odrzucenie spadku (tj. w ciągu czterech miesięcy lub jednego roku, jeżeli spadkodawca lub spadkobierca zamieszkiwał za granicą w chwili otwarcia spadku – art. 1847 kodeksu cywilnego) spadkobierca może złożyć w sekretariacie sądu spadku oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. W tym przypadku spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza przyjmuje odpowiedzialność za długi spadkowe do wartości stanu czynnego spadku (art. 1902 i 1904 kodeksu cywilnego).
C. Spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi sporządzić spis inwentarza stanu czynnego spadku w terminie czterech miesięcy. Majątek spadkowy stanowi majątek, który jest odrębny od majątku osobistego spadkobiercy. Spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi spłacić wierzycieli spadkowych, a następnie zapisobierców. W przypadku oświadczeń o zrzeczeniu się aktywów majątku spadkowego spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza musi zwrócić się o pozwolenie do sądu spadku (art. 1902–1912 kodeksu cywilnego i art. 812, 838–841 kodeksu postępowania cywilnego).
D.W czasie sporządzania spisu inwentarza wierzyciele spadkowi mogą zwrócić się do sądu spadku o przeprowadzenie sądowej likwidacji spadku (art. 1913 kodeksu cywilnego). Sąd musi zarządzić likwidację spadku na wniosek spadkobiercy przyjmującego spadek z dobrodziejstwem inwentarza, zaś spadkobierca przekazuje wówczas majątek spadkowy wierzycielom i zostaje zwolniony z wszelkich zobowiązań (art. 1909 kodeksu cywilnego).
9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Do zarejestrowania odziedziczonej nieruchomości konieczny jest dokument urzędowy (zazwyczaj akt notarialny o przyjęciu spadku lub akt poświadczenia dziedziczenia). Musi on zostać złożony we właściwym organie (rejestrze aktów notarialnych lub rejestrze gruntów) działającym w miejscu, w którym położona jest dana nieruchomość.
W celu uzyskania dalszych informacji zob.: http://www.ktimatologio.gr/

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Na mocy greckiego prawa spadkowego spadek przechodzi na spadkobiercę z chwilą śmierci spadkodawcy bez konieczności podejmowania jakichkolwiek czynności przez pełnomocnika lub zarządcy (art. 983 i 1846 kodeksu cywilnego).

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Sam spadkobierca, który w związku z tym zarządza masą spadkową. Jeżeli istnieje kilku spadkobierców, wspólnie zarządzają oni spadkiem, aż do czasu jego podziału (art. 1884–1894 kodeksu cywilnego).
Spadkodawca może wyznaczyć w swoim testamencie – lub spadkobiercy w drodze porozumienia lub wniosku złożonego do sądu spadku – wykonawcę testamentu, który będzie odpowiedzialny za zarządzanie spadkiem i jego podział (art. 2017–2031 kodeksu cywilnego).
Jeżeli spadkobierca jest nieznany (spadek bezdziedziczny), sąd spadku wyznacza kuratora spadku bezdziedzicznego, który jest odpowiedzialny za zarządzanie spadkiem do czasu ustalenia spadkobiercy (art. 1865–1870 kodeksu cywilnego).

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwem inwentarza zarządza spadkiem do czasu zaspokojenia roszczeń wierzycieli spadkowych (art. 1902–1912 kodeksu cywilnego).
Na wniosek któregokolwiek z wierzycieli lub spadkobierców złożony do sądu spadku sąd może wydać nakaz likwidacji spadku, którą przeprowadzi likwidator wyznaczony przez sąd spadku (art. 1913–1922 kodeksu cywilnego).

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

A. Każda zainteresowana strona (spadkobierca, zapisobierca, powiernik, wykonawca testamentu, wierzyciele spadkowi, nabywca spadku) może zwrócić się do *sędziego rejonowego sądu cywilnego* właściwego dla sprawy spadkowej z wnioskiem o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia w ramach postępowania nieprocesowego (art. 819 kodeksu postępowania cywilnego).
B. Akt poświadczenia dziedziczenia jest to dokument wydany przez *sędziego rejonowego sądu cywilnego* właściwego dla sprawy spadkowej, który to dokument zawiera informacje dotyczące dziedziczenia (statusu i praw, udziału w spadku) (art. 1961 kodeksu cywilnego i art. 820 kodeksu postępowania cywilnego). Akt poświadczenia dziedziczenia może mieć charakter dokumentu osobistego (w którym poświadcza się status i udział tylko jednej osoby) lub dokumentu zbiorowego (wydanego współspadkobiercom lub więcej niż jednej osobie) (art. 1960 kodeksu cywilnego).
C. Uznaje się, że osoba określona w akcie poświadczenia dziedziczenia jako spadkobierca, zapisobierca, powiernik lub wykonawca testamentu posiada status i prawa wskazane w poświadczeniu. Takie domniemanie można podważyć (art. 821 kodeksu postępowania cywilnego i art. 1962 kodeksu cywilnego).
D. Akt poświadczenia dziedziczenia charakteryzuje się walorem zaufania publicznego. Wszystkie osoby trzecie dokonujące transakcji w dobrej wierze z osobą wskazaną w akcie poświadczenia dziedziczenia jako spadkobierca podlegają ochronie (art. 822 kodeksu postępowania cywilnego i art. 1963 kodeksu cywilnego).
E. W przypadku gdy wydano akt poświadczenia dziedziczenia obarczony błędami podlega on uchyleniu, zmianie, unieważnieniu i wycofaniu, przy czym przepisy prawne przewidują, że od orzeczenia w sprawie wydania aktu poświadczenia dziedziczenia przysługują wszystkie zwyczajne i nadzwyczajne środki zaskarżenia (art. 1964–1966 kodeksy cywilnego i art. 823–824 kodeksu postępowania cywilnego).
F. Jeżeli przedmiotem dziedziczenia jest prawo rzeczowe do nieruchomości, spadkobierca może zarejestrować akt poświadczenia dziedziczenia (art. 1846, 1193, 1195 i 1198 kodeksu cywilnego).
G. Oprócz aktu poświadczenia dziedziczenia istnieją także inne dokumenty potwierdzające status i prawa spadkobiercy (takie jak odpis testamentu, akty stanu cywilnego, wniosek o wydanie orzeczenia deklaratywnego itp.).

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 11/12/2020
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.
Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej es. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.
Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: en

Prawo spadkowe - Hiszpania

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

W Hiszpanii obowiązuje siedem różnych reżimów spadkowych. Na terytorium, na którym obowiązują regulacje danego systemu, w przypadku mieszkańców niebędących Hiszpanami, stosuje się bezpośrednio przepisy tego systemu. W odniesieniu do obywateli hiszpańskich zastosowanie ma kryterium obywatelstwa regionalnego (związek z jednostką terytorialną posiadającą własny zbiór przepisów ustanowioną na mocy prawa hiszpańskiego) zgodnie z art. 36 rozporządzenia (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r.

Jeżeli chodzi o rozrządzenia testamentowe, należy dokonać rozróżnienia między ogólnymi przepisami prawa cywilnego zawartymi w kodeksie cywilnym z 1889 r., który następnie kilkukrotnie zmieniano, w szczególności po opublikowaniu konstytucji hiszpańskiej z 1978 r., a przepisami regionalnymi lub szczególnymi (*derechos forales o especiales*) przyjmowanymi przez wspólnoty autonomiczne posiadające uprawnienia w dziedzinie stanowienia prawa cywilnego (Galicja, Kraj Basków, Nawarra, Aragonia, Katalonia oraz Baleary).

Na podstawie wspólnych przepisów prawa cywilnego tytułem uprawniającym do dziedziczenia jest testament. Co do zasady, nie akceptuje się umowy o spadek ani testamentu wspólnego. Testament może mieć poniższe formy:

– testament otwarty: notariusz wysłuchuje rozrządzeń testamentowych, a następnie sporządza testament, po czym wpisuje go do swojego repertorium notarialnego (*protocolo notarial*). Jest to najczęściej stosowana forma sporządzania testamentu;

– testament zamknięty: testament sporządzony w tej formie poświadcza notariusz, który nie jest zaznajomiony z treścią rozrządzeń testamentowych. Formy tej już się nie stosuje;

– testament holograficzny: sporządzony pismem ręcznym, podpisany i opatrzony datą przez spadkodawcę. Nie jest to forma powszechnie stosowana.

Wspólne przepisy prawa cywilnego są udostępnione na stronie internetowej hiszpańskiego dziennika urzędowego (*Boletín Oficial del Estado*) (https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1889-4763). Tłumaczenie tego tekstu na języki angielski i francuski można znaleźć pod adresem: https://www.mjusticia.gob.es/es/areas-tematicas/documentacion-publicaciones/publicaciones/traducciones-derecho-espanol

W reżimach regionalnych lub szczególnych (*derechos forales o especiales*) ustanowiono odrębne przepisy dotyczące rozrządzeń testamentowych, które obowiązują w każdej właściwej jednostce terytorialnej posiadającej własny zbiór przepisów. W reżimach tych przewidziano różne i szczególne rodzaje rozrządzeń uznawane w poszczególnych tych jednostkach. W niektórych regionach dopuszcza się możliwość sporządzenia testamentu wspólnego lub umowy o spadek.

Tekst regulacji regionalnych lub szczególnych można uzyskać pod następującym adresem: https://www.boe.es/biblioteca_juridica/index.php?tipo=C

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Rozrządzenia testamentowe dokonane przed notariuszem muszą zostać zarejestrowane z urzędu przez poświadczającego je notariusza w Powszechnym Rejestrze Testamentów (*Registro General de Actos de Última Voluntad*) prowadzonym przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Jeżeli dokonano już rozrządzeń testamentowych, w rejestrze zapisuje się datę sporządzenia najnowszego testamentu, daty sporządzenia wcześniejszych testamentów oraz informację o repertorium, do którego testament został wpisany. Jeżeli notariusz, przed którym dokonano czynności, przestał prowadzić praktykę zawodową, izby notarialne (*Colegios Notariales*) mogą udostępnić aktualne informacje na temat notariusza, u którego zdeponowano testament, lub odpowiedniego archiwum (https://www.notariado.org).

Rejestr nie jest publicznie dostępny. Po śmierci spadkodawcy prawo dostępu do rejestru przysługuje wyłącznie osobom, które będą w stanie wykazać, że posiadają uzasadniony interes związany ze spadkiem, a za życia spadkodawcy – wyłącznie spadkodawcy lub jego pełnomocnikowi bądź – w przypadku spadkodawcy nieposiadającego zdolności do czynności prawnych – osobie wskazanej w postanowieniu sądu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zgodnie z ogólnymi przepisami prawa hiszpańskiego niektórym osobom bliskim przysługuje określony udział spadkowy – a ściślej rzecz ujmując, część majątku spadkowego – w formie rezerwy spadkowej, po uwzględnieniu wartości rozporządzeń pod tytułem darmym (*disposiciones gratuitas*) dokonanych przez spadkodawcę, w tym *inter vivos*, i po odliczeniu długów. Kodeks cywilny stanowi, że „rezerwa to część spadku, którą spadkodawca nie może rozrządzać, ponieważ z mocy prawa przysługuje ona określonym spadkobiercom, tzw. osobom uprawnionym do rezerwy”.

Osoby uprawnione do rezerwy to:

dzieci i zstępni względem swoich rodziców i wstępnych;

w przypadku braku dzieci i zstępnych – rodzice i wstępni względem swoich dzieci i zstępnych;

pozostający przy życiu małżonek na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

Wysokość rezerwy przypadającej dzieciom i zstępnym odpowiada dwóm trzecim wartości netto spadku pozostawionego przez ojca i matkę. Rodzice mogą jednak rozrządzić jedną częścią z dwóch trzecich spadku stanowiących rezerwę w celu zwiększenia udziału spadkowego swoich dzieci lub zstępnych. Pozostałą trzecią częścią spadku (zwaną *la mejora*) można rozrządzić w dowolny sposób. Ta część spadku charakteryzuje się przekazaniem prawa do całości składników majątku, ponieważ stanowi zasadniczo *pars bonorum*, z zastrzeżeniem pewnych wyjątków.

Wysokość rezerwy przypadającej wstępnym odpowiada połowie wartości netto spadku pozostawionego przez ojca i matkę, chyba że również małżonkowi przysługuje udział spadkowy, w którym to przypadku wysokość rezerwy odpowiada jednej trzeciej wartości netto spadku.

W przypadku braku wstępnych i zstępnych wartość rezerwy przypadającej małżonkom, którzy nie pozostawali w separacji sądowej, odpowiada prawu użytkowania dwóch trzecich majątku spadkowego. Jeżeli spadkodawca pozostawił po sobie zstępnych, wartość rezerwy odpowiada prawu użytkowania jednej części z dwóch trzecich majątku spadkowego przypadających zstępnym. Jeżeli spadkodawca pozostawił po sobie wyłącznie wstępnych, wartość rezerwy odpowiada prawu użytkowania połowy majątku spadkowego, przy czym spadkobiercy mogą rozliczyć ten udział w formie pieniężnej.

W reżimach regionalnych lub szczególnych przewidziano przepisy szczególne dotyczące rezerwy. Przepisy te wprowadzają szczególne regulacje właściwe dla poszczególnych jednostek terytorialnych posiadających własny zbiór przepisów, na przykład rezerwa w formie *pars bonorum*, rezerwa w formie *pars valorum* obejmująca prawo do udziału w wartości nieruchomości – wypłacanego w formie pieniężnej – stanowiące zwykłe prawo do dochodzenia wierzytelności, jak ma to miejsce na przykład w Katalonii, a nawet symboliczna rezerwa, na przykład w Nawarrze, w przypadku której wymagane jest zawarcie przez spadkodawcę konwencjonalnego sformułowania w testamencie.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Należy ponownie podkreślić, że w Hiszpanii obowiązuje siedem różnych systemów dziedziczenia. Zgodnie z ogólnymi przepisami prawa cywilnego w przypadku braku spadkobierców testamentowych obowiązuje następująca kolejność dziedziczenia: 1. zstępni; 2. wstępni (w obydwu przypadkach wspólnie z małżonkiem posiadającym prawo użytkowania odpowiednio jednej trzeciej lub połowy majątku); 3. małżonkowie niepozostający w separacji sądowej; 4. krewni czwartego stopnia (rodzeństwo cioteczne/stryjeczne); 5. Skarb Państwa.

W reżimach regionalnych obowiązują w tym zakresie przepisy szczególne. Poza możliwością dziedziczenia przez osoby bliskie w przepisach regionalnych przewidziano również możliwość dziedziczenia przez wspólnotę autonomiczną miejsca zamieszkania spadkodawcy, a nawet przez określoną instytucję, w formie i na zasadach określonych w przepisach regulujących te kwestie.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci notariusze mogą wskazać spadkobierców ustawowych (akt poświadczenia dziedziczenia, *declaración de herederos*).

Jeżeli którakolwiek z zainteresowanych stron zakwestionuje uznanie osoby za spadkobiercę, majątek wchodzący w skład masy spadkowej lub prawidłowość działu spadku, spór taki rozpoznaje sąd w toku odpowiedniego postępowania sądowego.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Co do zasady oświadczenie o odrzuceniu lub przyjęciu spadku składa się przed notariuszem. Spadek można również przyjąć w sposób wyraźny, składając oświadczenie o stosownej treści w dokumencie prywatnym. W przypadku przeniesienia własności nieruchomości lub do celów dowodowych wymaga się jednak sporządzenia aktu notarialnego. Pozostaje to bez uszczerbku dla ewentualnej późniejszej interwencji hiszpańskiego konsula lub dyplomaty posiadającego uprawnienia do dokonywania czynności notarialnych.

Przyjęcia spadku można również dokonać w sposób dorozumiany (w drodze czynności jednoznacznie potwierdzających gotowość do przyjęcia spadku lub czynności, których może dokonać wyłącznie spadkobierca).

Każdy, kto jest w stanie wykazać swój interes w odrzuceniu lub przyjęciu spadku przez spadkobiercę, może zwrócić się do notariusza o pouczenie spadkobiercy o przysługującym mu terminie 30 dni kalendarzowych na przyjęcie lub odrzucenie spadku.

Jeżeli spadkobierca odrzucił spadek z pokrzywdzeniem wierzycieli, wierzyciele mogą wystąpić do sędziego o zezwolenie na przyjęcie spadku w imieniu spadkobiercy w celu zaspokojenia przysługujących im wierzytelności.

Nie przewidziano możliwości częściowego ani warunkowego przyjęcia spadku. Spadkobierca może jednak przyjąć spadek, ale odrzucić zapis, lub odwrotnie.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Ten sam organ co w przypadku dziedziczenia – zgodnie z wyjaśnieniami w poprzednim punkcie.

W drodze wyjątku od zakazu częściowego przyjęcia spadku, jeżeli spadkodawca dokonał różnych zapisów, które nie wymagają wniesienia opłaty w celu objęcia w posiadanie ich przedmiotu (lub jeżeli wszystkie zapisy wymagają takiej opłaty), zapisobierca może jednak przyjąć lub odrzucić poszczególne zapisy. Zapisobierca nie może odrzucić zapisów wymagających wniesienia opłaty, a przyjąć wyłącznie tych, które takiej opłaty nie wymagają.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Rezerwy spadkowej jako takiej nie można odrzucić ani przyjąć – otrzymuje się ją w drodze zapisu lub zatwierdzenia sądowego testamentu (*adjudicación de herencia*), z wyjątkiem sytuacji, w której wytoczono powództwo o wypłatę określonej kwoty lub wydanie składnika majątku z masy spadkowej.

Kodeks cywilny zezwala zapisobiercy na odrzucenie spadku i przyjęcie zwiększenia udziału spadkowego (*la mejora*) (odpowiadającego jednej części z dwóch trzecich wartości rezerwy przypadającej zstępnym).

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Jeżeli w sporządzonym testamencie spadkodawca wskazał jego wykonawcę, wykonawca ten odpowiada za pokrycie kosztów pogrzebu oraz wykonanie zapisów, utrzymanie majątku w dobrym stanie, obronę ważności testamentu oraz zapewnienie jego wykonania.

W przypadku powołania osoby odpowiedzialnej za dział spadku (*contador-partidor*) osoba ta odpowiada za dokonanie podziału majątku spadkowego. Osobę odpowiedzialną za dział spadku mogą powołać: spadkodawca, spadkobiercy w drodze wzajemnego porozumienia, referendarz sądowy (*secretario judicial*) lub notariusz na polecenie spadkobierców i zapisobierców reprezentujących 50% majątku spadkowego.

W przypadku braku osoby odpowiedzialnej za dział spadku lub jeżeli podziału składników majątku dokonał spadkodawca, spadkobiercy mogą podzielić między siebie majątek spadkowy w sposób, jaki uznają za stosowny.

W praktyce w obydwu przypadkach działu spadku i przekazania majątku dokonuje się przed notariuszem do celów dowodowych oraz w celu wpisu praw do rejestru.

Jeżeli nie powołano osoby odpowiedzialnej za dział spadku, a spadkobierca złoży taki wniosek, można przeprowadzić sądowy dział spadku. Sąd wyznacza biegłego do wyceny składników majątku spadkowego oraz osobę odpowiedzialną za dział spadku. Ponadto, na wniosek, można również z góry uzgodnić ustanowienie zarządcy masy spadkowej oraz przeprowadzenie spisu inwentarza przez sąd. Dokument potwierdzający podział majątku spadkowego przez osobę odpowiedzialną za dział spadku (z uwzględnieniem ewentualnych zmian dokonanych przez sędziego w przypadku sprzeciwu spadkobiercy) wpisuje się do repertorium notarialnego (*protocolo notarial*).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Osoby uprawnione do spadku lub zapisu na mocy ustawy lub na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci stają się odpowiednio spadkobiercami lub zapisobiercami z chwilą przyjęcia spadku lub zapisu (zob. pkt 5.2). Skutki przyjęcia spadku lub zapisu obowiązują z mocą wsteczną od daty śmierci spadkodawcy.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

W przypadku przyjęcia spadku wprost lub przyjęcia spadku w inny sposób niż z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania spadkowego – takie zobowiązania zaspokaja się nie tylko z majątku odziedziczonego przez spadkobiercę, ale również z majątku własnego spadkobiercy.

W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca jest zobowiązany do spłaty długów i wywiązania się z innych zobowiązań spadkowych wyłącznie do wartości stanu czynnego spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Co do zasady posiadanie statusu spadkobiercy lub zapisobiercy nie skutkuje wpisaniem prawa do konkretnej nieruchomości do rejestru własności (Registro de la Propiedad), ponieważ sam status nie wiąże się z przyznaniem prawa rzeczowego do przedmiotowej nieruchomości. Może skutkować jedynie wpisem tymczasowym. Spadkobiercom przysługuje proporcjonalne prawo do całego majątku spadkowego. Zapisobiercom przysługuje prawo osobiste do żądania od spadkobierców wydania wszelkich składników majątku będących przedmiotem zapisu. Do skutecznego przeniesienia praw konieczne jest przyjęcie spadku lub zapisu oraz przekazanie określonego składnika majątku. Wyłącznie w niektórych przypadkach (np. w przypadku jedynego spadkobiercy, jedynego składnika majątku lub zapisobiercy uprawnionego do objęcia wyłącznego posiadania) możliwe jest odstąpienie od podziału i przyznanie majątku spadkowego.

W celu dokonania wpisu nieruchomości do rejestru konieczne jest przedstawienie urzędowego aktu przyjęcia spadku oraz przekazania nieruchomości (sporządzonego przed notariuszem) albo postanowienia sądu. Akt ten musi zawierać – lub należy do niego dołączyć w charakterze dokumentów uzupełniających – dokument potwierdzający tytuł powołania do dziedziczenia (testament, akt poświadczenia dziedziczenia [*declaración de herederos*], umowę, jeżeli dopuszcza się taką możliwość), odpis zupełny aktu zgonu i zaświadczenie wydane przez Powszechny Rejestr Testamentów. Konieczne jest również odprowadzenie podatków od przeniesienia własności majątku w drodze dziedziczenia.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zgodnie z prawem hiszpańskim ustanowienie zarządcy masy spadkowej (*administrador*) nie jest obligatoryjne, chociaż w niektórych przypadkach przy dokonywaniu działu spadku można go ustanowić.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Jeżeli w testamencie powołano wykonawcę testamentu (*albacea*) – zgodnie z ogólnymi przepisami prawa cywilnego – sprawuje on zarząd nad masą spadkową (zob. odpowiedź na pytanie 6).

Spadkodawca może również powołać w testamencie osobę dokonującą działu spadku (*contador-partidor*), która wycenia składniki majątku spadkowego i dokonuje działu spadku.

Zasadniczo dopuszcza się możliwość ustanowienia lub powołania wszystkich trzech wymienionych osób – wykonawcy testamentu, osoby odpowiedzialnej za dokonanie działu spadku i zarządcy testamentu – przy czym wszystkie te osoby posiadają uprawnienia, których zakres może zostać zmieniony przez spadkodawcę lub sędziego bądź – w niektórych przypadkach – przez samych spadkobierców.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Najistotniejsze uprawnienia zarządcy masy spadkowej obejmują:

reprezentowanie spadku;

okresowe przedstawianie sprawozdań z zarządu masy spadkowej;

dążenie do zachowania wartości składników majątku spadkowego i podejmowanie innych stosownych czynności z zakresu zarządu.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Akt poświadczenia dziedziczenia ustawowego (*declaración de herederos abintestato*) jest dokumentem notarialnym potwierdzającym status spadkobierców ustawowych oraz przypadających im udziałów spadkowych.

Urzędowy akt przyjęcia spadku oraz jego działu (a także, w stosownych przypadkach, wykonania zapisów) sporządzony przed notariuszem na podstawie porozumienia między zainteresowanymi stronami wywołuje skutek w postaci przeniesienia prawa własności określonych składników majątku spadkowego.

Jeżeli postępowanie spadkowe prowadzone jest przed sądem, wystarczający tytuł stanowi orzeczenie sądu w sprawie działu spadku (w stosownych przypadkach rozstrzygające wszelkie kwestie sporne), które należy poświadczyć notarialnie zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.

Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 14/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej fr. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Prawo spadkowe - Francja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

W kontekście transgranicznym testament jest ważny wówczas, gdy spełnia wymogi przewidziane w prawie państwa, w którym został sporządzony.

Przesłanki materialne ważności testamentu we Francji

• autor testamentu musi być w pełni władz umysłowych (art. 901 kodeksu cywilnego);

• spadkodawca nie może być osobą ubezwłasnowolnioną (art. 902 kodeksu cywilnego).

• istnieją przepisy szczególne odnoszące się do osób pozostających pod opieką (*protection légale*). Testamentu nie może też sporządzić małoletni, który nie ukończył 16 lat (art. 903 kodeksu cywilnego), zaś w przypadku osób pełnoletnich pozostających pod opieką (*tutelle*) wymagana jest zgoda sędziego lub rady rodzinnej (art. 476 kodeksu cywilnego). Osoby pozostające pod kuratelą mogą swobodnie sporządzić testament (art. 470 kodeksu cywilnego), z zastrzeżeniem przepisów art. 901.

Przesłanki formalne ważności testamentu

We Francji dopuszczalne są cztery rodzaje testamentów:

• testament holograficzny: musi on być w całości spisany własnoręcznie przez spadkodawcę, opatrzony datą i własnoręcznym podpisem spadkodawcy (art. 970 kodeksu cywilnego).

• testament w formie aktu notarialnego: należy go sporządzić w obecności dwóch notariuszy lub jednego notariusza i dwóch świadków (art. 971 kodeksu cywilnego). Jeżeli testament jest sporządzany w obecności dwóch notariuszy, spadkodawca dyktuje im jego treść. Ta sama zasada obowiązuje, jeżeli testament jest sporządzany w obecności jednego notariusza. W obydwu przypadkach testament jest następnie odczytywany spadkodawcy (art. 972 kodeksu cywilnego). Spadkodawca jest zobowiązany podpisać testament w obecności notariusza i dwóch świadków (art. 973 kodeksu cywilnego), po czym testament jest również podpisywany przez notariusza i przez świadków (art. 974 kodeksu cywilnego).

• testament tajemny (*testament mystique*): jest to testament sporządzony pismem odręcznym lub maszynowym przez spadkodawcę lub przez inną osobę, podpisany przez spadkodawcę, a następnie przekazany notariuszowi w zamkniętej i zapieczętowanej kopercie w obecności dwóch świadków (art. 976 kodeksu cywilnego).
• testament międzynarodowy: jest on przekazywany notariuszowi w obecności dwóch świadków, którzy składają na nim swoje podpisy. Testament ten dołącza się do zaświadczenia sporządzonego przez notariusza. Testament tego rodzaju jest przechowywany przez notariusza (konwencja waszyngtońska z dnia 26 października 1973 r.).
Zgodnie z art. 895 kodeksu cywilnego spadkodawca może w każdej chwili odwołać testament.
Umowy o spadek
Co do zasady przepisy zabraniają zawierania umów o spadek (*pactes sur succession future*) (art. 722 kodeksu cywilnego).
Od stycznia 2007 r. dopuszcza się jednak, by osoba uprawniona do dziedziczenia (dziecko) mogła z wyprzedzeniem zrzec się prawa do dochodzenia uzupełnienia rezerwy spadkowej na rzecz innej osoby lub innych osób, które mogą, ale nie muszą zaliczać się do grupy spadkobierców (np. rodzeństwa lub zstępnych). Takie uprawnienie obejmuje zrzeczenie się z wyprzedzeniem prawa do wytoczenia powództwa o zmniejszenie nadmiernych darowizn (*action en réduction*) (art. 929 kodeksu cywilnego). Aby umowa o spadek była ważna, należy sporządzić ją w formie aktu notarialnego w obecności dwóch notariuszy. W umowie o spadek należy również wskazać osoby, które mają otrzymać spadek (zob. również odpowiedź na pytanie nr 3).
Ponadto istnieje możliwość dokonania działu spadku w ramach darowizny na rzecz zstępnych (*donation-partage trans-générationnelle*), który polega na tym, że osoba uprawniona do dziedziczenia (dziecko) może wyrazić zgodę, by jej zstępni otrzymali zamiast niej cały jej udział spadkowy lub jego część (art. 1078-4 kodeksu cywilnego).

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Każdy testament, a w szczególności testament holograficzny, może zostać wpisany do rejestru. Rejestracji dokonuje się w Centralnym Rejestrze Testamentów (Fichier central des dispositions de dernières volontés). Wpisu do rejestru dokonuje notariusz. Wpis do rejestru nie dotyczy treści testamentu, lecz jedynie stanu cywilnego osoby, której wpis dotyczy, oraz danych notariusza, u którego złożono testament. Zasięgając informacji w Centralnym Rejestrze Testamentów, zainteresowany może zatem uzyskać dane notariusza, u którego złożono testament, lecz nie może zapoznać się z treścią testamentu.
Każdy zainteresowany może uzyskać dostęp do rejestru, pod warunkiem że przedstawi odpis aktu zgonu lub dowolny inny dokument poświadczający zgon osoby, której testamentu poszukuje. Następnie powinien się on zgłosić do notariusza, u którego złożono testament. Wnioski o dostęp składa się drogą elektroniczną pod adresem: https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm.
Notariusz umożliwia zapoznanie się z treścią testamentu jedynie spadkobiercom i zapisobiercom, chyba że prezes sądu wielkiej instancji postanowi inaczej.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zgodnie z prawem francuskim prawo do rezerwy spadkowej przysługuje wyłącznie zstępnym zmarłego (jego dzieciom, wnukom itp., według porządku dziedziczenia) oraz jego małżonkowi, jeżeli zmarły nie pozostawił zstępnych.
Nie przysługuje natomiast wstępnym ani krewnym w linii bocznej.
Rezerwa spadkowa ogranicza swobodę testowania, a jej wysokość zależy od liczby dzieci spadkodawcy lub związku łączącego spadkobiercę koniecznego ze spadkodawcą (dziecko lub małżonek). Rezerwa nie może obejmować więcej niż 3/4 spadku. Spadkobiercy konieczni (*héritiers réservataires*) nie mogą się zrzec prawa do rezerwy spadkowej (mogą jedynie zrzec się spadku). Mogą natomiast zrzec się z wyprzedzeniem prawa do wytoczenia powództwa o zmniejszenie nadmiernych darowizn (*action en réduction*), o czym wspomniano w odpowiedzi na pytanie nr 1, w sekcji dotyczącej umów o spadek. Spadkodawcy konieczni mogą więc dochodzić prawa do rezerwy (art. 721 kodeksu cywilnego, art. 912 kodeksu cywilnego).
• Rezerwa przysługująca dzieciom jest równa połowie spadku, jeżeli zmarły pozostawił tylko jedno dziecko; jeżeli spadkodawca pozostawił dwoje dzieci, rezerwa wynosi 2/3 spadku, natomiast jeżeli spadkodawca pozostawił troje lub więcej dzieci, jest to 3/4 spadku (art. 913 kodeksu cywilnego).
• Rezerwa przysługująca pozostającemu przy życiu małżonkowi wynosi 1/4 spadku (art. 914-1 kodeksu cywilnego). Małżonek na prawo do rezerwy spadkowej wyłącznie wówczas, gdy spadkodawca nie pozostawił zstępnych ani wstępnych. Zasada ta obowiązuje w odniesieniu do spadków otwartych począwszy od dnia 1 lipca 2002 r.
Postępowanie w przypadku dochodzenia prawa do rezerwy spadkowej
Spadkobiercy mogą dochodzić prawa do rezerwy spadkowej, wytaczając w tym celu powództwo w sprawie zmniejszenia nadmiernych darowizn (*action en réduction*). W związku z tym, jeżeli darowizna dokonana bezpośrednio lub pośrednio prowadzi do ograniczenia rezerwy spadkowej przysługującej jednemu lub większej liczbie spadkobierców, jej wielkość może zostać zmniejszona do wartości części rozporządzalnej spadku (art. 920 kodeksu cywilnego). Powództwo to mogą wytoczyć jedynie spadkobiercy konieczni, w terminie 5 lat licząc od dnia otwarcia spadku lub 2 lat od momentu, w którym dowiedzieli się o naruszeniu ich prawa (art. 921 kodeksu cywilnego).
Osoba pełnoletnia będąca spadkobiercą koniecznym może z wyprzedzeniem zrzec się prawa do wystąpienia z powództwem w sprawie zmniejszenia nadmiernych darowizn (art. 929 kodeksu cywilnego). Zrzeczenia się tego prawa należy dokonać w formie aktu notarialnego w obecności dwóch notariuszy. Każdy spadkobierca zrzekający się wspomnianego prawa jest zobowiązany złożyć swój podpis na akcie oddzielnie, a przy składaniu podpisu obecni mogą być wyłącznie notariusze. W akcie notarialnym należy precyzyjne wskazać jego przyszłe skutki prawne w odniesieniu do każdej osoby zrzekającej się prawa do wytoczenia wspomnianego powództwa.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli nie sporządzono testamentu, prawo francuskie przewiduje następujący porządek dziedziczenia:
• jeżeli zmarły, który nie pozostawał w związku małżeńskim, pozostawił dzieci, spadek dziedziczą zstępni w częściach równych (art. 734 i 735 kodeksu cywilnego);
• jeżeli zmarły nie miał ani małżonka, ani dzieci, spadek dziedziczą rodzice zmarłego, jego rodzeństwo oraz zstępni rodzeństwa (art. 738 kodeksu cywilnego);
• jeżeli zmarły nie pozostawił ani rodzeństwa, ani zstępnych rodzeństwa, spadek dziedziczą jego ojciec i matka w częściach równych (art. 736 kodeksu cywilnego);
• jeżeli ojciec i matka spadkodawcy zmarli przed nim, spadek przechodzi na rodzeństwo spadkodawcy lub zstępnych rodzeństwa, z wyłączeniem pozostałych krewnych, w tym wstępnych i krewnych w linii bocznej (art. 737 kodeksu cywilnego);
• jeżeli zmarły pozostawił małżonka, przed uregulowaniem spraw spadkowych należy najpierw znieść wspólność majątkową, która istniała między małżonkami. Po zniesieniu małżeńskiej wspólności majątkowej zastosowanie mają zasady przedstawione poniżej;
• jeżeli zmarły pozostawił małżonka i dzieci, małżonek może skorzystać z jednej z dwóch możliwości. Jedną z nich jest prawo użytkowania całego majątku spadkowego, natomiast drugą – prawo własności jednej czwartej majątku, jeżeli wszystkie dzieci są wspólnymi dziećmi małżonków, przy czym w przypadku gdy zmarły pozostawił co najmniej jedno dziecko niebędące wspólnym dzieckiem małżonków – prawo własności jednej czwartej majątku (art. 757 kodeksu cywilnego). Jeżeli małżonek zmarł i nie wybrał żadnej z tych możliwości, uznaje się, że wybrał prawo użytkowania;
• jeżeli zmarły pozostawił małżonka i wstępnych, spadek przechodzi w połowie na małżonka, w jednej czwartej na ojca i w jednej czwartej na matkę. Jeżeli jedno z rodziców zmarło przed spadkodawcą, przypadająca na niego część przechodzi na drugie z rodziców (art. 757-1 kodeksu cywilnego);

• w przypadku braku wstępnych i zstępnych cały spadek przechodzi na pozostającego przy życiu małżonka (art. 757-2 kodeksu cywilnego). W drodze wyjątku od art. 757-2 kodeksu cywilnego, jeżeli zmarły nie pozostawił wstępnych, jego rodzeństwo lub zstępni rodzeństwa otrzymują połowę składników majątku wchodzących w skład spadku, które zmarły otrzymał od swoich wstępnych w drodze dziedziczenia lub darowizny. Jest to tzw. prawo powrotu (*droit de retour*) (art. 757-3 kodeksu cywilnego); Wszystkie pozostałe składniki majątku przechodzą na pozostającego przy życiu małżonka.

Partnerzy w zarejestrowanym związku partnerskim

Prawo do dziedziczenia ustawowego nie przysługuje pozostałemu przy życiu partnerowi w zarejestrowanym związku partnerskim. Osoby te mogą jednak być zapisobiercami.

Zarejestrowany partner nie jest więc uważany za spadkobiercę zmarłego. Przysługuje mu jedynie prawo do nieodpłatnego, tymczasowego zamieszkiwania w domu rodzinnym przez okres jednego roku (oraz do korzystania z jego wyposażenia) po śmierci partnera, o ile w chwili śmierci spadkodawcy rzeczywiście zamieszkiwał w tym domu i było to jego główne miejsce zamieszkania zgodnie z art. 515-6 kodeksu cywilnego. Dziedziczy więc wyłącznie w przypadku, gdy został wskazany jako spadkobierca w testamencie.

Jeżeli zmarły pozostawił dzieci, wówczas – niezależnie od tego, czy są to wspólne dzieci partnerów – nie istnieje możliwość objęcia zapisem na rzecz partnera udziału w spadku większego niż część rozporządzalna spadku (*quotité disponible*). Wielkość części rozporządzalnej spadku jest różna w zależności od liczby dzieci: wynosi ona jedną trzecią masy spadkowej, jeżeli dzieci jest dwoje, a jedną czwartą w przypadku gdy dzieci jest troje lub więcej (zob. informacje powyżej).

Jeżeli nie ma dzieci, spadkodawca może w zapisie przekazać cały swój majątek pozostającemu przy życiu partnerowi lub osobie trzeciej, ponieważ w takiej sytuacji nie istnieją spadkobiercy konieczni. Jednocześnie, jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy przy życiu pozostają jego rodzice, mogą oni domagać się wydania składników majątku, które przekazali w postaci darowizny swojemu zmarłemu dziecku, do wysokości jednej czwartej masy spadkowej na każde z pozostających przy życiu rodziców (art. 738-2 kodeksu cywilnego).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

We Francji sprawami spadkowymi zajmują się notariusze. Udział notariusza jest obowiązkowy, w przypadku gdy w skład masy spadkowej wchodzi nieruchomość. Jeżeli w skład masy spadkowej nie wchodzi nieruchomość, udział notariusza jest fakultatywny.

Notariusz ustala porządek dziedziczenia, sporządzając notarialne poświadczenie dziedziczenia (*acte de notoriété*), oraz wydaje zaświadczenia stwierdzające przeniesienie własności nieruchomości na skutek śmierci spadkodawcy. Notariusz pomaga również spadkobiercom wypełnić formalności związane ze zobowiązaniami podatkowymi (sporządzić i złożyć oświadczenie spadkowe w wymaganym terminie oraz zapłacić podatek od spadków). Jeżeli pozwala na to skład masy spadkowej oraz w zależności od liczby spadkobierców oraz ich woli, notariusz organizuje również podział majątku spadkowego pomiędzy spadkobierców poprzez sporządzenie aktu notarialnego w sprawie działu spadku (*acte de partage*).

Do rozstrzygnięcia ewentualnego sporu właściwy rzeczowo i miejscowo jest trybunał wielkiej instancji miejsca otwarcia spadku. Ma on właściwość wyłączną.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Oświadczenia w sprawie odrzucenia lub przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza składa się w sekretariacie trybunału wielkiej instancji właściwego dla miejsca otwarcia spadku.

Przyjęcie spadku wprost nie wymaga dopełnienia żadnych szczególnych formalności.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Oświadczenia w sprawie odrzucenia zapisów uniwersalnych (*legs universel*) oraz zapisów pod tytułem ogólnym (*legs à titre universel*) składa się w sekretariacie trybunału wielkiej instancji właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Zgodnie z prawem francuskim odrzucenie zapisów dotyczących konkretnych składników majątku (*legs à titre particulier*) nie wymaga złożenia oświadczenia.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Spadkobierca nie może przyjąć ani odrzucić części spadku. Prawo do przyjęcia lub odrzucenia spadku dotyczy całego spadku, w związku z czym nie może ograniczać się wyłącznie do rezerwy spadkowej.

Spadkobierca może jednak zrzec się prawa do dochodzenia zmniejszenia nadmiernych darowizn, które mogą prowadzić do zmniejszenia wysokości przysługującej mu rezerwy spadkowej.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Otwarcie spadku następuje w chwili śmierci spadkodawcy, w jego ostatnim miejscu zamieszkania.

Po śmierci spadkodawcy spadkobiercy mogą wybrać jedną z trzech możliwości: mogą przyjąć spadek wprost, przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza lub odrzucić spadek.

Przyjęcie spadku wprost jest możliwe w sposób wyraźny lub dorozumiany (art. 782 kodeksu cywilnego). Przyjęcia spadku dokonuje się w sposób dorozumiany wówczas, gdy osoba uprawniona do dziedziczenia dokona czynności, która wskazuje na jej zamiar przyjęcia spadku i której nie mogłaby dokonać osoba inna niż spadkobierca, który przyjął spadek (art. 783 kodeksu cywilnego).

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza wymaga złożenia oświadczenia w sekretariacie trybunału wielkiej instancji właściwego dla miejsca otwarcia spadku (art. 787 i 788 kodeksu cywilnego). Spis inwentarza dołącza się do wspomnianego oświadczenia lub sporządza po jego złożeniu w terminie maksymalnie dwóch miesięcy. Spis inwentarza sporządza notariusz, syndyk lub komornik (art. 789 kodeksu cywilnego). Jeżeli spis inwentarza nie zostanie sporządzony, spadek uważa się za przyjęty wprost (art. 790 kodeksu cywilnego). Spis inwentarza musi obejmować wszystkie składniki spadku, zarówno aktywa, jak i pasywa.

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza umożliwia spadkobiercy rozdzielenie majątku osobistego od majątku pochodzącego ze spadku, utrzymanie wobec majątku spadkowego wszelkich praw, które przysługiwały mu uprzednio w odniesieniu do składników majątku zmarłego, a także zwolnienie z obowiązku spłaty długów spadkowych, których wysokość przekracza wartość odziedziczonego majątku. W takim przypadku spadkobierca odpowiada za długi spadkowe, ale do wysokości ograniczonej wartością aktywów, które otrzymał w spadku.

Odrzucenie spadku nie może być dorozumiane – spadek należy odrzucić w sposób wyraźny. Aby było ono skuteczne w stosunku do osób trzecich, należy złożyć odpowiednie oświadczenie w sądzie właściwym dla miejsca otwarcia spadku lub skierować takie oświadczenie do tego sądu (art. 804 kodeksu cywilnego). Uznaje się, że spadkobierca, który odrzucił spadek, nigdy nie dziedziczył.

Decyzję w sprawie przyjęcia lub odrzucenia spadku należy podjąć w terminie 10 lat. Jeżeli spadkobierca nie podejmie takiej decyzji przed upływem tego terminu, uznaje się, że odrzuca on spadek. Spadkobierca może jednak zostać wezwany do podjęcia decyzji (art. 771 kodeksu cywilnego) – wówczas musi ją podjąć w terminie dwóch miesięcy. Jeżeli wskazany termin do namysłu upłynie, a spadkobierca nie podejmie decyzji, uznaje się, że przyjął spadek wprost.

W prawie francuskim obowiązuje zasada, że sprawy spadkowe załatwia się polubownie, bez udziału sądu. Do sądu można się zwrócić wyłącznie wtedy, gdy spadkobiercy nie są w stanie osiągnąć porozumienia.

Większość spraw spadkowych przeprowadza się polubownie, korzystając z usług notariusza. W niektórych sytuacjach można jednak zrezygnować z usług notariusza, w szczególności jeżeli w skład majątku spadkodawcy nie wchodzi nieruchomość. Jeżeli spadkobiercy zdecydują się skorzystać z usług notariusza, mogą dokonać swobodnego wyboru. Jeżeli spadkobiercy nie są w stanie osiągnąć porozumienia w kwestii wyboru notariusza, każdy z nich może być reprezentowany przez innego notariusza.
Po dokonaniu wyboru notariusza należy określić składniki majątku spadkodawcy, z uwzględnieniem jego małżeńskiego ustroju majątkowego, dokonanych przez niego darowizn itp. Aby ustalić składniki majątku, które należy uwzględnić przy określaniu składników masy spadkowej, notariusz skontaktuje się z różnymi instytucjami (towarzystwami ubezpieczeń, bankami itp.) oraz zwróci się do spadkobierców o sporządzenie wyceny nieruchomości oraz innych aktywów nienotowanych na giełdzie. Konieczne może się również okazać sporządzenie spisu majątku ruchomego. Spis wierzytelności sporządza się, katalogując wszystkie zobowiązania zmarłego, w tym również zwykłe faktury do zapłaty, należne zobowiązania podatkowe, świadczenia z tytułu zabezpieczenia społecznego podlegające zwrotowi, zobowiązania wynikające z ustanowionych zabezpieczeń i świadczenia alimentacyjne na rzecz byłego małżonka.
Po śmierci spadkodawcy między spadkobiercami powstaje współwłasność wszystkich składników majątku spadkowego, która istnieje do momentu dokonania działu spadku. Jako współwłaściciele są oni również w równym stopniu odpowiedzialni za długi spadkowe. Czynności zbycia składników majątków objętych współwłasnością (*actes de disposition*) należy dokonywać zgodnie z zasadą jednomyślności. Z kolei decyzje o czynnościach zwykłego zarządu mogą być podejmowane większością wynoszącą co najmniej dwie trzecie udziałów we współwłasności. Oprócz tego każdy ze współwłaścicieli może stosować środki niezbędne do zabezpieczenia mienia objętego współwłasnością. W przypadku niemożności podjęcia decyzji można zwrócić się do sądu w celu pominięcia wymogu uzyskania zgody współwłaścicieli.
Dział spadku pomiędzy spadkobierców prowadzi do ustania współwłasności. Dział spadku przeprowadza się polubownie, jeżeli spadkobiercy są w stanie osiągnąć porozumienie (zasada przewidziana w art. 835 kodeksu cywilnego), albo w drodze postępowania sądowego w przypadku braku porozumienia – wówczas w postępowaniu uczestniczy notariusz (wyjątek przewidziany w art. 840 kodeksu cywilnego). Oprócz tego dział spadku może być albo całkowity, albo częściowy, w zależności od tego, czy w odniesieniu do niektórych składników majątku utrzymana zostanie współwłasność (na przykład w przypadku składników majątku objętych prawem użytkowania). O dział spadku może wystąpić każdy ze spadkobierców (art. 815 kodeksu cywilnego). Także wierzyciel współwłaściciela masy spadkowej może wystąpić o dział spadku (art. 815-17 kodeksu cywilnego).
Ten ostatni etap postępowania spadkowego wymaga stwierdzenia przeniesienia składników majątku na spadkobierców. W związku z tym konieczne jest przedstawienie dokumentów potwierdzających prawo własności w celu potwierdzenia, że spadkobiercy są nowymi właścicielami składników majątku, niezależnie od tego, czy chodzi o nieruchomości, udziały w spółkach prawa cywilnego, pojazdy czy papiery wartościowe. W przypadku nieruchomości spadkobiercy muszą zgłosić zaświadczenie o nabyciu własności do rejestru nieruchomości. Ta sama zasada ma zastosowanie w odniesieniu do udziałów w spółkach prawa cywilnego, przy czym w tym wypadku przeniesienie tytułu prawnego zgłasza się w kancelarii sądu gospodarczego (*tribunal du commerce et des sociétés*).
Jeżeli dział spadku nie zostanie przeprowadzony, spadkobiercy pozostają współwłaścicielami masy spadkowej.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Zgodnie z prawem francuskim otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy, wskutek której spadkobiercy ustawowi stają się współwłaścicielami masy spadkowej oraz nabywają ex lege majątek, prawa i akcje/udziały spadkodawcy (art. 720 i 724 kodeksu cywilnego). Dzięki temu mogą co do zasady bezzwłocznie objąć spadek. Spadkobiercy muszą jednak postanowić, czy: przyjmą spadek wprost, przyjmą spadek z dobrodziejstwem inwentarza czy też odrzucą spadek (zob. informacje podane w odpowiedzi na pytanie nr 6).
Osoby, które otrzymały zapis uniwersalny lub darowiznę uniwersalną (*légataires et donataires universels*), nabywają przedmiot zapisu lub darowizny jedynie w przypadku braku spadkobierców koniecznych (art. 1006 kodeksu cywilnego). Jeżeli istnieją spadkobiercy konieczni, zapisobierca lub obdarowany musi zwrócić się do nich o wykonanie zapisu lub darowizny (art. 1004 kodeksu cywilnego).
Zapisobierca, który otrzymał zapis pod tytułem ogólnym, oraz zapisobierca, który otrzymał zapis dotyczący konkretnych składników majątku (*légataires à titre universel et particuliers*), muszą zwrócić się do spadkobierców, którzy nabyli spadek (*héritiers saisis*) (art. 1011 i 1014 kodeksu cywilnego). Za wykonanie zapisów odpowiadają spadkobiercy.
Jeżeli spadek jest bezdziedziczny, następuje jego przepadek na rzecz Skarbu Państwa. Skarb Państwa jest w takim przypadku reprezentowany przez Administrację Majątku Publicznego (Administration des domaines).

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobierca uniwersalny lub pod tytułem ogólnym, który przyjął spadek wprost, odpowiada w sposób nieograniczony za długi i zobowiązania, które wynikają ze spadku. Za wykonanie zapisów pieniężnych spadkobierca odpowiada jedynie do wartości majątku spadkowego pomniejszonej o zobowiązania (art. 785 kodeksu cywilnego).
Jeżeli spadkodawca pozostawił kilku spadkobierców, każdy z nich odpowiada osobiście za długi i zobowiązania wynikające ze spadku w odniesieniu do swojego udziału w spadku (art. 873 kodeksu cywilnego).
Jeżeli spadkobierca zdecydował się przyjąć spadek wprost, odpowiada on bez ograniczeń za wszelkie długi i zobowiązania spadkodawcy. Może jednak domagać się zwolnienia z całości lub z części zobowiązań z tytułu długów spadkowych, jeżeli w chwili otrzymania spadku mógł nie wiedzieć o istnieniu tych zobowiązań oraz jeżeli ich uregulowanie mogłoby pociągnąć za sobą poważny uszczerbek dla jego majątku osobistego.
Jeżeli spadkobierca wybrał przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza, odpowiada za długi spadkowe jedynie do wysokości wartości majątku otrzymanego w spadku.
Spadkobierca, który odrzucił spadek, nie odpowiada za długi spadkowe.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Przepisy art. 710-1 kodeksu cywilnego przewidują, że podstawą wpisów do rejestru nieruchomości mogą być jedynie akty notarialne sporządzone przez notariusza prowadzącego kancelarię notarialną we Francji, orzeczenia sądu oraz dokumenty urzędowe wydane przez organy administracji,
Jeżeli w skład masy spadkowej wchodzi nieruchomość, notariusz sporządza zaświadczenie notarialne (*attestation notariée*), tj. zaświadczenie stwierdzające przeniesienie prawa własności nieruchomości na skutek śmierci spadkodawcy (*attestation immobilière*). W drodze tego dokumentu urzędowego notariusz stwierdza przeniesienie prawa własności nieruchomości na spadkobierców. Dokument ten należy wpisać do rejestru nieruchomości w urzędzie prowadzącym taki rejestr (*service de publicité foncière*). Spadkobiercy muszą określić wartość nieruchomości, którą należy wpisać w dokumencie. Wartość ta musi odpowiadać wartości rynkowej.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Prawo francuskie nie przewiduje konieczności ustanowienia zarządcy spadku. Jest to jednak możliwe na drodze sądowej. Przekazywanie odpowiednich informacji do rejestrów nieruchomości należy do obowiązków spadkobierców. W czynnościach tych wspomaga ich notariusz. Spadkodawca może wyznaczyć wykonawcę testamentu, którego uprawnienia zostały określone w art. 1025 i następnych kodeksu cywilnego.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?
Wykonanie rozrządzenia na wypadek śmierci oraz zarząd majątkiem spadkowym należą do obowiązków spadkobierców. W razie sporu właściwy jest trybunał wielkiej instancji miejsca otwarcia spadku.
Sąd może wyznaczyć zarządcę spadku (*mandataire successoral*) reprezentującego ogół spadkobierców w ramach powierzonych mu uprawnień (art. 813-1 kodeksu cywilnego).
Zgodnie z prawem francuskim także pełnomocnictwa innego rodzaju umożliwiają zarząd masą spadkową. Odnosi się to przede wszystkim do pełnomocnictwa pośmiertnego (*mandat à effet posthume*, art. 812 kodeksu cywilnego), które umożliwia spadkodawcy wskazanie za życia pełnomocnika, którego zadaniem będzie zarząd całością lub częścią spadku na rzecz spadkobierców. Istnieje też możliwość skorzystania z pełnomocnictwa umownego (art. 813 kodeksu cywilnego), które podlega przepisom ogólnym prawa zobowiązań oraz ze wspomnianego wyżej pełnomocnictwa ustanowionego przez sąd.
9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?
Spadkobiercom, którzy nabyli spadek, przysługują w stosunku do niego pełne uprawnienia. W razie trudności lub niemożliwości osiągnięcia porozumienia można skierować sprawę do sądu, który wyznaczy zarządcę masy spadkowej. W takim przypadku zadaniem osoby upoważnionej jest tymczasowe uregulowanie spraw związanych ze spadkiem ze względu na niemożność podjęcia decyzji, bezczynność lub uchybienie ze strony jednego lub kilku spadkobierców w odniesieniu do spadku. W ramach powierzonego jej zadania osoba ta podejmuje czynności o charakterze czysto zabezpieczającym i nadzorczym oraz czynności zarządu spadkiem (art. 813-4). W ramach powierzonych jej uprawnień reprezentuje ona również ogół spadkobierców, dokonując w ich imieniu czynności cywilnoprawnych i procesowych (art. 813-5 kodeksu cywilnego).
10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?
Chociaż zgodnie z prawem francuskim prawo do spadku można potwierdzić w dowolny sposób, to zazwyczaj potwierdza je notariusz w drodze notarialnego poświadczenia dziedziczenia (art. 730-1 kodeksu cywilnego). Jest to dokument urzędowy, w którym wskazuje się spadkobierców oraz udział spadkowy każdego z nich. W tym celu bliscy spadkodawcy muszą dostarczyć notariuszowi dokumenty umożliwiające ustalenie członków rodziny powołanych do spadku (książeczkę rodzinną, umowę majątkową małżeńską, wyrok orzekający rozwód itd.). Notarialne poświadczenie dziedziczenia jest dokumentem prawnie wiążącym, o ile nie zostanie przedstawiony dowód przeciwny. W przypadku spadków o niskiej wartości zamiast notarialnego poświadczenia dziedziczenia można sporządzić zwykłe poświadczenie spadkowe (*attestation dévolutive*) opatrzone podpisami spadkobierców.
W stosownych przypadkach notariusz może sporządzić również zaświadczenie o sposobie przyjęcia spadku lub zaświadczenie o odrzuceniu spadku (*acte d' option successorale*), a także zaświadczenie stwierdzające przeniesienie prawa własności nieruchomości na skutek śmierci spadkodawcy (*attestation immobilière*).
Postępowanie spadkowe kończy się działem spadku, który często poświadczany jest w formie notarialnego poświadczenia działu spadku (*acte de partage notarié*).

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 14/12/2020
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.
Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej hr. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Prawo spadkowe - Chorwacja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?
Prawo do dziedziczenia i zasady postępowania w sprawach spadkowych stosowane przez sądy, inne organy i osoby upoważnione są uregulowane w ustawie o dziedziczeniu (dziennik urzędowy Republiki Chorwacji (Narodne Novine, NN), nry 48/03, 163/03, 35/05 i 127/13).
Rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci może zostać sporządzone w formie testamentu. Testament może sporządzić każda osoba będąca w pełni władz umysłowych, która ukończyła 16 rok życia.
Ważny jest wyłącznie testament sporządzony w formie przewidzianej w prawie i zgodnie z wymogami ustanowionymi w prawie. W normalnych okolicznościach testament można sporządzić w formie testamentu prywatnego lub publicznego, natomiast testament ustny można sporządzić wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach.
Testament prywatny jest testamentem holograficznym, który sporządza się w obecności świadków. Testament holograficzny jest sporządzany własnoręcznie przez spadkodawcę, który opatruje go następnie swoim podpisem. Spadkodawca, który potrafi czytać i pisać, może sporządzić testament, oświadczając przy jednoczesnej obecności dwóch świadków, że dokument ten, niezależnie od tego, przez kogo został spisany, stanowi jego ostatnią wolę, oraz podpisując go w ich obecności. Świadkowie również muszą złożyć swoje podpisy na testamencie.

Testament publiczny sporządza się w obecności organów publicznych. Każda osoba może sporządzić ważny testament w formie testamentu publicznego. Osoba, która nie potrafi czytać ani podpisać się własnym imieniem i nazwiskiem, może w standardowych okolicznościach sporządzić wyłącznie testament publiczny. Na wniosek spadkodawcy testament publiczny może zostać sporządzony przez jedną z osób upoważnionych z mocy prawa: sędziego sądu pierwszej instancji, asystenta sędziego sądu miejskiego lub notariusza oraz przez konsula lub urzędnika dyplomatycznego/konsularnego Republiki Chorwacji za granicą. Procedura i działania, jakie osoba upoważniona powinna podjąć przy sporządzaniu testamentu publicznego, są określone w przepisach prawa.
Spadkodawca, który chce sporządzić testament w formie testamentu międzynarodowego, musi zwrócić się ze stosownym wnioskiem do osoby upoważnionej do sporządzania testamentów publicznych. Testament międzynarodowy sporządza się, aby zagwarantować, że zostanie on formalnie uznany w państwach-stronach Konwencji w sprawie jednolitego prawa dotyczącego formy testamentu międzynarodowego z 1973 r. oraz w państwach, które transponowały przepisy dotyczące testamentu międzynarodowego do swojego prawa.
Wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, które uniemożliwiają sporządzenie testamentu w jakiejkolwiek innej ważnej formie, spadkodawca może przedstawić swoją ostatnią wolę w formie testamentu ustnego sporządzonego przy jednoczesnej obecności dwóch świadków. Taki testament traci ważność po upływie 30 dni od daty ustania wyjątkowych okoliczności, w których został sporządzony.
Umowy o spadek (umowy, na mocy których osoba przekazuje spadek lub jego część innej stronie umowy lub osobie trzeciej), umowy w sprawie przyszłego spadku lub zapisu (umowy, na mocy których dana osoba sprzedaje udział spadkowy, który spodziewa się otrzymać; umowy dotyczącej spadku przysługującego pozostającej przy życiu osobie trzeciej; umowy w sprawie zapisu lub innego świadczenia, które umawiająca się strona spodziewa się uzyskać po odziedziczeniu spadku, który nie został jeszcze otwarty) oraz umowy dotyczące treści testamentu (umowy, na mocy których dana osoba zobowiązuje się do uwzględnienia lub nieuwzględniania określonego postanowienia w swoim testamencie lub odwołania lub nieodwołania takiego postanowienia) nie są dopuszczalne na gruncie prawa chorwackiego, a zatem są nieważne.
W prawie chorwackim dopuszcza się możliwość zawarcia umowy w sprawie przeniesienia składników majątku i działu składników majątku za życia spadkodawcy. Taka umowa jest umową zawieraną między wstępnym (osobą dokonującą przeniesienia) a jego zstępnymi, na mocy której osoba dokonująca przeniesienia przenosi na swoich zstępnych całość lub część majątku znajdującego się w jej posiadaniu w chwili zawarcia umowy. Zgoda wszystkich dzieci i innych zstępnych powołanych do dziedziczenia po osobie dokonującej przeniesienia jest wymagana dla ważności takiej umowy. Tego rodzaju umowa musi zostać sporządzona na piśmie i zatwierdzona przez sędziego właściwego sądu lub sporządzona w formie aktu notarialnego lub poświadczona (jako prawnie wiążąca) przez notariusza. Umowa może obejmować małżonka osoby dokonującej przeniesienia, którego zgoda jest wówczas również konieczna. Składniki majątku będące przedmiotem takiej umowy nie wchodzą w skład masy spadkowej ani nie są brane pod uwagę przy ustalaniu wartości spadku.
W prawie chorwackim nie przewidziano możliwości zawarcia umowy o zrzeczeniu się dziedziczenia przed otwarciem spadku. W drodze wyjątku zstępny, który może samodzielnie rozporządzać przysługującymi mu prawami, może zawrzeć z wstępnym umowę, na mocy której zrzeka się spadku, do którego dziedziczenia byłby uprawniony po śmierci wstępnego. Taką umowę może również zawrzeć małżonek spadkodawcy w odniesieniu do spadku, który by mu przypadał po śmierci współmałżonka. Tego rodzaju umowa musi zostać sporządzona na piśmie i zatwierdzona przez sędziego właściwego sądu lub sporządzona w formie aktu notarialnego lub poświadczona (jako prawnie wiążąca) przez notariusza.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Fakt sporządzenia, zdeponowania i ogłoszenia testamentu rejestruje się w chorwackim rejestrze testamentów, którym zarządza chorwacka Izba Notarialna. Na wniosek spadkodawcy informacje dotyczące takich faktów są przedkładane do zarejestrowania przez właściwe sądy, notariuszów, adwokatów i osoby, które sporządziły testament. Zarejestrowanie testamentu w chorwackim rejestrze testamentów nie jest obligatoryjne, a fakt, że testament nie został zarejestrowany w rejestrze ani zdeponowany w określonym miejscu, nie wpływa na jego ważność.
Przed śmiercią spadkodawcy informacje przechowywane w rejestrze nie mogą zostać ujawnione nikomu z wyjątkiem spadkodawcy lub osoby, którą spadkodawca wyraźnie do tego upoważnił.
W toku postępowania spadkowego sąd lub notariusz prowadzący takie postępowanie musi zwrócić się do chorwackiego rejestru testamentów o przekazanie wszelkich informacji na temat testamentów, które mogły zostać potencjalnie pozostawione przez spadkodawcę.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Przysługująca spadkodawcy swoboda rozrządzania majątkiem jest ograniczona prawem do zachowku przysługującym osobom uprawnionym.
Osoby uprawnione do zachowku to:
zstępni spadkodawcy, jego dzieci przysposobione, dzieci, nad którymi spadkodawca sprawował opiekę jako partner ich rodzica, oraz zstępni takich dzieci, małżonek spadkodawcy lub jego konkubent/konkubina, zarejestrowany partner spadkodawcy lub niezarejestrowany partner spadkodawcy – wszystkie te osoby są uprawnione do zachowku w wysokości połowy udziału spadkowego, który przypadałby im zgodnie z przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego mającymi zastosowanie w przypadku braku testamentu;
rodzice, rodzice przysposabiający i inni wstępni spadkodawcy, – są oni uprawnieni do zachowku wyłącznie w przypadku, gdy są trwale niezdolni do pracy i znajdują się w niedostatku, a przysługujący im zachowek odpowiada jednej trzeciej udziału spadkowego, który by im przypadał zgodnie z przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego mającymi zastosowanie w przypadku braku testamentu.
Osoby uprawnione do zachowku mają prawo dochodzić zachowku wyłącznie w przypadku, gdy zostały powołane do spadku jako spadkobiercy ustawowi.
Przesłanki wyłączenia przez spadkodawcę osoby uprawnionej do zachowku od dziedziczenia w całości lub w części są określone w przepisach prawa.
Spadkodawca może wyłączyć spadkobiercę od dziedziczenia, jeżeli taki spadkobierca dopuścił się względem niego poważnego naruszenia, łamiąc zobowiązanie prawne lub moralne spoczywające na nim z tytułu wiążącej go ze spadkodawcą relacji rodzinnej, jeżeli umyślnie dopuścił się poważnego przestępstwa względem spadkodawcy lub jego małżonka, dziecka lub rodzica, jeżeli dopuścił się przestępstwa przeciwko Republice Chorwacji lub przeciwko wartościom chronionym na mocy prawa międzynarodowego lub jeżeli pozostaje bierny zawodowo lub dopuszcza się oszustw. Spadkodawca, który chce wyłączyć spadkobiercę od dziedziczenia, musi wyraźnie oświadczyć taką wolę w testamencie, wskazując podstawy wyłączenia od dziedziczenia. Podstawa wyłączenia od dziedziczenia musi istnieć w chwili dokonywania rozrządzenia testamentowego. Wskutek wyłączenia go od dziedziczenia spadkobierca traci prawo do spadku w zakresie określonym w samym wyłączeniu, a kolejność dziedziczenia ustala się w taki sposób, jak gdyby wyłączony od dziedziczenia spadkobierca nie dożył otwarcia spadku.
Poza możliwością wyłączenia osób uprawnionych do zachowku od dziedziczenia spadkodawca może również bezpośrednio pozbawić zstępnego uprawnionego do zachowku takiego udziału w całości lub w części, jeżeli taki spadkobierca jest poważnie zadłużony lub rozrzutny. Zachowek przysługujący takiemu zstępnemu przechodzi na jego zstępnych. Takie wyłączenie od dziedziczenia jest za ważne wyłącznie w przypadku, gdy w chwili śmierci spadkodawcy osoba wyłączona przez niego od dziedziczenia posiadała małoletnie dziecko lub małoletniego wnuka pozostawionego przez wcześniej zmarłe dziecko lub pełnoletnie dziecko lub pełnoletniego wnuka pozostawionego przez wcześniej zmarłe dziecko, którzy są trwale niezdolni do pracy i znajdują się w niedostatku. Spadkobierca wyłączony od dziedziczenia dziedziczy przysługujący mu udział spadkowy nieobjęty wyłączeniem; spadkobierca wyłączony od dziedziczenia dziedziczy również udział spadkowy, od dziedziczenia którego został wyłączony, jeżeli podstawy wyłączenia od dziedziczenia nie będą już istniały w chwili śmierci spadkodawcy.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił testamentu, spadek dziedziczą jego spadkobiercy ustawowi zgodnie z kolejnością dziedziczenia ustaloną w obowiązujących przepisach, przy czym spadkobiercy należący do wyższej grupy dziedziczenia wykluczają od dziedziczenia spadkobierców należących do niższych grup dziedziczenia.
Spadkobiercami ustawowymi spadkodawcy są jego:
zstępni, dzieci przysposobione oraz dzieci, nad którymi spadkodawca sprawował opiekę jako partner ich rodzica, oraz ich zstępni;
małżonek;
konkubent/konkubina;
zarejestrowany partner;
niezarejestrowany partner;
rodzice;
rodzice przysposabiający;
rodzeństwo i zstępni rodzeństwa;
dziadkowie i ich zstępni;
inni wstępni.
W kontekście prawa do spadku konkubentowi/konkubinie spadkodawcy przysługują takie same uprawnienia jak małżonkowi, a dzieciom pozamałżeńskim i ich zstępnym przysługują takie same uprawnienia jak dzieciom urodzonym w związku małżeńskim i ich zstępnym. Związkiem pozamałżeńskim, który daje partnerom prawo do dziedziczenia ustawowego, jest związek życiowy między niezamężną kobietą i nieżonatym mężczyzną, który trwał przez określony czas (przez co najmniej trzy lata lub mniej niż trzy lata, jeżeli z takiego związku urodziło się dziecko) i ustał w chwili śmierci spadkodawcy, o ile taki związek spełniał warunki konieczne dla ważności związku małżeńskiego.
W kontekście prawa do dziedziczenia zarejestrowanemu partnerowi przysługują takie same uprawnienia jak małżonkowi, a dzieciom, nad którymi spadkodawca sprawował opiekę jako partner ich rodzica, przysługują takie same prawa jak jego własnym dzieciom. Zarejestrowany związek partnerski to związek życiowy pomiędzy dwiema osobami tej samej płci zawarty przed właściwym organem zgodnie z przepisami ustawy szczególnej (ustawa o związkach partnerskich między osobami tej samej płci).
W kontekście prawa do dziedziczenia niezarejestrowanemu partnerowi przysługują takie same uprawnienia jak konkubentowi/konkubinie. Niezarejestrowany związek partnerski to związek życiowy pomiędzy dwiema osobami tej samej płci, który nie został zawarty przed właściwym organem, o ile taki związek trwał co najmniej trzy lata i od początku spełniał warunki konieczne dla ważności zarejestrowanego związku partnerskiego.
Zstępni i małżonek spadkodawcy dziedziczą w ramach pierwszej grupy dziedziczenia. Spadkobiercy z pierwszej grupy dziedziczą w częściach równych. W ramach tej grupy dziedziczenia dokonuje się działu według szczepów (*per stirpes*), co oznacza, że udział spadkowy, który by przypadał dziecku, które nie dożyło otwarcia spadku, gdyby dziecko to przeżyło spadkodawcę, dziedziczą w częściach równych jego dzieci, tj. wnuki spadkodawcy; jeżeli którekolwiek z wnuków spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by przypadał takiemu wnukowi, gdyby przeżył spadkodawcę, dziedziczą w częściach równych jego dzieci, tj. prawnuki spadkodawcy – procedurę tę stosuje się do momentu wyczerpania kręgu zstępnych spadkodawcy.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych, rodzice i małżonek spadkodawcy dziedziczą w ramach drugiej grupy dziedziczenia. Rodzice spadkodawcy dziedziczą połowę spadku, a jego małżonek drugą połowę spadku. Jeżeli obydwoje rodzice spadkodawcy nie dożyją otwarcia spadku, jego małżonek dziedziczy całość spadku. Jeżeli małżonek spadkodawcy nie dożył otwarcia spadku, rodzice spadkodawcy dziedziczą całość spadku w częściach równych; jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by przypadał takiemu rodzicowi, gdyby dożył otwarcia spadku, przypada drugiemu z rodziców. Rodzeństwo spadkodawcy i zstępni rodzeństwa spadkodawcy dziedziczą w ramach drugiej grupy dziedziczenia, jeżeli małżonek nie dożył otwarcia spadku i jeżeli jedno z rodziców lub obydwoje rodzice zmarli przed spadkodawcą. W takim przypadku (jeżeli jedno z rodziców lub obydwoje rodzice spadkodawcy zmarli przed spadkodawcą, którego małżonek nie dożył otwarcia spadku), udział spadkowy, który by przypadał każdemu z rodziców, gdyby dożyli otwarcia spadku, dziedziczą ich dzieci (rodzeństwo spadkodawcy), ich wnuki, prawnuki i dalsi zstępni zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w przypadku dziedziczenia przez dzieci i innych zstępnych spadkodawcy. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku, a małżonek spadkodawcy umrze przed spadkodawcą, który nie pozostawi żadnych zstępnych, udział spadkowy, który by przypadał takiemu rodzicowi, gdyby dożył otwarcia spadku, przypada drugiemu rodzicowi; jeżeli drugi rodzic nie dożyje otwarcia spadku, a małżonek spadkodawcy umrze przed spadkodawcą, zstępni takiego rodzica dziedziczą udział, który by przypadał obojgu rodzicom.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych, małżonka ani rodziców, a jego rodzice nie pozostawili żadnych zstępnych, spadek dziedziczą spadkobiercy należący do trzeciej grupy dziedziczenia. W ramach trzeciej grupy dziedziczenia dziedziczą dziadkowie spadkodawcy, przy czym prawo do połowy spadku przysługuje dziadkom ze strony ojca, a druga połowa – dziadkom ze strony matki. Dziadkowie z tej samej strony dziedziczą w częściach równych. Jeżeli jeden ze wstępnych z tej samej strony nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który przypadałby mu, gdyby dożył otwarcia spadku, dziedziczą jego zstępni (dzieci, wnuki i dalsi zstępni) zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w przypadku dziedziczenia przez dzieci i innych zstępnych spadkodawcy. Jeżeli dziadkowie z jednej strony nie dożyją otwarcia spadku i nie pozostawią żadnych zstępnych, udział spadkowy, który przypadałby im, gdyby dożyli otwarcia spadku, dziedziczą dziadkowie z drugiej strony lub ich zstępni.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych ani rodziców, którzy nie pozostawili żadnych zstępnych, ani małżonka ani dziadków, którzy również nie pozostawili żadnych zstępnych, spadek dziedziczą spadkobiercy należący do czwartej grupy dziedziczenia. W ramach czwartej grupy dziedziczenia dziedziczą pradziadkowie spadkodawcy. Pradziadkowie spadkodawcy ze strony ojca dziedziczą połowę spadku (tę połowę spadku dziedziczą w częściach równych rodzice dziadka spadkodawcy ze strony ojca i rodzice babci spadkodawcy ze strony ojca), natomiast drugą połowę spadku dziedziczą pradziadkowie spadkodawcy ze strony matki (tę połowę spadku dziedziczą w częściach równych rodzice dziadka spadkodawcy ze strony matki i rodzice babci spadkodawcy ze strony matki). Jeżeli którykolwiek z tych wstępnych nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który przypadałby mu, gdyby dożył otwarcia spadku, dziedziczy wstępny, który był jego małżonkiem. Jeżeli para takich wstępnych nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który przypadałby jej, gdyby dożyła otwarcia spadku, dziedziczy druga para z tej samej strony. Jeżeli pradziadkowie z jednej ze stron nie dożyją otwarcia spadku, udział spadkowy, który przypadałby im, gdyby dożyli otwarcia spadku, dziedziczą pradziadkowie z drugiej strony.
W przypadku braku spadkobierców w czwartej grupie dziedziczenia spadek dziedziczą dalsi wstępni spadkodawcy zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie w przypadku dziedziczenia przez pradziadków spadkodawcy.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Postępowanie spadkowe w pierwszej instancji odbywa się przed sądem pierwszej instancji lub przed notariuszem jako osobą wyznaczoną przez sąd. Właściwość miejscową sądu pierwszej instancji do przeprowadzenia postępowania spadkowego ustala się na podstawie miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili śmierci albo, w drugiej kolejności, na podstawie miejsca pobytu, miejsca, w którym znajduje się większość składników majątku

spadkodawcy na terytorium Republiki Chorwacji, lub miejsca, w którym spadkodawca jest wpisany w rejestrze ewidencji ludności. Sąd powierza prowadzenie postępowania spadkowego notariuszom, a w przypadku gdy kancelarie kilku notariuszów są zarejestrowane na obszarze podlegającym właściwości danego sądu, sprawy są przypisywane takim notariuszom zgodnie z porządkiem alfabetycznym według ich nazwisk.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (oświadczenie dotyczące spadku) można złożyć ustnie przed dowolnym sądem pierwszej instancji, sądem spadku lub notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe lub przekazać poświadczony dokument zawierający oświadczenie w sprawie spadku sądowi spadkowemu lub notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe.

Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest nieodwołalne.

Złożenie oświadczenia w sprawie spadku nie jest obowiązkowe. Uznaje się, że osoba, która nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku, wyraża wolę bycia spadkobiercą. Osoba, która złożyła ważne oświadczenie o przyjęciu spadku, nie może odwołać takiego oświadczenia w późniejszym terminie.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Oświadczenie o odrzuceniu lub przyjęciu zapisu można złożyć ustnie przed dowolnym sądem spadku lub notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe lub można przekazać poświadczony dokument zawierający oświadczenie o odrzuceniu lub przyjęciu zapisu sądowi spadku lub notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Prawo do zachowku oznacza prawo do dziedziczenia, które spadkobierca nabywa z chwilą śmierci spadkodawcy. Osoba uprawniona do zachowku może złożyć oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu zachowku ustnie przed dowolnym sądem pierwszej instancji, sądem spadku lub notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe lub może przedstawić poświadczony dokument zawierający oświadczenie w sprawie spadku sądowi spadku lub notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe.

Prawo do zachowku ustala się w postępowaniu spadkowym wyłącznie na wniosek osoby uprawnionej do zachowku – jeżeli w trakcie postępowania spadkowego osoba uprawniona do zachowku nie zgłosi roszczenia z tytułu zachowku, sąd lub notariusz nie będzie zobowiązany do ustalenia, czy takiej osobie przysługuje prawo do zachowku.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Postępowanie spadkowe to postępowanie nieprocesowe mające na celu ustalenie tożsamości spadkobierców spadkodawcy, składników masy spadkowej oraz innych praw związanych ze spadkiem przysługujących spadkobiercom, zapisobiercom oraz innym osobom.

Postępowanie spadkowe przeprowadza sąd pierwszej instancji lub notariusz jako osoba wyznaczona przez sąd. Sąd pierwszej instancji właściwy miejscowo do przeprowadzenia postępowania spadkowego określa się również mianem sądu spadku. Właściwość miejscową sądu pierwszej instancji do przeprowadzenia postępowania spadkowego ustala się na podstawie miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili śmierci albo, w drugiej kolejności, na podstawie miejsca pobytu, miejsca, w którym znajduje się większość składników majątku spadkodawcy na terytorium Republiki Chorwacji, lub miejsca, w którym spadkodawca jest wpisany w rejestrze ewidencji ludności.

Postępowanie spadkowe wszczyna się z urzędu po otrzymaniu przez sąd aktu zgonu, odpisu z rejestru zgonów lub równoważnego dokumentu. Sąd powierza obowiązek prowadzenia postępowania spadkowego notariuszowi, którego kancelaria jest zarejestrowana na obszarze podlegającym właściwości tego sądu, przekazuje mu akt zgonu i wyznacza termin na przeprowadzenie postępowania. Postępowanie prowadzi notariusz jako osoba wyznaczona przez sąd na mocy postanowienia sądu powierzającego mu przeprowadzenie postępowania oraz zgodnie z przepisami ustawy o dziedziczeniu. Co do zasady postępowanie spadkowe prowadzi notariusz jako osoba wyznaczona przez sąd, a tylko w wyjątkowych przypadkach – postępowanie takie prowadzi sąd.

W przypadku gdy notariusz podejmuje czynności w trakcie postępowania spadkowego jako osoba wyznaczona przez sąd, jest uprawniony, podobnie jak sędzia lub asystent sędziego sądu pierwszej instancji, do podejmowania wszelkich koniecznych czynności w trakcie tego postępowania oraz do podejmowania wszelkich decyzji, z wyjątkiem tych zastrzeżonych w świetle ustawy o dziedziczeniu. Jeżeli w toku postępowania przed notariuszem między stronami dojdzie do sporu co do faktów leżących u podstaw jednego z przysługujących im praw (np. prawa do dziedziczenia, wielkości udziału spadkowego itp.) lub od których zależy skład masy spadkowej lub przedmiot zapisu, notariusz musi przekazać akta sprawy sądowi, który wyda postanowienie o zawieszeniu postępowania i pouczy strony o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego. Jeżeli w trakcie postępowania przed notariuszem między stronami dojdzie do sporu co do faktów leżących u podstaw prawa do zapisu testamentowego lub innego prawa, notariusz musi przekazać akta sprawy sądowi, który pouczy strony takiego postępowania o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego, ale nie zawiesi postępowania spadkowego. W określonych przypadkach przewidzianych w ustawie (podejmowanie decyzji w sprawie wydzielenia spadku z majątku spadkobiercy, decyzji w sprawie prawa współspadkobierców, którzy żyli lub uzyskiwali dochody wspólnie ze spadkodawcą, oraz decyzji w sprawie podziału elementów wyposażenia wspólnego domu) notariusz może wydawać decyzje wyłącznie za zgodą wszystkich stron postępowania – w przeciwnym wypadku notariusz jest zobowiązany przekazać akta sprawy sądowi. Sąd, który powierzył prowadzenie postępowania spadkowego notariuszowi, regularnie monitoruje jego pracę.

Rozprawa spadkowa stanowi główną część postępowania spadkowego i w trakcie postępowania może odbyć się jedna taka rozprawa lub większa ich liczba. Rozprawy spadkowej nie przeprowadza się, jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnego spadku lub jeżeli pozostawił wyłącznie ruchomości i powiązane prawa, a żadna z osób powołanych do spadku nie wystąpiła o przeprowadzenie postępowania spadkowego.

Do udziału w rozprawie spadkowej wzywa się strony (spadkobierców, zapisobierców i inne osoby wykonujące prawo związane ze spadkiem), osoby, które mogą zgodnie z prawem zgłosić roszczenie do spadku (w przypadku gdy spadkodawca pozostawił testament), wykonawcę testamentu (jeżeli został wyznaczony) oraz wszelkie inne zainteresowane osoby. W wezwaniu do stawienia się na rozprawie sąd lub notariusz powiadamia zainteresowane osoby o wszczęciu postępowania oraz o tym, czy przedstawiono mu testament, wzywając zainteresowane osoby do niezwłocznego przedstawienia testamentu pisemnego lub dokumentu potwierdzającego sporządzenie testamentu ustnego, jeżeli takie dokumenty znajdują się w ich posiadaniu, lub do ujawnienia tożsamości świadków sporządzenia testamentu ustnego. Takie zainteresowane strony zostaną szczegółowo pouczone w wezwaniu, że do czasu wydania w pierwszej instancji decyzji w sprawie dziedziczenia stronom przysługuje prawo do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku ustnie w trakcie rozprawy lub publicznie za pośrednictwem poświadczonego dokumentu oraz że niestawienie się na rozprawie lub niewydanie takiego oświadczenia będzie równoważne z uznaniem, że strona wyraża chęć dziedziczenia.

W trakcie rozprawy spadkowej omawia się wszelkie kwestie mające istotne znaczenie dla wydania decyzji w postępowaniu spadkowym, w szczególności kwestie dotyczące prawa do spadku, wielkości udziału spadkowego oraz prawa do zapisów. Sąd lub notariusz wydaje decyzję w oparciu o wyniki wszystkich rozpraw. Sąd lub notariusz jest uprawniony do ustalenia faktów, których strony postępowania nie przedstawiły, oraz do przeprowadzenia dowodów, o których przeprowadzenie strony nie wniosły, jeżeli sąd lub notariusz stwierdzi, że takie okoliczności faktyczne lub dowody są istotne dla wydania decyzji. Zasadniczo sąd lub notariusz wydaje decyzję w sprawie praw po zapewnieniu zainteresowanym stronom możliwości złożenia stosownych oświadczeń. Sąd lub notariusz rozstrzyga kwestie dotyczące praw osób, które nie pojawiły się na rozprawie, mimo że zostały w należyty sposób wezwane, w oparciu o dostępne informacje, biorąc pod uwagę pisemne oświadczenia złożone przez takie osoby przed wydaniem decyzji.

Oświadczenia w sprawie spadku to oświadczenia, na mocy których spadkobierca przyjmuje lub odrzuca spadek. Oświadczenie w sprawie spadku może złożyć każdy, choć nie jest to wymagane. Uznaje się, że osoba, która nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku, wyraża wolę bycia spadkobiercą. Osoba, która złożyła ważne oświadczenie o przyjęciu spadku, nie może odwołać takiego oświadczenia w późniejszym terminie. Choć sąd ani notariusz nie może zobowiązać nikogo do złożenia oświadczenia w sprawie spadku, spadkobierca chcący złożyć takie oświadczenie może to zrobić ustnie przed sądem spadku lub przed notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe lub przed dowolnym innym sądem pierwszej instancji lub przedstawić poświadczony dokument zawierający oświadczenie w sprawie spadku sądowi spadku lub notariuszowi prowadzącemu postępowanie spadkowe. Sąd lub notariusz musi pouczyć spadkobiercę składającego oświadczenie o odrzuceniu spadku o konsekwencjach złożenia takiego oświadczenia oraz poinformować spadkobiercę, że może złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku wyłącznie w swoim własnym imieniu, jak również w swoim własnym imieniu i w imieniu swoich zstępnych. Sąd zawiesi postępowanie spadkowe i pouczy strony o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego, jeżeli między stronami dojdzie do sporu co do faktów leżących u podstaw jednego z przysługujących im praw lub od których zależy skład masy spadkowej lub przedmiot zapisu. Strona, której prawo zostanie uznane przez sąd za mniej wiarygodne, zostanie pouczona o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego. Jeżeli między stronami dojdzie do sporu co do faktów leżących u podstaw zapisu testamentowego lub innego prawa, sąd pouczy strony o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego, ale nie zawiesi postępowania spadkowego.
Po zakończeniu postępowania spadkowego sąd lub notariusz wydaje decyzję w sprawie dziedziczenia. Ponieważ zgodnie z prawem chorwackim dziedziczenie odbywa się *z mocy prawa* w chwili śmierci spadkodawcy, decyzja w sprawie dziedziczenia ma charakter deklaratywny. W decyzji wskazuje się osobę będącą spadkobiercą spadkodawcy po jego śmierci oraz określa się prawa nabyte przez inne osoby. Treść decyzji jest określona w przepisach ustawy o dziedziczeniu, zgodnie z którymi postanowienie powinno zawierać informacje o: spadkodawcy (imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny, imię jednego z rodziców, datę urodzenia, obywatelstwo, a w przypadku osób, które pozostawały w związku małżeńskim – nazwisko przed zawarciem związku małżeńskiego); składnikach majątku spadkowego (wskazanie nieruchomości ze szczegółowymi informacjami z rejestru gruntów niezbędnymi do dokonania rejestracji; wskazanie ruchomości i innych praw, które sąd uznał za wchodzące w skład masy spadkowej); spadkobiercach (imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny, miejsce zamieszkania, stopień pokrewieństwa ze spadkodawcą, wskazanie, czy dziedziczą oni jako spadkobiercy ustawowi, czy też jako spadkobiercy testamentowi; w przypadku kilku spadkobierców – udział spadkowy każdego z takich spadkobierców wyrażony jako część ułamkowa); ograniczeniu lub obciążeniu praw spadkobiercy (wskazanie, prawo spadkobiercy jest objęte warunkiem, terminem lub poleceniem, a jeżeli tak – czy prawo to podlega jakimkolwiek innym ograniczeniom lub obciążeniom i na czyją rzecz); osobach uprawnionych do zapisu lub innego prawa wynikającego ze spadku, z wyraźnym wskazaniem takiego prawa (imię i nazwisko takiej osoby, osobisty numer identyfikacyjny, miejsce zamieszkania).
Decyzję w sprawie dziedziczenia doręcza się wszystkim spadkobiercom i zapisobiercom, a także osobom, które zgłosiły roszczenie z tytułu spadku w trakcie postępowania; po uprawomocnieniu się decyzję taką doręcza się również właściwemu organowi podatkowemu. W postanowieniu w sprawie spadku sąd lub notariusz poucza o konieczności dokonania odpowiedniego wpisu w rejestrze gruntów po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie dziedziczenia zgodnie z przepisami ustawy o rejestrze gruntów, a także o konieczności przekazania osobom upoważnionym ruchomości oddanej na przechowanie sądowi, notariuszowi lub osobie trzeciej na polecenie sądu lub notariusza.
Przed wydaniem decyzji w sprawie dziedziczenia sąd lub notariusz może wydać na wniosek zapisobiercy odrębną decyzję w sprawie zapisu, o ile prawo do takiego zapisu nie zostanie zakwestionowane przez spadkobierców. Jeżeli spór między stronami dotyczy tylko części masy spadkowej, sąd może wydać częściową decyzję w sprawie dziedziczenia, w której wskaże spadkobierców i zapisobierców oraz te składniki majątku, które bezspornie wchodzą w skład masy spadkowej.
Strona postępowania jest uprawniona do wniesienia zażalenia na decyzję wydaną przez notariusza jako osobę wyznaczoną przez sąd do przeprowadzenia postępowania spadkowego. Termin na wniesienie zażalenia na decyzję wydaną przez notariusza wynosi osiem dni od daty doręczenia decyzji stronom, przy czym notariusz jest zobowiązany do niezwłocznego przekazania zażalenia właściwemu sądowi pierwszej instancji wraz z aktami sprawy. Zażalenia rozpoznaje sędzia orzekający w składzie jednoosobowym. Sąd odrzuca wszelkie zażalenia, które nie zostaną złożone w wyznaczonym terminie lub które są niekompletne lub niedopuszczalne. Orzekając w sprawie zażalenia na decyzję wydaną przez notariusza, sąd może utrzymać decyzję w mocy w całości lub w części lub uchylić ją. W przypadku uchylenia decyzji (w całości lub w części) sąd samodzielnie rozstrzyga kwestie będące przedmiotem uchylonej części postanowienia. Stronie nie przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu o uchyleniu decyzji notariusza w całości lub w części. Postanowienie w sprawie zażalenia zostanie doręczone stronom i notariuszowi.
O ile przepisy ustawy o dziedziczeniu nie stanowią inaczej, na postanowienia wydawane przez sąd pierwszej instancji w postępowaniu spadkowym przysługuje zażalenie. Termin na wniesienie takiego zażalenia wynosi piętnaście dni od dnia doręczenia postanowienia sądu pierwszej instancji. Zażalenie można wnieść do sądu pierwszej instancji, który, orzekając w sprawie złożonego w terminie zażalenia, może wydać nowe postanowienie zmieniające zaskarżone postanowienie, o ile nie będzie to skutkowało naruszeniem praw innych osób przysługujących im na mocy tego postanowienia. Jeżeli sąd pierwszej instancji nie zmieni swojego postanowienia, wówczas przekaże zażalenie sądowi drugiej instancji, niezależnie od tego, czy zażalenie to zostało wniesione w terminie wyznaczonym w obowiązujących przepisach. Co do zasady sąd drugiej instancji rozpoznaje wyłącznie zażalenia złożone w wyznaczonym terminie, ale może również rozpoznać zażalenie, które zostało złożone po upływie tego terminu, jeżeli nie będzie to skutkowało naruszeniem praw innych osób przysługujących im na mocy postanowienia będącego przedmiotem zażalenia.
W postępowaniu spadkowym nie dopuszcza się możliwości podjęcia nadzwyczajnych środków odwoławczych.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Osoba staje się spadkobiercą ustawowym albo testamentowym z mocy samego prawa *(ipso iure)* z chwilą śmierci spadkodawcy. Spadkobierca nabywa wówczas prawo do dziedziczenia, a majątek pozostawiony przez spadkodawcę przechodzi na niego z mocy prawa, stając się jego spadkiem. Złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku nie jest konieczne do nabycia prawa do dziedziczenia. Spadkobierca, który nie chce zostać uznany za spadkobiercę, ma możliwość odrzucenia spadku do czasu wydania w pierwszej instancji decyzji w sprawie dziedziczenia.
Zapisobierca nabywa prawo do zapisu z chwilą śmierci spadkodawcy.
Postępowanie spadkowe, które służy ustaleniu spadkobierców spadkodawcy, składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej oraz innych praw związanych ze spadkiem przysługujących spadkobiercom, zapisobiercom i innym osobom, zostało omówione w odpowiedzi na pytanie nr 6 dotyczące postępowania spadkowego.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobiercy, którzy nie odrzucili spadku, ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkodawcy do wysokości przysługującego im udziału spadkowego.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Aby dokonać rejestracji nieruchomości w rejestrze gruntów, do wydziału rejestru gruntów sądu pierwszej instancji właściwego dla miejsca położenia nieruchomości należy złożyć następujące dokumenty:
wniosek o rejestrację;

oryginał dokumentu stanowiącego podstawę uzyskania tytułu (podstawa prawna uzyskania tytułu – umowa sprzedaży, umowa darowizny, umowa w sprawie świadczeń alimentacyjnych, decyzja w sprawie dziedziczenia itp.) lub kopię takiego dokumentu poświadczoną za zgodność z oryginałem;
dowód potwierdzający obywatelstwo osoby, na którą przechodzi tytuł (zaświadczenie o obywatelstwie, kopia paszportu poświadczona za zgodność z oryginałem itp.), lub dowód potwierdzający status osoby prawnej (wyciąg z rejestru spółek), jeżeli osoba, na którą przechodzi tytuł, jest zagraniczną osobą prawną;
jeżeli wnioskodawca jest reprezentowany przez adwokata, należy przedłożyć oryginał pełnomocnictwa lub kopię pełnomocnictwa poświadczoną za zgodność z oryginałem;
jeżeli wnioskodawca nie jest reprezentowany przez adwokata i przebywa za granicą, musi wyznaczyć adwokata zamieszkującego w Chorwacji do odbierania dokumentów;
dowód uiszczenia opłaty sądowej w wysokości 200,00 HRK, dział nr 16, oraz opłaty skarbowej w wysokości 50,00 HRK, dział nr 15, zgodnie z ustawą o opłatach sądowych (NN nry 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 112/12 i 157/13).

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zgodnie z prawem chorwackim ustanowienie zarządcy spadku nie jest obowiązkowe. Wynika to z faktu, że w chwili otwarcia spadku (tj. w chwili śmierci spadkodawcy lub w chwili uznania spadkodawcy za zmarłego) przechodzi on na spadkobierców z mocy samego prawa.
Zgodnie z prawem chorwackim sąd spadku może w określonych przypadkach ustanowić tymczasowego zarządcę spadku. Sąd może podjąć taką decyzję, jeżeli nie będzie w stanie ustalić tożsamości spadkobierców, miejsca ich pobytu lub nie będzie w stanie nawiązać z nimi kontaktu, a także w innych stosownych przypadkach. Tymczasowy zarządca spadku może pozywać lub być pozywanym, dochodzić roszczenia lub spłacać długi w imieniu spadkobierców oraz reprezentować spadkobierców. W stosownych przypadkach sąd może przyznać zarządcy spadku specjalne prawa i obowiązki. Sąd może również ustanowić zarządcę spadku wydzielonego z majątku spadkobierców na wniosek wierzycieli spadkodawcy.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkiem zarządzają spadkobiercy, chyba że zadanie to powierzono wykonawcy testamentu lub zarządcy spadku.
W testamencie spadkodawca może powołać jednego wykonawcę testamentu lub większą ich liczbę. Osoba powołana jako wykonawca testamentu może odmówić pełnienia tej funkcji. Spadkodawca określa obowiązki wykonawcy testamentu w testamencie. Jeżeli spadkodawca nie pozostawił określonych dyspozycji w tym zakresie, wykonawca testamentu jest zobowiązany w szczególności do:
zajmowania się spadkiem i podejmowania wszelkich czynności koniecznych do zachowania składników majątku wchodzących w skład spadku w imieniu i na rzecz spadkobierców;
zarządzania spadkiem;
podejmowania wszelkich czynności niezbędnych do spłaty długów i wykonania zapisów w imieniu i na rzecz spadkobierców.
Podejmując te czynności, wykonawca testamentu musi dokładać starań, aby testament został wykonany zgodnie z wolą spadkodawcy pod wszystkimi względami.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zgodnie z prawem chorwackim co do zasady nie ustanawia się zarządcy spadku. Wynika to z faktu, że w chwili otwarcia spadku (tj. w chwili śmierci spadkodawcy lub w chwili uznania spadkodawcy za zmarłego) spadek przechodzi z mocy prawa na spadkobierców. Spadkobiercy zarządzają i rozporządzają całością masy spadkowej. W przypadku więcej niż jednego spadkobiercy do chwili ustalenia udziałów spadkowych przypadających każdemu ze spadkobierców współspadkobiercy zarządzają i rozporządzają wszystkimi składnikami majątku spadkowego – z wyjątkiem składników majątku oddanych w zarząd wykonawcy testamentu lub zarządcy spadku – jako współwłaściciele.
Po wydaniu prawomocnej decyzji w sprawie dziedziczenia, w której określono udział spadkowy przysługujący poszczególnym spadkobiercom, do chwili działu spadku współspadkobiercy zarządzają i rozporządzają wspólnie wszystkimi składnikami majątku, które wcześniej stanowiły ich współwłasność, z wyjątkiem składników majątku, które zostały powierzone wykonawcy testamentu lub zarządcy spadku.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jeżeli wykonawca testamentu został powołany, w trakcie postępowania na jego wniosek sąd wydaje mu niezwłocznie zaświadczenie potwierdzające przysługujące mu uprawnienia, pouczając strony postępowania, że dyspozycje wykonawcy testamentu są równoważne dyspozycjom spadkodawcy. Żadna osoba działająca w dobrej wierze i zgodnie z dyspozycjami osoby, która przedstawiła wydane przez sąd zaświadczenie potwierdzające jej status wykonawcy testamentu, nie może zostać pociągnięta do odpowiedzialności za jakiekolwiek szkody wyrządzone spadkobiercom. Jeżeli sąd odwoła wykonawcę testamentu, taki wykonawca musi niezwłocznie zwrócić sądowi zaświadczenie potwierdzające przysługujące mu uprawnienia – w przeciwnym wypadku będzie mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności za wszelkie szkody spowodowane korzystaniem z takich uprawnień.
Po zakończeniu postępowania spadkowego wydaje się decyzję w sprawie dziedziczenia. W decyzji wskazuje się osoby, które stały się spadkobiercami spadkodawcy z chwilą jego śmierci, oraz określa się prawa nabyte przez inne osoby. Ponieważ zgodnie z prawem chorwackim osoba staje się spadkobiercą z mocy samego prawa wskazanie spadkobiercy nie służy nabyciu prawa do dziedziczenia ani nabyciu samego spadku (ponieważ w obu przypadkach dzieje się to w chwili śmierci spadkodawcy), ale ma na celu wyłącznie umożliwienie i ułatwienie wykonania praw i obowiązków nabytych w wyniku dziedziczenia.
W prawomocnej decyzji w sprawie dziedziczenia określa się składniki masy spadkowej, wskazuje się spadkobiercę spadkodawcy, wysokość przypadającego mu udziału spadkowego, to, czy jego prawo do dziedziczenia jest ograniczone lub obciążone, a jeżeli tak, w jaki sposób, a także czy dokonano jakichkolwiek zapisów, a jeżeli tak, to jakich.
Ustalenia zawarte w prawomocnej decyzji w sprawie dziedziczenia mogą zostać zakwestionowane przez osobę, która – zgodnie z przepisami ustawy o dziedziczeniu – nie jest związana prawomocnym charakterem decyzji w sprawie dziedziczenia, w ramach powództwa cywilnego przeciwko osobom czerpiącym korzyści z ustalenia, którego prawdziwość taka osoba podważa.
Prawomocna decyzja w sprawie dziedziczenia nie jest wiążąca dla osób, które twierdzą, że przysługuje im prawo do składnika majątku uznanego za część masy spadkowej, o ile takie osoby nie brały udziału w postępowaniu spadkowym w charakterze stron ani nie zostały w odpowiedni sposób wezwane do wzięcia osobistego udziału w takim postępowaniu. Decyzja taka nie jest również wiążąca dla osób, które twierdzą, że z uwagi na śmierć spadkodawcy przysługuje im prawo do spadku na mocy testamentu lub z mocy ustawy lub że są uprawnione do otrzymania zapisu, o ile takie osoby nie brały udziału w postępowaniu spadkowym w charakterze stron ani nie zostały wezwane w należyty sposób do wzięcia osobistego udziału w takim postępowaniu.
W drodze wyjątku osoby, które brały udział w postępowaniu spadkowym w charakterze stron lub osoby, które zostały w odpowiedni sposób wezwane do wzięcia udziału w takim postępowaniu, nie są związane treścią prawomocnej decyzji w sprawie dziedziczenia w zakresie, w jakim dotyczy ona wszelkich korzystnych dla nich praw wynikających z testamentu, który został odnaleziony w późniejszym terminie, i wszelkich praw ustalonych w postępowaniu cywilnym lub administracyjnym (o możliwości wszczęcia których zostały pouczone) po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie dziedziczenia, pod warunkiem że spełniły warunki konieczne do wystąpienia o ponowne przeprowadzenie postępowania w trybie postępowania cywilnego.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 06/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Włochy

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci można dokonać wyłącznie za pomocą testamentu. W prawie włoskim nie dopuszcza się możliwości sporządzania testamentów wspólnych ani zawierania umów o spadek.

Rozrządzenia testamentowe mogą przyjąć formę:

powołania spadkobiercy, w ramach którego spadkodawca dokonuje rozrządzenia całością spadku lub jego częścią, nie wskazując składników majątku będących przedmiotem rozrządzenia; albo

zapisu, za pomocą którego spadkodawca dokonuje rozrządzenia jednym składnikiem majątku lub większą ich liczbą.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Rozrządzenia testamentowe nie podlegają obowiązkowi rejestracji niezależnie od ich formy.

Testament publiczny, czyli testament sporządzony w formie aktu notarialnego, notariusz przekazuje po śmierci spadkodawcy z rejestru testamentów do rejestru czynności prawnych między żyjącymi (*inter vivos*) i rejestruje zaświadczenie o przeniesieniu.

Testament holograficzny – testament własnoręcznie sporządzony przez osobę fizyczną – należy po śmierci spadkodawcy przedłożyć notariuszowi, aby dokument stał się skuteczny, co następuje w drodze sporządzenia protokołu z jego ogłoszenia, który zostaje następnie zarejestrowany.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zgodnie z obowiązującymi przepisami spadkodawca może rozrządzać całością majątku spadkowego. Małżonek spadkodawcy, jego dzieci i ich zstępni oraz (w przypadku braku dzieci) rodzice spadkodawcy są uprawnieni do zachowku, czyli minimalnego zarezerwowanego dla nich udziału spadkowego.

Testament, w którym nie uwzględni się zachowku, jest ważny i skuteczny, o ile nie zostanie podważony przez uprawnionych do zachowku. Jeżeli testament nie zostanie podważony lub jeżeli okaże się, że podstawa jego zaskarżenia była bezpodstawna, testament wywołuje skutki prawne.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu stosuje się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące dziedziczenia ustawowego. W niektórych przypadkach spadkodawca sporządził testament, ale zawiera on rozrządzenia obejmujące wyłącznie część spadku: w takiej sytuacji w odniesieniu do pozostałej części spadku równolegle z przepisami regulującymi dziedziczenie testamentowe stosuje się przepisy dotyczące dziedziczenia ustawowego. Spadkobiercami ustawowymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo i krewni do szóstego stopnia pokrewieństwa. Udziały spadkowe zależą od liczby pozostających przy życiu osób z wymienionych powyżej kategorii. Jeżeli spadkodawca pozostawił dzieci, jego rodzice, rodzeństwo i dalsi krewni zostają wyłączeni od dziedziczenia.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Spadek przechodzi na spadkobiercę po złożeniu przez niego oświadczenia o przyjęciu spadku, podczas gdy zapis przechodzi na zapisobiercę bez konieczności dokonania przez niego jakiejkolwiek czynności, z wyjątkiem odrzucenia zapisu. Przyjęcie nie może być częściowe, przy czym może nastąpić w sposób wyraźny (w drodze stosownego oświadczenia) albo dorozumiany (dzieje się tak w przypadku, gdy spadkobierca dokonuje czynności, której może dokonać wyłącznie spadkobierca, np. sprzeda jeden ze składników majątku spadkowego). Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może mieć formę aktu notarialnego lub oświadczenia ustnego złożonego przed sekretarzem sądu właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Te same zasady mają zastosowanie do osób uprawnionych do zachowku, które jednak mogą jedynie przyjąć lub odrzucić zachowek, do którego są uprawnione. Osoby uprawnione mogą zrzec się prawa do zachowku, w przypadku gdy zachowek został naruszony. Jeżeli osoba uprawniona do zachowku została wyłączona z dziedziczenia lub przyznany udział spadkowy jest niższy niż wysokość przysługującego jej zachowku, wówczas może ona dochodzić należnego jej zachowka.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Prawo nie przewiduje jednej procedury.

Otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy. Na podstawie testamentu lub obowiązujących przepisów prawa ustala się tożsamość osób powołanych na spadkobierców lub zapisobierców. Osoby te muszą następnie podjąć stosowne kroki w celu przyjęcia lub odrzucenia spadku; następnie ustala się krąg spadkobierców i ich udziały spadkowe, które określa się ułamkowo.

Jeżeli jest kilku współspadkobierców, każdy z nich jest uprawniony do zażądania działu spadku, w drodze umowy albo na podstawie orzeczenia o dziale spadku wydanego na wniosek współspadkobiercy przez sąd w zwykłym postępowaniu cywilnym.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Osoba, na rzecz której dokonano zapisu, staje się zapisobiercą bez konieczność dokonania jakiejkolwiek czynności, z wyjątkiem odrzucenia zapisu. Aby spadek przeszedł ostatecznie na spadkobiercę, osoba musi złożyć wyraźne oświadczenie o przyjęciu spadku albo dokonać czynności, która oznacza dorozumiane przyjęcie spadku. Osoby wskazane jako spadkobiercy, które znajdują się w posiadaniu składników majątku spadkowego, stają się spadkobiercami bez konieczność dokonania jakiejkolwiek czynności po upływie trzech miesięcy od daty otwarcia spadku.

Oświadczenie o przyjęciu spadku dokonane w sposób wyraźny, które należy złożyć w terminie dziesięciu lat od daty otwarcia spadku, może przyjąć formę oświadczenia o prostym przyjęciu spadku albo oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, aby ograniczyć odpowiedzialność spadkobiercy z tytułu długów spadkodawcy.

Oświadczenie o przyjęciu spadku nabytego przez małoletnich i inne osoby nieposiadające zdolności do czynności prawnych musi zostać złożone w sposób wyraźny, przy czym w tym przypadku spadek musi zostać przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza.

Skutki przyjęcia spadku lub zapisu obowiązują z mocą wsteczną od chwili otwarcia spadku.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobiercy odpowiadają za wszystkie długi spadkodawcy proporcjonalnie do wartości przysługujących im udziałów w spadku, natomiast zapisobiercy nie odpowiadają w ogóle za długi spadkowe.

W przypadku prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za długi spadkodawcy i w związku z tym odpowiada za długi spadkodawcy nawet w przypadku, gdy ich wartość przewyższa wartość masy spadkowej.

Jeżeli spadek został przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza, spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy wyłącznie do wysokości odziedziczonego spadku.

Jeżeli spadek został przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza, należy sporządzić spis inwentarza, w którym opisuje się i określa wartość wszystkich składników majątku spadkowego i wszystkich zobowiązań spadkowych: spadkobierca musi zostać upoważniony przez sąd do podejmowania wszelkich czynności w zakresie rozporządzania majątkiem spadkowym, przy czym takiego upoważnienia udziela się wyłącznie w przypadku, gdy wspomniane czynności będą leżały w interesie wierzycieli spadkowych.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Spadkobiercy i zapisobiercy są zobowiązani do przekazania organom podatkowym aktu poświadczenia dziedziczenia zawierającego informacje o wszystkich składnikach majątku spadkowego, z uwzględnieniem nieruchomości, oraz powiązane informacje katastralne. Odpis aktu poświadczenia dziedziczenia służy do zmiany wpisu w rejestrze nieruchomości, tj. zarejestrowania określonych nieruchomości pod nazwiskiem spadkobierców lub zapisobierców, którzy stali się ich właścicielami.

Procedura dokonywania w rejestrze nieruchomości wpisów dotyczących nabycia odziedziczonej nieruchomości jest różna dla spadkobierców i zapisobierców. W przypadku zapisobiercy wpisu dokonuje się na podstawie odpisu testamentu zawierającego stosowny zapis. W przypadku spadkobiercy rejestruje się wyraźne oświadczenie o przyjęciu spadku lub dokonanie czynności stanowiące przyjęcie w sposób dorozumiany.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Ustanowienie zarządcy masy spadkowej nie jest obowiązkowe.

Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu, który będzie odpowiedzialny za zarządzanie majątkiem spadkowym wyłącznie w zakresie koniecznym do wywiązania się z powierzonych mu obowiązków.

W przepisach prawa wskazano osoby odpowiedzialne za zarządzanie spadkiem, w przypadku gdy spadkobiercy nie posiadają zdolności do czynności prawnych.

Jeżeli żadna z osób powołanych do dziedziczenia nie przyjmie spadku, istnieje możliwość zwrócenia się do sądu o ustanowienie kuratora spadku bezdziedzicznego, który będzie zarządzał majątkiem spadkowym do chwili złożenia pierwszego oświadczenia o przyjęciu spadku. Po złożeniu przez spadkodawcę oświadczenia kurator zostaje automatycznie zwolniony z pełnionej funkcji.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Jeżeli zapis polega na dokonaniu określonej czynności przez spadkobierców, wówczas spadkobiercy powinni jej dokonać.

Spadkodawca może powołać wykonawcę testamentu, który będzie odpowiedzialny za wykonanie ostatniej woli spadkodawcy.

Zarząd majątkiem spadkowym zostaje powierzony osobom zobowiązanym do wykonania dyspozycji testamentowych do chwili ich skutecznego wykonania.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Co do zasady, zarządcy masy spadkowej są uprawnieni wyłącznie do sprawowania zwykłego zarządu, dzięki czemu mogą zabezpieczyć majątek spadkowy i ochronić go przed utratą wartości. Zbycie majątku spadkowego lub czynności wykraczające poza zwykły zarząd wymagają uzyskania zgody sądu.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Gmina, w której znajduje się miejsce urodzenia lub zamieszkania spadkodawcy, wydaje akt zgonu, wypis z rejestru zgonów oraz oświadczenie o stanie rodzinnym, które zawierają informacje na temat okoliczności śmierci zmarłego, jego dane osobowe i informacje o sytuacji rodzinnej.

Organy publiczne nie wydają dokumentów potwierdzających nabycie praw i obowiązków przez spadkobiercę i zapisobiercę.

Osoba, która chce potwierdzić, że jest spadkobiercą lub zapisobiercą, może przedstawić oświadczenie złożone przed notariuszem w obecności dwóch świadków, którzy nie dziedziczą, pod rygorem odpowiedzialności karnej. Organy publiczne przyjmą również oświadczenie własne danej osoby zamiast oświadczenia złożonego przed notariuszem, także pod rygorem odpowiedzialności karnej.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 22/12/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Cypr

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Co do zasady, w prawie krajowym nie przewidziano możliwości sporządzania testamentów wspólnych. W praktyce małżonkowie sporządzający testament mogą wyznaczać siebie nawzajem jako swoich wyłącznych spadkobierców.

Testamenty są sporządzane i wykonywane zgodnie z art. 23 w rozdziale 195.

Testament musi zostać sporządzony na piśmie i podpisany przez spadkodawcę lub inną osobę na polecenie i w obecności spadkodawcy. Testament musi również zostać podpisany przez co najmniej dwóch świadków, którzy powinni stawić się jednocześnie, aby potwierdzić autentyczność testamentu i go podpisać w obecności spadkodawcy. Jeżeli testament składa się z więcej niż jednej strony, wszystkie strony testamentu muszą zostać podpisane lub parafowane.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Testament może:

a) zostać złożony w rejestrze właściwym dla okręgu, w którym spadkodawca miał swoje miejsce zamieszkania, zgodnie z przepisami zawartymi w art. 9 w rozdziale 189; albo

b) zostać zdeponowany w kancelarii adwokata spadkodawcy; albo

c) być przechowywany przez samego spadkodawcę lub przez inną osobę wskazaną w tym celu przez spadkodawcę.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Prawo do zachowku jest przewidziane w prawie krajowym i regulują je przepisy art. 41 w rozdziale 195. Istotne w tym kontekście są również przepisy art. 51 w rozdziale 195.

Dzieci są uprawnione do zachowku w wysokości wynoszącej maksymalnie 25% wartości masy spadkowej netto. Jeżeli spadkodawca nie pozostawił dzieci, ale pozostawił pozostającego przy życiu małżonka lub rodzica (ojca lub matkę), osoby te są uprawnione do zachowku w wysokości wynoszącej maksymalnie 50% wartości masy spadkowej – we wszystkich innych przypadkach dopuszcza się możliwość rozrządzenia całością spadku.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci dziedziczenie odbywa się zgodnie z przepisami art. 44 i nast. w rozdziale 195.

Jeżeli spadkodawca pozostawił dzieci i małżonka, pozostający przy życiu małżonek i dzieci dziedziczą masę spadkową netto w częściach równych. W przypadku braku dzieci lub zstępnych udział spadkowy przypadający małżonkowi zwiększa się w zależności od tego, czy żyją inni krewni do czwartego stopnia pokrewieństwa. W szczególności, jeżeli spadkodawca pozostawił rodzeństwo lub rodziców, udział małżonka wynosi 50% wartości masy spadkowej netto, jeżeli natomiast nie pozostawił rodziców, ale pozostawił krewnych do czwartego stopnia pokrewieństwa, wówczas małżonek jest uprawiony do trzech czwartych spadku. We wszystkich innych przypadkach małżonek dziedziczy całość spadku.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

We wszystkich powyższych przypadkach organem właściwym jest sąd rejonowy właściwy dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Złożenie wniosku

Przedłożenie tymczasowego zwolnienia zatwierdzonego przez inspektora organów skarbowych

Wydanie tytułu własności

Zarejestrowanie spisu inwentarza

Spłata wszelkich długów spadkowych z uwzględnieniem zobowiązań podatkowych

Dział spadku

Zarejestrowanie rachunków końcowych

W prawie krajowym nie przewidziano możliwości wszczęcia przez sąd postępowania spadkowego z urzędu.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Spadkobiercą może zostać krewny spadkodawcy aż do szóstego stopnia pokrewieństwa. Zostało to uregulowane w art. 44 i nast. w rozdziale 195 oraz w załącznikach I i II do rozdziału 195.

Zapisobiercą zostaje osoba, na rzecz której w testamencie znajduje się zapis.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Zgodnie z przepisami prawa krajowego spadkobiercy nie odpowiadają za długi spadkodawcy. Długi pokrywa się wyłącznie z masy spadkowej, dlatego też spadkobiercy/zapisobiercy otrzymają spadek wyłącznie po spłacie długów (wraz z zobowiązaniami podatkowymi). Zagadnienie to jest uregulowane w przepisach art. 41 lit. b) i art. 42 w rozdziale 189.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Jeżeli termin „rejestracja" nieruchomości oznacza przeniesienie nieruchomości spadkodawcy na spadkobierców/zapisobierców, na potrzeby dokonania rejestracji należy przedłożyć następujące dokumenty:
tytuł własności;
zaświadczenie o uregulowaniu zobowiązań podatkowych wydane przez inspektora organów skarbowych oraz zezwolenie na zbycie nieruchomości;
zaświadczenie o uregulowaniu zobowiązań podatkowych związanych z nieruchomością / zyskami kapitałowymi;
pokwitowanie i zaświadczenie o uiszczeniu opłat komunalnych i za odprowadzanie ścieków oraz oświadczenie zarządcy masy spadkowej lub wykonawcy testamentu o dokonaniu działu spadku;
wszelkie inne dokumenty, które należy złożyć w katastrze nieruchomości lub które są wymagane przez inspektora organów skarbowych.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Aby dokonać działu spadku, konieczne jest ustanowienie zarządcy masy spadkowej. Zarządcę wyznacza się na wniosek – na podstawie postanowienia sądu. Wniosek o wyznaczenie zarządcy masy spadkowej składa się zgodnie z przepisami rozdziału 189, uwzględniając w szczególności art. 18, 19, 20, 29 i 49, oraz zgodnie z przepisami rozdziału 192. Do wniosku należy załączyć złożone pod przysięgą oświadczenie potencjalnego zarządcy masy spadkowej lub wykonawcy testamentu, złożone pod przysięgą oświadczenie poręczyciela (jeżeli jest konieczne) oraz zabezpieczenie (jeżeli jest konieczne). Do wniosku należy załączyć również akt zgonu i poświadczenie dziedziczenia wydane przez burmistrza miejscowości, w której zmarły miał swoje miejsce zamieszkania, oraz zgodę spadkobierców na ustanowienie zarządcy masy spadkowej. We wszystkich innych kwestiach stosuje się procedurę opisaną w pkt 6 powyżej.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Osobą uprawnioną do wykonania dyspozycji testamentowych zmarłego jest wykonawca testamentu, a jeżeli wykonawca umrze lub nie podejmie się pełnienia tej funkcji, dowolna osobę mająca interes prawny w spadku, na przykład zapisobierca lub spadkobierca.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Uprawnienia zarządcy spadku zostały opisane w art. 41 rozdziału 189.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Dokumentem, o którym mowa, jest tytuł własności zawierający imię i nazwisko zarządcy masy spadkowej lub wykonawcy testamentu. Imiona i nazwiska spadkobierców są wymienione we wniosku o objęcie spadku zarządem lub o potwierdzenie autentyczności testamentu, a także w akcie zgonu i poświadczeniu dziedziczenia wydanych przez burmistrza miejscowości, w której spadkodawca miał swoje miejsce zamieszkania.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 10/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Łotwa

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Zgodnie z art. 418 kodeksu cywilnego (Civillikums) testamentem jest każde jednostronne rozrządzenie dokonane przez osobę na wypadek śmierci, które dotyczy całości lub części majątku lub poszczególnych rzeczy lub praw. Zgodnie z art. 420 kodeksu cywilnego testament może sporządzić każda osoba z wyjątkiem małoletniego. Małoletni, którzy ukończyli 16 rok życia, mogą sporządzić testament obejmujący składniki majątku będące ich własnością (art. 195 kodeksu cywilnego). Prawo do sporządzenia testamentu przysługuje również osobom objętym kuratelą (*aizgādnība*). Należy jednak zauważyć, że zgodnie z art. 421 kodeksu cywilnego osoby niezdolne do wyrażenia swojej woli nie mają zdolności testowania.
W kodeksie cywilnym wyróżnia się dwie formy testamentów: testamenty publiczne (*publisks*) i testamenty prywatne (*privāts*).
Testamenty publiczne sporządza się przed notariuszem albo przed sądem rodzinnym (*bāriņtiesa*). Testament publiczny musi zostać sporządzony w obecności spadkodawcy. Za oryginał testamentu publicznego uznaje się dokument wpisany do rejestru dokumentów prowadzonego przez notariusza lub konsula bądź dokument wpisany do rejestru testamentów prowadzonego przez sąd rodzinny. Po podpisaniu oryginału testamentu spadkodawca otrzymuje odpis testamentu.
Jeżeli chodzi o testamenty prywatne, zgodnie z art. 445 i 446 kodeksu cywilnego testamenty te uznaje się za ważne wyłącznie w przypadku, gdy zostały sporządzone przez spadkodawcę i prawidłowo odzwierciedlają jego ostatnią wolę. Testament prywatny sporządza się na piśmie. Spadkodawca musi sporządzić testament w całości własnoręcznie i złożyć na nim własnoręczny podpis (testament holograficzny).

Zgodnie z art. 604 kodeksu cywilnego testament, w którym dwie osoby lub większa ich liczba wskazują siebie nawzajem jako swoich spadkobierców w ramach jednego dokumentu, określa się mianem testamentu wspólnego (*savstarpējs testaments*). Jeżeli jednak na mocy testamentu powołanie jednej osoby do spadku jest uwarunkowane ważnym powołaniem drugiej osoby do spadku, przy czym to powołanie może być ważne lub może nie być ważne wyłącznie w połączeniu z drugim powołaniem, testament określa się mianem testamentu wzajemnego (*korrespektīvs*).
W art. 639 kodeksu cywilnego przewidziano możliwość dziedziczenia na podstawie umowy, zgodnie z którą jedna ze stron przyznaje drugiej stronie prawo do spadku, który pozostawi w przyszłości, lub do jego części, bądź kilka stron przekazuje sobie nawzajem takie prawa. Tego rodzaju umowę określa się mianem umowy o spadek. Na podstawie umowy o spadek jedna ze stron może również dokonać zapisu na rzecz drugiej strony lub osoby trzeciej. Na podstawie umowy o spadek nie można wyłączyć nikogo z dziedziczenia.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Jeżeli rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci dokonano w formie dokumentu urzędowego (aktu notarialnego, testamentu poświadczonego przez sąd rodzinny), testament rejestruje się w publicznym rejestrze testamentów (*publisko testamentu reģistrs*). Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, których dokonano w formie dokumentu prywatnego, nie podlegają obowiązkowi rejestracji, chyba że zostały oddane na przechowanie notariuszowi lub sądowi rodzinnemu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Spadkodawca może swobodnie rozrządzać całym swoim majątkiem na wypadek śmierci, z tym że osoby uprawnione do zachowku muszą otrzymać przysługujący im zachowek. Osobom uprawnionym do zachowku przysługuje z tytułu zachowku wyłącznie roszczenie pieniężne.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Zgodnie z kodeksem cywilnym dziedziczyć mogą małżonkowie, krewni i osoby przysposobione.
Przysposobiony i jego zstępni dziedziczą po przysposabiającym lub jego krewnych. Zstępni przysposobionego dziedziczą po nim, podobnie jak przysposabiający lub jego krewni. Spadkobierca należący do dalszej grupy dziedziczenia nie dziedziczy, jeżeli spadkobierca należący do bliższej grupy dziedziczenia wyraził wolę dziedziczenia.
Małżonek dziedziczy wraz ze spadkobiercami z pierwszej, drugiej lub trzeciej grupy dziedziczenia. Udział małżonka dziedziczącego wraz ze spadkobiercami z pierwszej grupy odpowiada udziałowi przypadającemu dzieciom, o ile wolę dziedziczenia wyraziło mniej niż czworo dzieci; jeżeli wolę dziedziczenia wyraziło czworo dzieci lub większa ich liczba, wówczas małżonek dziedziczy jedną czwartą spadku. Małżonek dziedziczący wraz ze spadkobiercami z drugiej lub trzeciej grupy otrzymuje połowę spadku. Małżonek dziedziczy całość spadku, jeżeli nie ma żadnych spadkobierców należących do pierwszej, drugiej lub trzeciej grupy dziedziczenia, lub jeżeli spadkobiercy z tych grup dziedziczenia nie wyrażą woli dziedziczenia.
Krewni spadkodawcy dziedziczą w określonej kolejności, która zależy częściowo od rodzaju pokrewieństwa, a częściowo od stopnia pokrewieństwa. Na potrzeby ustalenia kolejności dziedziczenia spadkobierców ustawowych dzieli się na cztery odrębne grupy:
w pierwszej grupie dziedziczą, niezależnie od stopnia pokrewieństwa, wszyscy ci zstępni spadkodawcy, pomiędzy którymi a spadkodawcą nie ma żadnych innych zstępnych, którzy byliby uprawnieni do dziedziczenia;
w drugiej grupie dziedziczą wstępni najbliżej spokrewnieni ze spadkodawcą, a także jego rodzeństwo rodzone i dzieci rodzeństwa rodzonego, które nie dożyło otwarcia spadku;
w trzeciej grupie dziedziczy rodzeństwo przyrodnie spadkodawcy, a także dzieci rodzeństwa przyrodniego spadkodawcy, które nie dożyło otwarcia spadku;
w czwartej grupie dziedziczą pozostali krewni w linii bocznej najbliżej spokrewnieni ze spadkodawcą, niezależnie od tego, czy ze spadkodawcą łączy ich stosunek pokrewieństwa pełnego (*pilnīga radniecība*) czy pokrewieństwa przyrodniego (*nepilnīga radniecība*).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Notariusz.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Notariusz.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Notariusz.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Notariusz.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Po otwarciu spadku spadkobierca musi oświadczyć, czy zamierza przyjąć spadek. W tym celu spadkobierca składa u notariusza wniosek o poświadczenie dziedziczenia. Notariusz wszczyna postępowanie spadkowe, ogłasza otwarcie spadku, ustala osoby uprawnione do dziedziczenia i sporządza akt poświadczenia dziedziczenia.
Jeżeli dziedziczenie odbywa się na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, dokument należy przekazać notariuszowi, który odczytuje go na głos i potwierdza jego ważność, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Również w tym przypadku spadkobierca jest zobowiązany do oświadczenia woli przyjęcia spadku. Jeżeli spadkodawca powołał zapisobiercę, zapisobierca także zostanie wskazany w akcie poświadczenia dziedziczenia.
Prawo łotewskie nie reguluje kwestii związanych ze zniesieniem i działem majątku spadkowego. Spadkodawca może dać tego rodzaju dyspozycje testamentowe, ale zdarza się to stosunkowo rzadko. Po potwierdzeniu przez notariusza uprawnienia spadkobierców do dziedziczenia, spadkobiercy mogą zachować współwłasność majątku spadkowego albo mogą dokonać działu spadku, zawierając umowę o dział spadku. Jeżeli nie wszyscy spadkobiercy wyrażą zgodę na dokonanie działu spadku, osoby, które chcą dokonać tej czynności, mogą wszcząć postępowanie sądowe dotyczące działu spadku.
Przepisy przewidują sprzedaż majątku spadkowego jedynie w sytuacji, w której spadkodawca nie pozostawił żadnych spadkobierców, a majątek został uznany za spadek bezdziedziczny przypadający państwu. Jeżeli zgłoszą się wierzyciele, majątek sprzedaje się na licytacji komorniczej. W przypadku braku wierzycieli decyzję dotyczącą rozporządzenia majątkiem podejmuje urząd skarbowy (Valsts ieņēmumu dienests).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Jeżeli chodzi o regulacje dotyczące zapisobierców, art. 500 kodeksu cywilnego przewiduje sytuację, w której spadkodawca zapisuje danej osobie jeden określony przedmiot, a nie powołuje jej do całości lub części spadku; przekazany przedmiot określa się mianem zapisu (*legāts*), a osobę, na rzecz której dokonano zapisu, nazywa się zapisobiercą (*legatārs*).
Zapisobierca musi złożyć u notariusza wniosek o poświadczenie dziedziczenia. Jeżeli zostało sporządzone rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci, należy je przedłożyć notariuszowi, który je odczyta na głos. Po upływie okresu na przyjęcie spadku wyznaczonego przez notariusza (co najmniej 3 miesiące) lub przewidzianego w kodeksie cywilnym (rok od dnia otwarcia spadku lub od dnia uzyskania informacji o otwarciu spadku) notariusz wydaje spadkobiercom i zapisobiercom akt poświadczenia dziedziczenia.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego w chwili przyjęcia i nabycia spadku wszystkie prawa i obowiązki spadkodawcy, które nie wygasły z chwilą jego śmierci, przechodzą na spadkobiercę. Spadkobiercy odpowiadają za długi spadkodawcy, również ze swojego majątku własnego, jeżeli odziedziczone składniki majątku okażą się niewystarczające do spłaty zadłużenia. Spadkobierca, który przyjął spadek z dobrodziejstwem inwentarza, odpowiada za długi spadkodawcy i inne roszczenia wobec spadkodawcy wyłącznie do wysokości odziedziczonego spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Aby zarejestrować nieruchomość, należy złożyć akt poświadczenia dziedziczenia oraz wniosek o rejestrację w rejestrze nieruchomości.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W prawie łotewskim dopuszcza się możliwość powołania następujących osób:
po otwarciu spadku – kuratora spadku (*mantojuma aizgādnis*). Na wniosek spadkobierców lub w niektórych przypadkach przewidzianych w przepisach prawa (np. w sytuacji poważnego zadłużenia spadku, w przypadku braku spadkobierców lub braku możliwości nawiązania kontaktu ze spadkobiercami itp.) notariusz ustanawia kuratelę spadku (*aizgādnība*) na podstawie odrębnego aktu i przekazuje ten akt sądowi rodzinnemu, który wyznacza kuratora spadku;
wykonawcy testamentu – spadkodawca powołuje wykonawcę testamentu w sporządzonym przez siebie testamencie.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Testament, którego ważność została potwierdzona, zostaje wykonany przez wykonawcę testamentu powołanego w tym celu w samym testamencie albo w innym specjalnym dokumencie sporządzonym przez spadkodawcę. Jeżeli wykonawca testamentu nie został powołany, odpowiedzialność za wykonanie postanowień testamentu spoczywa na spadkobiercy wskazanym w testamencie. Jeżeli jednak spadkodawca nie powołał w testamencie żadnego bezpośredniego spadkobiercy, odpowiedzialność za wykonanie testamentu spoczywa na kuratorze spadku ustanowionym przez sąd rodzinny na podstawie decyzji wydanej przez notariusza.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Status prawny wykonawcy testamentu oraz zakres przysługujących mu uprawnień i spoczywających na nim obowiązków określa wola spadkodawcy wyrażona w testamencie. Jeżeli spadkodawca nie wyda żadnych szczegółowych dyspozycji, wykonawca testamentu jest zobowiązany wyłącznie do poszanowania i wykonania ostatniej woli spadkodawcy, uregulowania zobowiązań spadkowych oraz dokonania działu spadku między spadkobierców i zapisobierców.
Kuratorzy spadku zarządzają spadkiem samodzielnie oraz reprezentują spadek i występują w jego imieniu. Kuratorzy zarządzają spadkiem z taką samą dbałością i starannością, z jaką zarządzaliby własnym majątkiem. W okresie zarządzania spadkiem kuratorzy przekazują sądowi rodzinnemu sprawozdania roczne, a po dokonaniu działu spadku między spadkobierców lub po wygaśnięciu okresu sprawowania kurateli nad spadkiem z innych względów są zobowiązani do sporządzenia sprawozdania końcowego. Kuratela i mandat kuratora wygasają z chwilą sporządzenia przez notariusza aktu poświadczenia dziedziczenia.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Notariusz sporządza poświadczenie dziedziczenia w formie aktu notarialnego. Nie istnieje możliwość podważenia ważności aktu notarialnego. Akt ten można jednak zaskarżyć w odrębnym postępowaniu.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 06/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Litwa

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci dokonuje się w formie testamentu sporządzonego zgodnie z kodeksem cywilnym Republiki Litewskiej (Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas). Testament może mieć formę dokumentu urzędowego (sporządzonego na piśmie w dwóch egzemplarzach poświadczonych przez notariusza albo urzędnika konsularnego Republiki Litewskiej w państwie trzecim) lub dokumentu prywatnego (testamentu holograficznego zawierającego imię i nazwisko spadkodawcy, datę (dzień, miesiąc i rok) i miejsce sporządzenia testamentu, określającego wolę spadkodawcy i zawierającego podpis spadkodawcy; testament taki może zostać sporządzony w dowolnym języku). Małżonkowie mogą sporządzić testament wspólny, w którym wskazują siebie nawzajem jako swoich spadkobierców; w takim przypadku z chwilą śmierci jednego z małżonków pozostający przy życiu małżonek dziedziczy całość spadku (w tym majątek objęty małżeńską wspólnością majątkową), z zastrzeżeniem zachowku.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Testament urzędowy musi zostać poświadczony notarialnie i wpisany do rejestru notarialnego w obecności spadkodawcy. Spadkodawca zachowuje jeden egzemplarz testamentu, a drugi egzemplarz przekazuje się organowi poświadczającemu testament. Spadkodawca może oddać testament prywatny na przechowanie notariuszowi lub urzędnikowi konsularnemu Republiki Litewskiej w państwie trzecim. Rejestr testamentów sporządzonych na terytorium

Republiki Litewskiej prowadzi Centralny Urząd Hipoteczny (Centrinė hipotekos įstaiga). Notariusze i urzędnicy konsularni muszą powiadomić Centralny Urząd Hipoteczny o fakcie poświadczenia, przyjęcia na przechowanie lub odwołania jakiegokolwiek testamentu w terminie trzech dni roboczych. W powiadomieniu należy podać imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny oraz miejsce zamieszkania spadkodawcy, datę i miejsce sporządzenia testamentu, formę, w jakiej testament został sporządzony, oraz miejsce, w którym jest przechowywany. Powiadomienie nie musi zawierać informacji o treści testamentu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, w kodeksie cywilnym przewidziano prawo do zachowku. Dzieci (dzieci przysposobione) zmarłego, jego małżonek i rodzice (przysposabiający), którzy pozostawali zależni finansowo od zmarłego w dniu jego śmierci, dziedziczą, niezależnie od treści testamentu, połowę udziału spadkowego, jaki przypadałby im zgodnie z przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego (zachowek), chyba że z testamentu wynika większy udział. Wysokość zachowku ustala się na podstawie wartości spadku, uwzględniając wartość zwykłych przedmiotów urządzenia domowego.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu spadek podlega dziedziczeniu zgodnie z przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego. W przypadku dziedziczenia ustawowego następujące osoby dziedziczą w częściach równych: w pierwszej grupie dziedziczenia – dzieci zmarłego (w tym dzieci przysposobione) oraz dzieci zmarłego urodzone po jego śmierci; w drugiej grupie dziedziczenia – rodzice (przysposabiający) i wnuki zmarłego; w trzeciej grupie dziedziczenia – dziadkowie zmarłego ze strony ojca i ze strony matki oraz prawnuki zmarłego; w czwartej grupie dziedziczenia – rodzeństwo zmarłego oraz pradziadkowie zmarłego ze strony ojca i matki; w piątej grupie dziedziczenia – dzieci rodzeństwa zmarłego (bratankowie/siostrzeńcy i bratanice/siostrzenice) oraz rodzeństwo rodziców zmarłego (wujostwo i stryjostwo); w szóstej grupie dziedziczenia – dzieci rodzeństwa rodziców zmarłego (rodzeństwo cioteczne /stryjeczne). Spadkobiercy z drugiej grupy dziedziczenia dziedziczą wyłącznie w przypadku braku spadkobierców z pierwszej grupy dziedziczenia, w przypadku nieprzyjęcia lub odrzucenia spadku przez takich spadkobierców lub w przypadku gdy wszyscy spadkobiercy z pierwszej grupy dziedziczenia zostali wydziedziczeni. Spadkobiercy z trzeciej, czwartej, piątej i szóstej grupy dziedziczenia dziedziczą w przypadku braku spadkobierców z wyższych grup dziedziczenia, w przypadku odrzucenia spadku przez takich spadkobierców lub w przypadku gdy wszyscy tacy spadkobiercy zostali wydziedziczeni. Dzieci przysposobione i ich zstępnych dziedziczących po śmierci przysposabiającego lub jego krewnych traktuje się w taki sam sposób jak dzieci przysposabiających i ich zstępnych. Dzieci przysposobione nie dziedziczą w ramach dziedziczenia ustawowego po śmierci swoich rodziców biologicznych oraz innych krewnych biologicznych wyższego stopnia w linii pokrewieństwa ani po śmierci swojego rodzeństwa biologicznego. Przysposabiających i ich krewnych dziedziczących po śmierci dziecka przysposobionego lub jego zstępnych traktuje się w taki sam sposób jak rodziców biologicznych i innych krewnych biologicznych takiego dziecka. Rodzice biologiczni dziecka przysposobionego i inni krewni biologiczni wyższego stopnia w linii pokrewieństwa nie dziedziczą w ramach dziedziczenia ustawowego po śmierci dziecka przysposobionego lub jego zstępnych. Dzieci, które przyszły na świat w związku małżeńskim lub w związku małżeńskim, który został następnie unieważniony, są uprawnione do dziedziczenia w ramach dziedziczenia ustawowego, podobnie jak dzieci urodzone poza związkiem małżeńskim, w przypadku których ojcostwo ustalono zgodnie z prawem. Jeżeli którykolwiek z wstępnych wnuków lub prawnuków zmarłego, który byłby uprawniony do dziedziczenia, nie dożyje otwarcia spadku, wnuki lub prawnuki zmarłego dziedziczą w ramach dziedziczenia ustawowego wspólnie z odpowiednimi uprawnionymi do dziedziczenia spadkobiercami z pierwszej i drugiej grupy dziedziczenia. Takie osoby dziedziczą udział spadkowy, który przypadałby ich zmarłemu rodzicowi w ramach dziedziczenia ustawowego w częściach równych. Pozostający przy życiu małżonek zmarłego dziedziczy w ramach dziedziczenia ustawowego lub wspólnie z ewentualnymi spadkobiercami z pierwszej lub drugiej grupy dziedziczenia. Małżonek dziedziczy jedną czwartą spadku wraz ze spadkobiercami z pierwszej grupy dziedziczenia, o ile liczba takich spadkobierców, nie uwzględniając małżonka, nie przekracza trzech. Jeżeli w danym przypadku do dziedziczenia uprawnionych jest więcej niż trzech spadkobierców, małżonek dziedziczy w częściach równych z pozostałymi spadkobiercami. Jeżeli małżonek dziedziczy razem ze spadkobiercami z drugiej grupy dziedziczenia, jest uprawniony do otrzymania połowy spadku. W przypadku braku spadkobierców z pierwszej lub drugiej grupy dziedziczenia małżonek dziedziczy całość spadku. Zwykłe przedmioty urządzenia domowego przechodzą na spadkobierców w ramach dziedziczenia ustawowego niezależnie od stopnia ich pokrewieństwa ze spadkodawcą oraz przypadającego na nich udziału spadkowego, jeżeli tacy spadkobiercy zamieszkiwali ze spadkodawcą w tym samym gospodarstwie domowym przez co najmniej rok przed jego śmiercią.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Notariusz i sąd właściwy dla miejsca otwarcia spadku.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Notariusz właściwy dla miejsca otwarcia spadku.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Notariusz właściwy dla miejsca otwarcia spadku.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Notariusz właściwy dla miejsca otwarcia spadku.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego spadkobierca musi przyjąć spadek, aby wejść w posiadanie składników majątku spadkowego. Spadkobierca nie może przyjąć spadku częściowo, warunkowo lub z zastrzeżeniami. Uznaje się, że spadkobierca przyjął spadek, jeżeli rozpoczął wykonywanie czynności zarządu w odniesieniu do masy spadkowej lub złożył oświadczenie o przyjęciu spadku u notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Uznaje się, że spadkobierca przyjął spadek, jeżeli rozpoczął wykonywanie czynności zarządu w odniesieniu do masy spadkowej, traktując ją jak swoją własność (np. jeżeli rozporządza spadkiem, korzysta ze składników majątku spadkowego, zbywa składniki majątku spadkowego i sprawuje nad nimi zarząd, opłaca podatki i zwrócił się do sądu, wyrażając wolę przyjęcia spadku i ustanowienia zarządcy masy spadkowej itp.). Jeżeli spadkobierca rozpoczął wykonywanie czynności zarządu w odniesieniu do jakiejkolwiek części spadku lub nawet pojedynczych składników majątku spadkowego, uznaje się, że spadkobierca taki przyjął spadek w pełni. Spadkobierca, który rozpoczął wykonywanie czynności zarządu, jest uprawniony do odrzucenia spadku w terminie przewidzianym na przyjęcie spadku, poprzez złożenie stosownego oświadczenia u notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku. W takim przypadku uznaje się, że spadkobierca rozpoczął wykonywanie czynności zarządu w odniesieniu do masy spadkowej w interesie pozostałych spadkobierców. Wspomniane działania należy podjąć w terminie trzech miesięcy od daty otwarcia spadku. Osoby uprawnione do dziedziczenia wyłącznie w przypadku odrzucenia spadku przez innych spadkobierców mogą wyrazić wolę przyjęcia spadku w terminie trzech miesięcy od dnia, w którym nabyły prawo do spadku. Sąd może przedłużyć termin na przyjęcie spadku, jeżeli uzna niedotrzymanie tego terminu za usprawiedliwione z uzasadnionych przyczyn. Spadek można również przyjąć po upływie wyznaczonego terminu bez konieczności zwracania się w tej sprawie do sądu, jeżeli wszyscy pozostali spadkobiercy, którzy przyjęli spadek, wyrażą na to zgodę. Notariusz jest zobowiązany do powiadomienia Centralnego Urzędu Hipotecznego o przyjęciu spadku przez spadkobiercę w terminie trzech dni roboczych. Spadkobierca lub zapisobierca może odrzucić spadek w terminie trzech miesięcy od dnia otwarcia spadku. Spadku nie można odrzucić częściowo, warunkowo lub z zastrzeżeniami. Odrzucenie spadku wywołuje taki sam skutek jak nieprzyjęcie spadku. Spadkobierca odrzuca spadek,

składając stosowne oświadczenie u notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Spadkobierca nie może odrzucić spadku, jeżeli złożył już u notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku oświadczenie o przyjęciu spadku lub wniosek o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia. Jeżeli prawo do spadku przysługuje kilku spadkobiercom, dziedziczony spadek staje się współwłasnością wszystkich spadkobierców, chyba że w testamencie postanowiono inaczej. Nikt nie może zostać zmuszony do zrzeczenia się przysługującego mu prawa do wydzielenia swojego udziału spadkowego z dziedziczonego spadku. Działu spadku dokonuje się na mocy umowy między spadkobiercami. Dział spadku nie może zostać dokonany, jeżeli jeden ze spadkobierców lub zapisobierców nie przyszedł jeszcze na świat lub jeżeli spadkodawca wyznaczył w testamencie określony okres, w którym spadek ma pozostawać współwłasnością spadkobierców. Taki okres nie może przekraczać pięciu lat od daty otwarcia spadku, z wyjątkiem przypadku, w którym w grupie spadkobierców znajdują się małoletni. W takiej sytuacji spadkodawca może zakazać dokonywania działu spadku do chwili ukończenia przez takich spadkobierców 18 roku życia. Spadkobiercy mogą dokonać działu spadku na mocy umowy zawartej przed wpisaniem praw spadkobierców do składników majątku spadkowego do rejestru publicznego. Dokonanie podziału nieruchomości musi zostać potwierdzone w akcie notarialnym, który należy wpisać do rejestru publicznego. Jeżeli spadkobiercy nie osiągną porozumienia w kwestii działu spadku, działu spadku dokonuje sąd po wytoczeniu stosownego powództwa przez poszczególnych spadkobierców. Podzielne składniki majątku podlegają podziałowi w naturze, natomiast niepodzielne składniki majątku przechodzą na jednego ze spadkobierców, z uwzględnieniem charakteru danego składnika majątku i potrzeb danego spadkobiercy – w takiej sytuacji pozostali spadkobiercy otrzymują rekompensatę w wysokości odpowiadającej wartości takiego składnika majątku w postaci innego składnika majątku lub w postaci świadczenia pieniężnego. Za zgodą spadkobierców dopuszcza się możliwość sprzedaży całości spadku lub poszczególnych składników majątku spadkowego na licytacji i podzielenia uzyskanych przychodów między spadkobierców; spadkobiercy mogą również przeprowadzić między sobą licytację poszczególnych składników majątku wchodzących w skład spadku – w takiej sytuacji dany składnik majątku przechodzi na spadkobiercę, który zaproponuje najwyższą cenę. Jeżeli spadkobiercy wyrażą na to zgodę, przeniesienie poszczególnych składników majątku spadkowego na określonych spadkobierców może również nastąpić w drodze losowania.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Uznaje się, że otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci lub uprawomocnienia się wyroku o uznaniu za zmarłego lub też w dniu śmierci wskazanym w orzeczeniu sądu. Aby uzyskać status spadkobiercy, dana osoba musi przyjąć spadek (rozpoczynając wykonywanie czynności zarządu w odniesieniu do masy spadkowej albo składając stosowne oświadczenie o przyjęciu spadku u notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku). Zapisobierca powiadamia o przyjęciu zapisu wykonawcę testamentu (zarządcę masy spadkowej), spadkobiercę, który przyjął spadek i jest uprawniony do wykonania zapisu, lub notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Jeżeli przedmiotem zapisu jest prawo do nieruchomości, oświadczenie musi zostać złożone u notariusza.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobierca, który przyjął spadek poprzez rozpoczęcie wykonywania czynności zarządu w odniesieniu do masy spadkowej lub złożenie oświadczenia o przyjęciu spadku u notariusza, ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy do wysokości równej wartości całego swojego majątku. Jeżeli spadek został przyjęty w ten sposób przez więcej niż jednego spadkobiercę, wszyscy tacy spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkodawcy do wysokości równej wartości całego swojego majątku. Spadkobierca ma prawo wskazać w oświadczeniu o przyjęciu spadku składanym u notariusza, że zamierza przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza. W takim przypadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy wyłącznie do wartości odziedziczonego majątku. Jeżeli przynajmniej jeden spadkobierca przyjmie spadek z dobrodziejstwem inwentarza, uznaje się, że wszyscy pozostali spadkobiercy również przyjęli spadek w ten sposób. Wierzyciele spadkodawcy również mogą wystąpić o sporządzenie spisu inwentarza. Jeżeli przy sporządzaniu spisu inwentarza spadkobierca umyślnie pominie część majątku spadkowego lub zatai długi spadkodawcy lub jeżeli celowo włączy do spadku nieistniejące długi lub jeżeli nie wywiąże się z obowiązku przekazania kompletnych danych niezbędnych do sporządzenia spisu inwentarza, taki spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy całym swoim majątkiem.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Następujące rodzaje nieruchomości podlegają wpisowi do rejestru nieruchomości, jeżeli zostały uznane za odrębne nieruchomości i jeżeli przypisano im unikalny numer zgodnie z procedurą przewidzianą w litewskiej ustawie o rejestrze nieruchomości (Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas): działki, budynki, mieszkania w blokach mieszkalnych oraz inne lokale. Do wniosku o wpisanie nieruchomości do rejestru nieruchomości (Nekilnojamojo turto registras) należy załączyć następujące dokumenty:

wniosek o rejestrację praw (prawa własności lub prawa zarządu) do nieruchomości lub wniosek o zmianę danych dotyczących praw do danej nieruchomości w rejestrze nieruchomości;

dokumenty niezbędne do zarejestrowania danych ewidencyjnych danej nieruchomości, która została uznana za odrębny obiekt ewidencyjny w rejestrze nieruchomości, oraz wszelkie dokumenty niezbędne do zmiany takich danych (decyzję organu publicznego lub organu zarządzającego, wyrok, postanowienie lub zarządzenie sądu, umowy pisemne, odpisy z rejestrów nieruchomości lub innych rejestrów państwowych lub inne dokumenty przewidziane w obowiązujących przepisach lub określone przez rząd);

dokumenty potwierdzające nabycie prawa własności do danego składnika majątku i powstanie praw rzeczowych do danego składnika majątku, dokumenty potwierdzające ograniczenie takich praw, a także dokumenty potwierdzające dokonanie darowizny, sprzedaży i kupna lub wydzierżawienie składników majątku przedsiębiorstwom; akty notarialne poświadczające powstanie praw rzeczowych i ograniczenie takich praw, przekazywane urzędnikowi rejestrowemu drogą elektroniczną za pośrednictwem notariusza;

dokumenty potwierdzające tożsamość wnioskodawcy, chyba że wniosek został przesłany pocztą, drogą elektroniczną lub za pośrednictwem notariusza.

W przypadku dziedziczenia nieruchomości, do której prawa rzeczowe zostały już wpisane do rejestru nieruchomości, jedynym dokumentem, który spadkobierca musi przekazać urzędnikowi rejestrowemu, jest akt poświadczenia dziedziczenia otrzymane od notariusza (lub akt własności w przypadku śmierci jednego z małżonków i przejścia całości spadku na pozostającego przy życiu małżonka). Po otrzymaniu stosownego powiadomienia od notariusza w rejestrze nieruchomości można również dokonywać wpisów dotyczących wydania aktu poświadczenia dziedziczenia w przypadku odziedziczenia nieruchomości lub wydania aktu własności w razie śmierci jednego z małżonków.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Jeżeli w skład odziedziczonego spadku wchodzi firma jednoosobowa lub gospodarstwo rolne lub jeżeli poziom zadłużenia zmarłego przekracza wartość spadku, po przyjęciu takiego spadku spadkobierca może zwrócić się do sądu właściwego dla miejsca otwarcia spadku o ustanowienie zarządcy masy spadkowej lub o ustanowienie zarządcy i przeprowadzenie licytacji lub postępowania o ogłoszenie upadłości. W takim przypadku długi zmarłego spłaca się wyłącznie ze składników majątku wchodzących w skład spadku. Jeżeli w skład spadku wchodzą składniki majątku wymagające objęcia zarządem (firma jednoosobowa, gospodarstwo rolne, papiery wartościowe itp.), a wykonawca testamentu lub spadkobierca nie będą w stanie sprawować takiego zarządu, lub jeżeli wierzyciele zmarłego wytoczą powództwo przed przyjęciem spadku, sąd rejonowy ustanowi zarządcę masy spadkowej. Spadek obejmuje się zarządem na podstawie postanowienia sądu rejonowego właściwego dla miejsca otwarcia spadku. W postanowieniu sąd ustanawia zarządcę spadku i określa wysokość jego wynagrodzenia.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?
Testament wykonuje wykonawca testamentu, spadkobierca powołany przez spadkodawcę lub zarządca masy spadkowej ustanowiony przez sąd. Jeżeli spadkodawca nie powołał wykonawcy testamentu lub jeżeli powołany wykonawca testamentu lub spadkobierca nie będą w stanie wywiązać się z powierzonych im obowiązków, sąd rejonowy właściwy dla miejsca otwarcia spadku ustanowi zarządcę masy spadkowej, zobowiązując go do podejmowania wszelkich działań niezbędnych do zapewnienia wykonania testamentu. Wykonawca testamentu podejmuje wszelkie czynności konieczne do zapewnienia wykonania testamentu. Do chwili ustanowienia zarządcy masy spadkowej lub ustalenia kręgu spadkobierców wykonawca testamentu pełni funkcję spadkobiercy – zarządza spadkiem, sporządza spis inwentarza, spłaca długi spadkowe, odzyskuje należności od dłużników spadkodawcy, wypłaca należne świadczenia alimentacyjne na rzecz osób zależnych od spadkodawcy, bierze udział w poszukiwaniach spadkobierców, ustala, czy spadkobiercy przyjęli spadek, itp.
9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?
Zarządca masy spadkowej ma takie same prawa i obowiązki jak wykonawca testamentu; w odniesieniu do zarządcy masy spadkowej stosuje się odpowiednio przepisy prawa rzeczowego regulujące kwestie związane z zarządzaniem majątkiem stanowiącym własność innej osoby lub zarządzaniem działalnością innej osoby zgodnie z kodeksem cywilnym.
10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?
Po upływie trzech miesięcy od dnia otwarcia spadku spadkobiercy lub zapisobiercy mogą zwrócić się do notariusza właściwego dla miejsca otwarcia spadku o wydanie aktu poświadczenia dziedziczenia. Akt poświadczenia dziedziczenia to dokument sporządzony w formie przewidzianej w obowiązujących przepisach, który poświadcza, że spadkobierca przyjął spadek i nabył prawo własności do składników majątku spadkowego. Należy podkreślić, że zgodnie z kodeksem cywilnym spadkobierca nabywa prawo własności do spadku z chwilą przyjęcia spadku, a nie z chwilą wydania aktu poświadczenia dziedziczenia. Ponadto spadkobierca może, ale nie musi otrzymać akt poświadczenia dziedziczenia. Akt poświadczenia dziedziczenia potwierdza przyjęcie spadku i stanowi podstawę prawną niezbędną do zarejestrowania praw rzeczowych do dziedziczonej nieruchomości. Zgodnie z litewskim kodeksem postępowania cywilnego (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas) akt poświadczenia dziedziczenia wydany przez notariusza uznaje się za urzędowy dowód pisemny o wyższej mocy dowodowej. Okoliczności opisane w takim urzędowym dokumencie uznaje się za w pełni udowodnione, o ile nie zostaną one podważone wskutek przedstawienia innych dowodów w sprawie, z wyjątkiem zeznań świadków.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2020
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Luksemburg

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?
Dokonując rozrządzenia na wypadek śmierci należy przestrzegać między innymi reguł przedstawionych poniżej.
Przede wszystkim spadkodawca musi być w pełni władz umysłowych. Testamentu nie może sporządzić osoba ubezwłasnowolniona. Do małoletnich mają zastosowanie przepisy szczególne, które mają na celu przede wszystkim ochronę ich majątku.
Oprócz tego niedozwolone jest sporządzanie niektórych rodzajów testamentów, na przykład testamentów wspólnych. To samo dotyczy umów o dziedziczenie.
Kodeks cywilny wymienia następujące formy testamentu przewidziane w luksemburskim prawie spadkowym:
testament holograficzny;
testament sporządzony w formie aktu notarialnego;
testament tajemny (*testament mystique*).
W zależności od wybranej formy testamentu stosuje się różne procedury i metody postępowania.
Testament holograficzny
Testament holograficzny to testament spisany w całości odręcznie przez spadkodawcę, opatrzony datą oraz własnoręcznym podpisem spadkodawcy. Zaletą tego rodzaju testamentu jest łatwość jego sporządzenia. Jego wadą jest to, że może zaistnieć sytuacja, w której spadkodawca sporządzi testament holograficzny, nie informując nikogo o jego istnieniu. W związku z tym może okazać się, że po śmierci spadkodawcy taki testament nie zostanie odnaleziony. Oprócz tego istnieje ryzyko sfałszowania testamentu holograficznego lub jego zniszczenia. Ponadto, jeżeli testament holograficzny jest nieczytelny, niejednoznaczny lub niekompletny, może się on okazać nieważny. W tym kontekście należy zauważyć, że nawet niedokładne określenie daty w testamencie holograficznym może pociągnąć za sobą jego nieważność. Testament tego rodzaju można również podważyć ze względu na wady materialnoprawne.
W interesie spadkodawcy leży więc nie tylko upublicznienie istnienia testamentu oraz miejsca jego przechowywania, ale również zadbanie o to, aby sporządzony testament był ważny.

Spadkodawca może zadbać o to, aby fakt istnienia testamentu holograficznego stał się znany, informując o nim zaufane osoby lub dokonując, za odpowiednią opłatą, wpisu najważniejszych informacji dotyczących testamentu (takich jak imię i nazwisko spadkodawcy, jego adres oraz miejsce, w którym złożony został testament) w centralnym rejestrze testamentów (*registre central des dispositions de dernières volontés*). Rejestr ten ma formę banku danych; prowadzi go Administracja ds. Rejestrów i Nieruchomości (Administration de l'Enregistrement et des Domaines) – zob. niżej.
Jeżeli chodzi o ważność testamentu, musi on zostać w całości spisany odręcznie przez spadkodawcę, a także musi on być opatrzony datą i podpisem spadkodawcy. W związku z powyższym zaleca się skorzystanie z porady specjalisty zajmującego się prawem spadkowym – na przykład notariusza – który zadba o to, żeby konkretne rozrządzenie na wypadek śmierci było ważne.

Testament sporządzony w formie aktu notarialnego

Testament w formie aktu notarialnego sporządza się w obecności dwóch notariuszy lub jednego notariusza i dwóch świadków.
Ta forma testamentu posiada wiele zalet w porównaniu do testamentu holograficznego.
Zalety te wynikają z jednej strony z tego, że notariusz, do którego udaje się spadkodawca, służy poradą prawną. Udzielenie porady prawnej ma służyć temu, aby ostatnia wola spadkodawcy nie była obarczona błędem formalnym lub wadą materialnoprawną oraz aby testament był ważny.
Z drugiej strony ze względu na fakt, że testament w formie aktu notarialnego jest deponowany u notariusza, jego treść pozostaje tajemnicą do śmierci spadkodawcy, kiedy to zostaje ona ujawniona. W tym kontekście należy również zauważyć, że do obowiązków notariusza sporządzającego testament należy dokonanie wpisu do rejestru testamentów kluczowych elementów sporządzonego przez niego testamentu.

Testament tajemny

Testament tajemny (*testament mystique*) to akt spisany przez spadkodawcę lub przez inną osobę, umieszczony w zamkniętej i zapieczętowanej kopercie, a następnie zdeponowany u notariusza w obecności dwóch świadków lub drugiego notariusza. Notariusz, któremu powierzono testament tajemny, sporządza akt notarialny potwierdzający fakt zdeponowania testamentu (*acte de souscription*). Oryginał aktu może zostać zdeponowany u notariusza (*acte en minute*) lub wydany spadkobiercy (*acte en brevet*).
Notariusz przyjmuje testament tajemny na przechowanie; w ten sposób wykluczone zostaje ryzyko podmienienia lub sfałszowania testamentu.
Testament tajemny, tak samo jak testament w formie aktu notarialnego, umożliwia utrzymanie w tajemnicy rozrządzeń dokonanych przez spadkobiercę za życia. Oprócz tego, ze względu na fakt zdeponowania testamentu tajemnego u notariusza, zostanie on odnaleziony po śmierci spadkodawcy.
Sporządzenie przez notariusza aktu notarialnego potwierdzającego zdeponowanie testamentu tajemnego w momencie jego otrzymania nie oznacza, że testament ten jest ważny. Wręcz przeciwnie, nawet jeżeli testament tajemny został sporządzony i złożony u notariusza z zachowaniem wszelkich obowiązujących zasad co do formy, może on być mimo tego nieważny ze względu na wadę materialnoprawną. W istocie, ze względu na fakt, że testament tajemny powierza się notariuszowi w zamkniętej i zapieczętowanej kopercie, notariusz nie jest w stanie zapewnić ważności rozrządzenia na wypadek śmierci pod względem materialnoprawnym.
W Luksemburgu możliwość sporządzenia testamentu tajemnego jest rzadko wykorzystywana.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W Luksemburgu istnieje odpowiednio obowiązek lub możliwość wpisania do rejestru testamentów kluczowych elementów niektórych testamentów (zobacz również odpowiedź na poprzednie pytanie). Dokonanie takiego wpisu jest obowiązkowe w odniesieniu do testamentów sporządzonych w formie aktu notarialnego oraz do testamentów tajemnych, a także do testamentów holograficznych oddanych notariuszowi na przechowanie. Ta sama zasada odnosi się do wycofania, odwołania oraz innych zmian wyżej wspomnianych testamentów. Wpis testamentu holograficznego przechowywanego przez osobę fizyczną do rejestru jest nieobowiązkowy.
Rejestr nie służy do przechowywania ani samego testamentu, ani jego treści. Wpis obejmuje wyłącznie imię i nazwisko spadkodawcy oraz, w odpowiednich przypadkach, imię i nazwisko jego małżonka, datę i miejsce urodzenia spadkodawcy, jego numer identyfikacyjny, zawód, adres zamieszkania, charakter oraz datę sporządzenia aktu, którego dotyczy wpis, nazwisko i adres notariusza, który otrzymał akt lub który go przechowuje, lub, odpowiednio – w przypadku testamentu holograficznego – nazwiska wszelkich innych osób lub nazwy instytucji, którym powierzono testament lub wskazanie miejsca, w którym jest on przechowywany.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, luksemburskie prawo spadkowe przewiduje ograniczenia swobody rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci.
Dokładniej rzecz biorąc chodzi o zachowek, który uniemożliwia wydziedziczenie niektórych spadkodawców ustawowych w drodze dokonania darowizny lub na podstawie testamentu.
Zgodnie z prawem luksemburskim zachowek przysługuje jedynie zstępnym zmarłego (jego dzieciom lub - jeżeli zmarły one przed spadkodawcą - dzieciom tych dzieci).
Wysokość zachowku jest równa połowie masy spadkowej, jeżeli zmarły pozostawił jedno dziecko, ⅔ masy spadkowej, jeżeli pozostawił dwoje dzieci oraz ¾, jeżeli pozostawił troje lub więcej dzieci.
Możliwe jest zrzeczenie się prawa do zachowku. Zrzeczenie się prawa do zachowku musi zostać wyrażone w sposób wyraźny, poprzez złożenie odpowiedniego oświadczenia w sekretariacie sądu właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Oświadczenie to zostanie wpisane do specjalnego rejestru przewidzianego do tego celu.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu dziedziczenie następuje na podstawie przepisów ustawy.
Co do zasady porządek dziedziczenia jest następujący:
zstępni (dzieci, wnuki);
pozostający przy życiu małżonek;
matka i ojciec, wraz z rodzeństwem zmarłego oraz zstępnymi rodzeństwa;
pozostali wstępni (dziadkowie, pradziadkowie itp.);
pozostali krewni w linii bocznej (wujowie/stryjowie, ciotki, siostrzeńcy, siostrzenice, bratankowie, bratanice itp.);
Skarb Państwa.
W ramach przedstawionego powyżej porządku dziedziczenia mogą wystąpić różne przypadki.

Przypadek 1: zmarły pozostawił pozostającego przy życiu małżonka i dzieci (lub wnuki)

Jeśli przepisy mówią o pozostającym przy życiu małżonku, oznacza to małżonka, w stosunku do którego nie orzeczono rozwodu ani też nie wydano prawomocnego wyroku w sprawie o separację.
Spadek przypada w równych częściach dzieciom zmarłego, proporcjonalnie do ich liczby, z zastrzeżeniem praw przysługujących pozostającemu przy życiu małżonkowi.

Przykład:

Jeżeli zmarły pozostawił jedno dziecko, dziedziczy ono cały spadek, z zastrzeżeniem praw przysługujących pozostającemu przy życiu małżonkowi.

Jeżeli zmarły pozostawił dwoje dzieci, dzielą one spadek między siebie, również z zastrzeżeniem praw przysługujących pozostającemu przy życiu małżonkowi.
W takim przypadku pozostający przy życiu małżonek może dokonać wyboru pomiędzy:
prawem użytkowania budynku, w którym małżonkowie zamieszkiwali wspólnie, oraz znajdujących się w nim przedmiotów urządzenia domowego, pod warunkiem że budynek w całości należał do zmarłego albo stanowił przedmiot współwłasności zmarłego i pozostającego przy życiu małżonka oraz częścią spadku równą udziałowi w spadku przysługującemu dziecku pochodzącemu z małżeństwa, które otrzymuje najmniejszy udział, przy czym część ta nie może być mniejsza niż jedna czwarta spadku.
Pozostający przy życiu małżonek może dokonać wyboru w terminie 3 miesięcy i 40 dni licząc od dnia śmierci spadkodawcy. Wyboru dokonuje się składając oświadczenie w sekretariacie sądu okręgowego (*tribunal d'arrondissement*) właściwego dla miejsca otwarcia spadku. Jeżeli małżonek nie dokona wyboru we wspomnianym terminie, istnieje domniemanie, że zdecydował się na prawo użytkowania.
Jeżeli pozostający przy życiu małżonek wybierze część spadku równą udziałowi dziecka, części przypadające dzieciom ulegają zmniejszeniu w sposób proporcjonalny, tak aby możliwe było wyodrębnienie udziału przypadającego temu małżonkowi.
Co się dzieje w sytuacji, gdy dzieci spadkodawcy zmarły przed nim, ale pozostawiły zstępnych?
W takim przypadku zastosowanie ma zasada reprezentacji. Zstępni zmarłego dziecka (czyli wnuki spadkodawcy) dzielą między siebie udział w spadku przypadający na ich ojca lub matkę.
Innymi słowy otrzymują oni cały udział, który uzyskaliby ich rodzice, gdyby pozostawali przy życiu w momencie śmierci spadkodawcy.
Co się dzieje w sytuacji, gdy pozostający przy życiu małżonek, który wybrał prawo użytkowania wspólnego domu, zdecyduje się ponownie zawrzeć związek małżeński?
W tym przypadku dzieci – lub, odpowiednio, wnuki, jeżeli jedno z dzieci zmarło przed spadkodawcą – mogą jednomyślnie żądać przekształcenia prawa użytkowania w kapitał.
Wysokość kapitału musi odpowiadać wartości prawa użytkowania, która zależy między innymi od wieku użytkownika.
O przekształcenie należy wystąpić do sądu w terminie 6 miesięcy od wstąpienia przez pozostającego przy życiu małżonka w związek małżeński. Jak wspomniano powyżej, wniosek muszą złożyć wszystkie dzieci lub, odpowiednio, wnuki.
Jeżeli dzieci nie osiągnęły porozumienia w sprawie wniosku o przekształcenie prawa użytkowania w kapitał, wówczas sąd orzeka według własnego uznania.
Przypadek 2: zmarły nie pozostawił dzieci, ale pozostającego przy życiu małżonka
Jeżeli zmarły nie pozostawił ani dzieci, ani ich zstępnych, pozostający przy życiu małżonek ma pierwszeństwo przed wszystkimi wstępnymi zmarłego i w związku z tym dziedziczy całość pozostawionego przez niego spadku niezależnie od tego, czy ponownie zawarł związek małżeński.
Pozostający przy życiu małżonek nie jest jednak spadkobiercą swojego małżonka uprawnionym do zachowku, w przeciwieństwie do dzieci zmarłego. Innymi słowy pozostający przy życiu małżonek, w przypadku braku dzieci zmarłego, mógłby teoretycznie zostać odsunięty od dziedziczenia albo za pośrednictwem darowizny, albo na podstawie testamentu.
Przypadek 3: zmarły nie miał ani dzieci, ani małżonka, ale pozostawił rodzeństwo (lub dzieci rodzeństwa)
W tym przypadku należy rozróżnić sytuację, w której przy życiu pozostają rodzice zmarłego, od sytuacji, w której rodzice ci również nie żyją.
Jeżeli rodzice zmarłego pozostają przy życiu, każdemu z nich przysługuje jedna czwarta spadku, czyli w sumie rodzice otrzymują połowę.
Rodzeństwo oraz zstępni rodzeństwa dzielą między siebie drugą połowę.
Jeżeli przy życiu pozostaje tylko jedno z rodziców zmarłego, osoba ta otrzymuje jedną czwartą spadku, natomiast rodzeństwu i zstępnym rodzeństwa przysługują pozostałe trzy czwarte spadku.
Dzieci zmarłego rodzeństwa (czyli siostrzeńcy, siostrzenice, bratankowie i bratanice zmarłego), dzielą między siebie część spadku przypadającą na rodzica, który zmarł przed spadkodawcą, według zasady reprezentacji.
W ten sposób otrzymują wspólnie część, która przypadłaby ich ojcu lub matce, gdyby pozostawali oni przy życiu w chwili śmierci spadkodawcy.
Przypadek 4: zmarły nie pozostawił dzieci, małżonka, rodzeństwa, siostrzeńca, siostrzenicy, bratanka ani bratanicy, ale jego rodzice w dalszym ciągu pozostają przy życiu
W tej sytuacji cały spadek otrzymują rodzice zmarłego, każde po połowie.
Jeżeli przy życiu pozostaje tylko jedno z rodziców, osoba ta dziedziczy cały spadek po swoim zmarłym dziecku (według zasad opisanych powyżej).
Przypadek 5: zmarły nie pozostawił dzieci, małżonka, rodzeństwa, siostrzeńca, siostrzenicy, bratanka, bratanicy ani rodziców, a jego pozostali wstępni nie żyją
W takim przypadku za spadkobierców uznaje się wujostwo zmarłego, dziadków wujecznych lub ciotecznych oraz kuzynów i kuzynki, jak również zstępnych tych osób.
Spadek dzieli się na dwie części według linii pokrewieństwa ojca i matki. Krewni należący do każdej z linii otrzymują w sumie połowę spadku.
Do dziedziczenia nie są uprawnieni krewni dalsi niż prawnuki kuzyna lub kuzynki, zarówno w linii matki, jak i w linii ojca. W takiej sytuacji spadek przechodzi na Skarb Państwa i uznaje się go za spadek nieobjęty.
5 Jaki organ jest właściwy:
5.1 w sprawach dziedziczenia?
Wszczęcie postępowania spadkowego następuje z inicjatywy spadkobiercy lub spadkobierców przed notariuszem wybranym przez spadkobierców lub też wskazanym przez spadkodawcę. Postępowanie spadkowe obejmuje wszystkie czynności niezbędne do uregulowania spraw związanych ze spadkiem.
5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?
W odniesieniu do przyjęcia spadku prawo luksemburskie nie wskazuje konkretnego organu, przed którym należy dokonać tej czynności. Obowiązujące przepisy stanowią, że spadek można przyjąć w sposób wyraźny lub dorozumiany. Przyjęcie spadku następuje w sposób wyraźny w przypadku, gdy określona osoba przyjmuje tytuł lub prawa i obowiązki spadkobiercy na podstawie dokumentu urzędowego lub prywatnego. Dorozumiane przyjęcie spadku następuje wówczas, gdy spadkobierca dokona czynności, która wskazuje na jego zamiar przyjęcia spadku i której nie miałby prawa dokonać, gdyby nie był spadkobiercą.
Jeżeli chodzi o odrzucenie spadku, przepisy kodeksu cywilnego stanowią, że należy go dokonać w sekretariacie sądu pierwszej instancji w okręgu, w którym doszło do otwarcia spadku. Oświadczenie o odrzuceniu spadku wpisuje się do specjalnego rejestru przewidzianego do tego celu.
Ze względu na skutki oraz prawa i obowiązki, które mogą wynikać z dziedziczenia, zaleca się zasięgnięcie porady notariusza zarówno przed przyjęciem, jak i odrzuceniem spadku.
5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?
Luksemburski kodeks cywilny nie przewiduje szczególnych reguł w tym względzie, natomiast w orzecznictwie stosuje się zasadę, według której przyjęcia zapisu (zarówno zapisu uniwersalnego (*legs universel*), zapisu pod tytułem ogólnym (*legs à titre universel*), jak i zapisu dotyczącego konkretnego składniku majątku (*legs particulier*)) można dokonać w dowolny sposób.

To samo odnosi się do odrzucenia zapisu dotyczącego konkretnego składnika majątku. Zapis można odrzucić między innymi w sposób dorozumiany, na przykład jeżeli zapisobierca odmówi realizacji zobowiązań związanych z zapisem.
Jeżeli chodzi o odrzucenie zapisu uniwersalnego lub zapisu pod tytułem ogólnym, niektóre sądy wymagają dochowania wymogów formalnych przewidzianych dla odrzucenia spadku, natomiast inne uważają, że zasady te nie mają zastosowania.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Do przyjęcia prawa do zachowku stosuje się zasady opisane powyżej.
Zrzeczenie się prawa do zachowku wymaga złożenia oświadczenia w sekretariacie sądu właściwego dla miejsca otwarcia spadku, które następnie zostanie wpisane do specjalnego rejestru przewidzianego do tego celu.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Wszczęcie postępowania spadkowego następuje z inicjatywy spadkobiercy lub spadkobierców przed notariuszem wybranym przez spadkobierców lub też wskazanym przez spadkodawcę. Postępowanie spadkowe obejmuje wszystkie czynności niezbędne do uregulowania spraw związanych ze spadkiem.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

W chwili śmierci spadkodawcy jego majątek przechodzi bezpośrednio na spadkobiercę. Nie oznacza to jednak, że spadkobiercy muszą przyjąć spadek (patrz powyżej).
Aby zostać spadkobiercą należy:
posiadać podmiotowość prawną w chwili śmierci spadkodawcy, czyli spadkobierca musiał przynajmniej zostać już poczęty, o ile następnie urodzi się żywy;
nie być wyłączonym od dziedziczenia z mocy prawa, co ma miejsce w przypadku:
osób ubezwłasnowolnionych;
lekarzy, w tym chirurgów, pracowników służby zdrowia i farmaceutów, którzy uczestniczyli w leczeniu choroby, na którą spadkobierca zmarł, jeżeli testament na ich korzyść został sporządzony w czasie tej choroby;
nie zostać wyłączonym od dziedziczenia ze względu na uznanie za niegodnego.
Jeśli chodzi o zapisy, w odniesieniu do nich stosuje się odpowiednio postępowanie w sprawie wykonania zapisów (*délivrance de legs*) lub postępowanie w sprawie stwierdzenia nabycia zapisu (*envoi en possession*).

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, jeżeli spadkobiercy przyjęli spadek wprost.
Należy jednak w tym kontekście zauważyć, że po otwarciu spadku spadkobiercy mogą również przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza.
Skorzystanie z możliwości przyjęcia spadku z dobrodziejstwa inwentarza oznacza, że spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe wyłącznie do wysokości aktywów otrzymanych w spadku i mogą nawet zostać z nich zwolnieni, jeżeli przekażą wszystkie aktywa wchodzące w skład spadku wierzycielom i zapisobiercom.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Spadkodawca może wyznaczyć dowolną osobę lub osoby jako wykonawcę lub wykonawców swojej ostatniej woli. Wykonawcą testamentu nie może być małoletni.
Rolę zarządcy masy spadkowej opisano powyżej.
Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 25 września 1905 r. w sprawie wpisów dotyczących praw rzeczowych do nieruchomości, z późniejszymi zmianami, wszelkie czynności prawne między żyjącymi, zarówno odpłatne, jak i nieodpłatne, dotyczące praw rzeczowych do nieruchomości, z wyjątkiem praw pierwszeństwa i hipoteki, podlegają wpisowi do księgi wieczystej w Biurze Zabezpieczenia Hipotecznego (*bureau de la conservation des hypothèques*) w okręgu, w którym znajduje się ta nieruchomość. Artykuł 2 tej ustawy stanowi, że podstawę wpisu mogą stanowić jedynie orzeczenia sądu, dokumenty urzędowe i akty administracyjne.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Luksemburskie prawo spadkowe przewiduje trzy sytuacje, w których konieczne jest ustanowienie zarządu masy spadkowej.

1) Zarząd spadku nieobjętego

W przypadku spadku nieobjętego właściwy sąd pierwszej instancji powołuje kuratora spadku na wniosek osób zainteresowanych lub prokuratury i powierza mu zarząd masą spadkową.

2) Czynności zarządu w przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza

W tym konkretnym przypadku za zarząd masą spadkową odpowiada spadkobierca przyjmujący spadek z dobrodziejstwa inwentarza. Jest on zobowiązany złożyć sprawozdanie ze sprawowanego zarządu wierzycielom i zapisobiercom.
Zgodnie z luksemburskim orzecznictwem integralną częścią czynności zarządu jest między innymi obowiązek odzyskania wierzytelności wobec masy spadkowej.
W drodze wyjątku sądy mogą powierzyć sprawowanie zarządu osobie trzeciej. Zgodnie z luksemburskim orzecznictwem jest to możliwe wówczas, gdy spadkobiercy korzystający z przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza narażają – przez zaniechanie, nieprawidłowe zarządzanie lub niekompetencję – na niebezpieczeństwo interesy wierzycieli spadkowych i mogą wyrządzić im szkodę.

3) Czynności zarządu w przypadku współwłasności masy spadkowej

W przypadku współwłasności masy spadkowej przewodniczący właściwego sądu okręgowego może wskazać jednego ze współwłaścicieli jako zarządcę masy spadkowej.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkodawca może wyznaczyć dowolną osobę lub osoby jako wykonawcę lub wykonawców swojej ostatniej woli. Wykonawcą testamentu nie może być małoletni.
Rolę zarządcy masy spadkowej opisano powyżej.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Jak wyżej.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jest to urzędowy dokument zwany notarialnym poświadczeniem dziedziczenia (*acte de notoriété*) sporządzony przez notariusza, który posiada podwyższoną moc dowodową.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.

Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Węgry

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

a) Testamenty

W węgierskim systemie prawnym przewidziano trzy główne rodzaje testamentów: testamenty urzędowe, prywatne testamenty pisemne oraz (jako szczególny rodzaj) testamenty ustne (§ 7:13 kodeksu cywilnego (Polgári Törvénykönyv)).

aa) Testament urzędowy sporządza się przed notariuszem. Przy sporządzaniu testamentu urzędowego notariusz stosuje odpowiednie przepisy szczególne (przepisy ustawy o notariuszach mające zastosowanie do aktów notarialnych).

ab) W prawie węgierskim przewidziano trzy rodzaje *prywatnych testamentów pisemnych*:

– testament spisany własnoręcznie przez spadkodawcę (*testament holograficzny*): taki testament jest ważny co do formy, jeżeli został spisany w całości własnoręcznie przez spadkodawcę i opatrzony jego własnoręcznym podpisem (§ 7:17 ust. 1 lit. a) kodeksu cywilnego);

– testament spisany przez inne osoby (*testament allograficzny*): taki testament musi zostać podpisany przez spadkodawcę przy jednoczesnej obecności dwóch świadków lub, jeżeli został przez niego podpisany wcześniej, spadkodawca musi potwierdzić autentyczność złożonego podpisu przy jednoczesnej obecności dwóch świadków. Świadkowie muszą podpisać testament z adnotacją, że działają w takim charakterze. Testament sporządzony na maszynie do pisania lub na komputerze zawsze uznaje się za testament allograficzny, nawet jeżeli został on sporządzony osobiście przez spadkodawcę (§ 7:17 ust. 1 lit. b) kodeksu cywilnego);

– testament prywatny zdeponowany u notariusza; aby taki testament (zarówno allograficzny, jak i holograficzny) był ważny co do formy, musi zostać podpisany własnoręcznie przez spadkodawcę, a następnie zdeponowany przez niego osobiście u notariusza z wyraźnym wskazaniem, że jest to testament. Testament można zdeponować u notariusza jako dokument otwarty lub dokument opatrzony pieczęcią (§ 7:17 ust. 1 lit. c) kodeksu cywilnego).

Data sporządzenia testamentu, stanowiąca kolejny wymóg ważności wszystkich trzech rodzajów testamentów prywatnych co do formy, musi zostać wyraźnie wskazana w samym testamencie.

W odniesieniu do testamentów należących do kategorii prywatnych testamentów pisemnych istnieją zasady szczególne mające zastosowanie do testamentów sporządzonych na *kilku oddzielnych kartkach*:

– jeżeli testament jest testamentem holograficznym, każda kartka musi być kolejno ponumerowana;

– jeżeli testament jest testamentem allograficznym, poza wymogiem kolejnego ponumerowania kartek spadkodawca i dwóch świadków muszą podpisać każdą kartkę (§ 7:17 ust. 2 kodeksu cywilnego).

Testament pisemny sporządza się *w języku* zrozumiałym dla spadkodawcy, w którym potrafi on:

– pisać (w przypadku testamentów holograficznych) oraz

– czytać (w przypadku testamentów allograficznych).

Testamenty sporządzone metodą stenograficzną lub spisane przy wykorzystaniu symboli lub kodu innego niż zwykły charakter pisma uznaje się za nieważne (§ 7:16 kodeksu cywilnego).

ac) Testament ustny może sporządzić osoba znajdująca się w nadzwyczajnej sytuacji zagrożenia życia, w której nie ma możliwości sporządzenia testamentu pisemnego (§ 7:20 kodeksu cywilnego). Aby sporządzić testament ustny, spadkodawca musi ustnie podyktować całą treść testamentu przy jednoczesnej obecności dwóch świadków i w języku zrozumiałym dla świadków – lub w języku migowym, jeżeli spadkodawca posługuje się tym językiem – oświadczając jednocześnie, że takie oświadczenie ustne stanowi jego testament (§ 7:21 kodeksu cywilnego). Wyjątkowy charakter testamentów ustnych znajduje potwierdzenie w przepisie, zgodnie z którym testament taki staje się nieważny, jeżeli spadkodawca miał możliwość sporządzenia testamentu pisemnego bez żadnych trudności w ciągu kolejnych trzydziestu dni od dnia ustania okoliczności uzasadniających sporządzenie testamentu ustnego (§ 7:45 kodeksu cywilnego).

b) Zasady szczególne dotyczące formy testamentów wspólnych

Zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego małżonkowie mogą sporządzić testament wspólny w okresie trwania wspólności małżeńskiej (§ 7:23 kodeksu cywilnego).

Należy również zaznaczyć, że zgodnie z § 3 ust. 1 lit. c) ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich (ustawa nr XXIX z 2009 r.) prawo do sporządzenia testamentu wspólnego przysługuje nie tylko małżonkom, ale również zarejestrowanym partnerom.

Małżonkowie (zarejestrowani partnerzy) mogą sporządzić testament wspólny w następujących formach:

ba) w formie testamentu urzędowego (aktu notarialnego);

bb) w formie prywatnego testamentu holograficznego: w takim przypadku testament zostaje spisany w całości własnoręcznie przez jednego ze spadkodawców i opatrzony jego własnoręcznym podpisem, a drugi ze spadkodawców oświadcza w tym samym dokumencie, składając i podpisując sporządzone własnoręcznie oświadczenie pisemne, że dany dokument zawiera również jego testament;

bc) w formie testamentu allograficznego: w takim przypadku testament zostaje podpisany przez spadkodawcę przy jednoczesnej obecności drugiego spadkodawcy i dwóch świadków lub (jeżeli testament został podpisany wcześniej) obydwoje spadkodawcy składają odrębne oświadczenia przy jednoczesnej obecności drugiego spadkodawcy i świadków potwierdzające autentyczność złożonego podpisu.
W odniesieniu do testamentów wspólnych, które zostały sporządzone *na kilku oddzielnych kartkach*, stosuje się następujące zasady szczególne:
– jeżeli testament został spisany własnoręcznie przez jednego ze spadkodawców, każda kartka musi być opatrzona kolejnym numerem i podpisana przez drugiego ze spadkodawców;
– w przypadku testamentu allograficznego, poza spełnieniem wymogu kolejnego ponumerowania stron testamentu, obydwoje spadkodawcy i obydwoje świadkowie muszą złożyć podpis na każdej z kartek (§ 7:23 ust. 3 kodeksu cywilnego).

c) Umowa o spadek

Zgodnie z prawem węgierskim umowa o spadek to umowa, na mocy której jedna z umawiających się stron (spadkodawca) wskazuje drugą ze stron jako swojego spadkobiercę *w zamian za świadczenie alimentacyjne lub rentowe albo za opiekę* (§ 7:48 kodeksu cywilnego).
Dlatego też zgodnie z prawem węgierskim umowa o spadek jest zawsze umową o charakterze odpłatnym. W umowie o spadek spadkodawca może wskazać drugą umawiającą się stronę jako spadkobiercę całości lub określonej części spadku lub jako spadkobiercę określonych składników majątku. Świadczenie alimentacyjne, rentowe lub opieka wykonywane w zamian za przekazanie spadku mogą przysługiwać spadkodawcy lub osobie trzeciej wskazanej w umowie. Umowa o spadek stanowi rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci wyłącznie w części zawierającej oświadczenie spadkodawcy, ale nie w części dotyczącej drugiej umawiającej się strony (osoby zapewniającej świadczenie alimentacyjne, rentowe lub opiekę).
W odniesieniu do wymagań w zakresie *ważności formalnej* umów o spadek stosuje się przepisy dotyczące testamentów pisemnych, przy czym wymogi formalne obowiązujące w przypadku testamentów allograficznych mają zastosowanie do takich umów nawet wówczas, gdy zostały one sporządzone własnoręcznie przez jedną ze stron (§ 7:49 ust. 1 kodeksu cywilnego). W związku z powyższym umowa o spadek jest ważna pod względem formalnym, jeżeli:
– została sporządzona w formie dokumentu urzędowego przez notariusza (podobnie jak testament urzędowy) lub
– została sporządzona w taki sam sposób jak testament allograficzny (tj. w obecności dwóch świadków).
Aby umowa o spadek była ważna, wymagana jest *zgoda przedstawiciela ustawowego i zgoda opiekuna*, jeżeli strona zawierająca umowę o spadek jako spadkodawca jest:
– małoletnim o ograniczonej zdolności do czynności prawnych lub
– osobą, której zdolność do czynności prawnych została częściowo ograniczona w odniesieniu do możliwości składania oświadczeń woli dotyczących majątku (§ 7:49 ust. 2 kodeksu cywilnego).

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Nie. Ważność rozrządzenia nie zależy od jego wpisania do jakiegokolwiek rejestru urzędowego. Jeżeli jednak w tej czynności bierze udział notariusz, jest on obowiązany z urzędu odnotować fakt dokonania rozrządzenia majątkiem (lub jego odwołania, zmiany bądź odebrania testamentu zdeponowanego u notariusza) w krajowym rejestrze testamentów (Végrendeletek Országos Nyilvántartása). Do krajowego rejestru testamentów wpisuje się również następujące rodzaje rozrządzeń majątkowych na wypadek śmierci (lub ich odwołanie, zmianę bądź fakt odebrania testamentu zdeponowanego u notariusza):
– testament urzędowy (testament sporządzony przez notariusza w formie dokumentu urzędowego);
– testament prywatny zdeponowany u notariusza;
– umowę o spadek (jeżeli została sporządzona przez notariusza w formie dokumentu urzędowego);
– darowiznę na wypadek śmierci (jeżeli została sporządzona przez notariusza w formie dokumentu urzędowego).
Niedokonanie takiej rejestracji z dowolnego powodu nie wywiera jednak wpływu na ważność testamentu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zgodnie z § 7:10 kodeksu cywilnego spadkodawcy są uprawnieni do swobodnego dysponowania swoim majątkiem lub jego częścią w drodze rozrządzenia na wypadek śmierci.
Swoboda rozrządzania testamentowego dotyczy wszystkich składników majątku spadkodawcy. Choć w prawie węgierskim przewidziano instytucję zachowku przysługującego określonym kategoriom osób bliskich spadkodawcy (jego zstępnym, małżonkowi, rodzicom), zgodnie z prawem węgierskim zachowek stanowi roszczenie *na mocy prawa zobowiązań* przysługujące uprawnionemu przeciwko spadkobiercom. (Termin przedawnienia takiego roszczenia wynosi pięć lat). Osoba uprawniona do zachowku nie staje się spadkobiercą, tj. nie jest uprawniona do żadnego udziału rzeczowego w spadku, nawet jeżeli jej roszczenie przeciwko spadkobiercy zostanie uwzględnione.
Osoba uprawniona do zachowku ma prawo do jednej trzeciej udziału, który przypadłby jej, gdyby dziedziczyła jako spadkobierca ustawowy. W przypadku gdy małżonkowi jako spadkobiercy ustawowemu przysługiwałoby również prawo użytkowania, zachowek stanowi ograniczone prawo użytkowania, które zapewnia mu pokrycie potrzeb, przy uwzględnieniu odziedziczonych składników majątku.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci stosuje się przepisy w zakresie dziedziczenia ustawowego. W przypadku dziedziczenia ustawowego dziedziczą krewni (zstępni, wstępni lub krewni w linii bocznej), a także pozostający przy życiu małżonek (lub zarejestrowany partner) spadkodawcy zgodnie z zasadami przedstawionymi poniżej.

a) Dziedziczenie przez krewnych

aa) Dziedziczenie przez zstępnych (§ 7:55 kodeksu cywilnego)

Spadkobiercami ustawowymi są w pierwszej kolejności dzieci spadkodawcy; dwoje lub większa liczba dzieci dziedziczy w częściach równych. W miejsce dziecka (lub dalszego zstępnego) uznanego za niegodnego dziedziczenia dziedziczą zstępni osoby uznanej za niegodną dziedziczenia zgodnie z zasadami podstawienia, tj.:
– osoby te dziedziczą w częściach równych;
– wspólnie dziedziczą one udział w spadku, który przysługiwałby ich wstępnemu uznanemu za niegodnego dziedziczenia.
Przy ustalaniu udziału w spadku przysługującego zstępnym spadkodawcy należy jednak wziąć pod uwagę *obowiązek zaliczenia do masy spadkowej poprzednio otrzymanych darowizn* (zob. lit. e)).

ab) Dziedziczenie przez rodziców i ich zstępnych (§ 7:63 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych ani małżonka (lub jeżeli są oni wyłączeni od dziedziczenia), spadek dziedziczą rodzice spadkodawcy w częściach równych. W miejsce matki lub ojca uznanych za niegodnych dziedziczenia dziedziczą ich zstępni na takich samych zasadach jak zstępni dziecka spadkodawcy (zgodnie z zasadami podstawienia). Jeżeli matka lub ojciec uznani za niegodnych dziedziczenia nie pozostawili zstępnych lub jeżeli zstępny został wyłączony od dziedziczenia, spadek dziedziczy wyłącznie drugie z rodziców lub jego zstępni.

ac) Dziedziczenie przez dziadków i ich zstępnych (§ 7:63 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych, rodziców lub ich zstępnych ani małżonka (lub jeżeli takie osoby zostały wyłączone od dziedziczenia), dziadkowie zmarłego dziedziczą jako spadkobiercy ustawowi w częściach równych. W miejsce jednego z dziadków osoby uznanej za niegodną dziedziczenia dziedziczą jego zstępni na takich samych zasadach jak zstępni rodzica dziedziczący w miejsce rodzica (zgodnie z zasadami podstawienia). Jeżeli jedno z dziadków uznane za niegodne dziedziczenia nie pozostawiło zstępnych lub jeżeli taki zstępny został wyłączony od dziedziczenia, jego małżonek dziedziczy w jego miejsce, a jeżeli on również został uznany za niegodnego dziedziczenia, wówczas dziedziczą jego zstępni. Jeżeli jedni z dziadków zostali uznani za niegodnych dziedziczenia i nie żyją żadni zstępni, którzy mogliby dziedziczyć w ich miejsce (lub jeżeli tacy zstępni są wyłączeni od dziedziczenia), drudzy dziadkowie lub ich zstępni dziedziczą całość spadku.

ad) Dziedziczenie przez pradziadków i zstępnych pradziadków (§ 7:65 kodeksu cywilnego)

Jeżeli w grupie pokrewieństwa, w której dziedziczą dziadkowie, nie występuje żaden spadkobierca (lub spadkobiercy są wyłączeni od dziedziczenia), spadkobiercami ustawowymi zmarłego są jego pradziadkowie dziedziczący w częściach równych. W miejsce pradziadka uznanego za niegodnego dziedziczenia dziedziczą jego zstępni na takich samych zasadach jak zstępni dziadka dziedziczący w miejsce dziadka (zgodnie z zasadami podstawienia). Jeżeli jedno z pradziadków uznane za niegodne dziedziczenia nie pozostawiło żadnego zstępnego (lub jeżeli taki zstępny został wyłączony od dziedziczenia), małżonek takiego pradziadka dziedziczy w jego miejsce, a jeżeli on również został uznany za niegodnego dziedziczenia, dziedziczą jego zstępni. Jeżeli pradziadkowie z którejkolwiek strony zostali uznani za niegodnych dziedziczenia i nie pozostawili żadnych zstępnych (lub jeżeli tacy zstępni zostali wyłączeni od dziedziczenia), pradziadkowie z drugiej strony lub ich zstępni dziedziczą całość spadku w częściach równych.

ae) Dziedziczenie ustawowe przez dalszych krewnych (§ 7:66 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych pradziadków ani zstępnych pradziadków (lub jeżeli tacy zstępni zostali wyłączeni od dziedziczenia), spadkobiercami ustawowymi stają się dalsi krewni spadkodawcy, którzy dziedziczą w częściach równych.

af) Spadek bezdziedziczny (§ 7:74 kodeksu cywilnego)

W przypadku braku spadkobierców ustawowych spadek wraca do Skarbu Państwa.

Skarb Państwa pełni funkcję spadkobiercy koniecznego, co oznacza, że nie ma prawa odrzucić spadku. Pod innymi względami Skarb Państwa ma jednak taki sam status prawny jak pozostali spadkobiercy. Zgodnie z prawem węgierskim dziedziczenie przez Skarb Państwa stanowi nabycie podlegające przepisom prawa cywilnego, a nie prawa publicznego.

b) Dziedziczenie przez małżonka (§ 7:58–7:62 kodeksu cywilnego)

Dziedziczenie ustawowe przez pozostającego przy życiu małżonka zależy od tego, czy małżonek ten pozostawał *w prawnie wiążącym* związku małżeńskim ze spadkodawcą. Niemniej jednak samo istnienie związku małżeńskiego nie jest wystarczające do tego, aby małżonek dziedziczył z ustawy. W § 7:62 kodeksu cywilnego przewidziano szczególną przesłankę uznania za niegodnego dziedziczenia – brak *wspólności małżeńskiej*: pozostający przy życiu małżonek nie może dziedziczyć, jeżeli w chwili otwarcia spadku małżonkowie pozostawali w separacji i nie było uzasadnionych podstaw do tego, by oczekiwać, że małżonkowie się pojednają. Na taką przesłankę uznania za niegodnego dziedziczenia może powołać się osoba, która – w rezultacie takiego uznania za niegodnego dziedziczenia – sama by dziedziczyła lub została zwolniona z polecenia lub innego zobowiązania, którym została obciążona na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci.

Należy zwrócić uwagę, że przepisy kodeksu cywilnego regulujące dziedziczenie małżonków po sobie nawzajem stosuje się również, z niezbędnymi zmianami, w odniesieniu do *zarejestrowanego partnera* spadkodawcy; innymi słowy, partner w zarejestrowanym związku partnerskim ma taki sam status dziedziczenia jak małżonek, uwzględniając § 3 ust. 1 ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich (ustawa nr XXIX z 2009 r.).

W odróżnieniu od zarejestrowanych partnerów tzw. konkubenci (osoby, które pozostawały ze spadkodawcą w związku innym niż związek małżeński lub zarejestrowany związek partnerski) nie są uprawnieni do dziedziczenia ustawowego zgodnie z prawem węgierskim.

Status małżonków w dziedziczeniu ustawowym zależy od obecności innych spadkobierców ustawowych zmarłego:

ba) Dziedziczenie przez małżonków i zstępnych (§ 7:58 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca ma zstępnych i pozostającego przy życiu małżonka, małżonek ma następujące prawa w kontekście dziedziczenia:

– prawo dożywotniego użytkowania domu rodzinnego, w którym zamieszkiwał wspólnie ze spadkodawcą, w tym wyposażenia i przedmiotów urządzenia domowego oraz

– udział w pozostałej części majątku spadkowego odpowiadający wielkości udziału przypadającego każdemu z dzieci spadkodawcy (jednemu „udziałowi dziecka”).

Małżonek może w dowolnej chwili zażądać wykupu prawa dożywotniego użytkowania (w odniesieniu do przyszłości) (§ 7:59 kodeksu cywilnego). W takim przypadku małżonek jest uprawniony do jednego „udziału dziecka” – w naturze lub w pieniądzu – w nieruchomości, która ma być przedmiotem wykupu. Prawo dożywotniego użytkowania można również wykupić w trakcie postępowania spadkowego. Wykup prawa dożywotniego użytkowania musi zostać przeprowadzony przy należytym uwzględnieniu zasadnych interesów stron (małżonka i zstępnych).

W trakcie postępowania spadkowego zstępni i małżonek mogą postanowić w ramach tzw. umowy o dział spadku, że zamiast jednego „udziału dziecka” małżonek otrzyma prawo dożywotniego użytkowania całości spadku.

bb) Dziedziczenie przez małżonków i rodziców (§ 7:60 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych (lub jeżeli zstępny został wyłączony od dziedziczenia), a rodzice i małżonek przeżyli spadkodawcę, wówczas pozostający przy życiu małżonek dziedziczy:

– dom rodzinny, w którym zamieszkiwał wspólnie ze spadkodawcą, w tym wyposażenie i przedmioty urządzenia domowego (tytuł własności do takiej nieruchomości, a nie tylko prawo dożywotniego użytkowania) oraz

– połowę pozostałej części majątku spadkowego. Drugą połowę majatku spadkowego dzieli się następująco:

– tę część majątku spadkowego dzieli się między rodziców spadkodawcy w częściach równych;

– jeżeli jednak jedno z rodziców jest spadkobiercą niegodnym, udział takiej osoby dziedziczą w częściach równych drugie z rodziców oraz małżonek spadkodawcy.

bc) Małżonek jako jedyny spadkobierca (§ 7:61 kodeksu cywilnego)

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił zstępnego ani żyjących rodziców (lub jeżeli wyłączono te osoby od dziedziczenia), pozostający przy życiu małżonek dziedziczy całość majątku spadkowego. W związku z powyższym dziedziczenie ustawowe przez pozostającego przy życiu małżonka wyklucza możliwość dziedziczenia ustawowego przez zstępnych rodziców spadkodawcy (lub rodzeństwo spadkodawcy) lub przez dalszych wstępnych lub dalszych krewnych w linii bocznej.

c) Skutki prawne przysposobienia w kontekście dziedziczenia ustawowego

Przysposobienie ustanawia stosunek dziedziczenia ustawowego między przysposabianym a przysposabiającym i jego krewnymi. Ponadto w niektórych przypadkach przysposobionemu przysługuje również prawo do dziedziczenia ustawowego względem jego własnych krewnych.

ca) Dziedziczenie ustawowe przez przysposobionych

Przez okres trwania stosunku przysposobienia do celów dziedziczenia ustawowego osoby przysposobione traktuje się jak naturalnych zstępnych przysposabiającego – osoby takie dziedziczą jako naturalni zstępni przysposabiającego z majątku spadkowego po przysposabiającym i jego krewnych. Przysposobiony zachowuje również prawo do dziedziczenia po własnych krewnych, ale wyłącznie jeśli został przysposobiony przez wstępnego albo brata /siostrę lub zstępnego takiego wstępnego (§ 7:72 kodeksu cywilnego).

cb) Dziedziczenie ustawowe majątku przysposobionego

Przysposobienie wywiera również „odwrotne" skutki w kontekście dziedziczenia. Zgodnie z ogólnymi przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego następujące osoby mają prawo być spadkobiercami ustawowymi przysposobionego:

– jego zstępni i pozostający przy życiu małżonek;

– w braku zstępnych – małżonek i rodzice adopcyjni;

– w braku zstępnych i pozostającego przy życiu małżonka – rodzice adopcyjni i ich krewni,

zgodnie z ogólnymi regułami dziedziczenia ustawowego.

Dziedziczenie ustawowe przysposabiającego i jego krewnych jest uzależnione od istnienia stosunku przysposobienia w chwili otwarcia spadku.

Jeżeli jednak osoby wymienione powyżej nie dziedziczą po przysposobionym, spadkobiercami ustawowymi są krewni przysposobionego, pod warunkiem że został on przysposobiony przez wstępnego albo brata/siostrę lub zstępnego takiego wstępnego (§ 7:73 kodeksu cywilnego).

d) „Dziedziczenie w linii prostej" – zasady szczególne dziedziczenia ustawowego określonych składników majątku

Tzw. „dziedziczenie w linii prostej" (*ági öröklés*) to szczególny instrument przewidziany w prawie węgierskim. Dziedziczenie w linii prostej oznacza szczególny rodzaj dziedziczenia ustawowego, na mocy którego niektóre składniki majątku spadkowego (tzw. majątek dziedziczony w linii prostej (*ági vagyon*)) są dziedziczone na innych zasadach niż te wynikające z ogólnych przepisów w zakresie dziedziczenia ustawowego.

Należy podkreślić, że przepisy w zakresie dziedziczenia w linii prostej stosuje się wyłącznie *w przypadku braku zstępnych*. Jeżeli spadkodawca pozostawił zstępnych będących jego spadkobiercami ustawowymi, stosuje się ogólne przepisy w zakresie dziedziczenia ustawowego.

da) Składniki majątku wchodzące w skład majątku dziedziczonego w linii prostej (§ 7:67 kodeksu cywilnego)

Majątek dziedziczony w linii prostej stanowi podzbiór w ramach spadku pozostawionego przez spadkodawcę. Podzbiór ten obejmuje składniki majątku:

– nabyte przez spadkodawcę od wstępnego w drodze dziedziczenia lub darowizny oraz

– nabyte przez spadkodawcę w drodze dziedziczenia lub darowizny od siostry/brata lub zstępnego siostry/brata, o ile siostra/brat lub zstępny siostry/brata nabyli dany składnik majątku od wspólnego wstępnego ich i spadkodawcy w drodze dziedziczenia lub darowizny.

Zgodnie z ustawą niektóre składniki majątku nie wchodzą jednak w zakres dziedziczenia w linii prostej („składniki majątku wykluczone z dziedziczenia w linii prostej"); zob. pkt *dd).*

Osoba uprawniona do dziedziczenia pod tym tytułem musi udowodnić, że dany składnik majątku można uznać za majątek dziedziczony w linii prostej.

db) Dziedziczenie majątku dziedziczonego w linii prostej (§ 7:68 kodeksu cywilnego)

Majątek dziedziczony w linii prostej dziedziczą rodzice spadkobiercy (lub zstępni rodziców uznanych za niegodnych dziedziczenia) oraz dziadkowie i dalecy wstępni spadkodawcy (spadkobiercy w linii prostej). Dziedziczenie majątku w linii prostej podlega następującym zasadom:

– rodzic dziedziczy majątek, który spadkodawca otrzymał od niego lub jego wstępnych. Jeżeli jedno z rodziców zostało uznane za niegodne dziedziczenia, jego zstępni dziedziczą w jego miejsce zgodnie z ogólnymi przepisami w zakresie dziedziczenia ustawowego;

– jeżeli zarówno jedno z rodziców, jak i jego zstępny uprawniony do odziedziczenia majątku dziedziczonego w linii prostej zostali uznani za niegodnych dziedziczenia, majątek dziedziczony w linii prostej dziedziczy jedno z dziadków spadkodawcy;

– jeżeli jedno z dziadków spadkodawcy również zostało uznane za niegodne dziedziczenia, majątek dziedziczony w linii prostej dziedziczy dalszy wstępny spadkodawcy.

Jeżeli spadkodawca nie posiada żadnych spadkobierców, o których mowa powyżej, przepisy dotyczące dziedziczenia w linii prostej nie mają zastosowania; w takim przypadku majątek dziedziczony w linii prostej podlega ogólnym zasadom dziedziczenia ustawowego.

dc) Dożywotnie użytkowanie majątku dziedziczonego w linii prostej przez pozostającego przy życiu małżonka (§ 7:69 kodeksu cywilnego)

Spadkobiercy, o których mowa w lit. *db)* (spadkobiercy w linii prostej), dziedziczą tytuł własności do majątku dziedziczonego w linii prostej. Pozostający przy życiu małżonek spadkodawcy jest jednak uprawniony do dożywotniego użytkowania majątku dziedziczonego w linii prostej.

O wykup prawa dożywotniego użytkowania można wystąpić w następujący sposób:

– każda zainteresowana strona – tj. małżonek uprawniony do dożywotniego użytkowania albo spadkobierca w linii prostej – może wystąpić o wykup prawa do dożywotniego użytkowania;

– niemniej o wykup prawa do dożywotniego użytkowania domu rodzinnego, w którym małżonek zamieszkiwał wspólnie ze spadkodawcą, z uwzględnieniem wyposażenia i przedmiotów urządzenia domowego, może wystąpić wyłącznie małżonek.

W przypadku wykupu dożywotniego użytkowania małżonek jest uprawniony do jednej trzeciej majątku dziedziczonego w linii prostej.

dd) Majątek wyłączony z dziedziczenia w linii prostej (§ 7:70 kodeksu cywilnego)

Niezależnie od zasad przedstawionych w lit. *da)* następujące składniki majątku są wyłączone z dziedziczenia w linii prostej:

– darowizny o zwykłej wartości;

– wszelkie składniki majątku, które w chwili śmierci spadkodawcy już nie istniały. Przepisy w zakresie dziedziczenia w linii prostej stosuje się jednak w odniesieniu do wszelkiego majątku zastępującego taki majątek lub wszelkiego majątku zakupionego z zysków uzyskanych z takiego majątku.

Jeżeli spadkodawca pozostawił pozostającego przy życiu małżonka, względem przedmiotów urządzenia domowego o zwykłej wartości nie można zastosować zasad dotyczących dziedziczenia w linii prostej.

e) Obowiązek zaliczenia darowizn na schedę spadkową

Jeżeli spadkobiercami są zstępni spadkodawcy, udział w spadku przysługujący każdemu spadkobiercy jest obciążony spoczywającym na zstępnych obowiązkiem zaliczenia względem siebie darowizn na schedę spadkową. Co do zasady w przypadku gdy kilku zstępnych dziedziczy łącznie, każdy spadkobierca dolicza do spadku wartość nieodpłatnych przysporzeń, które otrzymał od spadkodawcy za jego życia (§ 7:56 kodeksu cywilnego).

W odniesieniu do obowiązku zaliczenia darowizn stosuje się główne zasady przedstawione poniżej.

Obowiązek zaliczenia darowizn oznacza, że współspadkobierca musi doliczyć do spadku nieodpłatne przysporzenia, jeżeli:

– spadkodawca wyraźnie zaznaczył, że takie nieodpłatne przysporzenia mają być zaliczone do udziału spadkobiercy w spadku lub

– okoliczności wskazują na to, że zapis został dokonany z zastrzeżeniem obowiązku zaliczenia darowizny.

Niemniej jednak obowiązek zaliczenia darowizn nie obejmuje następujących przypadków (§ 7:56 ust. 3 kodeksu cywilnego):

– nieodpłatnych przysporzeń o zwykłej wartości oraz

– środków na utrzymanie wypłacanych na rzecz zstępnych, którzy potrzebują wsparcia,

nawet jeśli spadkodawca wyraźnie wskazał, że podlegają one zaliczeniu na schedę spadkową.

Na procedurę zaliczenia darowizn na schedę spadkową składają się następujące czynności (§ 7:57 ust. 1 kodeksu cywilnego):

– spadkobiercy muszą doliczyć do spadku wartość nieodpłatnych przysporzeń otrzymanych od spadkodawcy;
– otrzymaną wartość skonsolidowaną (tj. wartość skonsolidowaną wyliczoną po dodaniu wartości spadku do wartości zaliczonych na schedę spadkową nieodpłatnych przysporzeń netto) należy podzielić proporcjonalnie między spadkobierców stosownie do udziału w spadku przysługującego im z tytułu dziedziczenia ustawowego;
– wartość zaliczonych na schedę spadkową nieodpłatnych przysporzeń otrzymanych przez każdego ze spadkobierców od spadkodawcy należy odliczyć od udziału przysługującego danemu spadkobiercy.
Jeżeli wartość zaliczonej na schedę spadkową darowizny otrzymanej przez współspadkobiercę równa się wartości jego udziału w spadku lub przekracza wartość tego udziału obliczoną na podstawie wartości darowizny, uznaje się, że taki spadkobierca otrzymał już swoją część spadku, przy czym w przypadku wystąpienia nadwyżki nie jest on zobowiązany do jej zwrotu (§ 7:57 ust. 4 kodeksu cywilnego).
Zstępni podlegają obowiązkowi zaliczenia darowizn:
– w przypadku dziedziczenia ustawowego albo
– w przypadku gdy na mocy testamentu odziedziczą udziały odpowiadające przysługującemu im zgodnie z prawem udziałowi w spadku (§ 7:56 ust. 2 kodeksu cywilnego).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Na Węgrzech postępowanie spadkowe toczy się przed notariuszem lub przed sądem.
– W przypadku braku sporu między stronami mającymi interes w dziedziczeniu, kwestie prawne dotyczące spadku rozstrzyga się zazwyczaj w ramach postępowania spadkowego prowadzonego przez notariusza (aby uzyskać bardziej szczegółowe informacje, zob. pkt 6). Postępowanie spadkowe prowadzone przez notariusza jest postępowaniem nieprocesowym, w ramach którego notariusz pełni funkcję podobną do funkcji sądu i które kończy się wydaniem decyzji urzędowej (tzw. decyzji w sprawie przekazania spadku);
– Jeżeli jednak pomiędzy zainteresowanymi stronami wystąpi spór prawny, sprawy nie może rozstrzygnąć notariusz; w takim przypadku przeprowadza się postępowanie sądowe.
Ponieważ spory prawne w kwestiach spadkowych zdarzają się stosunkowo rzadko, zdecydowaną większość spraw dotyczących dziedziczenia na Węgrzech rozstrzyga się w sposób ostateczny w postępowaniu spadkowym prowadzonym przez notariusza.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Zgodnie z prawem węgierskim dziedziczenie następuje z mocy samego prawa; spadkobierca nabywa spadek z chwilą śmierci spadkodawcy bez konieczności podjęcia odrębnej czynności prawnej. W związku z powyższym w prawie węgierskim nie przewidziano obowiązku złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku.
Jeżeli spadkobierca nie chce dziedziczyć, może złożyć oświadczenie o *odrzuceniu spadku*. Prawo nie przewiduje żadnych wymogów szczególnych co do formy odrzucenia spadku; odrzucenie spadku jest ważne co do formy niezależnie od tego, czy oświadczenie złożono ustnie czy na piśmie.
Niemniej jednak kolejność dziedziczenia na Węgrzech ustala się w ramach formalnej procedury prawnej, tzw. postępowania spadkowego (zob. pkt 6), dlatego też notariusz prowadzący postępowanie spadkowe musi zostać poinformowany o odrzuceniu spadku, jeżeli ma wziąć ten fakt pod uwagę w ramach tego postępowania. Dlatego też w praktyce oświadczenie o odrzuceniu spadku składa się zazwyczaj bezpośrednio przed notariuszem prowadzącym postępowanie spadkowe albo przekazuje mu się takie oświadczenie w formie pisemnej.
Jeżeli spadkobierca odrzuci spadek, oświadczenie to wywołuje skutki z mocą wsteczną od dnia śmierci spadkodawcy: uznaje się, że nie doszło do nabycia spadku.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Zasady dotyczące przekazania i odrzucenia spadku, które zostały wyjaśnione w pkt 5.2, stosuje się odpowiednio do zapisów windykacyjnych (*legatum vindicationis*).

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Jak wspomniano powyżej, zgodnie z prawem węgierskim zachowek stanowi roszczenie podlegające prawu zobowiązań, które można zgłosić przeciwko spadkobiercy. Zachowek nie stanowi udziału rzeczowego (in rem) w spadku. W związku z tym prawo węgierskie nie zna instytucji „oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu zachowku". Tryb zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku zależy głównie od stosunków pomiędzy spadkobiercą a osobą uprawnioną do zachowku:
– jeżeli spadkobierca i osoba uprawniona do zachowku osiągnęli *konsensus* w tej kwestii (tj. spadkobierca uznaje roszczenie z tytułu zachowku), mogą zawrzeć w trakcie postępowania spadkowego umowę w sprawie sposobu zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku (np. spadkobierca może zaspokoić takie roszczenie, przenosząc część majątku wchodzącego w skład masy spadkowej na osobę uprawnioną do zachowku);
– w przeciwnym wypadku osoba uprawniona do zachowku może dochodzić swojego roszczenia względem spadkobiercy w sądzie.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

W prawie węgierskim przewidziano formalną procedurę prawną zwaną postępowaniem spadkowym. Postępowanie takie wszczyna się z urzędu (z inicjatywy własnej urzędnika) i ma ono na celu zaangażowanie – w miarę możliwości – wszystkich zainteresowanych stron (spadkobierców, zapisobierców, osób uprawnionych do zachowku, wierzycieli spadkowych itp.) w proces uregulowania wszystkich kwestii prawnych związanych ze spadkiem w ramach jednego postępowania.
Postępowanie spadkowe na Węgrzech składa się z dwóch etapów. Pierwszy etap obejmuje przeprowadzenie *postępowania w sprawie sporządzenia spisu inwentarza* przez wyznaczonego pracownika właściwego urzędu gminy/urzędu miasta odpowiedzialnego za sporządzenie spisu inwentarza (*leltárelőadó*). Postępowanie takie służy przygotowaniu postępowania prowadzonego przez notariusza; jego celem jest wyjaśnienie osobistych i materialnych okoliczności danej sprawy spadkowej (w szczególności określenie majątku wchodzącego w skład masy spadkowej oraz kręgu zainteresowanych osób, a także ustalenie, czy spadkodawca dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci). Wszystkie te informacje uwzględnia się w spisie inwentarza, który po sporządzeniu przekazuje się notariuszowi.
Drugi etap obejmuje przeprowadzenie *postępowania przed notariuszem* zgodnie z przepisami w zakresie nieprocesowego postępowania sądowego. W takim postępowaniu notariusz pełni funkcję zbliżoną do funkcji sądu i korzysta z uprawnień przysługujących państwowemu organowi publicznemu.
Postępowanie to podlega szczególnym *przepisom w zakresie określania właściwości* – może je prowadzić wyłącznie notariusz posiadający odpowiednią właściwość zgodnie z obowiązującymi przepisami. Innymi słowy, zainteresowane strony (np. spadkobiercy) nie mogą według własnego uznania wybrać notariusza, który będzie prowadził postępowanie spadkowe.

W trakcie postępowania notariusz z urzędu analizuje stan faktyczny i okoliczności sprawy, które wywierają wpływ na kolejność dziedziczenia. Wyjaśnienie okoliczności faktycznych sprawy zazwyczaj wiąże się z koniecznością przeprowadzenia rozprawy; w takim przypadku notariusz wzywa zainteresowane strony do stawienia się na rozprawie. Jeżeli istnieją dowody potwierdzające, że spadkodawca dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, notariusz z urzędu podejmuje czynności w celu pozyskania takiego dokumentu.
Na Węgrzech dział spadku (*hagyatéki osztály*) między spadkobierców zwykle odbywa się w ramach postępowania spadkowego. Dział spadku oznacza co do zasady zniesienie współwłasności spadkobierców, która wynikała z dziedziczenia. Najczęściej odbywa się to na podstawie umowy zawartej między zainteresowanymi spadkobiercami, zwanej umową o dział spadku (*osztályos egyezség*). Jeżeli spadkobiercy zawrą taką umowę, notariusz wydaje decyzję w sprawie przekazania spadku zgodne z jej treścią.
W trakcie postępowania spadkowego spadkobiercy mogą również zawrzeć umowę z innymi zainteresowanymi stronami: spadkobiercy mogą przekazać całość lub część odziedziczonego majątku wierzycielom spadkowym lub osobom uprawnionym do zachowku w celu zaspokojenia ich roszczeń. Zapewnia to możliwość ugodowego zaspokojenia roszczeń wierzycieli spadkowych lub osób uprawnionych do zachowku w trakcie postępowania spadkowego.
Postępowanie spadkowe kończy się wydaniem przez notariusza decyzji urzędowej zwanej decyzją *w sprawie przekazania spadku*. Decyzją tą notariusz dokonuje prawnego przekazania poszczególnych składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej spadkobiercom (lub zapisobiercom).
Zainteresowane strony mogą wnieść *odwołanie* od wydanej przez notariusza decyzji w sprawie przekazania spadku; W przypadku braku odwołania decyzja w sprawie przekazania spadku staje się prawomocna. Prawomocna decyzja w sprawie przekazania spadku stanowi dokument urzędowy potwierdzający, że wskazana w nim osoba jest spadkobiercą (zapisobiercą). Notariusz z urzędu zapewnia przesłanie prawomocnej decyzji w sprawie przekazania spadku organowi prowadzącemu rejestr nieruchomości (lub rejestr innych składników majątku).
Należy podkreślić, że notariusz nie może rozstrzygnąć sporu prawnego między zainteresowanymi stronami w trakcie postępowania spadkowego; rozstrzygnięcie sporów prawnych jest możliwe wyłącznie w postępowaniu sądowym.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Zgodnie z § 7:1 kodeksu cywilnego po śmierci spadkodawcy spadek przechodzi w całości na spadkobiercę. Tym samym zgodnie z prawem węgierskim dziedziczenie odbywa się z mocy samego prawa. Spadkobierca nabywa spadek z mocy prawa w chwili śmierci spadkodawcy bez konieczności podjęcia jakiejkolwiek odrębnej czynności prawnej (np. złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku); w prawie węgierskim nie przewidziano instytucji „spadku nieobjętego" (*hereditas iacens*). Jeżeli istnieje kilku spadkobierców, nabywają oni spadek z chwilą śmierci spadkodawcy proporcjonalnie do przysługujących im udziałów w spadku; w rezultacie w chwili śmierci spadkodawcy powstaje między nimi niepodzielna współwłasność majątku.
W węgierskim prawie cywilnym przewidziano dwa rodzaje zapisów: zapis windykacyjny (*legatum vindicationis*) i zapis zwykły (*legatum damnationis*).
Zapis windykacyjny oznacza przekazanie przez spadkodawcę określonego składnika majątku wchodzącego w skład spadku określonemu uprawnionemu (konkretnemu zapisobiercy) w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci. Na mocy zapisu windykacyjnego zapisobierca bezpośrednio uzyskuje prawo do spadku; oznacza to, że zapisobierca nabywa przedmiot takiego zapisu z chwilą śmierci spadkodawcy.
Zapis zwykły oznacza zapis, na mocy którego spadkodawca w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci zobowiązuje swojego spadkobiercę do spełnienia określonego świadczenia pieniężnego na rzecz określonego uprawnionego (na przykład do wypłaty określonej sumy pieniężnej). Jeżeli chodzi o charakter prawny zapisu zwykłego, stanowi on roszczenie wobec spadkobiercy i nie wiąże się z bezpośrednim nabyciem praw od spadkodawcy.
W świetle powyższego zgodnie z prawem węgierskim spadkobiercy i określeni zapisobiercy nabywają spadek lub zapis z chwilą śmierci spadkodawcy. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że pomimo bezpośredniego nabycia praw z mocy samego prawa zgodnie z prawem węgierskim co do zasady konieczne jest przeprowadzenie formalnej procedury prawnej (postępowania spadkowego) w celu urzędowego poświadczenia dziedziczenia.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak. Zgodnie z § 7:96 kodeksu cywilnego spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe. Odpowiedzialność taka podlega jednak ograniczeniu zgodnie z następującymi zasadami:
– spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe jedynie do wysokości masy spadkowej („odpowiedzialność do wartości rzeczy wchodzących w skład spadku i zysków ze spadku") (odpowiedzialność *cum viribus*);
– jeżeli jednak rzeczy wchodzące w skład spadku lub zyski ze spadku nie znajdują się w posiadaniu spadkobiercy w chwili wymagalności roszczeń, roszczenia pokrywa się z innych składników majątku spadkobiercy do wartości przysługującego mu udziału w spadku (odpowiedzialność *pro viribus*).
Należy podkreślić, że w odróżnieniu od innych systemów prawnych w prawie węgierskim nie uznaje się związku między odpowiedzialnością spadkobierców a spisem inwentarza. Odpowiedzialność spadkobierców jest ograniczona z mocy prawa. Nie muszą oni dokonywać „przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza" ani składać innego oświadczenia ograniczającego odpowiedzialność w chwili przyjmowania spadku.
W § 7:94 kodeksu cywilnego wymieniono roszczenia, które składają się na długi spadkowe. Zgodnie z kodeksem cywilnym długi spadkowe obejmują:
a) koszty godnego pochówku spadkodawcy;
b) odpowiednie koszty nabycia i zabezpieczenia spadku oraz zarządzania spadkiem („koszty spadkowe"), a także koszty postępowania spadkowego;
c) długi spadkodawcy;
d) zobowiązania z tytułu zachowku;
e) zobowiązania z tytułu zapisów i poleceń.
Powyższe pięć kategorii długów spadkowych uszeregowano w porządku hierarchicznym (§ 7:95 kodeksu cywilnego). Długi spłaca się w porządku ustalonym dla poszczególnych kategorii długów spadkowych. Jeżeli całkowite zaspokojenie wszystkich długów w danej kategorii nie jest możliwe, roszczenia zaspokaja się proporcjonalnie w ramach danej kategorii (stosownie do względnej wielkości roszczeń).

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Jeżeli spadek obejmuje nieruchomość, notariusz z urzędu przekazuje prawomocną decyzję w sprawie przekazania spadku właściwemu organowi prowadzącemu rejestr nieruchomości (zob. pkt 6), aby umożliwić zmianę wpisu dotyczącego danej nieruchomości w rejestrze.
Co do zasady, zgodnie z § 29 ustawy nr CXLI z 1997 r. o rejestrowaniu nieruchomości (1997. évi CXLI. törvény az ingatlan-nyilvántartásról) co do zasady rejestracja praw i dokumentowanie okoliczności faktycznych odbywa się na podstawie dokumentów urzędowych, dokumentów prywatnych mających pełną moc dowodową lub odpisów takich dokumentów poświadczonych przez notariusza, które potwierdzają powstanie, zmianę lub wygaśnięcie prawa lub okoliczności faktycznej będących przedmiotem wpisu do rejestru. Dokumenty takie zawierają również oświadczenie posiadacza prawa wpisanego w rejestrze lub potencjalnego posiadacza prawa, który ma zostać wpisany do rejestru nieruchomości jako tymczasowy beneficjent, zezwalające na dokonanie wpisu w rejestrze (tj. zezwolenia na rejestrację, którego może udzielić posiadacz prawa w formie dokumentu spełniającego takie same wymogi formalne jak wymogi obowiązujące w przypadku dokumentu, na podstawie którego dokonano rejestracji).
W § 32 ustawy o rejestrowaniu nieruchomości wskazano, jakie elementy musi zawierać dokument, na podstawie którego dokonuje się wpisu nieruchomości do rejestru:
a) dane osobowe umożliwiające ustalenie tożsamości, adres oraz osobisty numer identyfikacyjny nabywającego prawo;

b) nazwę, numer statystyczny, adres siedziby statutowej oraz numer w rejestrze sądowym lub w rejestrze spółek organizacji, którym przyznano numery statystyczne; w przypadku kościelnych osób prawnych – numer rejestracyjny;
c) dokładny adres i opis danego składnika majątku (gmina, numer działki), a także określenie udziału, którego dotyczy taki wpis do rejestru;
d) szczegółowy opis prawa lub okoliczności faktycznej;
e) podstawy prawne zmiany;
f) umowę między zainteresowanymi stronami lub bezwarunkowe i nieodwołalne oświadczenie właściciela figurującego w rejestrze zezwalające na dokonanie wpisu;
g) oświadczenie umawiających się stron dotyczące ich obywatelstwa.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W prawie węgierskim nie przewidziano instytucji zarządcy masy spadkowej (powiernika).
Niemniej jednak w niektórych przypadkach notariusz prowadzący postępowanie spadkowe może powołać zarządcę do pełnienia określonych funkcji związanych z zarządzaniem majątkiem spadkowym. Może to dotyczyć następujących przypadków:
aa) zarządca powołany do wykonywania praw wynikających z członkostwa w spółkach (§ 32 ust. 2 ustawy o dziedziczeniu).
Jeżeli spadek obejmuje udział w spółce (lub spółdzielni), notariusz może powołać zarządcę do tymczasowego wykonywania praw wynikających z takiego udziału. Zarządcę powołuje się na wniosek spółki (spółdzielni) lub na wniosek dowolnej osoby (podmiotu), która ma w tym swój interes;
ab) zarządca powołany do celów windykacji (§ 32 ust. 3 ustawy o dziedziczeniu).
Jeżeli spadek obejmuje wierzytelności, notariusz może powołać zarządcę odpowiedzialnego za odzyskiwanie takich wierzytelności na wniosek strony mającej interes w dziedziczeniu. Zarządca taki jest odpowiedzialny za podejmowanie czynności prawnych niezbędnych do wyegzekwowania wierzytelności wchodzących w skład spadku.
Zarządcy nie powołuje się (nawet we wskazanych powyżej przypadkach), jeżeli wspomniane wyżej czynności podejmuje *wykonawca testamentu*.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Na Węgrzech kwestie prawne związane z dziedziczeniem rozstrzyga się w ramach formalnej procedury prawnej (postępowania spadkowego) przeprowadzanej przez notariusza, który pełni funkcję sędziego w takim postępowaniu (zob. pkt 6).
Notariusz sprawdza z urzędu, czy w krajowym rejestrze testamentów widnieje wpis dotyczący rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci spadkodawcy, a w przypadku istnienia informacji wskazujących, że rozrządzenie majątkiem zostało dokonane, podejmuje z urzędu działania na rzecz pozyskania takiego rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci.
Dlatego też zgodnie z prawem węgierskim *notariusz prowadzący postępowanie spadkowe jest odpowiedzialny za wykonanie rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci*.
Prawo węgierskie zezwala jednak również spadkodawcom na powołanie wykonawcy rozrządzenia majątkiem w testamencie. Należy jednak podkreślić, że powołanie wykonawcy testamentu nie zastępuje postępowania spadkowego; wykonawca testamentu nie może „przejąć" obowiązków notariusza.
Prawa i obowiązki wykonawcy testamentu regulują postanowienia rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Jeżeli rozrządzenie nie zawiera żadnych postanowień w tym zakresie, wykonawca testamentu ma następujące prawa i obowiązki (§ 99 ustawy o dziedziczeniu):
– wspieranie organów prowadzących postępowanie w sporządzaniu spisu inwentarza;
– w stosownych przypadkach proponowanie zastosowania środków zabezpieczających spadek;
– zarządzanie masą spadkową. Występując w roli zarządcy składników majątku, wykonawca testamentu ma prawo i obowiązek:
– żądać wykonania postanowień testamentu przez spadkobierców lub zapisobierców;
– zaspokoić wierzycieli spadkowych (działając we własnym imieniu, ale obciążając majątek spadkowy);
– tymczasowo wykonywać prawa członkostwa wynikające z wszelkich udziałów w spółkach (spółdzielniach) wchodzących w skład spadku;
– egzekwować wierzytelności wchodzące w skład spadku (działając we własnym imieniu, ale zaliczając je na poczet spadku).
Prawa do zarządzania składnikami majątku przysługujące wykonawcy testamentu są jednak ograniczone: wykonawca nie może podjąć żadnych zobowiązań względem majątku spadkowego i nie może sprzedać takiego majątku, chyba że wszystkie osoby mające interes w dziedziczeniu wyrażą na to zgodę; ponadto wykonawca testamentu nie może nieodpłatnie dokonywać rozporządzeń obciążających spadek.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Aby zapoznać się z prawami i obowiązkami zarządcy powołanego przez notariusza oraz wykonawcy testamentu, zob. pkt 9.1.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Jak wskazano powyżej (zob. pkt 6), postępowanie spadkowe na Węgrzech prowadzi notariusz. Na zakończenie tego postępowania notariusz wydaje decyzję urzędową zwaną *decyzją w sprawie przekazania spadku*. Na mocy takiej decyzji notariusz dokonuje prawomocnego przekazania składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej poszczególnym spadkobiercom.
Należy jednak podkreślić, że spadkobiercy nie nabywają własności takich składników majątku na mocy decyzji w sprawie przekazania spadku. Jak wspomniano powyżej, w prawie węgierskim obowiązuje zasada dziedziczenia z mocy samego prawa; spadek przechodzi na spadkobierców z chwilą śmierci spadkodawcy. Pod tym względem decyzja w sprawie przekazania spadku wywołuje skutek *deklaratoryjny*.
Prawomocna decyzja w sprawie przekazania spadku wydana przez notariusza pełni *funkcję legitymizującą*: stanowi ona dokument urzędowy potwierdzający wobec osób trzecich, że osoby wskazane w tym dokumencie są spadkobiercami (lub zapisobiercami), chyba że sąd orzeknie inaczej w wyniku postępowania sądowego.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/01/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Malta

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci można dokonać na trzy sposoby: a) za pomocą testamentu, który może być wspólny dla małżonków (tzw. *unica carta*), b) za pomocą testamentu tajemnego złożonego w sądzie przez spadkodawcę lub notariusza albo, w przypadku braku jednego z powyższych, c) zgodnie z przepisami prawa (*dziedziczenie* ustawowe).

W testamencie można dokonać rozrządzenia całym majątkiem lub jego częścią. Rozrządzenie ewentualnymi składnikami majątku nieuwzględnionymi w testamencie zostanie dokonane zgodnie z prawem. Testamenty mogą obejmować rozrządzenia pod tytułem ogólnym, gdy spadkodawca powołuje do dziedziczenia całości spadku jedną osobę lub większą liczbę osób (zwanych spadkobiercami), oraz rozrządzenia pod tytułem szczególnym, w przypadku których osoby dziedziczące na tej podstawie nazywa się zapisobiercami.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W terminie piętnastu dni od daty sporządzenia testamentu notariusz sporządza notę o wpisie i rejestruje ją u Dyrektora Rejestru Publicznego. Spadkodawcy mogą składać testamenty tajemne w wydziale nieprocesowym sądu. Testament tajemny można również doręczyć osobiście notariuszowi, który w terminie czterech dni roboczych od daty jego otrzymania, ma obowiązek złożyć testament w wydziale nieprocesowym sądu, w którego sekretariacie testament ten będzie zdeponowany.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Zachowek jest uregulowany w kodeksie cywilnym. Jest to prawo do obciążenia majątku zmarłego, zastrzeżone przepisami prawa, na rzecz zstępnych oraz pozostającego przy życiu małżonka spadkodawcy. Zgodnie z art. 616 wspomnianego kodeksu wysokość zachowku zastrzeżonego dla wszystkich dzieci – niezależnie od tego, czy zostały poczęte lub urodziły się w związku małżeńskim czy poza związkiem, czy też zostały przysposobione – odpowiada jednej trzeciej wartości spadku, w przypadku gdy dzieci jest nie więcej niż czworo, oraz połowie wartości spadku, w przypadku gdy dzieci jest co najmniej pięcioro.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu lub gdy testament jest nieważny, spadkobiercy nie chcą lub nie mogą dziedziczyć lub nie przewidziano prawa przyrostu pomiędzy spadkobiercami, zgodnie z prawem następuje dziedziczenie ustawowe.

W takich sytuacjach spadek przechodzi z mocy prawa na zstępnych, wstępnych, krewnych w linii bocznej, żonę lub męża spadkodawcy i rząd maltański. W takim przypadku dziedziczenie odbywa się na podstawie stopnia pokrewieństwa. Jeżeli żadna osoba uprawniona do dziedziczenia nie dożyje otwarcia spadku, spadek przechodzi na rząd maltański.

Nie dziedziczą ustawowo osoby, które są uznane za niezdolne do dziedziczenia lub niegodne dziedziczenia, jeżeli z powodu oszustwa lub przymusu nie pozwoliły ona spadkodawcy na sporządzenie testamentu.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Sądy maltańskie mają właściwość ogólną do rozpoznawania sporów dotyczących dziedziczenia. Trybunał ds. Podziału Spadków ma właściwość szczególną w niektórych określonych przypadkach, gdy spadkobiercy nie zgadzają się co do sposobu, w jaki należy dokonać działu spadku.

Zasadniczo, jeżeli nie powstały nieporozumienia lub spory dotyczące dziedziczenia, postępowanie prowadzą notariusze i adwokaci.

Każda zainteresowana osoba może również zwrócić się do wydziału nieprocesowego sądu o zarządzenie otwarcia spadku na swoją korzyść.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Sekretariat sądu i notariusze.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Sekretariat sądu i notariusze.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Sekretariat sądu i notariusze.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Postępowanie spadkowe rozpoczyna się w momencie, w którym zainteresowana osoba udaje się do notariusza lub adwokata, który ustala, czy w Rejestrze Publicznym znajduje się testament publiczny bądź czy w sądzie znajduje się testament tajemny. Po zakończeniu tych czynności następuje otwarcie spadku: na tym etapie notariusz lub adwokat ustala tożsamość ewentualnych spadkobierców i zapisobierców oraz informuje o wyniku podjętych przez niego poszukiwań. Następnie dokonuje się działu majątku zgodnie z dyspozycjami spadkodawcy. W przypadku niepozostawienia przez spadkodawcę testamentu dokonuje się działu masy spadkowej zgodnie z przepisami prawa.

Zarówno ruchomości, jak i nieruchomości mogą zostać sprzedane, jeżeli wszyscy spadkobiercy wyrażą na to zgodę, przy czym kwotę uzyskaną ze sprzedaży dzieli się między spadkobierców w proporcjach wskazanych w testamencie.

W przypadku sporu dotyczącego na przykład autentyczności testamentu lub działu spadku spadkobierca wnoszący o rozstrzygnięcie danej kwestii może wszcząć postępowanie w Pierwszej Izbie Sądu Cywilnego lub Trybunale ds. Podziału Spadków.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy lub w dniu, w którym sąd wydał postanowienie stwierdzające, że osoba będąca spadkodawcą zostaje uznana za zmarłego z powodu jej długiej nieobecności.

Nikt nie jest zobowiązany do przyjęcia spadku, który mu przypada. Zgoda może być wyraźna albo dorozumiana. Zgoda jest dorozumiana, jeżeli spadkobierca dokona jakichkolwiek czynności wskazujących na zamiar przyjęcia spadku, a wyraźna, jeżeli potwierdzi on wejście w prawa i obowiązki spadkodawcy w dokumencie urzędowym lub prywatnym. Nie można jednak domniemywać, że odrzuca on spadek, jeżeli nie dokonuje powyższych czynności.

Zapisobiercy – w przypadku zapisu – przysługuje prawo do żądania wydania przez spadkobiercę rzeczy będącej przedmiotem zapisu od dnia śmierci spadkodawcy.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, spadkobiercy odpowiadają za długi zmarłego w części i na zasadach określonych przez spadkodawcę. Jeżeli spadkodawca umrze, nie pozostawiwszy testamentu, lub jeżeli nie określi zasad podziału długów, spadkobiercy są zobowiązani spłacić długi proporcjonalnie do swoich udziałów spadkowych. Każdy spadkobierca jest osobiście odpowiedzialny za długi spadkowe.

W przypadku gdy którykolwiek ze spadkobierców wejdzie w posiadanie majątku przeznaczonego na zabezpieczenie długu, wówczas to na nim będzie spoczywała odpowiedzialność za cały dług. Jeżeli jeden ze spadkobierców zapłaci kwotę przewyższającą wartość jego udziału we wspólnym długu, przysługuje mu prawo do wystąpienia z roszczeniem wobec innych spadkobierców do wysokości ich udziału.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Prawo spadkowe nie zobowiązuje spadkobierców do zarejestrowania odziedziczonej nieruchomości. Zgodnie z ustawą o podatku od dokumentów i przeniesień na osobach dziedziczących nieruchomości spoczywa jednak obowiązek zarejestrowania oświadczenia *causa mortis* w Rejestrze Publicznym. Takie oświadczenie zawiera datę, dane osobowe zmarłego i jego spadkobiercy/zapisobiercy, datę i miejsce śmierci, opis odziedziczonego majątku, tytuł prawny przeniesienia, wartość nieruchomości, miejsce sporządzenia oświadczenia oraz podpisy składającego oświadczenie i notariusza.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Ustanowienie zarządcy masy spadkowej nie jest obowiązkowe.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkobierca lub wykonawca testamentu.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca masy spadkowej lub wykonawca testamentu sporządza spis inwentarza. Do obowiązków tej osoby należy wykonywanie praw związanych ze spadkiem i zarządzanie tymi prawami w drodze wyjaśniania wszelkich roszczeń dotyczących spadku zgłaszanych na drodze sądowej oraz administrowania – z zastrzeżeniem obowiązku dokonywania depozytów – wszelkimi środkami pieniężnymi wchodzącymi w skład wspomnianego spadku lub uzyskanymi w wyniku sprzedaży ruchomości bądź nieruchomości i rozliczanie się przed osobą zainteresowaną.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Co do zasady nie wydaje się żadnych dokumentów potwierdzających status i prawa spadkobiercy, ponieważ spadkobierca – bez konieczności dokonania określonych czynności – nabywa spadek z chwilą śmierci spadkodawcy. Każda zainteresowana osoba może jednak zwrócić się do wydziału nieprocesowego sądu z wnioskiem o otwarcie spadku na swoją korzyść.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej nl. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: en

Prawo spadkowe - Niderlandy

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Poza ograniczonym zbiorem przypadków szczególnych (księga 4 art. 97–107 kodeksu cywilnego (Burgerlijk Wetboek)) testament można sporządzić wyłącznie w formie aktu notarialnego lub sporządzonego własnoręcznie dokumentu prywatnego oddanego notariuszowi na przechowanie (księga 4 art. 94

kc). Nie dopuszcza się możliwości sporządzenia testamentu przez dwóch spadkodawców lub przez większą ich liczbę (księga 4 art. 93 kc). Nie dopuszcza się również możliwości sporządzenia umowy dotyczącej przyszłego dziedziczenia. Zgodnie z przepisami księgi 4 art. 4 ust. 2 kc umowy zawierane w celu rozporządzenia całością lub częścią spadku, który nie został jeszcze otwarty, są nieważne.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Notariusz, który sporządził testament, musi zarejestrować stosowne informacje w centralnym rejestrze testamentów (CTR) pierwszego dnia roboczego przypadającego po sporządzeniu testamentu.
Zob. również: http://www.centraaltestamentenregister.nl. Informacje na temat przechowywania, rejestracji i wyszukiwania testamentów są również dostępne na stronie internetowej Stowarzyszenia Europejskiej Sieci Rejestrów Testamentów (ARERT) w zakładce „Information sheet": http://www.arert.eu

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Prawo do zachowku przysługuje wyłącznie zstępnym zmarłego (jego dzieciom lub – jeżeli zmarły przeżył swoje dzieci – ich dzieciom). Małżonek ani wstępni nie są uprawnieni do zachowku. Zachowek odpowiada połowie wartości udziału spadkowego przypadającego spadkobiercy przy dziedziczeniu ustawowym, zobacz księga 4 art. 64 kc. Jeżeli zstępny powoła się na przysługujące mu prawo do zachowku, nie będzie już uznawany za spadkobiercę, lecz stanie się wierzycielem.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu w poszczególnych scenariuszach stosuje się zasady opisane poniżej.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawał w związku małżeńskim i nie pozostawił po sobie dzieci, spadek dziedziczą co do zasady jego rodzice i rodzeństwo w częściach równych, przy czym każde z rodziców zawsze dziedziczy co najmniej jedną czwartą spadku.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawał w związku małżeńskim, ale pozostawił po sobie dzieci, spadek dziedziczą jego dzieci w częściach równych.
Jeżeli spadkodawca pozostawił po sobie małżonka, ale nie pozostawił po sobie dzieci, ostatni pozostający przy życiu małżonek dziedziczy całość spadku.
Jeżeli spadkodawca pozostawił po sobie małżonka i dzieci, dzieci i małżonek dziedziczą w częściach równych, przy czym pozostający przy życiu małżonek nabywa z mocy prawa majątek spadkowy. Za dział spadku odpowiada małżonek. Każdemu z dzieci, jako spadkobiercy ustawowemu, będzie z mocy prawa przysługiwało roszczenie pieniężne wobec pozostającego przy życiu małżonka. Kwota tego roszczenia pieniężnego odpowiada wysokości udziału spadkowego dziecka. Roszczenie takie staje się wymagalne w przypadku postawienia pozostającego przy życiu małżonka w stan upadłości, objęcia takiego małżonka procedurą restrukturyzacji zadłużenia (zob. również ustawa o restrukturyzacji zadłużenia osób fizycznych (Wet schuldsanering natuurlijke personen)) lub jego zgonu (księga 4 art. 13 kc).
Małżonkowie i zarejestrowani partnerzy są traktowani w taki sam sposób.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Organem właściwym w kwestiach związanych z prawem spadkowym w Niderlandach jest notariusz. Strony dysponują swobodą wyboru notariusza niezależnie od ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy.
Spadkobierca ma trzy możliwości. Jeżeli chce dokonać prostego przyjęcia spadku, może to zrobić w sposób wyraźny lub dorozumiany, bez konieczności dopełnienia jakichkolwiek formalności. Przyjęcie proste spadku oznacza, że spadkobierca ponosi nieograniczoną odpowiedzialność osobistą za długi spadkowe. Spadkobierca może jednak ograniczyć swoją odpowiedzialność, zastrzegając wyraźnie, iż przyjmuje spadek z ograniczeniem odpowiedzialności za długi spadkowe (tj. z dobrodziejstwem inwentarza). Jeżeli spadkobierca chce odrzucić spadek lub przyjąć go z dobrodziejstwem inwentarza, musi złożyć stosowne oświadczenie w sądzie. W tym ostatnim przypadku sąd wyznacza termin na przyjęcie spadku.
Zapisy zwykłe można przyjmować lub odrzucać bez konieczności dopełnienia jakichkolwiek formalności. Zgodnie z prawem niderlandzkim przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza nie jest możliwe w przypadku zapisów zwykłych.
Spadkobierca ustawowy może zrzec się swojego prawa do zachowku, po prostu nie dochodząc przysługującego mu roszczenia o zachowek. Prawo nie przewiduje żadnych specjalnych oświadczeń w tym celu. Jeżeli spadkobiercy ustawowi zrzekają się prawa do zachowku, mogą to zrobić w formie oświadczenia.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

W większości przypadków, zwłaszcza w przypadku istnienia umowy majątkowej małżeńskiej lub testamentu, najskuteczniejszym sposobem przeprowadzenia działu spadku jest skorzystanie z usług notariusza. W Niderlandach każdy ze spadkobierców lub wykonawca testamentu, jeżeli został powołany, ma prawo zwrócić się do notariusza. Strony dysponują swobodą wyboru notariusza niezależnie od ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Notariusz udzieli spadkobiercom wsparcia przy dziale spadku. Notariusz ustali krąg spadkobierców, a następni sprawdzi, czy istnieje testament, i doradzi spadkobiercom, czy w ich interesie leży przyjęcie czy też może odrzucenie spadku. Notariusz sporządza również inwentarz stanu czynnego spadku i dokonuje działu spadku. Notariusz może również pomóc spadkobiercom w wypełnieniu spoczywających na nich zobowiązań podatkowych. Sąd uczestniczy w dziale spadku wyłącznie w ściśle określonych przypadkach. Może to nastąpić w sytuacji, gdy istnieje spór co do działu spadku lub gdy jeden ze spadkobierców (np. małoletni) nie jest w stanie samodzielnie zadbać o swoje interesy.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

W Niderlandach przepisy prawa nie przewidują żadnego postępowania sądowego w tym zakresie. Istnieje jednak akt poświadczenia dziedziczenia (*Verklaring van Erfrecht*), zob. księga 4 art. 188 kc, wydawany przez niderlandzkiego notariusza (zob. księga 3 art. 31 kc) wszystkim zainteresowanym stronom, tj. spadkobiercom. Wykonawca testamentu również może wystąpić o sporządzenie aktu poświadczenia dziedziczenia. W akcie poświadczenia dziedziczenia notariusz, wykonując przysługujące mu uprawnienia, wskazuje z imienia i nazwiska osoby uprawnione do spadku, określa wysokość ich udziału spadkowego oraz, w stosownych przypadkach, wyznacza wykonawcę testamentu. Spadkobiercy/wykonawca mogą posłużyć się aktem poświadczenia dziedziczenia wobec dłużników spadkowych i dzięki temu będą mogli np. rozporządzać środkami zgromadzonymi na rachunkach bankowych.
Przeniesienie prawa własności lub innego prawa do nieruchomości na jednego ze spadkobierców wymaga sporządzenia aktu notarialnego.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

W przypadku przyjęcia prostego spadkobierca ponosi pełną odpowiedzialność za długi spadkodawcy (księga 4 art. 182 kc). W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe wyłącznie do wysokości aktywów spadkowych. W tej sytuacji spadkobierca nie ponosi odpowiedzialności osobistej.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Akt poświadczenia dziedziczenia można wpisać do publicznego rejestru nieruchomości. Przeniesienie prawa własności lub innego prawa do nieruchomości wymaga sporządzenia odrębnego aktu notarialnego.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?
W prawie niderlandzkim nie wprowadzono obowiązku ustanowienia zarządcy spadku.
9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?
Spadkodawca może powołać w testamencie wykonawcę testamentu do sprawowania zarządu spadkiem. W przypadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza sąd może powołać specjalnego zarządcę masy spadkowej.
9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?
Co do zasady, zgodnie z przepisami księgi 4 art. 144 kc, wykonawca testamentu powołany w testamencie ma ograniczone uprawnienia. Może on zarządzać spadkiem i spłacić długi spadkowe. Spadkodawcy mogą przyznać wykonawcy testamentu dodatkowe uprawnienia, na przykład prawo do przeniesienia własności majątku spadkowego bez zgody spadkobierców. Jeżeli wykonawca testamentu został ustanowiony specjalnym zarządcą masy spadkowej (*afwikkelingsbewindvoerder*), może on przenosić własność majątku spadkowego i podejmować wszelkie decyzje związane z działem spadku.
10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?
Spadkobiercy mogą sporządzić dokument potwierdzający dział spadku w formie aktu notarialnego. Sporządzenie takiego dokumentu jest konieczne w przypadku gdy spadkobierca nie posiada zdolności do czynności prawnych (z uwagi na fakt, że jest osobą małoletnią lub jest objęty opieką bądź kuratelą sądową). Przeniesienie prawa własności lub innego prawa do nieruchomości w Niderlandach wymaga sporządzenia aktu notarialnego, zobacz odpowiedź na pyt. 7 powyżej. We wszystkich innych przypadkach sporządzenie dokumentu potwierdzającego dział spadku nie jest wymagane. Akt poświadczenia dziedziczenia jest wystarczający do przeniesienia własności majątku, takiego jak rachunki bankowe i inne ruchomości.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 17/11/2021
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.
Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej de. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Prawo spadkowe - Austria

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?
Przy sporządzaniu testamentu należy zastosować się do szczególnych przepisów dotyczących jego formy. W prawie austriackim wyróżnia się następujące formy testamentów:
testament notarialny sporządzany w obecności notariusza lub przed sądem;
testament holograficzny, który spadkodawca ma obowiązek spisać w całości odręcznie na papierze i opatrzyć go podpisem oraz
testament alograficzny (spisany pismem ręcznym lub maszynowym przez inną osobę niż spadkodawca), który sporządza się w obecności trzech świadków.
Umowę dotyczącą spadku (Erbvertrag, §§ 1249 i nast. austriackiego kodeksu cywilnego [Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch – ABGB]) mogą zawrzeć wyłącznie małżonkowie lub narzeczeni (pod warunkiem późniejszego zawarcia małżeństwa) oraz zarejestrowani partnerzy lub osoby, które zamierzają zarejestrować związek partnerski; umowę taką należy zawrzeć w formie aktu notarialnego (zgodnie z § 1 akapit pierwszy lit. a) ustawy o aktach notarialnych [Notariatsaktsgesetz]) w obecności dwóch świadków lub drugiego notariusza. Umowa dotycząca spadku musi spełniać wymogi ważności dla rozrządzeń testamentowych i można na jej podstawie rozrządzić nie więcej niż trzema czwartymi majątku. W tym kontekście zarejestrowani partnerzy mają prawa równe z małżonkami i narzeczonymi (§ 1217 ABGB).
Testament wspólny mogą sporządzić wyłącznie małżonkowie lub zarejestrowani partnerzy (§ 586 ABGB).
Darowiznę na wypadek śmierci [darowizna z majątku osobistego dokonywana przez osobę, która spodziewa się śmierci w najbliższej przyszłości, wywołująca skutki prawne dopiero z chwilą śmierci darczyńcy] uregulowano w § 603 ABGB i ma ona postać umowy, którą należy zawrzeć w formie aktu notarialnego.
2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?
Testamenty, umowy o spadek i wszelkie umowy o zrzeczenie się prawa do spadku lub zachowku można zarejestrować w austriackim centralnym rejestrze testamentów (Österreichisches Zentrales Testamentsregister), o ile zdeponowano je w kancelarii notarialnej, adwokackiej lub w sądzie (§ 140b austriackiego kodeksu notarialnego [Notariatsordnung]).Ten elektroniczny rejestr, zarządzany przez austriacką Izbę Notarialną (Österreichische Notariatskammer), jest jedynym ustawowo uregulowanym rejestrem testamentów. Sądy i notariusze mają obowiązek zgłaszać wszelkie takie dokumenty do rejestru (§ 140c ust. 2 austriackiego kodeksu notarialnego). Rejestracja ułatwia odnalezienie tego rodzaju dokumentów w toku postępowania spadkowego (*Verlassenschaftsverfahren*). Adwokaci i kancelarie adwokackie mogą rejestrować testamenty i inne rozrządzenia testamentowe w rejestrze testamentów austriackich adwokatów.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Wysokość zachowku (który ogranicza zakres swobody testowania) jest równa połowie udziału przypadającego przy dziedziczeniu ustawowym. Zachowek przysługuje zstępnym zmarłego i jego pozostającemu przy życiu małżonkowi lub zarejestrowanemu partnerowi. Jeżeli osoba uprawniona do zachowku nigdy nie utrzymywała ze zmarłym bliskich stosunków rodzinnych lub jeżeli więź taka od dawna nie istnieje (od około 20 lat), wysokość zachowku może zostać obniżona.

Zachowek stanowi część masy spadkowej pozostawionej przez zmarłego, która podlega podziałowi między osoby uprawnione do zachowku. Wypłaca się go w gotówce. Zachowek można jednak również otrzymać w formie darowizny na wypadek śmierci (§ 780 ABGB) lub darowizny między żyjącymi (§ 781 ABGB).

Prawa do zachowku można dochodzić przed sądem przez okres trzech lat od chwili powzięcia wiadomości o przysługującym prawie do zachowku, a najpóźniej w ciągu 30 lat od dnia nabycia prawa do zachowku (§ 1487 ABGB).Termin przedawnienia rozpoczyna bieg w chwili powzięcia wiadomości o faktach, które skutkują powstaniem prawa do zachowku, jednak nie wcześniej niż po upływie roku od dnia śmierci spadkodawcy (§§ 765 i 1487a ABGB).

Prawa do zachowku można zrzec się jeszcze za życia spadkodawcy. Takie zrzeczenie się wymaga formy aktu notarialnego lub protokołu sądowego (§ 551 ABGB).

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca zmarł bezdzietnie i nie pozostawił po sobie małżonka ani zarejestrowanego partnera, prawo do dziedziczenia mają rodzice spadkodawcy i ich zstępni (rodzeństwo spadkodawcy) (§§ 735 i 736 ABGB).

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił małżonka ani zarejestrowanego partnera, ale pozostawił po sobie dzieci, majątek dziedziczą w równych częściach dzieci (§ 732 ABGB).

Jeżeli spadkodawca zmarł bezdzietnie, pozostawiając po sobie małżonka lub zarejestrowanego partnera, jedynym spadkobiercą staje się pozostający przy życiu małżonek lub zarejestrowany partner.

Jeżeli spadkodawca pozostawił po sobie małżonka lub zarejestrowanego partnera i dzieci, małżonek lub zarejestrowany partner dziedziczą jedną trzecią majątku i ustawowy zapis naddziałowy (*Vorausvermächtnis*) [uprawniający do otrzymania przedmiotów urządzenia domowego]. Dwie trzecie majątku dziedziczą w częściach równych dzieci zmarłego (§ 744 ABGB).

Partner pozostający w nieformalnym związku (konkubent/konkubina) dziedziczy w braku innych spadkobierców ustawowych; w innym wypadku może zostać powołany do spadku wyłącznie na podstawie testamentu. Prawa pozostającego przy życiu konkubenta / pozostającej przy życiu konkubiny chronią jednak przepisy austriackiej ustawy o prawie najmu (Mietrechtsgesetz) oraz austriackiej ustawy o współwłasności lokali mieszkalnych (Wohnungseigentumsgesetz). W sytuacji gdy osoba zmarła i jej konkubent/konkubina posiadali lokal mieszkalny zakupiony wspólnie (współwłasność lokalu mieszkalnego – *Wohnungseigentumspartnerschaft*), udział osoby zmarłej staje się własnością pozostającego przy życiu konkubenta / pozostającej przy życiu konkubiny. Ponadto konkubentowi/konkubinie przysługuje ustawowy zapis naddziałowy, w związku z czym mają oni prawo nadal zamieszkiwać we wspólnym lokalu mieszkalnym i korzystać ze wspólnych przedmiotów urządzenia domowego w zakresie, w jakim jest to niezbędne do utrzymania warunków bytowych sprzed śmierci spadkodawcy, przy czym czas trwania tego uprawnienia ogranicza się do jednego roku.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Sąd rejonowy (*Bezirksgericht*); notariusz działający w charakterze komisarza sądowego (*Gerichtskommissär*) jako organ sądu.

Właściwy rzeczowo i miejscowo jest sąd rejonowy, w którego okręgu spadkodawca miał ostatnie miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu (§ 105 austriackiej ustawy o właściwości sądów [Jurisdiktionsnorm – JN] w związku z §§ 65 i 66 JN). Postępowanie prowadzi w imieniu sądu rejonowego notariusz pełniący rolę komisarza sądowego (§ 1 ustawy o komisarzach sądowych [Gerichtskommissärsgesetz – GKG]).

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Sąd rejonowy; notariusz działający w charakterze komisarza sądowego (*Gerichtskommissär*) jako organ sądu.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Sąd rejonowy; notariusz działający w charakterze komisarza sądowego (*Gerichtskommissär*) jako organ sądu.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Sąd rejonowy; notariusz działający w charakterze komisarza sądowego (*Gerichtskommissär*) jako organ sądu.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Po otrzymaniu powiadomienia o śmierci spadkodawcy sąd rejonowy, w którego okręgu znajduje się ostatnie miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu spadkodawcy, wszczyna postępowanie spadkowe (*Verlassenschaftsverfahren*).. Postępowanie to prowadzi notariusz pełniący rolę komisarza sądowego. Kończy się ono wydaniem postanowienia przez sąd.

Postępowanie spadkowe sąd wszczyna z urzędu bezzwłocznie po powzięciu wiadomości o śmierci spadkodawcy (§ 143 ust. 1 ustawy o postępowaniu nieprocesowym [Außerstreitgesetz – AußStrG]).

Komisarz sądowy ustala spadkobierców w toku sądowego postępowania spadkowego (§ 797 ABGB).

Komisarz sądowy (§ 1 ust. 2 pkt 2 lit. b) i § 2 ust. 2 ustawy o komisarzach sądowych [Gerichtskommissärsgesetz – GKG] sporządza spis inwentarza spadkowego, jeżeli złożono oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza (*bedingte Erbantrittserklärung*) [które ogranicza odpowiedzialność spadkobiercy do wartości majątku, jaki otrzyma z masy spadkowej]; jeżeli osoby, które mogą być uprawnione do zachowku, są małoletnie lub z innego powodu potrzebują przedstawiciela ustawowego; jeżeli wydano zgodę na wyodrębnienie spadku z majątku spadkobiercy; jeżeli należy uwzględnić objęcie spadku przez dalszego spadkobiercę lub jeżeli w testamencie ustanowiono fundację prywatną (*Privatstiftung*); jeżeli spadek może przypaść Skarbowi Państwa jako bezdziedziczny; lub jeżeli wystąpi o to uprawniona osoba lub kurator spadku (§ 165 AußStrG).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Spadku nie wolno objąć w posiadanie samowolnie. Konieczne jest przekazanie spadku spadkobiercy w prawne posiadanie w drodze postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (*Einantwortung*) wydanego przez sąd prowadzący postępowanie spadkowe (*Abhandlungsgericht*) (§ 797 ABGB i § 177 AußStrG). Sąd stwierdza nabycie spadku po złożeniu przez zainteresowane osoby oświadczenia o przyjęciu spadku, w którym potwierdzają one swoje prawo do spadku, oraz zakończeniu sądowego postępowania spadkowego. Przeniesienie tytułu własności następuje w chwili stwierdzenia nabycia spadku również w przypadku nieruchomości, tj. niezależnie od dokonania wpisu nowego właściciela do rejestru nieruchomości (Grundbuch). Jeżeli jednak spadkobiercy nie złożą w odpowiednim terminie wniosku o wpis do rejestru nieruchomości, komisarz sądowy występuje z takim wnioskiem w miejsce spadkobierców.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobiercy odpowiadają za długi zmarłego całym swoim majątkiem. W przypadku sporządzenia spisu inwentarza spadkowego odpowiadają oni jednak wyłącznie do wysokości spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Sądowi właściwemu w sprawach dotyczących rejestru nieruchomości (*Grundbuchsgericht*) należy przedstawić dokument potwierdzający tytuł prawny do nieruchomości. Spadkobiercy mają obowiązek przedstawić postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, a zapisobiercy – urzędowe potwierdzenie. Wymagane może być także przedłożenie zaświadczenia o niezaleganiu w podatkach oraz – w zależności od prawa danego kraju związkowego – szczególne zezwolenie określone w przepisach dotyczących obrotu nieruchomościami, a także – w stosownych przypadkach – zaświadczenie o obywatelstwie nabywcy.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Nie wymaga się ustanowienia zarządcy masy spadkowej.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkobierca, który przy objęciu spadku wykaże odpowiednio swoje prawo do spadku, jest uprawniony do korzystania z masy spadkowej, do zarządzania nią i do reprezentowania jej, o ile sąd prowadzący postępowanie spadkowe (*Verlassenschaftsgericht*) nie postanowi inaczej; współspadkobiercy wykonują to prawo wspólnie, chyba że dokonają innych uzgodnień (§ 810 ust. 1 ABGB).

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Wykonawca testamentu odgrywa jedynie ograniczoną rolę w austriackim postępowaniu spadkowym. Postępowanie spadkowe prowadzi bowiem sąd, a o wykonanie woli spadkodawcy dba komisarz sądowy jako organ sądu. Zgodnie z § 816 ABGB spadkodawca może wskazać w rozrządzeniu testamentowym osobę odpowiedzialną za wykonanie jego ostatniej woli. Zakres zadań tej osoby wynika z rozrządzenia testamentowego i może obejmować czynności od kontroli, czy spadkobiercy/zapisobiercy spełnili określone warunki lub dokonali właściwego podziału spadku, aż po zarząd spadkiem.

W przypadku wyznaczenia rozprawy w ramach zwołania wierzycieli spadku (§§ 813–815 ABGB) komisarz sądowy podaje do wiadomości publicznej jej termin oraz wzywa wykonawcę testamentu do stawienia się na tej rozprawie (§ 174 AußStrG).

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Na odpowiedni wniosek komisarz sądowy wydaje uprawnionym osobom urzędowe poświadczenie ich uprawnienia do reprezentowania stron (§ 172 AußStrG) (zob. pkt 9.2 powyżej).

Po ostatecznym ustaleniu spadkobierców i przypadających im udziałów oraz przedstawieniu dowodów potwierdzających spełnienie pozostałych warunków sąd stwierdza nabycie spadku przez spadkobierców (§ 177 AußStrG – stwierdzenie nabycia spadku). Przedstawienie odpisu stwierdzenia nabycia spadku z poświadczeniem prawomocności stanowi dla instytucji kredytowych podstawę do odblokowania środków zgromadzonych na rachunkach spadkodawcy (§ 179 AußStrG).

Europejskie poświadczenie spadkowe, o którym mowa w art. 62 i nast. rozporządzenia nr 650/2012 w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, wydaje komisarz sądowy. Ewentualny sprzeciw wnioskodawcy wobec takiego poświadczenia spadkowego rozpoznaje sąd. Wówczas poświadczenie wydane przez komisarza sądowego uchyla się i zastępuje poświadczeniem wydanym przez sąd.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Polska

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Prawo polskie przewiduje, że rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament przy czym istnieje zakaz testamentów wspólnych. Uznaje natomiast następujące formy testamentów:

testament holograficzny sporządzany w całości własnoręcznie przez spadkodawcę, z datą i podpisem spadkodawcy;

testament notarialny sporządzony przez notariusza w formie aktu notarialnego;

testament allograficzny składany w obecności dwóch świadków przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta)

testament ustny (tylko w sytuacji bliskiej śmierci, gdy zachowanie w/w form jest niemożliwe lub bardzo utrudnione) w obecności trzech świadków.

Z umów dotyczących spadku dopuszcza się wyłącznie umowę zrzeczenia się spadku, którą może zawrzeć przyszły spadkodawca ze spadkobiercą ustawowym. Dla ważności takiej umowy przewidziany jest wymóg zachowania formy aktu notarialnego.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Testament dla swojej ważności nie musi być zarejestrowany. Możliwość rejestracji testamentów sporządzonych w formie aktu notarialnego lub zdeponowanych u notariusza, oferuje Krajowa Rada Notarialna.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Przepisy polskie nie ograniczają spadkodawcy w żaden sposób, jeśli idzie o wskazanie osoby spadkobiercy lub spadkobierców. Również instytucja zachowku nie ogranicza spadkodawcy w rozrządzeniu swoim majątkiem, a chroni interesy osób najbliższych krewnych spadkodawcy oraz jego małżonka w ten sposób, że przyznaje im roszczenie pieniężne o zapłatę określonej sumy.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku testamentu zastosowanie mają następujące zasady:

Jeżeli osoba zmarła była stanu wolnego i bezdzietna, do dziedziczenia uprawnieni są rodzice. Jeżeli w chwili otwarcia spadku jeden z rodziców nie żyje, należna mu część spadkowa przechodzi na rzecz brata lub siostry spadkodawcy w częściach równych. Jeżeli przed otwarciem spadku jeden z braci lub sióstr spadkodawcy nie żyje a pozostawił zstępnych, jego/jej część spadkowa przechodzi na rzecz zstępnych w częściach równych. W przypadku braku brata lub siostry oraz ich zstępnych całość spadku przypada dziadkom spadkodawcy; dziedziczą oni w częściach równych. Jeżeli w chwili otwarcia spadku jeden z dziadków nie żyje, cześć spadkowa przechodzi na ich zstępnych. W przypadku braku zstępnych jednego z dziadków, który zmarł przed otwarciem spadku, jego część spadkowa przechodzi na innych dziadków w częściach równych. W przypadku braku krewnych powołanych do spadku z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Jeżeli ustalenie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Polsce nie jest możliwe lub jeśli miejsce zamieszkania spadkodawcy znajduje się zagranicą, spadek przechodzi na rzecz Skarbu Państwa.

Jeżeli osoba zmarła nie posiadała małżonka a pozostawiła dzieci, dziedziczą wyłącznie te dzieci.

Jeżeli zmarły pozostawił małżonka, staje się on jedynym spadkobiercą w przypadku braku zstępnych, rodziców, rodzeństwa i zstępnych rodzeństwa.

Jeżeli osoba zmarła pozostawia małżonka i dzieci, dziedziczą oni w częściach równych, jednak udział małżonka nie może być mniejszy niż ¼ części spadku.

W przypadku gdy osoba zmarła pozostawiła małżonka, z którym żyła w ustroju ustawowej wspólności majątkowej, małżonek pozostały przy życiu otrzymuje połowę wspólnych dóbr z tytułu ustania wspólności, druga połowa wchodzi w skład spadku po zmarłym.

W braku małżonka spadkodawcy i krewnych powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada w częściach równych tym dzieciom małżonka spadkobiercy, których żadne z rodziców nie dożyło otwarcia spadku (dziedziczenie pasierbów).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Wnioskodawca powinien zwrócić się do notariusza lub do sądu właściwego ze względu na ostatnie miejsce zamieszkania spadkodawcy.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku składa się przed sądem, w którego okręgu jest miejsce zamieszkania lub pobytu składającego oświadczenia, jak też przed każdym notariuszem. W przypadku osób przebywających za granicą, mogą one złożyc oświadczenie o odrzuceniu spadku w formie przewidzianej prawem miejsca dokonania tej czynności.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

W prawie polskim występują dwa rodzaje zapisów: zapis zwykły i zapis windykacyjny. Odrzucic albo przyjąc można tylko zapis windykacyjny, dla zapisu zwykłego nie ma takiej możliwości.

Organy wskazane w poprzednim pytaniu są właściwe do odebrania takiego oświadczenia odnośnie do zapisu windykacyjnego.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

W prawie polskim nie ma instytucji rezerwy. Istnieje natomiast roszczenie o zapłatę zachowku tj. odpowiedniej kwoty pieniężnej. Nie składa się oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu zachowku.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Osoba, która chce otrzymać dokument, który potwierdzi, iż ma ona status spadkobiercy, może bądź złożyć wniosek o sądowe stwierdzenie nabycia spadku bądź zgłosić się do notariusza w celu otrzymania zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia. Jeżeli jest kilku spadkobierców majątek spadkowy może na ich wniosek zostać podzielony przez sąd w postępowaniu o dział spadku lub u notariusza w drodze umowy o dział spadku w formie aktu notarialnego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Spadkobiercą i odpowiednio zapisobiercą staje się w momencie otwarcia spadku na mocy prawa, z zastrzeżeniem możliwości jego odrzucenia.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Zasadniczo spadkobierca ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za długi osoby zmarłej. Spadkobierca może ograniczyć swoją odpowiedzialność w tym względzie przyjmując spadek z dobrodziejstwem inwentarza. W tym przypadku spadkobierca powinien złożyć odpowiednie oświadczenie przed notariuszem lub przed właściwym sądem w ciągu sześciu miesięcy od dnia w którym dowiedział się o tytule swego powołania. Za długi spadkowe współspadkobiercy odpowiadają solidarnie.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

W celu uzyskania wpisu w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości wchodzącej w skład spadku spadkobierca z reguły musi przedstawić dokumenty potwierdzające status spadkobiercy, czyli postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku lub notarialne poświadczenie dziedziczenia.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Po pierwsze, w prawie polskim możliwe jest ustanowienie z urzędu lub na wniosek zarządcy spadku w sytuacji, gdy istnieje z jakiejkolwiek przyczyny, niebezpieczeństwo naruszenia majątku spadkowego. W tym celu osoba zainteresowana powinna złożyć wniosek w sądzie w którego okręgu znajdują się rzeczy należące do spadkodawcy uprawdopodobniając, że jest spadkobiercą, uprawnionym do zachowku lub zapisobiercą. Wniosek może złożyć również wykonawca testamentu, współwłaściciel rzeczy, współuprawniony co do praw pozostałych po spadkodawcy, wierzyciel mający pisemny dowód należności przeciwko spadkodawcy lub urząd skarbowy.

Po drugie, w przypadku spadku nieobjętego sąd z urzędu lub na wniosek ustanawia kuratora spadku, który zarządca majątkiem spadkowym.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkodawca może w testamencie powołać jego wykonawcę, który po śmierci spadkodawcy zarządza majątkiem spadkowym.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Wykonawca testamentu powinien zarządzać majątkiem spadkowym, spłacić długi spadkowe, w szczególności wykonać zapisy zwykłe i polecenia, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.

Wykonawca testamentu może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem, jego zorganizowaną częścią lub oznaczonym składnikiem. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być pozwany w sprawach o długi spadkowe.

Wykonawca testamentu powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Osoba, która jest spadkobiercą ustawowym musi wykazać pokrewieństwo lub powinowactwo ze spadkodawcą przedkładając odpowiednie odpisy aktów stanu cywilnego (np. akt urodzenia, akt zawarcia małżeństwa). Spadkobierca testamentowy lub zapisobierca, aby wykazać swoje prawa do spadku, powinien przedłożyć testament.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Ostatnia aktualizacja: 23/10/2023
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.
Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej pt. Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.
Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: en

Prawo spadkowe - Portugalia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci można dokonać na dwa sposoby: (i) za pomocą testamentu; (ii) za pomocą umowy.

(i) Testament

Testament to dokument osobisty, który nie może zostać sporządzony przez pełnomocnika.
Sporządzanie testamentów wspólnych, tj. testamentów sporządzanych przez co najmniej dwie osoby w tym samym dokumencie, w których wskazują one osobę trzecią albo siebie nawzajem jako swoich spadkobierców, jest zakazane.
Testament stanowi oświadczenie woli jednej strony, które nie musi być adresowane do określonej innej osoby ani nie musi być podane tej osobie do wiadomości. Testament można w każdej chwili odwołać, a składniki majątku przechodzą na spadkobierców lub zapisobierców dopiero po śmierci spadkodawcy.
Wyróżnia się testamenty zwykłe i testamenty szczególne.
Za testamenty zwykłe uznaje się: testamenty notarialne (*testamento público*) i testamenty zwykłe (*testamento cerrado*).
Testament notarialny sporządza notariusz i wpisuje go do swojego rejestru.
Testament zwykły sporządza i podpisuje spadkodawca lub inna osoba na polecenie spadkodawcy, przy czym taki testament musi zostać zatwierdzony przez notariusza. Testament zwykły może być przechowywany przez spadkodawcę lub osobę trzecią bądź może zostać oddany na przechowanie notariuszowi. Osoba znajdująca się w posiadaniu testamentu zwykłego musi ujawnić taki testament w terminie trzech dni od dnia, w którym dowie się o śmierci spadkodawcy; w przypadku niewywiązania się z tego obowiązku osoba ta będzie ponosiła odpowiedzialność za wszelkie spowodowane tym straty lub szkody, a jeżeli sama jest spadkobiercą, może utracić zdolność do dziedziczenia wskutek uznania jej za niegodną dziedziczenia.
Prawo przewiduje następujące rodzaje testamentów szczególnych: testamenty wojskowe, testamenty sporządzone na pokładzie statku morskiego, testamenty sporządzone na pokładzie statku powietrznego i testamenty sporządzone w czasie stanu nadzwyczajnego. Testament można sporządzić w jednej z tych szczególnych form wyłącznie w przypadku wystąpienia określonych wyjątkowych okoliczności przewidzianych w przepisach prawa. Tego rodzaju testamenty są nieważne po upływie dwóch miesięcy od ustania przyczyny, która uniemożliwiała spadkodawcy sporządzenie testamentu w zwykłej formie.
Zgodnie z ustawodawstwem portugalskim obywatel Portugalii przebywający za granicą może sporządzić testament szczególny zgodnie z przepisami prawa państwa trzeciego. Testament taki wywołuje skutek prawny w Portugalii, jeżeli zostanie urzędowo sporządzony lub zatwierdzony.

(ii) Umowa

W portugalskim systemie prawnym w wyjątkowych przypadkach dopuszcza się możliwość dziedziczenia na mocy umowy. Tego rodzaju dziedziczenie może nastąpić na mocy umów o spadek lub darowizn na rzecz małżonków, które stają się skuteczne po śmierci darczyńcy. Aby były ważne, zarówno umowy o spadek, jak i darowizny na rzecz małżonków na wypadek śmierci muszą zostać uwzględnione w umowie majątkowej małżeńskiej.
Co do zasady dziedziczenie na mocy umowy jest jednak zakazane. W związku z tym zasadniczo zawieranie umów o spadek jest zakazane pod rygorem nieważności. Darowizny na wypadek śmierci są również zakazane, przy czym nie są one uznawane za nieważne, ale raczej stają się z mocy prawa rozrządzeniami testamentowymi, które można w każdej chwili odwołać.
Przepisy prawa uznają ważność, w drodze wyjątku, dwóch rodzajów umów o spadek: a) umowy, na mocy której współmałżonek lub osoba trzecia powołuje dowolnego z małżonków na swojego spadkobiercę lub zapisobiercę; b) umowy, na mocy której dowolne z małżonków powołuje osobę trzecią na swojego spadkobiercę lub zapisobiercę. Różnica między spadkobiercą i zapisobiercą została wyjaśniona poniżej w odpowiedzi na pytanie „W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?”.
Ważne umowy o spadek stają się skuteczne dopiero po śmierci spadkodawcy. Umowy, o której mowa w lit. a) powyżej, nie można jednak jednostronnie odwołać po jej zatwierdzeniu, a spadkodawca, dopóki pozostaje przy życiu, nie może działać na szkodę spadkobiercy poprzez dokonywanie nieodpłatnych rozporządzeń majątkiem. Umowę o spadek, o której mowa w lit. b) powyżej, można w każdej chwili odwołać, jeżeli osoba trzecia nie była stroną zatwierdzającą umowę majątkową małżeńską.

Poza tymi dwoma rodzajami umów o spadek prawo uznaje również ważność darowizn na rzecz małżonków na wypadek śmierci. Tego rodzaju darowizny są dokonywane na rzecz jednego z małżonków przez drugiego małżonka lub osobę trzecią. Darowizna na rzecz małżonków na wypadek śmierci podlega przepisom mającym zastosowanie do umów o spadek i musi zostać uwzględniona w umowie majątkowej małżeńskiej.

Uwaga:

W portugalskim prawie przewidziano dwa rodzaje dziedziczenia. Jednym z nich jest dziedziczenie dobrowolne – na mocy testamentu lub umowy – o którym była już mowa w odpowiedzi na to pytanie. Drugi rodzaj to dziedziczenie z mocy prawa – dziedziczenie ustawowe lub rezerwa spadkowa – które zostanie omówione w odpowiedziach na pytania „Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?" i „W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?".

Dziedziczenie dobrowolne odbywa się na podstawie oświadczenia woli spadkodawcy, które może przyjąć formę testamentu lub umowy.

Dziedziczenie z mocy prawa odbywa się zgodnie z ustawą. W przypadku gdy wynika ono bezpośrednio z przepisów ustawy i nie może zostać zmienione rozrządzeniem spadkodawcy, mówi się o udziale obowiązkowym w ramach systemu rezerwy spadkowej (sucessão legitimária). Natomiast w przypadku gdy wynika ono z przepisów ustawy, ale może zostać zmienione rozrządzeniami spadkodawcy, wówczas określa się je mianem dziedziczenia ustawowego (sucessão legítima).

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Co do zasady rozrządzenia na wypadek śmierci nie wymagają wpisu do rejestru.

Istnieją jednak pewne wyjątki od tej reguły, które zostały ustanowione w różnych przepisach prawa. Rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci wymagają wpisu do rejestru między innymi w takich przypadkach jak: (i) preferencyjne rozrządzenia testamentowe, którym nadaje się pełny skutek prawny; (ii) ustanowienie przywileju (*apanágio*) i jego zmiany; (iii) obowiązek zaliczenia darowizn na schedę spadkową; (iv) umowy majątkowe małżeńskie.

W przypadkach wskazanych w ppkt (i), (ii) i (iii) powyżej strony czynne i bierne stosunku prawnego, osoby mające interes w dokonaniu wpisu w rejestrze lub osoby zobowiązane z mocy prawa do dokonania wpisu w rejestrze muszą dokonać wpisu w wydziale ksiąg wieczystych (*Conservatórias do Registo Predial*) (w niektórych przypadkach oficjalnego wpisu w rejestrze dokonują sądy, prokuratura lub sam urzędnik stanu cywilnego). Wpis w rejestrze zawiera opis nieruchomości, opis stanu faktycznego oraz uwagi i adnotacje dotyczące określonych okoliczności.

W przypadku wskazanym w ppkt (iv) rejestracji dokonuje się w urzędach stanu cywilnego (*Conservatórias do Registo Civil*) w postaci wpisu lub adnotacji na podstawie oświadczenia złożonego przez strony. W takiej sytuacji w procesie rejestracji mogą również uczestniczyć osoby, na które ten fakt ma bezpośredni wpływ lub których zgoda jest wymagana do pełnej skuteczności rejestracji.

Uwaga:

Przywilej (apanágio) oznacza prawo pozostającej przy życiu wdowy lub pozostającego przy życiu wdowca do otrzymywania świadczeń wypłacanych ze środków pozostawionych przez spadkodawcę.

Zaliczenie na schedę spadkową oznacza przekazanie przez zstępnych mających nadzieję na odziedziczenie spadku składników majątku lub papierów wartościowych otrzymanych od wstępnego.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, w ustawodawstwie portugalskim przewidziano instytucję rezerwy spadkowej (*legítima*), która ogranicza swobodę rozrządzania majątkiem na wypadek śmierci. Udział obowiązkowy w ramach systemu rezerwy spadkowej stanowi tę część majątku, którą spadkodawca nie może swobodnie rozrządzać, ponieważ z mocy prawa jest ona przewidziana dla osób do niej uprawnionych. Rezerwa spadkowa jest formą dziedziczenia z mocy prawa, przy czym spadkodawca nie może wyłączyć jej swoim rozrządzeniem.

Spadkobiercy konieczni (*herdeiros legitimários*), czyli osoby uprawnione do udziału obowiązkowego, to małżonek, zstępni i wstępni. Małżonek i zstępni należą do pierwszej grupy spadkobierców. W przypadku braku zstępnych dziedziczą małżonek i wstępni.

Przy ustalaniu, którymi składnikami majątku spadkodawca nie może rozrządzać (udział obowiązkowy), stosuje się następujące zasady:

małżonkowi i dzieciom spadkodawcy przysługuje udział obowiązkowy w wysokości dwóch trzecich spadku;

jeżeli spadkodawca nie pozostawił zstępnych ani wstępnych, małżonkowi przysługuje udział obowiązkowy w wysokości połowy spadku;

jeżeli spadkodawca nie pozostawił małżonka, ale pozostawił dzieci, udział obowiązkowy stanowi połowę spadku, jeżeli spadkodawca pozostawił tylko jedno dziecko, albo dwie trzecie spadku, jeżeli pozostawił dwoje lub większą liczbę dzieci;

udział obowiązkowy przysługujący zstępnym drugiego stopnia oraz zstępnym dalszych stopniem odpowiada wysokości udziału w spadku, który przypadałby ich wstępnym;

w przypadku braku zstępnych małżonkowi i wstępnym spadkodawcy przysługuje udział obowiązkowy w wysokości dwóch trzecich spadku;

jeżeli spadkodawca nie pozostawił zstępnych ani pozostającego przy życiu małżonka, rodzice są uprawnieni do udziału obowiązkowego w wysokości połowy spadku; jeżeli dziedziczą wstępni drugiego stopnia oraz wstępni dalszego stopnia, przysługuje im udział obowiązkowy w wysokości jednej trzeciej spadku.

Uwaga:

Jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy małżonkowie są rozwiedzeni lub pozostają w separacji sądowej orzeczonej na mocy prawomocnego wyroku sądu lub na mocy wyroku, który miał się wkrótce uprawomocnić, małżonek zmarłego nie zostaje powołany do dziedziczenia. Jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy przed sądem toczy się postępowanie o orzeczenie rozwodu lub separacji sądowej, spadkobiercy mogą kontynuować takie postępowanie do celów związanych z dziedziczeniem. Jeżeli w wyniku takiego postępowania sąd orzeknie rozwód lub separację, małżonek zmarłego nie zostaje powołany do dziedziczenia.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli zmarły nie dokonał ważnego i skutecznego rozrządzenia całością lub częścią majątku, który ma zostać podzielony po jego śmierci, wówczas dziedziczą osoby powołane do spadku na podstawie ustawy. Jest to tzw. dziedziczenie ustawowe będące formą dziedziczenia z mocy prawa, które może zostać zmienione rozrządzeniami spadkodawcy.

Spadkobiercami ustawowymi są małżonek, krewni i Skarb Państwa w następującej kolejności: a) małżonek i zstępni; b) małżonek i wstępni; c) rodzeństwo i zstępni rodzeństwa; d) inni krewni w linii bocznej do czwartego stopnia włącznie; e) Skarb Państwa.

5 Jaki organ jest właściwy:

Właściwość w sprawach związanych z dziedziczeniem zależy od charakteru postępowania spadkowego (przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza) czy też nie (proste przyjęcie spadku).

W spornych postępowaniach spadkowych właściwym organem są notariusze i sądy. W sprawach, o których mowa w art. 1083 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego (np. spadkobiercy, których miejsce pobytu jest nieznane, spadkobiercy niemający zdolności do czynności prawnych, spis inwentarza wymagany przez prokuraturę), należy przeprowadzić sądowy spis inwentarza. W pozostałych przypadkach zainteresowane osoby mogą zdecydować, czy chcą złożyć spis inwentarza u notariusza, czy w sądzie.

Notariusze i urzędnicy rejestrowi (*Conservatórias dos Registos*) są również właściwi w niespornych postępowaniach spadkowych. Są oni uprawnieni do wydawania poświadczeń/aktów dziedziczenia i dokonują działu spadku.

Poświadczając dokument prywatny, prawnik (adwokat lub *solicitador*) może dokonać działu spadku w sprawach niespornych, ale nie jest uprawniony do udzielenia spadkobiercom pełnomocnictwa.

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Jeżeli zaistniał spór co do spadku, sąd lub notariusz mogą przeprowadzić spis inwentarza zgodnie z przepisami art. 1083 kodeksu postępowania cywilnego.
W przypadku prostego przyjęcia spadku przeprowadzenie postępowania spadkowego nie jest konieczne. W takiej sytuacji spadkobiercy i zapisobiercy dokonują likwidacji i działu spadku za porozumieniem, bez konieczności wszczęcia postępowania z udziałem notariusza lub sądu.
W przypadku gdy spadek ma zostać objęty przez Skarb Państwa, przed sądem przeprowadza się odpowiednie postępowanie szczególne w sprawie likwidacji spadku na rzecz Skarbu Państwa (art. 2152–2155 kodeksu cywilnego).
Jeżeli nie zaistniał spór co do spadku, organami właściwymi są notariusze, urzędy stanu cywilnego i wydziały ksiąg wieczystych, niezależnie od właściwości miejscowej. Zainteresowane strony mogą zatem wybrać organ, przed którym chcą dokonać stosownych czynności, bez ograniczeń terytorialnych.
Jeżeli nie zaistniał spór co do spadku, działu spadku może dokonać dowolny prawnik (adwokat lub *solicitador*) w kraju, pod warunkiem że wcześniej uzyskano poświadczenie dziedziczenia zgodnie z wymogami (wydane np. przez notariusza lub urzędnika stanu cywilnego)

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Jeżeli chodzi o organ właściwy do przyjęcia oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku bądź oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu zwykłego, nie ma istotnych różnic między zapisem zwykłym a spadkiem ani między dziedziczeniem z mocy prawa a dziedziczeniem dobrowolnym. Dlatego też odpowiedź na powyższe trzy pytania jest taka sama.
Jeżeli spadek przyjęto z dobrodziejstwem inwentarza, oświadczenie o jego przyjęciu składa się w postępowaniu mającym na celu sporządzenie spisu inwentarza. W takim przypadku organem właściwym do odebrania oświadczenia o przyjęciu spadku jest sąd lub notariusz.
Aby przyjąć spadek z dobrodziejstwem inwentarza, należy wnieść wniosek o wszczęcie postępowania mającego na celu sporządzenie spisu inwentarza lub przyłączyć się do toczącego się już postępowania.
Spadek można również przyjąć w drodze prostego przyjęcia – w takim przypadku przyjęcie i dział spadku odbywa się bez konieczności sporządzenia spisu inwentarza.
Przepisy regulujące przyjęcie spadku stosuje się również do przyjęcia zapisu zwykłego. Różnica między powołaniem do dziedziczenia a otrzymaniem zapisu zwykłego została wyjaśniona w odpowiedzi na kolejne pytanie.
Jeżeli wszczęto postępowanie mające na celu sporządzenie spisu inwentarza, należy złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku lub załączyć takie oświadczenie do akt sprawy. W takim przypadku organem właściwym do odebrania oświadczenia o odrzuceniu spadku jest sąd lub notariusz.
Oświadczenie o odrzuceniu spadku musi przyjąć formę aktu notarialnego albo poświadczonego notarialnie dokumentu prywatnego, jeżeli w skład masy spadkowej wchodzą składniki majątku, w przypadku zbycia których przepisy prawne wymagają dochowania jednej z tych form; w innych przypadkach – oświadczenie może przyjąć formę dokumentu prywatnego.
Przyjęcie lub odrzucenie spadku bądź zapisu zwykłego stanowi jednostronną czynność prawną, której nie można podważyć, tj. stanowi czynność podejmowaną w drodze złożenia oświadczenia woli przez osobę powołaną do dziedziczenia bądź osobę mającą otrzymać zapis zwykły, które nie musi zostać skierowane do określonej osoby ani podane do wiadomości tej osoby.
W przypadku spadku nieobjętego zainteresowane strony lub prokuratura mogą zwrócić się do sądu o powiadomienie spadkobiercy, tak aby ten mógł przyjąć lub odrzucić spadek (art. 1039–1041 kodeksu postępowania cywilnego). W tej sytuacji organem właściwym do odebrania oświadczenia o przyjęciu spadku jest sąd. Spadek uznaje się za nieobjęty do chwili jego przyjęcia lub do chwili uznania, że przypada Skarbowi Państwa.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Przebieg postępowania zależy od tego, czy postępowanie ma charakter sporny.

SPORNE POSTĘPOWANIE SPADKOWE

Celem postępowania w sprawie inwentaryzacji spadku jest: dokonanie działu spadku w celu zniesienia współwłasności; sporządzenie inwentarza majątku spadkowego, jeżeli jego dział nie jest konieczny; w razie potrzeby – likwidacja masy spadkowej (art. 1082 kodeksu postępowania cywilnego).
Spis inwentarza dokonywany w sądzie przybiera formę sądowego spisu inwentarza, określoną w tytule XVI księgi V kodeksu postępowania cywilnego (art. 1082–1129). Wewnątrzkrajową właściwość miejscową sądów krajowych określa się zgodnie z łącznikami określonymi w art. 72A kodeksu postępowania cywilnego.
Główne etapy sporządzania sądowego spisu inwentarza: (i) pierwotny wniosek; (ii) sprzeciwy i weryfikacja zobowiązań; (iii) wstępne przesłuchanie zainteresowanych stron; (iv) identyfikacja i wezwanie zainteresowanych stron; (v) odliczenie zapisów i darowizn przekraczających rozrządzalną część spadku; (vi) oświadczenie o dziale spadku i orzeczenie zatwierdzające dział spadku. Po wydaniu orzeczenia można dokonać unieważnienia lub zmiany działu spadku, dodatkowego działu lub przydzielenia udziału w spadku przeoczonemu spadkobiercy.
W przypadku gdy spis inwentarza sporządzany jest przed notariuszem, przyjmuje on formę notarialnego spisu inwentarza, o którym mowa w załączniku do ustawy nr 117/2019 z dnia 13 września 2019 r. odsyłającym do niezbędnych zmian w tytule XVI księgi V kodeksu postępowania cywilnego.
Zgodnie z art. 1–5 załącznika do ustawy nr 117/2019: Portugalska Izba Notarialna publikuje wykaz notariuszy, przed którymi można sporządzić spis inwentarza (www.notarios.pt). Mimo że podjęcie odpowiednich działań w przypadku notarialnego spisu inwentarza jest zadaniem notariusza, orzeczenie zatwierdzające spis wydaje sąd, do którego w tym celu daną sprawę się kieruje, bez uszczerbku dla wszelkich innych kwestii, które notariusz może skierować do rozstrzygnięcia orzeczeniem sądu. Wydawanie orzeczeń w sprawie środków zaskarżenia wniesionych w toku postępowania u notariusza jest zadaniem sądu. Strony mają swobodę wyboru kancelarii notarialnej, w której przeprowadzone zostanie postepowanie w sprawie sporządzenia spisu inwentarza, o ile istnieje odpowiednie powiązanie ze spadkiem (np. kancelaria notarialna zlokalizowana w gminie, w której otwarto spadek lub w której zlokalizowane są składniki majątku, lub w której mieszka większość zainteresowanych stron).

NIESPORNE POSTĘPOWANIE SPADKOWE

Zainteresowana strona może dopełnić formalności przed notariuszem lub urzędnikiem stanu cywilnego. Wszystkie sprawy związane z dziedziczeniem można uregulować w ramach systemu pojedynczego okienka – począwszy od otrzymania poświadczenia/aktu dziedziczenia, a skończywszy na sporządzeniu ostatecznej wersji spisu składników majątku po dokonaniu działu spadku.
Ewentualnie po otrzymaniu poświadczenia/aktu dziedziczenia w kancelarii notarialnej lub w urzędzie stanu cywilnego zainteresowane strony mogą dokonać działu spadku na mocy dokumentu prywatnego poświadczonego w obecności adwokata lub niezależnego specjalisty świadczącego usługi prawne (*solicitador*).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Spadkobiercy dziedziczą spadek pozostawiony przez spadkodawcę w całości lub w części, tj. dziedziczone przez nich składniki majątku nie są określone z wyprzedzeniem.
Natomiast zapisobiercy dziedziczą konkretne składniki majątku lub określone papiery wartościowe.
Prawo do dziedziczenia w przypadku dziedziczenia z mocy prawa wynika z obowiązujących przepisów. Prawo do dziedziczenia w ramach dziedziczenia dobrowolnego wynika z oświadczenia woli spadkodawcy. Zarówno w przypadku dziedziczenia z mocy prawa, jak i dziedziczenia dobrowolnego spadkobiercy mogą uzyskać status spadkobierców lub zapisobierców.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Jeżeli spadek został przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza, spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy oraz ma obowiązek uregulować inne opłaty spadkowe wyłącznie do wartości składników majątku wymienionych w spisie inwentarza, chyba że wierzyciele lub zapisobiercy wykażą istnienie innych składników majątku. Jeżeli sporządzono spis inwentarza, odpowiedzialność za wykazanie istnienia innych składników majątku spoczywa na wierzycielach lub zapisobiercach.
W przypadku prostego przyjęcia spadku zakres odpowiedzialności za długi i inne opłaty spadkowe również nie może wykraczać poza wartość odziedziczonych składników majątku, choć w tym przypadku obowiązek wykazania, że w skład masy spadkowej nie wchodzą składniki majątku, których wartość jest wystarczająca do uregulowania zadłużenia i dokonania zapisów zwykłych, spoczywa na spadkobiercach lub zapisobiercach. W takim przypadku ciężar wykazania, że inne składniki majątku tego rodzaju nie istnieją, spoczywa na spadkobiercach lub zapisobiercach.
Składniki majątku spadkowego wykorzystuje się do pokrycia następujących kosztów: kosztów pogrzebu spadkodawcy i powiązanych opłat; kosztów wykonania testamentu i likwidacji masy spadkowej; kosztów związanych z koniecznością uregulowania długów spadkodawcy; kosztów związanych z koniecznością wykonania zapisów zwykłych.
W przypadku współwłasności spadku wspomniane powyżej koszty pokrywa się wspólnie. Jeżeli dokonano działu spadku, każdy spadkobierca odpowiada wyłącznie proporcjonalnie do wysokości swojego udziału spadkowego.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

W odpowiedzi na to pytanie omówiono dokumenty i informacje, które należy przedłożyć, aby wpisać nieruchomość do rejestru, należne opłaty oraz sposób wniesienia wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze (osobiście, pocztą tradycyjną lub za pośrednictwem internetu).

Wymagane dokumenty i informacje

We wniosku o wpisanie nieruchomości do rejestru należy przedstawić informacje na temat wnioskodawcy, okoliczności faktycznych i właściwości danej nieruchomości; do wniosku należy również załączyć wykaz dokumentów uzupełniających.
W rejestrze można wpisać wyłącznie te okoliczności faktyczne, które zostały potwierdzone prawnie w dokumentach uzupełniających.
Dokumenty sporządzone w języku obcym zostaną przyjęte wyłącznie po ich przetłumaczeniu zgodnie z obowiązującymi przepisami – jedyny wyjątek dotyczy dokumentów sporządzonych w języku angielskim, francuskim lub hiszpańskim, które zostaną przyjęte, jeżeli właściwy urzędnik włada danym językiem.
W przypadku konieczności oceny zasadności wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze na gruncie prawa państwa trzeciego zainteresowana strona musi przedstawić treść takich regulacji za pomocą stosownych aktów.
Jeżeli wniosek o dokonanie wpisu w rejestrze dotyczy budynku, który nie został opisany, należy załączyć do niego dodatkowe oświadczenie zawierające informacje na temat imienia i nazwiska, statusu i adresu zamieszkania osób, które były jego właścicielami, zanim stał się on własnością osoby dokonującej przeniesienia, a także wyciąg z poprzedniego wpisu w rejestrze nieruchomości, chyba że wnioskodawca wyjaśni w oświadczeniu, dlaczego uzyskanie tych informacji nie jest możliwe.
Jeżeli wpis w rejestrze dotyczy udziału w nieopisanej nieruchomości stanowiącej współwłasność niepodzielną, we wniosku należy przedstawić imiona i nazwiska, informacje o statusie oraz adresy zamieszkania wszystkich *współwłaścicieli*.

Należne opłaty

Opłatę należy uiścić w chwili złożenia wniosku lub przesłać ją razem z wnioskiem. Wysokość opłaty jest proporcjonalna do szacowanej łącznej wartości nieruchomości. Jeżeli wspomniana opłata nie zostanie uiszczona w chwili wniesienia wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze, wniosek taki może zostać odrzucony ze skutkiem natychmiastowym.
Jeżeli wniosek nie został odrzucony, mimo że wnioskodawca nie uiścił opłaty, służby odpowiedzialne za dokonywanie wpisów w rejestrze wyznaczają zainteresowanej stronie termin na uiszczenie zaległej opłaty, którego niedotrzymanie będzie skutkowało odrzuceniem wniosku.
Taką samą procedurę stosuje się w przypadku, gdy kwota pierwotnie wniesionej opłaty była zbyt niska i nie została skorygowana.

Składanie wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze osobiście, pocztą tradycyjną lub za pośrednictwem internetu

Wnioski o dokonanie wpisu w rejestrze nieruchomości można składać osobiście, pocztą tradycyjną lub za pośrednictwem internetu.
Wnioski o dokonanie wpisu w rejestrze składane osobiście i pocztą tradycyjną muszą zostać sporządzone na piśmie i muszą być zgodne z formularzami zatwierdzonymi na mocy decyzji organu zarządzającego Instytutu ds. Rejestrów i Notariuszy (Instituto dos Registos e do Notariado, I.P.). Do formularzy należy załączyć dokumenty potwierdzające okoliczności faktyczne, które mają zostać uwzględnione we wpisie do rejestru, a także – w stosownych przypadkach – wspomniane powyżej dodatkowe oświadczenia.
Organy publiczne biorące udział w postępowaniu sądowym po stronie powodowej lub pozwanej, prokuratura, syndycy masy upadłościowej lub komornicy są zwolnieni z obowiązku korzystania z formularzy, o których mowa w poprzednim akapicie, niezależnie od tego, czy składają wnioski o dokonanie wpisu w rejestrze osobiście czy przesyłają pocztą tradycyjną.
Sądy, prokuratura, komornicy lub urzędnicy sądowi podejmujący czynności wchodzące w zakres odpowiedzialności komorników lub syndyków masy upadłościowej powinni przekazywać wnioski drogą elektroniczną, załączając do nich dokumenty niezbędne do dokonania wpisu w rejestrze oraz uiszczając należne opłaty.
Wnioski o wpis nieruchomości do rejestru można składać on-line na stronie internetowej http://www.predialonline.mj.pt. Jedyne procedury, których nie można przeprowadzić za pośrednictwem internetu, to procedury dotyczące uzasadnienia, zmiany lub zaskarżenia decyzji podjętych przez urzędnika stanu cywilnego.
Do złożenia wniosku o wpis nieruchomości do rejestru za pośrednictwem internetu wymagany jest certyfikat cyfrowy. Tego rodzaju certyfikatami dysponują obywatele legitymujący się portugalskim dowodem tożsamości, którzy aktywowali swój certyfikat cyfrowy, a także adwokaci, notariusze i *solicitadores*.
Kierownicy i dyrektorzy spółek handlowych lub spółek prawa cywilnego mających formę prawną spółek handlowych mogą poświadczyć zgodność przedłożonych przez siebie dokumentów elektronicznych z oryginalnymi dokumentami w formie papierowej przy składaniu wniosków o dokonanie wpisu w rejestrze za pośrednictwem internetu, jeżeli występują w charakterze zainteresowanych stron.

Uwaga:

Wnioski o wpis nieruchomości do rejestru mogą składać wyłącznie osoby lub podmioty upoważnione do tego na mocy obowiązujących przepisów. Tego rodzaju osoby lub podmioty wskazano powyżej, w odpowiedzi na pytanie „Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?" w sekcji poświęconej dokumentom, który należy przekazać wydziałowi ksiąg wieczystych.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Jeżeli ma się odbyć postępowanie mające na celu sporządzenie spisu inwentarza, ustanowienie administratora spadku jest obowiązkowe. W takiej sytuacji należy powołać zarządcę spadku (*cabeça de casal*) odpowiedzialnego za zarządzanie spadkiem. Osoba występująca z wnioskiem o wszczęcie postępowania spadkowego wskazuje osobę, która zgodnie z obowiązującymi przepisami jest zobowiązana do pełnienia funkcji zarządcy spadku. Stosowne informacje w tym zakresie przekazuje się w formularzu wniosku o wszczęcie postępowania mającego na celu sporządzenie spisu inwentarza.

W okresie, w którym spadek pozostaje nieobjęty, może zaistnieć sytuacja, w której żadna osoba nie będzie prawnie upoważniona do zarządzania masą spadkową. W takim przypadku każdy spadkobierca jest uprawniony do dokonywania czynności zarządu spadkiem przed jego przyjęciem lub odrzuceniem. Jeżeli istnieje ryzyko, że składniki majątku wchodzące w skład spadku nieobjętego mogą stracić na wartości lub stan takich składników majątku może ulec pogorszeniu, sąd ustanawia kuratora spadku. Sąd dokonuje odpowiednich czynności na wniosek prokuratury lub dowolnej zainteresowanej strony. Definicja spadku nieobjętego została już przedstawiona w odpowiedzi na pytanie *„Jaki organ jest właściwy: (...) do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu?”*.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zarządca spadku

Co do zasady zarządca spadku jest odpowiedzialny za zarządzanie spadkiem do czasu jego likwidacji i działu.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obowiązek zarządu spadkiem spoczywa kolejno na następujących osobach:

a) na pozostającym przy życiu małżonku, o ile nie pozostawał on w separacji faktycznej ani sądowej ze zmarłym, jeżeli jest jego spadkobiercą lub jeżeli jest uprawniony do udziału w majątku wspólnym małżonków zgodnie z umową majątkową małżeńską;

b) na wykonawcy testamentu, o ile spadkodawca nie postanowił inaczej;

c) na krewnych będących spadkobiercami z mocy prawa;

d) na spadkobiercach testamentowych.

Jeżeli cały spadek jest dzielony między zapisobierców, zapisobierca, któremu zmarły zapisał największą część spadku, w zastępstwie spadkobierców sprawuje zarząd spadkiem; jeżeli wysokość wszystkich zapisów jest równa, zarządcą spadku zostaje zwyczajowo najstarszy zapisobierca.

W ściśle określonych przypadkach odpowiedzialność za zarządzanie częścią lub całością składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej może zostać powierzona wykonawcy testamentu lub powiernikowi zgodnie z informacjami przedstawionymi poniżej.

Wykonawca testamentu (*testamenteiro*)

W przypadku dziedziczenia na mocy testamentu spadkodawca może powierzyć jednej osobie lub większej liczbie osób zadanie polegające na dopilnowaniu wykonania jego ostatniej woli lub wykonaniu testamentu w całości lub w części. Tego rodzaju zobowiązanie określa się mianem zobowiązania do wykonania testamentu. Osobę powołaną przez spadkodawcę określa się mianem wykonawcy testamentu.

Powiernik (*fiduciário*)

Podstawienie powiernicze stanowi rozrządzenie, na mocy którego spadkodawca zobowiązuje wybranego spadkobiercę do zachowania nabytego spadku w odpowiednim stanie i przekazania go po śmierci innej osobie wskazanej przez spadkodawcę. Spadkobiercę, na którego spadkodawca nałożył takie zobowiązanie, określa się mianem powiernika. Beneficjenta podstawienia powierniczego określa się mianem spadkobiercy podstawionego. W ramach podstawienia powierniczego powiernik czerpie korzyści z otrzymanego majątku i zarządza nim.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Uprawnienia zarządcy spadku

Zarządca spadku zarządza składnikami majątku zmarłego oraz – jeżeli zmarły pozostawał w związku małżeńskim objętym wspólnością majątkową – wspólnym majątkiem małżonków.

Zarządca spadku może zwrócić się do spadkobierców lub do osób trzecich o przekazanie składników majątku, do zarządzania którymi został powołany i które znajdują się w ich posiadaniu. Zarządca spadku może wszcząć postępowanie w sprawie wydania składników majątku wchodzących w skład spadku przeciwko spadkobiercom lub osobom trzecim oraz dokonywać odpowiednich czynności mających na celu odzyskanie wierzytelności spadkowych w przypadku, gdy zwłoka mogłaby zagrozić możliwości ich skutecznego odzyskania, lub w przypadku dobrowolnego zaspokojenia wierzytelności.

Zarządca spadku ma obowiązek zbyć łatwo psujące się produkty rolne lub inne łatwo psujące się towary i może wykorzystać uzyskane w ten sposób przychody do pokrycia kosztów pogrzebu i powiązanych wydatków oraz opłat administracyjnych.

Zarządca spadku może również zbyć inne produkty rolne, jeżeli będzie to konieczne do pokrycia kosztów pogrzeby i powiązanych wydatków oraz opłat administracyjnych.

Poza opisanymi powyżej przypadkami, prawo do dziedziczenia może być wykonywane wyłącznie przez wszystkich spadkobierców łącznie, przy czym ta sama zasada obowiązuje w przypadku roszczeń wnoszonych przeciwko spadkobiercom.

Uprawnienia wykonawcy testamentu

Jeżeli w przypadku dziedziczenia testamentowego powołano wykonawcę testamentu, wykonawca ten korzysta z uprawnień przyznanych mu przez spadkodawcę.

Jeżeli spadkodawca nie określi uprawnień wykonawcy testamentu, zakres odpowiedzialności wykonawcy testamentu obejmuje: zorganizowanie pogrzebu i uregulowanie powiązanych kosztów; nadzorowanie wykonania dyspozycji testamentowych i – w stosownych przypadkach – dowodzenie ich zasadności w postępowaniach przed sądem; pełnienie funkcji zarządcy spadku.

Spadkodawca może zobowiązać wykonawcę testamentu do dokonania zapisów zwykłych oraz do wywiązania się z innych zobowiązań, jeżeli wykonawca testamentu jest jednocześnie zarządcą spadku, a w danym przypadku nie zachodzi konieczność sporządzenia spisu inwentarza. W tym celu wykonawca testamentu może zostać upoważniony przez spadkodawcę do sprzedaży wszelkich składników majątku spadkowego (niezależnie od tego, czy stanowią one ruchomości czy nieruchomości) lub składników majątku określonych w testamencie.

Uprawnienia powiernika

Powiernik nie tylko zarządza majątkiem otrzymanym w ramach podstawienia powierniczego, ale również czerpie z niego korzyści. Zastosowanie mają przepisy dotyczące korzystania z majątku w zakresie, w jakim nie są one sprzeczne z zasadami podstawienia powierniczego. Powiernik musi uzyskać zgodę sądu na zbycie lub obciążenie majątku otrzymanego w ramach podstawienia powierniczego.

Spadkobiercy i kurator spadku nieobjętego

Spadek nieobjęty stanowi majątek posiadający osobowość prawną. Dlatego też w jego imieniu można wszczynać postępowania, a inne podmioty mogą wszczynać postępowania przeciwko niemu. W przypadku braku osoby odpowiedzialnej za zarządzanie spadkiem można zastosować jedno z rozwiązań przedstawionych poniżej.

Przed przyjęciem lub odrzuceniem spadku każdy spadkobierca jest uprawniony do dokonania pilnych czynności administracyjnych w związku ze spadkiem nieobjętym. W przypadku gdy jest kilku spadkobierców i zostanie wniesiony sprzeciw, za wiążącą uznaje się wolę większości spadkobierców.

Kuratora spadku nieobjętego może również ustanowić sąd. Kurator jest odpowiedzialny za przeprowadzenie koniecznych czynności służących zabezpieczeniu interesu spadku oraz za dokonanie czynności, których późniejszych dokonanie mogłaby zagrozić interesom spadku. Kurator jest również odpowiedzialny za reprezentowanie spadku we wszystkich wszczętych przeciwko niemu postępowaniach. Aby móc rozporządzać składnikami majątku lub obciążać nieruchomości, cenne i wartościowe przedmioty, papiery wartościowe, lokale przedsiębiorstwa lub wszelkie inne składniki majątku, którymi rozporządzanie lub których obciążanie nie stanowi czynności administracyjnej, kurator musi uzyskać upoważnienie wydane przez sąd. Sąd udzieli takiego upoważnienia wyłącznie w przypadku, gdy dokonanie danej czynności będzie uzasadnione koniecznością zabezpieczenia składników majątku lub zapobieżenia ich utracie, koniecznością zaspokojenia długów spadkowych, koniecznością pokrycia niezbędnych kosztów lub kosztów użytecznych ulepszeń lub koniecznością zareagowania na pilną potrzebę.
Jeżeli spadek nie stanowi już spadku nieobjętego, ponieważ został przyjęty, ale w dalszym ciągu pozostaje niepodzielony, zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy spadkobierca może zwrócić się do sądu o potwierdzenie statusu spadkobiercy oraz o odzyskanie całości lub części majątku spadkowego od osoby znajdującej się w posiadaniu takiego majątku z uwagi na fakt, że jest spadkobiercą, na podstawie innego tytułu prawnego lub bez takiego tytułu. Tego rodzaju wniosek określa się mianem wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Może go złożyć jeden spadkobierca bez udziału pozostałych spadkobierców, przy czym złożenie takiego wniosku pozostaje bez uszczerbku dla prawa zarządcy spadku do wystosowania wezwania o przekazanie składników majątku, do zarządzania którymi został powołany, zgodnie z informacjami przedstawionymi powyżej.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Dokumenty potwierdzające status spadkobiercy lub zapisobiercy

Orzeczenia sądowe
Akty notarialne
Dokumenty poświadczające dziedziczenie wydawane przez urząd stanu cywilnego w postępowaniu uproszczonym
Wymienione powyżej dokumenty potwierdzają, że dana osoba jest spadkobiercą lub zapisobiercą.
Orzeczenia sądowe, akty notarialne i dokumenty poświadczające dziedziczenie wydawane przez urząd stanu cywilnego w postępowaniu uproszczonym stanowią dokumenty urzędowe o pełnej mocy dowodowej.
Akty te odnotowuje się w rejestrze prowadzonym przez urząd stanu cywilnego poprzez zamieszczenie adnotacji w akcie zgonu spadkodawcy.

Dokumenty potwierdzające dokonanie działu spadku

W przypadku dziedziczenia z mocy prawa
Orzeczenie wydaje właściwy sąd, który zatwierdza dział spadku dokonany w postępowaniu w sprawie sporządzenia spisu inwentarza. Wyrok zawiera informacje o tym, w jaki sposób określono udziały spadkowe (np. o składnikach majątku odziedziczonych przez poszczególnych spadkobierców lub zapisobierców). Wyrok stanowi dokument urzędowy o pełnej mocy dowodowej.
W przypadku dziedziczenia dobrowolnego
Dokument prywatny sporządzony w obecności adwokata bądź niezależnego specjalisty świadczącego usługi prawne (*solicitador*) i poświadczony przez nich zawierający informacje o sposobie podziału spadku. Tego rodzaju dokument nie jest dokumentem urzędowym, ale poświadczonym dokumentem prywatnym posiadającym moc dowodową równoważną pełnej mocy dowodowej.
Dokument zawierający informacje dotyczące działu spadku wydany w toku uproszczonego postępowania spadkowego prowadzonego przed urzędnikiem stanu cywilnego. Taki dokument stanowi dokument urzędowy o pełnej mocy dowodowej.
Akt notarialny poświadczający dokonanie działu spadku sporządzony przez notariusza. Taki dokument stanowi dokument urzędowy o pełnej mocy dowodowej.
Każdy z wymienionych powyżej dokumentów potwierdzających dokonanie działu spadku może zostać wykorzystany jako podstawa uprawniająca do wpisania składnika majątku spadkowego odziedziczonego przez spadkobiercę lub zapisobiercę do rejestru, niezależnie od tego, czy posiada on pełną moc dowodową, czy też nie.

Uwaga końcowa

Informacje przedstawione na tej stronie mają ogólny charakter, nie są wyczerpujące i nie są wiążące dla punktu kontaktowego, Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, sądów ani żadnych innych odbiorców oraz nie zwalniają zainteresowanych stron z obowiązku zapoznania się z obowiązującym ustawodawstwem.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 31/10/2023
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Rumunia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Testamenty wspólne i umowy o spadek są zabronione w prawie rumuńskim.
Testamenty zwykłe mogą mieć formę holograficzną albo notarialną.
Testament holograficzny sporządza, opatruje datą i podpisuje spadkodawca, przy czym przed jego wykonaniem testament przedstawia się notariuszowi celem jego należytego poświadczenia i zatwierdzenia.
Testament notarialny sporządza notariusz lub inna osoba, której powierzono wykonywanie władzy publicznej. Spadkodawca dyktuje treść testamentu notariuszowi, który spisuje i odczytuje testament, informując o formalnościach. Jeżeli testament został już sporządzony przez spadkodawcę, notariusz odczytuje ten testament, po czym spadkodawca oświadcza, że dokument ten stanowi jego ostatnią wolę. Następnie spadkodawca podpisuje testament, a notariusz podpisuje klauzulę poświadczającą. Przy poświadczaniu dokumentu spadkodawcy może towarzyszyć jeden świadek lub dwóch świadków.
Testamenty szczególne sporządzane w szczególnych okolicznościach przez określonych urzędników w obecności dwóch świadków mają moc dowodową dokumentu urzędowego.
W przypadku kwot pieniężnych, które mają być zapisane specjalistycznym instytucjom, konieczne jest spełnienie określonych szczegółowych wymogów formalnych przewidzianych w ustawach szczególnych regulujących działanie takich instytucji.
Testament **zawiera** postanowienia dotyczące powołania bezpośredniego lub pośredniego spadkobiercy testamentowego, działu spadku, wydziedziczenia, powołania wykonawców testamentu, obowiązków, odwołania zapisów itp.
Postanowienia dotyczące przekazania spadku/majątku spadkowego są nazywane rozporządzeniami testamentowymi. **Rozporządzenia testamentowe** dzielą się na następujące kategorie: rozporządzenia ogólne i rozporządzenia pod tytułem ogólnym lub szczególnym (zapisy testamentowe). **Rozporządzenie ogólne** nadaje prawa do całego spadku, **natomiast rozporządzenie pod tytułem ogólnym nadaje prawa** do jego części.
Zobacz art. 1034 i nast. kodeksu cywilnego.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Notariusz poświadczający testament musi zarejestrować go w **Krajowym Notarialnym Rejestrze Nieodpłatnych Przysporzeń (Registrul naţional notarial de evidenţă a liberalităţilor, RNNEL)**, w którym rejestruje się również darowizny.
Zobacz art. 1046 kodeksu cywilnego, art. 164 ustawy nr 36/1995 o notariuszach i czynnościach notarialnych, ponownie opublikowanej.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Rezerwa spadkowa jest częścią spadku, do której mają prawo osoby uprawnione (pozostający przy życiu małżonek, zstępni oraz uprzywilejowani wstępni – rodzice spadkodawcy), nawet wbrew woli zmarłego. Wysokość rezerwy spadkowej przysługującej każdej osobie uprawnionej stanowi połowę udziału, który przypadałby tej osobie, gdyby dziedziczyła ustawowo, w przypadku niewłączenia do testamentu postanowień o nieodpłatnych przysporzeniach lub wydziedziczeniu.
Zobacz art. 1086 i nast. kodeksu cywilnego.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Spadek przechodzi na spadkobierców ustawowych, czyli na pozostającego przy życiu małżonka i krewnych spadkodawcy, w następującym porządku:
zstępni – pierwsza grupa spadkobierców;
uprzywilejowani wstępni i uprzywilejowani krewni w linii bocznej – druga grupa spadkobierców;
zwykli wstępni – trzecia grupa spadkobierców;
zwykli krewni w linii bocznej – czwarta grupa spadkobierców.
Zstępni i wstępni są uprawnieni do dziedziczenia niezależnie od stopnia pokrewieństwa ze spadkodawcą, natomiast krewni w linii bocznej są uprawnieni do dziedziczenia do czwartego stopnia pokrewieństwa.
Wyłącznie zstępni dzieci spadkodawcy i zstępni rodzeństwa spadkodawcy mogą dziedziczyć, według zasady reprezentacji. W przypadku zastosowania tej zasady spadek dzieli się według szczepów. Jeżeli szczep ma więcej niż jedną gałąź rodową, w ramach tego szczepu wprowadza się podpodział, dokonując równego podziału należnej części spadku.
Pozostający przy życiu małżonek dziedziczy wraz ze spadkobiercami ustawowymi wszystkich grup w następujących częściach ułamkowych:
1/4 masy spadkowej, jeżeli pozostała część spadku przechodzi na zstępnych;
1/3 masy spadkowej, jeżeli pozostała część spadku przechodzi na uprzywilejowanych wstępnych i uprzywilejowanych krewnych w linii bocznej;
1/2 masy spadkowej, jeżeli pozostała część spadku przechodzi na uprzywilejowanych wstępnych albo uprzywilejowanych krewnych w linii bocznej;
3/4 masy spadkowej, jeżeli pozostała część spadku przechodzi na zwykłych wstępnych albo zwykłych krewnych w linii bocznej.
Pozostającemu przy życiu małżonkowi może przysługiwać prawo do zamieszkiwania we wspólnym domu. Jest on również uprawniony do zachowania znajdujących się w tym domu mebli i wspólnych urządzeń gospodarstwa domowego.
Zstępni – dzieci spadkodawcy oraz ich bezpośredni zstępni – wyłączają wszelkich spadkobierców należących do pozostałych kategorii i są uprawnieni do spadku według bliskości stopnia pokrewieństwa. Jeżeli pozostający przy życiu małżonek zgłasza swoje prawo do spadku, zstępni otrzymują łącznie ¾ spadku.
Uprzywilejowanymi wstępnymi są ojciec i matka spadkodawcy; są oni uprawnieni do otrzymania należnej im części spadku w częściach równych.
Uprzywilejowani krewni w linii bocznej to rodzeństwo spadkodawcy i ich zstępni do czwartego stopnia pokrewieństwa.
Jeżeli pozostający przy życiu małżonek dziedziczy z uprzywilejowanymi wstępnymi, jak i uprzywilejowanymi krewnymi w linii bocznej, część należna spadkobiercom z drugiej grupy wynosi 2/3; jeżeli dziedziczy wyłącznie z uprzywilejowanymi wstępnymi albo uprzywilejowanymi krewnymi w linii bocznej, część należna spadkobiercom z drugiej grupy wynosi 1/2.
Spadek należny uprzywilejowanym wstępnym i uprzywilejowanym krewnym w linii bocznej dzieli się między nich, w zależności od liczby uprzywilejowanych wstępnych. Jeżeli żyje tylko jedno z rodziców, pozostający przy życiu rodzic otrzymuje 1/4 spadku, natomiast uprzywilejowani krewni w linii bocznej są uprawnieni do 3/4 spadku. Jeżeli obydwoje rodzice pozostają przy życiu, otrzymują oni wspólnie 1/2 spadku, natomiast uprzywilejowani krewni w linii bocznej są uprawnieni do otrzymania pozostałej części, tj. 1/2 spadku.
Spadek należny uprzywilejowanym krewnym w linii bocznej dzieli się w częściach równych między nich lub, jeżeli uczestniczą w dziedziczeniu według zasady reprezentacji, między szczepy. W przypadku różnych stosunków pokrewieństwa spadek dzieli się równo między linię matki i linię ojca, przy czym zastosowanie mają opisane wcześniej zasady. Krewni w linii bocznej, którzy są spokrewnieni ze spadkodawcą po obu stronach, otrzymują skumulowane udziały spadkowe.
W przypadku braku spadkobierców **spadek uznaje się za nieobjęty**. Przechodzi on wówczas na gminę, miejscowość lub miasto, w których znajduje się w chwili jego otwarcia.
Zobacz art. 970–983 oraz art. 1135–1140 kodeksu cywilnego.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Notariusze są właściwi do prowadzenia niespornych postępowań spadkowych, natomiast sądy rejonowe (*judecătorie*) – do prowadzenia spornych postępowań spadkowych.
Spadkobierca lub dowolna inna zainteresowana osoba mogą bezpośrednio wystąpić do sądu, składając poświadczone notarialnie zaświadczenie o weryfikacji rejestru spadkowego.
Zobacz art. 103 i nast. ustawy nr 36/1995 oraz art. 193 kodeksu postępowania cywilnego.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Przyjęcie spadku jest wyraźne, jeżeli spadkobierca wyraźnie wstępuje w prawa i obowiązki spadkodawcy (status spadkobiercy). Przyjęcie spadku jest dorozumiane, gdy spadkobierca dokonuje czynności, której może dokonać wyłącznie spadkobierca (art. 1108 kodeksu cywilnego).
Oświadczenie o odrzuceniu spadku sporządza się przed notariuszem bądź przed przedstawicielami misji dyplomatycznej lub konsularnej Rumunii (art. 1120 ust. 2 kodeksu cywilnego).
Wszelkie dokumenty notarialne dotyczące przyjęcia lub odrzucenia spadku rejestruje się w krajowym notarialnym rejestrze wariantów przyjęcia spadku (Registrul național notarial de evidență a opțiunilor succesorale RNNEOS).

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Zob. 5.2.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zob. 5.2.
Po wszczęciu postępowania spadkowego wszelkie nieodpłatne przysporzenia naruszające rezerwę spadkową mogą podlegać cofnięciu na wniosek osób uprawnionych do rezerwy spadkowej, następców i niezabezpieczonych wierzycieli osób uprawnionych do rezerwy spadkowej. W przypadku wielu osób uprawnionych do rezerwy spadkowej cofnięcie ma zastosowanie wyłącznie w granicach rezerwy spadkowej należnej wnioskodawcy i przynosi korzyść tylko jemu. Wspomniane cofnięcie może spowodować nieskuteczność przysporzeń majątkowych lub odwołanie darowizn.
Zobacz art. 1092–1097 kodeksu cywilnego.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Notarialne postępowanie spadkowe jest wszczynane na wniosek. Po zarejestrowaniu wniosku w rejestrze spadkowym w izbie notarialnej rejestruje się go w rejestrze spadkowym notariusza. Notariusz, któremu powierzono sprawę, sprawdza swoją właściwość miejscową i nakazuje wezwanie osób uprawnionych do spadku, a w przypadku testamentu wzywa spadkobiercę testamentowego, wykonawcę testamentu, przedstawiciela ustawowego spadkobiercy nieposiadającego zdolności do czynności prawnych, organ ds. kurateli (w stosownych przypadkach) bądź przedstawiciela administracji publicznej (w przypadku spadku nieobjętego). Notariusz ustala zdolność spadkobierców ustawowych i spadkobierców testamentowych do dziedziczenia, zakres ich praw oraz skład majątku zmarłego.
Liczbę spadkobierców i ich zdolność do dziedziczenia lub tytuł dziedziczenia spadkobiercy testamentowego ustala się na podstawie aktów stanu cywilnego, testamentu oraz z pomocą świadków. Składniki majątku potwierdza się za pomocą dokumentów urzędowych / wszelkich innych środków dowodowych uznanych w prawie.
Zobacz art. 103–120 ustawy nr 36/1995, ponownie opublikowanej.
Spadkobierca lub dowolna inna zainteresowana osoba mogą bezpośrednio wystąpić do właściwego sądu, składając poświadczone notarialnie zaświadczenie o weryfikacji rejestru spadkowego. Sądowy dział spadku może zostać przeprowadzony zgodnie z postanowieniami porozumienia zawartego między spadkobiercami. W razie braku takiego porozumienia sąd orzeka o podziale majątku spadkowego, statusie spadkobiercy, udziale spadkowym, należnościach, długach oraz zobowiązaniach. Sąd może wydać orzeczenie dotyczące cofnięcia nadmiernych nieodpłatnych przysporzeń i zaliczenia do masy spadkowej poprzednio otrzymanych darowizn. Majątek spadkowy dzieli się w naturze, poprzez wydzielenie udziałów lub przyznanie określonego składnika majątku jednemu ze spadkobierców pod warunkiem zapłaty rekompensaty finansowej na rzecz pozostałych spadkobierców. Sąd może również zarządzić sprzedaż majątku za zgodą stron lub przez komornika sądowego w drodze licytacji publicznej. Sąd wydaje orzeczenie i rozstrzyga również w przedmiocie podziału kwot zdeponowanych przez jednego ze spadkobierców na rzecz pozostałych oraz kwot uzyskanych ze sprzedaży.
Zobacz art. 110 ustawy nr 36/1995 oraz art. 193 ust. 3 kodeksu postępowania cywilnego.
Po uzyskaniu zgody wszystkich spadkobierców notariusz może rozpocząć **likwidację zobowiązań spadkowych**, czyli odzyskiwanie należnych kwot, spłatę długów i zobowiązań, sprzedaż ruchomości/nieruchomości oraz wykonywanie zapisów pod tytułem szczególnym.
Na obowiązkowym etapie wstępnym notariusz sporządza **akt poświadczenia likwidacji spadku** zawierający wykaz majątku spadkowego (aktywa i pasywa), oznaczenie spadkobierców i przypadających im udziałów oraz zgodę spadkobierców co do sposobu likwidacji zobowiązań, ustanowienie likwidatora oraz termin zakończenia likwidacji.
Likwidator odzyskuje należności spadkowe, spłaca długi i określa wartość aktywów spadkowych. Likwidator przedstawia wyznaczonemu notariuszowi sprawozdanie zawierające wykaz czynności przeprowadzonych w celu odzyskania należnych kwot oraz opis sposobu uregulowania długów. Po zakończeniu likwidacji notariusz sporządza **akt poświadczenia dziedziczenia**, a wartość netto majątku uzyskanego w drodze likwidacji zalicza się do masy spadkowej.
Zobacz art. 121–134 ustawy nr 36/1995 oraz art. 1114 kodeksu cywilnego.
Po sporządzeniu aktu poświadczenia dziedziczenia, które następuje po zakończeniu likwidacji, przeprowadza się **dział spadku** między spadkobierców.
Spadek może zostać podzielony dobrowolnie. Zaliczenie do masy spadkowej poprzednio otrzymanych darowizn oznacza, że na pozostającym przy życiu małżonku oraz zstępnych spadkodawcy, którzy są uprawnieni do dziedziczenia ustawowego, ciąży obowiązek polegający na doliczeniu do masy spadkowej wszelkich otrzymanych w postaci darowizny składników majątku, które nie są wyłączone z zaliczenia na schedę spadkową.

Spłata zobowiązań. Wyjątki od ustawowego podziału zobowiązań spadkowych

Spadkobiercy ogólni i spadkobiercy pod tytułem ogólnym muszą uczestniczyć w spłacie długów i zobowiązań spadkowych proporcjonalnie do swoich udziałów.
Prywatni wierzyciele spadkobierców i każda zainteresowana osoba mogą wystąpić z wnioskiem o dział spadku i skorzystać z przysługującego im prawa do obecności przy dobrowolnym dziale spadku lub do ingerencji w dział spadku. Wnioski wierzycieli są rejestrowane w krajowym notarialnym rejestrze wierzycieli będących osobami fizycznymi oraz sprzeciwów wobec działu spadku (RNNEC – Registrul naţional notarial de evidenţă a creditorilor persoanelor fizice şi a opoziţiilor la efectuarea partajului succesoral).
Spadkobiercy ogólnemu bądź spadkobiercy pod tytułem ogólnym, który zapłacił kwotę przewyższającą jego udział we wspólnym długu, przysługuje roszczenie wobec pozostałych spadkobierców, lecz wyłącznie w odniesieniu do części wspólnego długu odpowiadającej udziałowi spadkowemu każdego ze spadkobierców, nawet w przypadku wstąpienia spadkobiercy ogólnego w prawa wierzycieli.

Podział majątku wstępnych

Wstępni mogą rozdzielić swój majątek pomiędzy zstępnych w drodze darowizny lub testamentu. W przypadku gdy nie wszystkie składniki majątku spadkowego zostały uwzględnione, pozostałe składniki majątku rozdziela się zgodnie z przepisami prawa.

Zobacz art. 669–686 i art. 1143–1163 kodeksu cywilnego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Do dziedziczenia uprawniona jest osoba pozostająca przy życiu w chwili otwarcia spadku, posiadająca zdolność do przyjmowania nieodpłatnych przysporzeń, zdolna do dziedziczenia, która nie została uznana za niegodną ani wydziedziczona.

Osoba powołana do dziedziczenia może spadek przyjąć lub odrzucić. Spadkobierca testamentowy będący spadkobiercą ustawowym może skorzystać z jednego z tych tytułów dziedziczenia. W przypadku gdy, pomimo nienaruszenia rezerwy spadkowej, testament wskazuje, że spadkodawca zamierzał obniżyć udział należny spadkobiercy ustawowemu, wówczas taki spadkobierca może dziedziczyć wyłącznie na podstawie testamentu.

Zobacz art. 957–963, 987, 989, 993, 1074–1076, 1100 i 1102 kodeksu cywilnego.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, zob. pkt 6.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Do wniosku o rejestrację w rejestrze nieruchomości należy załączyć oryginał dokumentu lub odpis dokumentu poświadczony notarialnie, a w przypadku orzeczenia sądu – uwierzytelniony odpis z adnotacją „prawomocny". Nieruchomość zostaje zarejestrowana w rejestrze nieruchomości, jeżeli dokument spełnia szereg wymogów formalnych: zawiera oznaczenie strony i nieruchomości; istnieje poświadczone tłumaczenie (w przypadku aktu notarialnego, dokument ten musi być sporządzony przez rumuńskiego notariusza); dołączono wypisy z rejestru nieruchomości; uiszczono opłaty itp. Pierwszej rejestracji nieruchomości w zintegrowanym systemie ewidencji i rejestru nieruchomości można również dokonać na podstawie aktu poświadczenia dziedziczenia i dokumentacji dotyczącej nieruchomości.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Powołanie dobrowolne

Spadkodawca może powołać jedną osobę lub większą liczbę osób jako wykonawców testamentu. Wykonawca testamentu zarządza spadkiem przez okres do dwóch lat po otwarciu spadku. Okres ten może zostać wydłużony postanowieniem sądu.

Ustanowienie obowiązkowe

Jeżeli dłużnik nie dożyje wyznaczenia komornika, nie można wszcząć egzekucji, a jeżeli dłużnik umrze po jej wszczęciu, egzekucji nie można kontynuować do chwili przyjęcia spadku lub ustanowienia kuratora spadku/specjalnego kuratora spadku. Jeżeli wierzyciel lub komornik dowiedzą się o śmierci dłużnika, są zobowiązani do zwrócenia się do izby notarialnej właściwej dla ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy o dokonanie wpisu dotyczącego wszczęcia postępowania egzekucyjnego w specjalnym rejestrze i wydanie zaświadczenia. Zaświadczenie musi zawierać informację o tym, czy kwestia spadku została uregulowana, a jeżeli tak, musi ono zawierać wykaz spadkobierców oraz wzmiankę o tym, czy powołano kuratora na okres do chwili przyjęcia spadku.

Jeżeli istnieje ryzyko, że majątek zostanie sprzedany, utracony, zastąpiony lub zniszczony, notariusz dokonuje opieczętowania majątku lub oddaje go przechowawcy.

Do chwili przyjęcia spadku lub jeżeli spadkobierca jest nieznany, notariusz może ustanowić specjalnego kuratora spadku *w celu zapewnienia ochrony praw potencjalnego spadkobiercy*.

Zobacz art. 686 kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 1117 ust. 3, art. 1136 i art. 1077–1085 kodeksu cywilnego.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Wykonawca testamentu, likwidator, spadkobierca ustawowy/spadkobierca testamentowy, ustanowiony przechowawca/kurator (zob. pkt 9.1).

Likwidator, który wykonuje swoje obowiązki pod nadzorem notariusza, może zostać powołany przez spadkodawcę, spadkobierców lub sąd.

Zobacz art. 124 ustawy nr 36/1995 oraz art. 1117 ust. 3 i art. 1136 kodeksu cywilnego.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zobacz pkt 9.1.

Wykonawca testamentu opieczętowuje majątek, sporządza spis inwentarza, występuje do sądu z wnioskiem o zatwierdzenie sprzedaży składników majątku, spłaca długi spadkowe oraz odzyskuje należności spadkowe.

Zobacz art. 1077–1085 kodeksu cywilnego oraz art. 103–134 ustawy nr 36/1995.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Notariusz sporządza **wnioski** z uzasadnieniem, a po zakończeniu postępowania spadkowego wydaje prawomocne poświadczenie, na podstawie którego sporządza akt poświadczenia dziedziczenia.

Akt poświadczenia dziedziczenia określa tryb ustalenia zakresu praw oraz stanowi potwierdzenie zdolności spadkobiercy do dziedziczenia i praw własności.

Notariusz może wystawić **poświadczenie statusu spadkobiercy**, które zawiera informacje na temat liczby spadkobierców, ich statusu i zakresu praw, lecz nie zawiera informacji o spadku.

W przypadku braku spadkobierców spadek uznaje się za nieobjęty i **wystawia się zaświadczenie o nieobjęciu spadku**.

Notariusz może wznowić postępowanie w celu wydania prawomocnego poświadczenia notarialnego uzupełnionego o pominięte składniki majątku i sporządza **uzupełnienie aktu poświadczenia dziedziczenia.**

Osoba, które twierdzi, że poniosła szkodę, może złożyć do sądu wniosek o stwierdzenie nieważności aktu poświadczenia i ustalenie jej praw. **W przypadku stwierdzenia nieważności notariusz sporządza nowy akt poświadczenia dziedziczenia na podstawie orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie**.

Zainteresowane strony mogą również otrzymać sporządzony przez notariusza dokument urzędowy poświadczający polubowne rozstrzygnięcie sporu.

W takim przypadku wydaje się nowy akt poświadczenia dziedziczenia. Do chwili polubownego rozstrzygnięcia sporu w drodze aktu notarialnego lub do chwili stwierdzenia nieważności aktu poświadczenia dziedziczenia przez sąd nowe poświadczenie służy jako dowód statusu spadkobiercy ustawowego lub testamentowego oraz praw majątkowych spadkobierców przyjmujących składniki majątku spadkowego proporcjonalnie do udziału spadkobierców w spadku.

Spadkobierca ogólny/spadkobierca pod tytułem ogólnym może w dowolnej chwili wystąpić o uznanie statusu spadkobiercy względem każdej osoby, która znajduje się nienależnie w posiadaniu składników majątku spadkowego, wszczynając **postępowanie o uznanie praw do spadku**.

W toku spornego postępowania spadkowego sąd wydaje nakazy, postanowienia i wyroki. Orzeczenie o dziale spadku ma charakter konstytutywny i po uprawomocnieniu się stanowi tytuł wykonawczy.

Zobacz art. 1130–1134 i art. 1635–1639 kodeksu cywilnego oraz art. 113–120 i nast. ustawy nr 36/1995.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.

Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 06/09/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Słowenia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

a) Testamenty: testament jest ważny, jeżeli został sporządzony w formie określonej w ustawie o dziedziczeniu (Zakon o dedovanju – ZD) oraz zgodnie z warunkami ustanowionymi w tej ustawie.

Ustawa o dziedziczeniu przewiduje następujące formy testamentów: testament holograficzny, testament podpisywany w obecności świadków, testament sądowy, testament ustny, testament sporządzony za granicą, testament sporządzony na pokładzie słoweńskiego statku, testament sporządzony podczas stanu wyjątkowego lub wojny oraz testament międzynarodowy.

Ustawa o dziedziczeniu przewiduje następujące wymogi dotyczące formy testamentu:

Testament holograficzny jest ważny, jeżeli spadkodawca sporządził go i podpisał samodzielnie (art. 63 ust. 1 ZD).

Spadkodawca, który potrafi czytać i pisać, sporządza **testament podpisany w obecności świadków**, własnoręcznie podpisując dokument sporządzony w jego imieniu przez inną osobę w obecności dwóch świadków oraz składając przed nimi oświadczenie, że dokument ten stanowi jego testament. Świadkowie składają podpisy na testamencie z adnotacją, że działają w charakterze świadków, przy czym adnotacja ta nie jest warunkiem ważności testamentu (art. 64 ZD).

Testament sądowy może zostać sporządzony na rzecz spadkodawcy i na jego wniosek przez sędziego właściwego sądu, który w pierwszej kolejności ustala tożsamość spadkodawcy. Spadkodawca następnie odczytuje i podpisuje testament, a sędzia potwierdza na testamencie, że spadkodawca go odczytał i podpisał w jego obecności. Jeżeli spadkodawca nie potrafi lub nie jest w stanie odczytać testamentu sporządzonego przez sędziego, sędzia odczytuje testament spadkodawcy w obecności dwóch świadków. Następnie spadkodawca oświadcza, że dokument stanowi jego testament, oraz podpisuje go w obecności tych samych świadków lub stawia na nim odręcznie znak. Następnie świadkowie składają podpisy na testamencie (art. 65 i 66 ZD).

Testament sporządzony za granicą może zostać sporządzony na rzecz obywatela Republiki Słowenii za granicą, zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do sporządzania testamentów sądowych, przez urzędnika konsularnego lub dyplomatycznego Republiki Słowenii zajmującego się sprawami konsularnymi (art. 69 ZD).

Kapitan statku może **sporządzić testament na pokładzie słoweńskiego statku** zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do sporządzania testamentu sądowego. Testament traci ważność po upływie 30 dni od powrotu spadkodawcy na terytorium Republiki Słowenii (art. 70 ZD).

Testament sporządzony podczas stanu wyjątkowego lub wojny: podczas stanu wyjątkowego lub wojny dowódca kompanii lub dowódca jednostki na tym samym lub wyższym szczeblu bądź też jakakolwiek inna osoba w obecności dowódcy może sporządzić testament na rzecz członka sił zbrojnych zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do sporządzania testamentu sądowego. Testament traci ważność po upływie 60 dni od zakończenia stanu wyjątkowego lub wojny, jeżeli służba wojskowa spadkodawcy kończy się przed zakończeniem stanu wyjątkowego lub wojny lub po ich zakończeniu, lub po upływie 30 dni od zakończenia się jego służby wojskowej (art. 71 ZD).

Testament międzynarodowy sporządza się na piśmie. Spadkodawca nie ma obowiązku własnoręcznego spisania testamentu oraz testament może zostać sporządzony w dowolnym języku odręcznie lub w inny sposób. Sędzia sądu właściwego może sporządzić testament międzynarodowy na wniosek spadkodawcy, natomiast w przypadku obywatela Republiki Słowenii przebywającego za granicą w jego imieniu może to uczynić urzędnik dyplomatyczny lub konsularny, o którym mowa w art. 69 ZD (zwany dalej „osobą upoważnioną"). Spadkodawca musi oświadczyć w obecności dwóch świadków i osoby upoważnionej, że dokument stanowi jego testament oraz że zna jego treść, a następnie musi podpisać testament w ich obecności lub – jeżeli już go podpisał – zaświadczyć i potwierdzić, że złożony podpis należy do niego. Jeżeli spadkodawca nie może złożyć podpisu, informuje osobę upoważnioną o przyczynie. Osoba upoważniona odnotowuje tę przyczynę na testamencie. Spadkodawca może dodatkowo zwrócić się z prośbą, by inna osoba podpisała testament w jego imieniu. Świadkowie i osoba upoważniona składają swoje podpisy – w obecności spadkodawcy – z adnotacją, że złożyli podpisy w charakterze świadków lub osoby upoważnionej (art. 71a ZD). Ustawa zawiera ponadto więcej szczegółowych informacji dotyczących osób, które mogą działać w charakterze świadka przy podpisywaniu testamentu międzynarodowego (art. 71b), składania podpisów na testamencie międzynarodowym i opatrywania go datami (art. 71c), przechowywania testamentu międzynarodowego (art. 71č), odwołania testamentu międzynarodowego (art. 71d), zatwierdzenia testamentu międzynarodowego (art. 71e), potwierdzenia, że testament międzynarodowy jest ważny (art. 71f), oraz ważności co do formy i wymogów w zakresie podpisów (art. 71g).

Testament ustny: spadkodawca może pod przysięgą przedstawić ustnie swoją ostatnią wolę w obecności dwóch świadków wyłącznie w wyjątkowych okolicznościach, które uniemożliwiają mu sporządzenie testamentu na piśmie. Testament ustny traci ważność po upływie 30 dni od ustania wyjątkowych okoliczności, w których został sporządzony (art. 72 ZD). Ponadto ustawa zawiera również szczegółowe postanowienia dotyczące osób, które mogą działać w charakterze świadka przy sporządzaniu testamentu ustnego (art. 73), obowiązków świadka (art. 74), nieważnych rozrządzeń w testamencie ustnym (art. 75), terminu na ustalenie nieważności testamentu (art. 76) oraz dowodu potwierdzającego istnienie testamentu (art. 77 ZD).

W ustawie o notariacie (Zakon o notariatu – „ZN”) przewidziano również możliwość sporządzenia testamentu notarialnego, czyli testamentu sporządzanego przez notariusza w formie aktu notarialnego na podstawie ustnego oświadczenia spadkodawcy oraz testamentu, który spadkodawca – po uprzednim sformułowaniu ostatniej woli na piśmie – przedstawia notariuszowi do poświadczenia. Testament notarialny wywołuje taki sam skutek prawny jak testament sądowy (art. 46 ust. 1 ZN).
Poza powyższymi wymogami formalnymi, aby testament był ważny, spadkodawca musi posiadać zdolność testowania. Zgodnie z ZD testament może sporządzić każdy, kto jest poczytalny i kto ukończył 15 lat (art. 59 ust. 1 ZD). W przypadku gdy spadkodawca sporządza testament pod groźbą, przymusem, w następstwie oszustwa lub wprowadzenia w błąd, testament jest nieważny, ponieważ wola wyrażona w takim dokumencie nie odzwierciedla prawdziwej i rzeczywistej woli spadkodawcy (art. 60 ust. 1 ZD).
b) Testament wspólny: w ZD nie przewidziano możliwości sporządzenia testamentu wspólnego. Testament wspólny nie został wymieniony wśród form testamentu przewidzianych w prawie, a zatem uznaje się go za nieważny zgodnie z art. 62 ZD. W orzecznictwie za nieważny uznaje się jednak tylko testament, w którym dwie osoby – najczęściej małżonkowie – wyznaczają siebie nawzajem na spadkobierców (jest to najbardziej prawdopodobne, ponieważ testament tego rodzaju ma charakter bardzo zbliżony do umowy o spadek, która jest zakazana na mocy art. 103 ZD), natomiast testamentu sporządzonego przez dwie osoby na rzecz osoby trzeciej nie uznaje się za nieważny (zob. prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, Dedno pravo (prawo spadkowe), Uradni list, 2009, s. 127–128).
c) Umowa o spadek: zgodnie z ZD umowa o spadek, na podstawie której jedna osoba zapisuje spadek lub jego część drugiej stronie tej umowy lub osobie trzeciej, jest nieważna (art. 103); podobnie umowa dotycząca oczekiwanego spadku lub zapisu (art. 104) i umowa dotycząca treści testamentu (art. 105 ZD) są również nieważne na mocy ustawy.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Nie. W ustawie nie przewidziano szczególnej formy potwierdzania testamentu.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak. Osoby uprawnione do zachowku mają prawo otrzymać część spadku, którą spadkodawca nie może rozrządzać (art. 26 ust. 1 ZD). Tę część spadku nazywa się „zachowkiem”. Uprawnionymi do zachowku są: zstępni spadkodawcy, jego przysposobione dzieci i ich zstępni, rodzice oraz małżonek spadkodawcy. W związku z tym, że przepisy ZD regulujące prawa, obowiązki, ograniczenia i status małżonków mają zastosowanie w równym stopniu do mężczyzny i kobiety, którzy pozostawali w długotrwałym związku bez zawierania małżeństwa, przepisy te przewidują uprawnienia takich osób do zachowku, jednak wyłącznie wówczas, gdy nie występują żadne przesłanki wskazujące na to, że w przypadku zawarcia przez nich małżeństwa należałoby takie małżeństwo uznać za nieważne. To samo ma zastosowanie do partnerów tej samej płci niebędących lub będących w związku małżeńskim (partnerów w zarejestrowanym lub niezarejestrowanym związku partnerskim dwóch kobiet albo dwóch mężczyzn). Dziadkowie i rodzeństwo są uprawnieni do zachowku wyłącznie w przypadku, gdy są trwale niezdolni do pracy i nie dysponują żadnymi środkami utrzymania. Osoby wymienione powyżej są uprawnione do zachowku, jeżeli mają prawo dziedziczyć zgodnie z ustawowym porządkiem dziedziczenia (art. 25 ZD).

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W takim przypadku stosuje się przepisy w zakresie dziedziczenia ustawowego: spadek dziedziczą zstępni spadkodawcy, jego dzieci przysposobione i ich zstępni, małżonek, rodzice, przysposabiający i ich krewni, bracia i siostry i ich zstępni oraz dziadkowie i ich zstępni. Mężczyzna i kobieta, którzy pozostawali w długotrwałym związku bez zawierania małżeństwa, mogą dziedziczyć po sobie na tych samych zasadach co małżonkowie, ale wyłącznie gdy nie występują żadne przesłanki wskazujące na to, że w przypadku zawarcia przez nich małżeństwa należałoby je uznać za nieważne. To samo ma zastosowanie do partnerów tej samej płci niebędących lub będących w związku małżeńskim, czyli partnerów w zarejestrowanym lub niezarejestrowanym związku partnerskim dwóch kobiet albo dwóch mężczyzn (dalej zwanym: „związkiem partnerskim” (*partnerska zveza*)). Osoby te dziedziczą w kolejności dziedziczenia przewidzianej w obowiązujących przepisach, zgodnie z którą spadkobiercy należący do bliższych grup dziedziczenia, wyłączają od dziedziczenia osoby, które znajdują się w dalszych grupach dziedziczenia (art. 10 ZD).

Pierwsza grupa dziedziczenia

W ramach pierwszej grupy dziedziczenia zstępni spadkodawcy i jego małżonek, jak również partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego, dziedziczą w częściach równych przed wszystkimi pozostałymi spadkobiercami (art. 11 ZD).
Zgodnie z zasadą dziedziczenia według szczepów (*per stirpes*) udział spadkowy, który by w normalnych warunkach przypadał danej osobie, gdyby przeżyła spadkodawcę, dziedziczą w częściach równych dzieci tej osoby (wnuki spadkodawcy). Jeżeli którekolwiek z wnuków spadkodawcy nie dożyje chwili otwarcia spadku, udział spadkowy, który przysługiwałby im, gdyby przeżyły spadkodawcę, dziedziczą w częściach równych dzieci wnuków spadkodawcy (prawnuki spadkodawcy). Dziedziczenie odbywa się zgodnie z tą zasadą aż do chwili wyczerpania kręgu zstępnych spadkodawcy (art. 12 ZD).
Jeżeli małżonek spadkodawcy albo partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego nie dysponuje środkami niezbędnymi do samodzielnego utrzymania się i dziedziczy wraz z innymi spadkobiercami z pierwszej grupy dziedziczenia, sąd może, na wniosek małżonka albo partnera, orzec, że jest on również uprawniony do odziedziczenia udziału spadkowego, który z mocy prawa przysługiwał współspadkobiercom małżonka albo partnera. Małżonek albo partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego może zwrócić się o zwiększenie przypadającego mu udziału spadkowego z udziałów wszystkich współspadkobierców lub z udziału określonych współspadkobierców. Sąd może przyznać małżonkowi albo partnerowi niebędącemu małżonkiem lub partnerowi w ramach związku partnerskiego prawo do odziedziczenia całości spadku, jeżeli wartość spadku jest na tyle niska, że w przypadku dokonania jego działu małżonek lub partner znalazłby się w niedostatku (art. 13 ust. 1 ZD).
Jeżeli inni spadkobiercy z pierwszej grupy dziedziczenia, którzy nie dysponują środkami niezbędnymi do samodzielnego utrzymania się, dziedziczą wspólnie z małżonkiem spadkodawcy albo jego partnerem niebędącym małżonkiem lub partnerem w ramach związku partnerskiego, sąd może, na ich wniosek, przyznać im prawo do dziedziczenia części udziału spadkowego, który zgodnie z prawem przysługuje małżonkowi spadkodawcy albo jego partnerowi niebędącemu małżonkiem lub partnerowi w ramach związku partnerskiego. Wszyscy współspadkobiercy lub poszczególni współspadkobiercy mogą zwrócić się o zwiększenie przypadającego im udziału spadkowego na niekorzyść małżonka albo partnera niebędącego małżonkiem lub partnera w ramach związku partnerskiego(art. 13 ust. 2 ZD).
Poszczególni współspadkobiercy, którzy nie dysponują środkami niezbędnymi do samodzielnego utrzymania się, mogą również zwrócić się o zwiększenie przypadającego im udziału spadkowego na niekorzyść pozostałych współspadkobierców (art. 13 ust. 3 ZD).
Sąd może postanowić, że wszyscy współspadkobiercy lub niektórzy współspadkobiercy dziedziczą całość spadku, jeżeli wartość spadku jest na tyle niska, że w przypadku dokonania jego działu współspadkobiercy znaleźliby się w niedostatku (art. 13 ust. 4 ZD).
Rozpoznając wspomniane powyżej wnioski o zwiększenie lub zmniejszenie udziału spadkowego, sąd bierze pod uwagę wszystkie okoliczności danej sprawy, w szczególności sytuację majątkową współspadkobierców oraz ich zdolność do podejmowania działalności zarobkowej, a także wartość spadku (art. 13 ust. 5 ZD).

Druga grupa dziedziczenia

W ramach drugiej grupy dziedziczenia spadek po osobie, która nie pozostawiła żadnych żyjących zstępnych, dziedziczą rodzice i małżonek spadkodawcy albo jego partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego. Rodzice spadkodawcy dziedziczą połowę spadku w częściach

równych, natomiast drugą połowę spadku dziedziczy małżonek spadkodawcy albo jego partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego. Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żyjącego małżonka ani partnera niebędącego małżonkiem lub partnera w ramach związku partnerskiego, jego rodzice dziedziczą całość spadku w częściach równych (art. 14 ZD).
Jeżeli którekolwiek z rodziców spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, gdyby przeżył on spadkodawcę, przypada – zgodnie z zasadą dziedziczenia według szczepów (*per stirpes*) – dzieciom tego rodzica (tj. braciom i siostrom spadkodawcy), jego wnukom i prawnukom oraz dalszym zstępnym na tych samych zasadach co zasady stosowane w przypadku dziedziczenia przez dzieci i dalszych zstępnych spadkodawcy (art. 15 ust. 1).
Jeżeli obydwoje rodzice spadkodawcy nie dożyją otwarcia spadku, udział spadkowy, który by przypadał każdemu z nich, gdyby przeżyli spadkodawcę, przypada ich zstępnym: udział ojca dziedziczą zstępni ze strony ojca, a udział matki – zstępni ze strony matki. We wszystkich przypadkach rodzeństwo przyrodnie spadkodawcy ze strony ojca dziedziczy udział ojca w spadku w częściach równych, a rodzeństwo przyrodnie spadkodawcy ze strony matki dziedziczy udział matki w spadku w częściach równych, przy czym rodzeństwo rodzone spadkodawcy dziedziczy udział ojca w spadku w częściach równych wspólnie z rodzeństwem przyrodnim ze strony ojca, a udział matki – wspólnie z rodzeństwem przyrodnim ze strony matki (art. 15 ust. 2 i 3 ZD).
Jeżeli którekolwiek z rodziców spadkodawcy nie dożyje otwarcia spadku i nie pozostawi żadnych zstępnych, udział spadkowy, który by mu przypadał, gdyby przeżył spadkodawcę, przypada drugiemu rodzicowi. Jeżeli drugie z rodziców również nie dożyje otwarcia spadku, zstępni tego rodzica dziedziczą udział spadkowy, który by przypadał jemu lub drugiemu z rodziców (art. 15 ZD). Jeżeli obydwoje rodzice nie dożyją otwarcia spadku i żadne z nich nie pozostawi zstępnych, pozostający przy życiu małżonek spadkodawcy albo jego partner niebędący małżonkiem lub partner w ramach związku partnerskiego dziedziczy całość spadku (art. 16 i 17 ZD).

Trzecia grupa dziedziczenia

W przypadku braku spadkobiercy z pierwszej lub drugiej grupy dziedziczenia bierze się pod uwagę spadkobierców z trzeciej grupy dziedziczenia.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych ani rodziców, a zstępni i rodzice również nie pozostawili żadnych zstępnych ani małżonka, ani partnera niebędącego małżonkiem lub partnera w ramach związku partnerskiego, w ramach trzeciej grupy dziedziczenia dziedziczą dziadkowie spadkodawcy. Połowę spadku dziedziczą dziadkowie ze strony ojca, a drugą połowę dziadkowie ze strony matki (art. 18 ZD).
Dziadkowie z tej samej strony dziedziczą przypadający im udział spadkowy w częściach równych. Jeżeli którykolwiek ze wstępnych po jednej stronie nie dożyje otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadał, gdyby przeżył spadkodawcę, przypada dzieciom, wnukom i dalszym zstępnym tego wstępnego na tych samych zasadach co zasady stosowane w przypadku dziedziczenia przez dzieci i innych zstępnych spadkodawcy. W odniesieniu do wszystkich innych osób zasady, na podstawie których dziedziczą rodzice spadkodawcy i ich zstępni (art. 19 ZD), stosuje się również do prawa dziedziczenia przez dziadków z jednej strony i ich zstępnych.
Jeżeli jedni dziadkowie nie dożyją otwarcia spadku i nie pozostawią zstępnych, udział spadkowy, który by im przypadał, gdyby przeżyli spadkodawcę, przypada drugim dziadkom oraz ich dzieciom, wnukom i dalszym zstępnym zgodnie z przepisami art. 19 ZD (art. 20 ZD).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Kwestie spadkowe rozstrzygają w Republice Słowenii sądy, przy czym za sąd właściwy w kwestiach spadkowych uznaje się sąd rejonowy (*okrajno sodišče*).

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Sąd w postępowaniu spadkowym.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Sąd w postępowaniu spadkowym.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Sąd w postępowaniu spadkowym.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Po śmierci osoby lub uznaniu za zmarłego urzędnik stanu cywilnego odpowiedzialny za dokonanie wpisu w rejestrze zgonów przesyła akt zgonu do sądu spadku w terminie 30 dni (art. 179 ust. 1 ZD).
Po otrzymaniu aktu zgonu sąd wszczyna postępowanie spadkowe z urzędu.
Jeżeli z aktu zgonu wynika, że zmarły nie pozostawił żadnego spadku, sąd spadku nie przeprowadza postępowania spadkowego; sąd podejmuje taką samą decyzję, jeżeli zmarły pozostawił wyłącznie ruchomości, a żadna z osób uprawnionych do dziedziczenia nie zwróci się o przeprowadzenie postępowania (art. 203 ust. 1 i 2 ZD). We wszystkich innych przypadkach sąd przeprowadza postępowanie spadkowe. W toku postępowania spadkowego sąd ustala tożsamość spadkobierców zmarłego, określa składniki majątku wchodzące w skład masy spadkowej oraz wskazuje, które prawa wynikające ze spadku przysługują spadkobiercom, zapisobiercom i innym osobom (art. 162 ZD).
Postępowanie spadkowe jest z natury postępowaniem nieprocesowym. W przypadku wystąpienia sporu między stronami postępowania co do jakichkolwiek faktów będących podstawą przysługujących im praw sąd zawiesza postępowanie spadkowe i poucza strony o możliwości wszczęcia postępowania cywilnego lub administracyjnego (art. 210 ust. 1 ZD).
Po ustaleniu osób uprawnionych do dziedziczenia sąd uznaje takie osoby za spadkobierców na mocy postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 214 ust. 1 ZD). Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku doręcza się wszystkim spadkobiercom i zapisobiercom, a także osobom, które zgłosiły roszczenie z tytułu spadku w toku postępowania (art. 215 ust. 1 ZD).
Po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku sąd nakazuje dokonanie stosownych wpisów w rejestrze nieruchomości.
Każdy ze spadkobierców może zwrócić się o dokonanie działu spadku w dowolnym momencie, jednak nie – w nieodpowiednim czasie. Uprawnienie to nie podlega przedawnieniu. Umowa, na mocy której spadkobierca zrzeka się przysługującego mu prawa do wystąpienia o dział spadku, jest nieważna, podobnie jak dowolne inne postanowienie testamentowe, na mocy którego dział spadku jest zakazany lub ograniczony (art. 144 ZD). Ustawa o dziedziczeniu nie zawiera żadnych przepisów regulujących kwestie związane z działem spadku; stosowne przepisy w tym zakresie zostały zawarte w kodeksie prawa własności (Stvarnopravni zakonik – „SPZ"), w części dotyczącej podziału majątku wspólnego. Oznacza to, że spadek stanowi współwłasność współspadkobierców. Współspadkobiercy mogą zawrzeć umowę, w której określą sposób działu spadku. Jeżeli spadkobiercy nie będą w stanie osiągnąć porozumienia w tej kwestii, sąd określi metodę działu spadku w postępowaniu nieprocesowym. Jeżeli w trakcie postępowania spadkowego wszyscy spadkobiercy zawrą umowę co do działu spadku i zaproponują metodę działu, sąd zawrze odniesienie do tej umowy w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku (art. 214 ust. 3 ZD).

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Zgodnie z ustawą o dziedziczeniu spadek pozostawiony przez spadkodawcę przechodzi na spadkobierców z mocy samego prawa (*ipso iure*) z chwilą śmierci spadkodawcy (art. 132 ZD). Dlatego też postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, w którym sąd wskazuje spadkobierców po zakończeniu postępowania spadkowego, ma wyłącznie charakter deklaratywny.

Zapisobierca również nabywa zapis z chwilą śmierci spadkodawcy, chyba że zapis jest obwarowany określonymi warunkami lub powiązany z określonym terminem; w takim przypadku zapisobierca nabywa zapis po spełnieniu określonego warunku lub po upływie określonego czasu. Nabycie zapisu oznacza, że zapisobierca może wystąpić o wykonanie zapisu. Przeniesienie prawa własności na zapisobiercę regulują przepisy ogólne kodeksu prawa własności.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak. Taka odpowiedzialność jest jednak ograniczona. Spadkobierca odpowiada za długi spadkodawcy do wartości odziedziczonych składników majątku. Jeżeli spadek dziedziczy kilku spadkobierców, wówczas ponoszą oni solidarną odpowiedzialność za długi spadkodawcy, tj. każdy z nich do wartości przypadającego mu udziału spadkowego, niezależnie od tego, czy dokonano już działu spadku. Jeżeli chodzi o stosunki między spadkobiercami, długi dzieli się proporcjonalnie do udziału spadkowego każdego ze spadkobierców, chyba że w testamencie postanowiono inaczej (art. 142 ZD).

Spadkobierca, który odrzuci spadek, nie odpowiada za długi spadkodawcy (art. 142 ust. 2 ZD).

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

O ile spełniono pozostałe warunki przewidziane w prawie, sąd rejestrowy orzeka, czy można dokonać wpisu na podstawie dokumentów potwierdzających istnienie podstawy prawnej do nabycia prawa, które ma być przedmiotem wpisu.

Podstawą wpisu nieruchomości będącej przedmiotem dziedziczenia jest prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku wydane w toku postępowania spadkowego (art. 40 ust. 1 pkt 6 ustawy o rejestrze nieruchomości, ZZK-1). Na mocy tego prawomocnego postanowienia sąd rejestrowy nakazuje z urzędu dokonanie wpisu dotyczącego prawa własności spadkobiercy do rejestru nieruchomości.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Wyznaczenie zarządcy masy spadkowej nie jest obowiązkowe.

Co do zasady do chwili dokonania działu spadku spadkiem wspólnie zarządzają i rozporządzają spadkobiercy. Spadkobiercy mogą uzgodnić powierzenie zarządu konkretnemu zarządcy. Jeżeli spadkobiercy nie dojdą do porozumienia co do zarządu spadkiem, sąd ustanawia zarządcę masy spadkowej na wniosek dowolnego ze spadkobierców i powierza mu zarząd spadkiem w imieniu wszystkich spadkobierców lub wyodrębnia część spadku, którą każdy ze spadkobierców będzie zarządzał samodzielnie (art. 145 ZD).

Spadkodawca może powołać w testamencie jedną osobę lub większą liczbę osób jako wykonawców testamentu (art. 95 ust. 1 ZD). Do obowiązków wykonawcy testamentu należy między innymi zarząd masą spadkową (art. 96 ust. 1 ZD).

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Spadkodawca może powołać w testamencie jedną osobę lub większą liczbę osób jako wykonawców testamentu (art. 95 ust. 1 ZD). O ile spadkodawca nie postanowi inaczej, do obowiązków wykonawcy testamentu należy w szczególności sprawowanie należytej pieczy nad spadkiem objętym zarządem, spłata zadłużenia i wykonanie zapisów oraz, przede wszystkim, wykonanie testamentu w sposób zgodny z wolą spadkodawcy (art. 96 ust. 1 ZD). Jeżeli nie powołano wykonawcy testamentu, spadkobiercy zarządzają spadkiem wspólnie do chwili dokonania działu spadku, przy czym mogą powierzyć sprawowanie zarządu nad spadkiem konkretnemu zarządcy. Jeżeli spadkobiercy nie dojdą do porozumienia co do zarządu spadkiem, sąd ustanawia zarządcę masy spadkowej na wniosek dowolnego ze spadkobierców i powierza mu zarząd spadkiem w imieniu wszystkich spadkobierców lub wyodrębnia część spadku, którą każdy ze spadkobierców będzie zarządzał samodzielnie (art. 145 ZD).

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Jeżeli spadkodawca powołał wykonawcę testamentu w testamencie, zakres jego obowiązków jest również określony w testamencie.

Jeżeli spadkodawca nie postanowi inaczej, zgodnie z obowiązującymi przepisami (art. 96 ust. 1 ZD):

wykonawca testamentu musi sprawować należytą pieczę nad spadkiem. W szczególności wykonawca testamentu jest zobowiązany do podejmowania wszelkich środków służących zabezpieczeniu interesu, sporządzenia spisu inwentarza i przeprowadzenia wyceny masy spadkowej (art. 184 ZD) oraz zachowania określonych składników majątku ruchomego (art. 190 i 191 ZD);

wykonawca testamentu musi również zarządzać spadkiem, przy czym zwykły zarząd obejmuje również rozporządzanie poszczególnymi składnikami majątku wchodzącymi w skład spadku. W okresie pełnienia przez wykonawcę testamentu powierzonej mu funkcji żaden inny spadkobierca nie może zarządzać masą spadkową ani rozporządzać składnikami majątku wchodzącymi w skład spadku;

wykonawca testamentu musi zapewnić spłatę długów spadkodawcy oraz wykonać wszelkie zapisy i polecenia;

wykonawca testamentu musi zapewnić wykonanie testamentu zgodnie z wolą spadkodawcy (zob. prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, Dedno pravo (prawo spadkowe), Uradni list 2009, s. 170–171).

Jeżeli powołano więcej niż jednego wykonawcę testamentu, wywiązują się oni z powierzonych im obowiązków wspólnie, chyba że spadkodawca postanowił inaczej (art. 96 ust. 2 ZD). Wykonawca testamentu musi złożyć sądowi sprawozdanie z podjętych działań i jest uprawniony do otrzymania zwrotu poniesionych kosztów i wynagrodzenia za wykonaną pracę – kwoty te pokrywa się z dostępnej części spadku na mocy postanowienia sądu (art. 97 ZD).

Jeżeli nie powołano wykonawcy testamentu, spadkobiercy zarządzają spadkiem wspólnie do chwili dokonania działu spadku, przy czym mogą powierzyć sprawowanie zarządu nad spadkiem konkretnemu zarządcy. Jeżeli spadkobiercy nie dojdą do porozumienia co do zarządu spadkiem, sąd ustanawia zarządcę masy spadkowej na wniosek dowolnego ze spadkobierców i powierza mu zarząd spadkiem w imieniu wszystkich spadkobierców lub wyodrębnia część spadku, którą każdy ze spadkobierców będzie zarządzał samodzielnie (art. 145 ZD).

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Po zakończeniu postępowania spadkowego sąd wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, które jest orzeczeniem sądowym rozstrzygającym co do istoty sprawy. W postanowieniu sąd określa zakres spadku i wskazuje spadkobierców i zapisobierców, a także wszelkie inne osoby, którym przysługuje prawo do udziału spadkowego. Zgodnie z ZD postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku musi zawierać następujące elementy (art. 214 ust. 2):

imię i nazwisko (oraz wszelkie wcześniejsze nazwiska) spadkodawcy oraz imię jego ojca, zawód wykonywany przez spadkodawcę, datę urodzenia i obywatelstwo spadkodawcy, a w przypadku gdy spadkodawcą była zamężna kobieta – jej nazwisko panieńskie;

wykaz nieruchomości zawierający dane pochodzące z rejestru nieruchomości oraz wykaz ruchomości zawierający odniesienie do spisu inwentarza;

imię i nazwisko spadkobiercy, wykonywany zawód i miejsce zamieszkania, stosunek łączący spadkobiercę ze spadkodawcą, informacje o tym, czy spadkobierca dziedziczy jako spadkobierca ustawowy czy testamentowy oraz, w przypadku więcej niż jednego spadkobiercy, udział danego spadkobiercy w spadku;

informacje o tym, czy postępowanie mające na celu ustalenie tożsamości spadkobiercy zostało zawieszone;

informacje o tym, czy prawo danego spadkobiercy do dziedziczenia zostało odroczone z uwagi na fakt, że nie nadszedł jeszcze odpowiedni moment, prawo zostało ograniczone do określonego okresu, zostało odroczone z uwagi na niespełnienie warunków lub jest uzależnione od spełnienia warunku rozwiązującego lub polecenia, które można uznać za warunek rozwiązujący, zostało ograniczone prawem użytkowania, a jeżeli tak – na czyją korzyść;

imię i nazwisko, wykonywany zawód i miejsce zamieszkania osób uprawnionych do otrzymania zapisu, a także osób, którym przysługuje prawo użytkowania lub jakiekolwiek inne prawo wynikające ze spadku, oraz szczegółowy opis tego prawa.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Słowacja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

W prawie słowackim nie przewidziano możliwości zawierania umów o spadek ani sporządzania testamentów wspólnych.
Testament można sporządzić na szereg sposobów:
1. Testament sporządzony własnoręcznie przez spadkodawcę musi zawierać odręczny podpis spadkodawcy oraz datę. Testament holograficzny nie wymaga podpisów świadków.
2. Testament na piśmie sporządzony w inny sposób (np. na komputerze, maszynie do pisania lub spisany przez osobę inną niż spadkodawca) musi zostać podpisany w obecności dwóch świadków, którzy następnie składają swoje podpisy na testamencie, aby zaświadczyć, że dany dokument faktycznie zawiera ostatnią wolę spadkodawcy. Testament sporządzony w ten sposób również musi być opatrzony odręcznym podpisem spadkodawcy oraz zawierać datę.
3. Testament sporządzony w formie aktu notarialnego. Notariusz odpowiada za spełnienie wymogów dotyczących treści oraz wymogów formalnych związanych z tego rodzaju testamentem. Każdy testament w formie aktu notarialnego musi zostać wpisany do centralnego notarialnego rejestru testamentów (Notársky centrálny register závetov).
4. Z **testamentu w formie szczególnej** korzysta się, jeżeli spadkodawca jest w złym stanie zdrowia, jest osobą niewidomą lub niesłyszącą bądź nie potrafi czytać lub pisać. W takich przypadkach konieczna jest obecność trzech świadków. Świadkowie poświadczają autentyczność testamentu, składając swój podpis po wysłuchaniu testamentu. W testamencie musi być wskazana osoba, która go spisała, osoba, która odczytała jego treść na głos, a także sposób, w jaki potwierdzono, że zawiera on rzeczywistą wolę spadkodawcy.
Świadkami mogą być wyłącznie osoby posiadające zdolność do czynności prawnych. Osoby niewidome, niesłyszące lub nieme, osoby, które nie władają językiem, w którym sporządzono testament, oraz osoby uprawnione do dziedziczenia nie mogą być świadkami.
Aby testament był ważny, musi zawierać dzień, miesiąc i rok jego sporządzenia. Z oczywistych względów istotną część treści testamentu stanowi wskazanie spadkobierców, którzy odziedziczą spadek w całości lub w częściach ułamkowych lub którzy otrzymają określone składniki majątku (kto co otrzyma).
Jeżeli testament został spisany własnoręcznie przez spadkodawcę, zaleca się, aby spadkodawca poinformował swoich bliskich o fakcie sporządzenia testamentu oraz o miejscu, w którym testament jest przechowywany.
Wszelkie warunki załączone do testamentu nie wywołają skutków prawnych.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Notariusze są zobowiązani z urzędu do wpisywania testamentów sporządzonych w formie aktu notarialnego do centralnego notarialnego rejestru testamentów prowadzonego przez Izbę Notarialną Republiki Słowackiej (Notárska komora Slovenskej republiky). W przypadku testamentów sporządzonych w sposób opisany w pkt 1, 2 i 4 powyżej wpis do rejestru nie jest konieczny, ale notariusz może je przyjąć na przechowanie na wniosek spadkodawcy lub innej osoby. Notariusz musi również odnotować fakt przyjęcia testamentu na przechowanie w centralnym notarialnym rejestrze testamentów.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, w § 479 ustawy nr 40/1964 Kodeks cywilny (Občiansky zákonník) określono wysokość zachowku oraz spadkobierców uprawnionych do jego otrzymania (zwanych „spadkobiercami uprawnionymi do zachowku”, *neopomenuteľný dedič*): „Małoletni zstępni otrzymują udział w spadku odpowiadający co najmniej udziałowi przypadającemu im z mocy prawa, a pełnoletni zstępni otrzymują udział w wysokości odpowiadającej co najmniej połowie udziału przypadającego im z mocy prawa. Jeżeli testament stanowi inaczej, tę część testamentu uznaje się za nieważną, chyba że zstępni, których ona dotyczy, zostali wydziedziczeni”.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Dziedziczenie następuje z mocy ustawy, na podstawie testamentu lub na obu tych podstawach jednocześnie. Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu lub jeżeli istnieją składniki majątku, które nie zostały uwzględnione w testamencie, spadkobiercy dziedziczą ustawowo według grup dziedziczenia.
Pierwsza grupa dziedziczenia
W ramach pierwszej grupy dziedziczenia dzieci i małżonek spadkodawcy dziedziczą w częściach równych. Jeżeli dziecko nie dziedziczy, wówczas jego udział w spadku dziedziczą jego dzieci w częściach równych. Jeżeli również te dzieci lub jedno z nich nie dziedziczą, ich udział przechodzi na ich zstępnych w częściach równych.
Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych zstępnych lub jeżeli jego zstępni nie dziedziczą (tj. wszyscy odrzucili spadek lub żaden z nich nie posiada zdolności do dziedziczenia lub wszyscy zostali w sposób ważny wydziedziczeni lub nie są brani pod uwagę), spadek dziedziczą spadkobiercy z drugiej grupy dziedziczenia.
Druga grupa dziedziczenia

Jeżeli zstępni spadkodawcy nie dziedziczą, wówczas dziedziczą spadkobiercy z drugiej grupy dziedziczenia, mianowicie: małżonek spadkodawcy, rodzice spadkodawcy oraz osoby, które zamieszkiwały ze spadkodawcą we wspólnym gospodarstwie domowym przez co najmniej rok przed jego śmiercią i które, z tego względu, zajmowały się tym wspólnym gospodarstwem domowym lub pozostawały na utrzymaniu spadkodawcy. Spadkobiercy z drugiej grupy dziedziczą w częściach równych, niemniej małżonek spadkodawcy jest uprawniony do otrzymania co najmniej połowy spadku.
Trzecia grupa dziedziczenia
Jeżeli małżonek ani rodzice spadkodawcy nie dziedziczą, wówczas dziedziczą w częściach równych spadkobiercy z trzeciej grupy, mianowicie: rodzeństwo spadkodawcy oraz osoby, które zamieszkiwały ze spadkodawcą we wspólnym gospodarstwie domowym przez co najmniej rok przed jego śmiercią i które, z tego względu, zajmowały się tym wspólnym gospodarstwem domowym lub pozostawały na utrzymaniu spadkodawcy. Jeżeli żadne z rodzeństwa spadkodawcy nie dziedziczy, wówczas udział jego brata lub siostry dziedziczą ich dzieci w częściach równych.
Czwarta grupa dziedziczenia
Jeżeli żaden ze spadkobierców z trzeciej grupy nie dziedziczy, wówczas dziedziczą w częściach równych spadkobiercy z czwartej grupy, tj. dziadkowie spadkodawcy, a jeżeli żadne z dziadków nie dziedziczy, spadek dziedziczą w częściach równych ich dzieci.
Spadek bezdziedziczny przechodzi na Skarb Państwa z mocy ustawy.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Sąd rejonowy (*okresný súd*) właściwy dla stałego miejsca zamieszkania spadkodawcy w chwili śmierci lub, jeżeli spadkodawca nie miał stałego miejsca zamieszkania w Słowacji, sąd właściwy dla miejsca, w którym znajdują się składniki majątku spadkodawcy, a w przypadku braku takiego sądu – sąd właściwy dla miejsca zgonu spadkodawcy. Sąd rejonowy wyznacza notariusza do przeprowadzania czynności i wydawania postanowień w toku postępowania spadkowego. Czynności dokonywane przez notariusza uznaje się za czynności sądowe. Upoważnienie to nie obejmuje postanowienia o wszczęciu postępowania spadkowego, wniosku o przyznanie pomocy prawnej za granicą, postanowienia o odwołaniu notariusza i jego pracowników ani postanowienia o unieważnieniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, jeżeli okaże się, że spadkodawca żyje lub że unieważniono jego akt zgonu.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Spadkobiercy składają ustne oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku przed notariuszem lub sporządzają pisemne oświadczenie, które przesyłają do sądu spadku w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym zostali poinformowani przez sąd o przysługującym im prawie do odrzucenia/przyjęcia spadku oraz o skutkach złożenia oświadczenia.

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

W prawie słowackim nie przewidziano możliwości dokonywania zapisów.

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Nie przewidziano szczególnej formy dla oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu zachowku. Stosuje się procedurę analogiczną do procedury dotyczącej składania oświadczenia o przyjęciu/odrzuceniu spadku, przy czym w tym przypadku nie obowiązuje termin jednego miesiąca.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Urząd stanu cywilnego powiadamia właściwy sąd rejonowy o zgonie, do którego doszło w okręgu podlegającym jego właściwości. Po uzyskaniu informacji o śmierci osoby lub uznaniu za zmarłego sąd wszczyna postępowanie spadkowe, również z urzędu. W pierwszej kolejności sąd sprawdza w centralnym notarialnym rejestrze testamentów, czy spadkodawca pozostawił testament, akt wydziedziczenia lub czy odwołał którykolwiek z tych dokumentów bądź czy pozostawił oświadczenie o wyborze prawa właściwego zgodnie z przepisami szczególnymi, oraz ustala dane notariusza, któremu takie dokumenty powierzono na przechowanie. Sąd przeprowadza wstępne czynności wyjaśniające w celu ustalenia tożsamości spadkobierców, a także stanu czynnego spadku i długów spadkowych oraz podejmuje wszelkie pilne i niezbędne środki na rzecz zabezpieczenia spadku. Ustalenie kwestii związanych ze spadkiem nie wymaga przeprowadzenia rozprawy, jeżeli sąd potwierdzi, że spadek dziedziczy jeden spadkobierca, lub jeżeli spadek przechodzi na Skarb Państwa z mocy ustawy.
W przypadku braku sporu dotyczącego dziedziczenia notariusz pełniący funkcję upoważnionego zarządcy sądowego wydaje akt poświadczenia dziedziczenia w następujących przypadkach:
spadek dziedziczy jeden spadkobierca;
spadek przechodzi na Skarb Państwa z mocy ustawy;
spadkobiercy zawarli między sobą umowę o dział spadku; stronami takiej umowy są również wierzyciele spadkodawcy, jeżeli zgodnie z umową ich roszczenia zostaną zaspokojone;
spadkobiercy i wierzyciele spadkodawcy zawarli umowę dotyczącą przekazania nadmiernie zadłużonego spadku na poczet spłaty zadłużenia;
jeżeli strony nie są w stanie osiągnąć porozumienia, notariusz potwierdza udział w spadku poszczególnych spadkobierców lub dokonuje działu spadku między spadkobierców i decyduje, jaka jego część przypada poszczególnym spadkobiercom;
notariusz nie zatwierdza umowy o dział spadku i potwierdza udział w spadku poszczególnych spadkobierców lub dokonuje działu spadku między spadkobierców i decyduje, jaka jego część przypada poszczególnym spadkobiercom.
Przeniesienie tytułu własności na spadkobierców jest uwarunkowane otrzymaniem ważnego aktu poświadczenia dziedziczenia.
Jeżeli postanowienie dotyczące praw spadkowych zależy od ustalenia spornych okoliczności faktycznych oraz jeżeli próby osiągnięcia ugody zakończyły się niepowodzeniem, sąd wzywa – w drodze postanowienia – spadkobiercę, którego prawo wydaje się mniej prawdopodobne, do wytoczenia powództwa o ustalenie spornych okoliczności faktycznych. Sąd wyznacza również termin na wytoczenie takiego powództwa, który nie może być jednak krótszy niż jeden miesiąc.
Jeżeli spadek jest nadmiernie zadłużony, a spadkobiercy i wierzyciele spadkodawcy nie osiągną porozumienia dotyczącego przekazania masy spadkowej na spłatę długów, sąd może postanowić o likwidacji masy spadkowej. W orzeczeniu o likwidacji masy spadkowej sąd wyznacza wierzycielom termin na zgłoszenie wierzytelności do sądu; w przeciwnym razie roszczenia mogą ulec przedawnieniu.
Sąd (notariusz działający w charakterze zarządcy sądowego) dokonuje likwidacji nadmiernie zadłużonego spadku poprzez zbycie wszystkich składników majątku spadkodawcy po cenie zwyczajowo stosowanej w przypadku porównywalnych składników majątku. Sprzedając składniki majątku, zarządca sądowy działa na rzecz stron w swoim własnym imieniu, ale bierze pod uwagę wszelkie wysuwane przez strony propozycje dotyczące likwidacji składników majątku, które przyniosłyby zyski. Notariusz przechowuje środki uzyskane z likwidacji na otwartym w tym celu rachunku bankowym. Jeżeli pomimo likwidacji pozostaną jakieś składniki majątku, przechodzą one na Skarb Państwa ze skutkiem od dnia śmierci spadkodawcy.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Otwarcie spadku następuje z chwilą śmierci spadkodawcy. Akt poświadczenia dziedziczenia lub postanowienie sądu wywołują w związku z tym wyłącznie skutek deklaratoryjny w odniesieniu do faktu przeszłego. Spadkiem można jednak rozporządzać w pełnym zakresie dopiero po uzyskaniu prawomocnego aktu poświadczenia dziedziczenia lub wydaniu postanowienia przez sąd.

Data zgonu spadkodawcy musi zostać potwierdzona aktem zgonu, powiadomieniem o zgonie wydanym przez specjalny Wydział Rejestracji Aktów Stanu Cywilnego słowackiego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w przypadku śmierci obywatela słowackiego za granicą lub postanowieniem sądu wydanym w postępowaniu o uznanie za zmarłego, w którym sąd ustala datę śmierci. Obywatel słowacki może zostać uznany za zmarłego wyłącznie przez sądy słowackie. Sądy słowackie mogą uznać obywateli państw trzecich za zmarłych, ale uznanie takie wywołuje skutki prawne wyłącznie w odniesieniu do osób zamieszkujących na stałe na Słowacji i wyłącznie w odniesieniu do składników majątku znajdujących się na terytorium Słowacji.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Tak, spadkobiercy odpowiadają za długi spadkodawcy oraz ponoszą uzasadnione koszty pogrzebu spadkodawcy, ale wyłącznie do wysokości odziedziczonego spadku. Spadkobiercy nie są zobowiązani do spłaty długów spadkodawcy ze swojego własnego majątku. Jeżeli spadkobierców jest kilku, ponoszą oni koszty pogrzebu spadkodawcy i odpowiadają za jego długi proporcjonalnie do wielkości swojego udziału w spadku. Jeżeli spadek jest nadmiernie zadłużony, spadkobiercy mogą zawrzeć z wierzycielami umowę o przekazaniu masy spadkowej na poczet spłaty długów. Sąd zatwierdza taką umowę, pod warunkiem że nie narusza ona przepisów prawa ani przyjętych zasad moralności.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Właściwość do dokonania wpisu do rejestru nieruchomości przysługuje urzędowi powiatowemu (*okresný úrad*) właściwemu dla miejsca położenia nieruchomości. Urząd powiatowy dokonuje wpisu z urzędu lub na wniosek właściciela bądź innej upoważnionej osoby. Wniosek o wpis do rejestru należy sporządzić na piśmie i umieścić w nim następujące informacje:

a) imię i nazwisko (nazwę) wnioskodawcy oraz jego miejsce zamieszkania (siedziby statutowej);

b) nazwę urzędu powiatowego, do którego skierowany jest wniosek;

c) dokument urzędowy lub inny dokument potwierdzający tytuł własności nieruchomości;

d) wykaz załączników. Załącznikami do wniosku o wpis do rejestru są:

(i) dokument urzędowy lub inny dokument potwierdzający tytuł własności nieruchomości; w przypadku wpisu do rejestru hipoteki ustawowej nie ma konieczności załączania dokumentu potwierdzającego istnienie roszczenia;

(ii) dane identyfikacyjne działki, jeżeli tytuł własności nieruchomości nie jest zapisany w akcie własności;

(iii) inne dokumenty mające wartość dowodową dla postępowania.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Ustanowienie zarządcy masy spadkowej nie jest obowiązkowe. Sąd zastosuje jednak z urzędu pilne i niezbędne środki na rzecz zabezpieczenia spadku i może również ustanowić zarządcę masy spadkowej, jeżeli uzna, że leży to w interesie ogólnym lub w istotnym interesie stron. Najczęściej funkcję zarządcy masy spadkowej sprawuje jeden ze spadkobierców lub inna osoba bliska spadkodawcy, ale rolę tę może pełnić również notariusz inny niż zarządca sądowy prowadzący dane postępowanie spadkowe.

Zarządca masy spadkowej ustanowiony na mocy prawa słowackiego różni się od zarządcy w rozumieniu *common law*.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Testament wykonuje notariusz wyznaczony przez sąd na zarządcę sądowego. Spadkobiercy zarządzają odziedziczonym majątkiem, ale potrzebują zgody sądu na sprzedaż składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej przed zakończeniem postępowania spadkowego oraz na podejmowanie innych czynności wykraczających poza zwykły zarząd.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

W toku postępowania spadkowego zarządca masy spadkowej podejmuje wszelkie czynności niezbędne do zachowania składników majątku wchodzących w skład spadku w granicach wyznaczonych przez sąd. Sąd ustala zakres uprawnień zarządcy spadku w taki sposób, aby umożliwić zarządcy zachowanie wartości składników majątku spadkowego. Zarządca spadku ponosi odpowiedzialność za wszelkie szkody wyrządzone w następstwie niewywiązania się z obowiązków spoczywających na nim z mocy prawa lub powierzonych mu przez sąd. Po zakończeniu postępowania spadkowego zarządca przedstawia spadkobiercom sprawozdanie końcowe, a sąd ustala kwotę wynagrodzenia należnego zarządcy powiększoną o zwrot poniesionych przez niego kosztów, które są płatne przez spadkobiercę otrzymującego spadek.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Po zakończeniu postępowania spadkowego notariusz wydaje akt poświadczenia dziedziczenia, który uznaje się za postanowienie sądu. Poświadczenie zawiera imiona i nazwiska spadkobierców i wskazuje składniki majątku dziedziczone przez poszczególnych spadkobierców wraz z przypadającymi im udziałami spadkowymi.

Na wniosek spadkobiercy notariusz może w toku postępowania spadkowego wydać poświadczenie obejmujące grupę spadkobierców. Jest to „potwierdzenie faktów znanych z akt sprawy". Poświadczenie jest dokumentem urzędowym wydawanym przez notariusza prowadzącego postępowanie spadkowe głównie w celu potwierdzenia statusu spadkobiercy lub innej uprawnionej osoby, na którą przechodzi prawo przysługujące spadkodawcy (np. prawo do odszkodowania z tytułu polisy ubezpieczeniowej, prawa z tytułu członkostwa, status w toczącym się postępowaniu itp.).

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 03/01/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w

tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Finlandia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Sprawy związane z dziedziczeniem reguluje kodeks spadkowy (40/1965). Testament stanowi jedyną dopuszczalną formę rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Testament sporządza się na piśmie w obecności dwóch świadków, którzy stawili się jednocześnie. Spadkodawca musi podpisać testament po jego sporządzeniu lub potwierdzić autentyczność wcześniej złożonego przez siebie podpisu. Świadkowie są zobowiązani do poświadczenia testamentu przez złożenie podpisów po złożeniu podpisu przez spadkodawcę lub po potwierdzeniu przez spadkodawcę autentyczności wcześniej złożonego podpisu. W niektórych wyjątkowych sytuacjach testament ustny również może być wiążący.

Dopuszcza się także możliwość sporządzenia testamentu wzajemnego, który w większości przypadków jest testamentem sporządzanym przez małżonków w celu przeniesienia prawa własności pomiędzy nimi. Testamenty wzajemne podlegają takim samym wymogom formalnym jak pozostałe rodzaje testamentów. Przepisy dotyczące testamentów wzajemnych sporządzanych przez małżonków mają również zastosowanie do testamentów wzajemnych sporządzanych przez osoby pozostające w zarejestrowanym związku partnerskim.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Organy fińskie nie prowadzą rejestru testamentów.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Swoboda testowania podlega ograniczeniu na korzyść bezpośrednich zstępnych i małżonka spadkodawcy. Bezpośredni zstępni i dzieci przysposobione, a także ich zstępni są uprawnieni do zachowku. Zachowek odpowiada połowie wartości udziału spadkowego przypadającego danemu spadkobiercy zgodnie z ustawową kolejnością dziedziczenia.

Małżonek jest również chroniony przed pominięciem w testamencie sporządzonym przez małżonka, który zmarł jako pierwszy. Małżonek pozostający przy życiu może zatrzymać całość spadku po zmarłym małżonku, chyba że bezpośredni zstępny wystąpi o dział spadku lub testament sporządzony przez spadkodawcę stanowi inaczej. Małżonek pozostający przy życiu może jednak zawsze zachować wspólny dom małżonków jako własność niepodzielną oraz zwykłe urządzenia gospodarstwa domowego, chyba że sam jest właścicielem nieruchomości, w której może zamieszkać.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Głównymi spadkobiercami są bezpośredni zstępni, którzy dziedziczą w częściach równych. Jeżeli dziecko spadkodawcy zmarło, zstępni tego dziecka dziedziczą w jego miejsce, przy czym każda gałąź rodziny otrzymuje taki sam udział spadkowy.

Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, ale nie pozostawił żadnych bezpośrednich zstępnych, spadek dziedziczy małżonek pozostający przy życiu. Zarejestrowani partnerzy dziedziczą na takich samych zasadach jak małżonkowie.

Jeżeli spadkodawca nie pozostawił żadnych bezpośrednich zstępnych i nie pozostawał w związku małżeńskim w chwili śmierci, rodzice spadkodawcy dziedziczą spadek po połowie. Jeżeli jedno z rodziców spadkodawcy nie żyje, przypadający mu udział spadkowy dzieli się między braci i siostry spadkodawcy. Jeżeli brat lub siostra spadkodawcy nie żyją, zstępni brata lub siostry dziedziczą w jego miejsce, przy czym każda gałąź rodziny otrzymuje taki sam udział spadkowy. W przypadku gdy rodzeństwo lub zstępni rodzeństwa nie żyją, ale jedno z rodziców spadkodawcy pozostaje przy życiu, to z rodziców dziedziczy całość spadku.

Jeżeli żaden ze wskazanych powyżej spadkobierców nie przeżył spadkodawcy, rodzice ojca i matki spadkodawcy dziedziczą całość spadku. Jeżeli nie żyje którekolwiek z dziadków spadkodawcy ze strony ojca lub matki, udział spadkowy przechodzi na dzieci tej osoby. Rodzeństwo cioteczne/stryjeczne nie jest uprawnione do dziedziczenia.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Za kwestie związane z zarządem spadkiem odpowiadają różne organy. Spis inwentarza (*perukirja*) będący wykazem składników majątku i długów spadkodawcy należy przesłać do urzędu skarbowego właściwego dla miejsca zamieszkania spadkodawcy w terminie miesiąca od daty jego sporządzenia. O potwierdzenie wykazu osób uprawnionych do dziedziczenia można zwrócić się również do Biura Danych Cyfrowych i Demograficznych (Digi- ja väestötietovirasto) lub, w przypadku Wysp Alandzkich, do miejscowego Departamentu Stanu. Organem właściwym do rozpoznawania spraw związanych z majątkiem spadkowym przechodzącym na własność państwa jest Skarb Państwa. Sąd rejonowy (*käräjäoikeus*) właściwy dla miejsca zamieszkania spadkodawcy jest właściwy do rozpoznawania wszelkich spraw związanych z dziedziczeniem.

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

Spadek można przyjąć poprzez faktyczne wejście w posiadanie określonego majątku. Spadkobierca może również złożyć odrębne oświadczenie o przyjęciu spadku. Jeżeli spadek został już podzielony, spadkobierca lub spadkobiercy powinni złożyć oświadczenie o przyjęciu spadku. Jeżeli nie dokonano działu spadku, oświadczenie powinna złożyć osoba zarządzająca spadkiem. Oświadczenie takie można również złożyć w sądzie.

Oświadczenie o odrzuceniu spadku jest dobrowolne, przy czym należy je złożyć w formie pisemnej. Oświadczenie o odrzuceniu spadku może złożyć spadkobierca lub spadkobiercy, zarządca spadku, osoba dokonująca działu spadku (*pesänjakaja*), wykonawca testamentu lub zstępny wstępujący w prawa zmarłych spadkobierców. Aby odrzucenie spadku było skuteczne wobec wierzycieli informujących o zamiarze zajęcia spadku, spadkobierca powinien albo powiadomić zarządcę masy spadkowej o odrzuceniu spadku, albo złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku w Biurze Danych Cyfrowych i Demograficznych (Digi- ja väestötietovirasto) lub, w przypadku Wysp Alandzkich, w miejscowym Departamencie Stanu, tak aby można było je należycie wpisać do rejestru (rozdział 4 § 81 kodeksu egzekucyjnego).

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

Nie przewidziano żadnej określonej formy informowania o zamiarze przyjęcia zapisu. Oświadczenie zapisobiercy skierowane do zarządcy masy spadkowej lub osoby dokonującej działu spadku zostanie uznane za oświadczenie o przyjęciu zapisu, podobnie jak dokonanie odpowiednich czynności związanych z majątkiem spadkowym. Poinformowanie spadkobierców o istnieniu testamentu jest wystarczające do celów powiadomienia ich o zamiarze wykonania praw przysługujących zapisobiercy na mocy testamentu.

Oświadczenie o odrzuceniu zapisu musi zostać złożone na piśmie. Aby było ono skuteczne wobec wierzycieli informujących o zamiarze zajęcia, zapisobierca musi albo powiadomić zarządcę masy spadkowej o odrzuceniu zapisu na piśmie, albo złożyć oświadczenie o odrzuceniu zapisu w Biurze Danych Cyfrowych i Demograficznych (Digi- ja väestötietovirasto) lub, w przypadku Wysp Alandzkich, w miejscowym Departamencie Stanu, tak aby można było je należycie wpisać do rejestru (rozdział 4 § 81 kodeksu egzekucyjnego).

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Spadkobierca ustawowy musi przedstawić spadkobiercy testamentowemu oświadczenie o przysługującym mu zachowku za pośrednictwem urzędnika dokonującego doręczeń lub w inny możliwy do zweryfikowania sposób w terminie sześciu miesięcy od dnia poinformowania go o testamencie. Roszczenie

z tytułu zachowku można również zgłosić, ogłaszając je w dzienniku urzędowym opublikowanym w określonym powyżej terminie, jeżeli roszczenie nie zostało zgłoszone spadkobiercy testamentowemu ze względu na przypuszczenie, że mógłby on unikać powiadomienia o roszczeniu, lub jeśli jego adres jest nieznany.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

W Finlandii organy nie wszczynają postępowania spadkowego z urzędu. Po śmierci spadkodawcy w pierwszej kolejności sporządza się spis inwentarza. Spis inwentarza to dokument zawierający informacje o stanie majątku spadkodawcy; innymi słowy, zawiera on wykaz majątku spadkowego i długów spadkowych. W spisie inwentarza wskazani są również spadkobiercy, a także majątek i zobowiązania małżonka pozostającego przy życiu oraz wspólny majątek i zobowiązania obojga małżonków. Spis inwentarza musi zostać sporządzony w terminie trzech miesięcy od dnia śmierci spadkodawcy, ale urząd skarbowy może przedłużyć ten termin ze szczególnych względów.

Obowiązek sporządzenia spisu inwentarza spoczywa na spadkobiercy, który jest odpowiedzialny za zarząd masą spadkową bądź na zarządcy masy spadkowej lub wykonawcy testamentu. Osoba ta musi wyznaczyć dwie zaufane osoby do sporządzenia spisu inwentarza. Do spisu inwentarza należy załączyć informacje dotyczące powiązań rodzinnych spadkodawcy. W Finlandii akty stanu cywilnego są przechowywane zarówno w rejestrach kościelnych, jak i rejestrach urzędowych, dlatego też z wnioskiem o odpis urzędowy z tych rejestrów można zwrócić się do Biura Danych Cyfrowych i Demograficznych (Digi- ja väestötietovirasto) albo, w przypadku Wysp Alandzkich, do miejscowego Departamentu, albo do parafii, w której zmarły był zarejestrowany. Spis inwentarza należy przekazać fińskiemu urzędowi skarbowemu (Verohallinto) w terminie miesiąca od daty jego sporządzenia.

Po śmierci spadkodawcy spadkobierca testamentowy ma obowiązek przekazać testament spadkobiercom ustawowym za pośrednictwem urzędnika dokonującego doręczeń lub w inny możliwy do zweryfikowania sposób oraz dostarczyć im odpis testamentu poświadczony za zgodność z oryginałem. Aby podważyć testament, spadkobierca ustawowy musi wnieść pozew w terminie sześciu miesięcy od daty powiadomienia go o testamencie.

Do działu spadku można przystąpić dopiero po zakończeniu likwidacji masy spadkowej. Likwidacja masy spadkowej wiąże się z ustaleniem wartości majątku spadkowego, zaspokojeniem wierzycieli spadkodawcy i spłaceniem długów spadkowych oraz potwierdzeniem praw ewentualnych zapisobierców. Na potrzeby likwidacji masy spadkowej spadkobiercy wspólnie zarządzają majątkiem spadkowym, chyba że spadkodawca pozostawił szczególne dyspozycje dotyczące zarządu masą spadkową. Zamiast sprawować wspólny zarząd spadkobiercy mogą wystąpić do sądu o ustanowienie zarządcy masy spadkowej. Po przekazaniu zarządu spadkiem zarządcy spadkobiercy przestają sprawować wspólny zarząd i tracą prawo do podejmowania decyzji w kwestiach związanych ze spadkiem. Obowiązkiem zarządcy jest podejmowanie wszelkich czynności niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji masy spadkowej. Po zakończeniu likwidacji zarządca masy spadkowej powinien poinformować o tym spadkobierców i rozliczyć się z zarządu.

Po likwidacji masy spadkowej każdy spadkobierca ma prawo zażądać działu spadku. Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim lub w zarejestrowanym związku partnerskim, majątek musi zostać podzielony przed jego działem. Spadkobiercy mogą podzielić spadek w uzgodniony przez siebie sposób. W tym celu konieczne jest sporządzenie aktu działu spadku, który musi zostać następnie podpisany przez spadkobierców i poświadczony przez dwóch bezstronnych świadków.

Istnieje możliwość zwrócenia się do sądu o wyznaczenie osoby dokonującej działu spadku. Ma to zazwyczaj miejsce w przypadku, gdy spadkobiercy nie osiągną porozumienia w kwestii działu spadku. O ile nie postanowiono inaczej, osobą dokonującą działu spadku jest zarządca spadku lub wykonawca testamentu, jeżeli nie jest on spadkobiercą, w przypadku gdy osoby uprawnione do udziału spadkowego zwrócą się do niego o dokonanie działu spadku oraz jeżeli nie wyznaczono żadnej innej osoby do dokonania działu spadku.

Osoba dokonująca działu spadku ma obowiązek wskazać termin i miejsce działu spadku oraz zawiadomić o tym wszystkich spadkobierców w możliwy do zweryfikowania sposób. Osoba dokonująca działu spadku musi upewnić się, że spadkobiercy zgadzają się co do działu spadku. W przypadku osiągnięcia porozumienia spadek dzieli się odpowiednio. W przypadku braku porozumienia osoba dokonująca działu spadku musi podzielić spadek w taki sposób, aby każdy spadkobierca otrzymał jego część. Jeżeli działu spadku nie można dokonać w żaden inny sposób, sąd może zarządzić, na wniosek osoby dokonującej działu spadku, sprzedaż określonych lub – w stosownych przypadkach – wszystkich składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej przez osobę dokonującą działu spadku. Osoba dokonująca działu spadku sporządza i podpisuje akt działu spadku (*perinnönjakokirja*). Każdy spadkobierca może podważyć dział spadku przeprowadzony przez osobę dokonującą działu spadku w drodze wytoczenia powództwa przeciwko pozostałym spadkobiercom w terminie sześciu miesięcy od dnia dokonania działu spadku.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Zgodnie z prawem spadkobierca (*perillinen*) to osoba, którą wiąże ze zmarłym stosunek pokrewieństwa lub przysposobienia bądź która pozostawała ze zmarłym w związku małżeńskim. Zapisobiercą (*testamentinsaaja*) może być osoba fizyczna albo prawna.

Spadkobiercą ustawowym lub zapisobiercą może być wyłącznie osoba, która pozostawała przy życiu w chwili śmierci spadkodawcy. Wyjątkiem od tej zasady jest dziecko poczęte przed śmiercią spadkodawcy, które urodziło się żywe.

Spadkobierca ustawowy lub zapisobierca, który chce skorzystać z przysługujących mu praw, powinien przyjąć spadek/zapis lub zgłosić roszczenie wobec osoby lub osób, które otrzymały spadek. Jeżeli nie dokonano działu spadku, roszczenie kieruje się do osoby zarządzającej spadkiem. Z roszczeniem można również wystąpić do sądu. Uznaje się, że spadkobierca lub zapisobierca przyjął spadek lub zapis, jeżeli zgodził się zarządzać majątkiem spadkowym samodzielnie albo wspólnie z inną osobą, brał udział w przygotowaniu spisu inwentarza lub w dziale spadku lub podjął jakiekolwiek inne czynności związane ze spadkiem.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobierca nie ponosi żadnej odpowiedzialności osobistej za długi spadkodawcy. Spadkobierca, na którym spoczywa obowiązek sporządzenia spisu inwentarza, ponosi odpowiedzialność osobistą za długi spadkodawcy wyłącznie w przypadku, gdy nie wywiąże się z obowiązku przedłożenia spisu inwentarza w wyznaczonym terminie.

Długi spadkodawcy i długi spadkowe zostaną spłacone z majątku spadkowego. Spadkobiercy ponoszą jednak odpowiedzialność osobistą za wszelkie zaciągnięte przez nich długi lub zobowiązania obciążające spadek.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Dokumenty wymagane do zarejestrowania nieruchomości są różne w zależności od tego, czy spadkobierca nabył daną nieruchomość w drodze dziedziczenia ustawowego czy na mocy testamentu. Do wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze nieruchomości w następstwie dziedziczenia ustawowego należy załączyć spis inwentarza, akt działu spadku, informacje dotyczące powiązań rodzinnych spadkodawcy, ewentualnie dokumenty dotyczące podziału spadku oraz dokumenty dotyczące zrzeczenia się zachowku. Wnioskodawca musi również udowodnić, że dział spadku jest skuteczny, załączając do wniosku dokument o przyjęciu spadku podpisany przez wszystkich spadkobierców albo odpowiednie poświadczenie wydane przez sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkodawcy.

Do wniosku o dokonanie wpisu w rejestrze nieruchomości na podstawie testamentu należy załączyć spis inwentarza, informacje dotyczące powiązań rodzinnych spadkodawcy, oryginał testamentu, poświadczenie stwierdzające, że testament może zostać wykonany, oraz dowody potwierdzające, że wszyscy spadkobiercy zostali poinformowani o istnieniu testamentu. W przypadku gdy wykaz osób uprawnionych do dziedziczenia w spisie inwentarza

został poświadczony przez Biuro Danych Cyfrowych i Demograficznych (Digi- ja väestötietovirasto) lub Departament Stanu Wysp Alandzkich, do wniosku nie trzeba załączać informacji dotyczących powiązań rodzinnych spadkodawcy.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Nie jest obowiązkowe wystąpienie z wnioskiem o ustanowienie zarządcy masy spadkowej. W przypadku złożenia do sądu wniosku o ustanowienie zarządcy masy spadkowej sąd musi ustanowić zarządcę odpowiedzialnego za zarząd masy spadkowej. Wniosek może złożyć spadkobierca, wykonawca testamentu lub zapisobierca. Składniki majątku wchodzące w skład spadku można również oddać w zarząd zarządcy masy spadkowej na wniosek wierzyciela spadkowego lub wierzyciela spadkodawcy lub na wniosek osoby, która odpowiada za długi spadkodawcy.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

W razie braku dyspozycji testamentowej dotyczącej zarządu spadkiem spadkobiercy sprawują wspólny zarząd nad spadkiem. Spadkobiercy mogą również zawrzeć porozumienie w kwestii sprawowania wspólnego zarządu nad spadkiem, uzgadniając, że spadek nie zostanie podzielony do odwołania lub w określonym okresie.

Na mocy postanowienia sądu spadek może zostać oddany w zarząd zarządcy masy spadkowej. W takim przypadku spadkobiercy przestają sprawować wspólny zarząd i nie są już uprawnieni do podejmowania decyzji dotyczących spadku, nawet jednomyślnie.

Spadkodawca może powołać w testamencie konkretną osobę na wykonawcę testamentu. Zadaniem wykonawcy testamentu jest zapewnienie przeprowadzenia likwidacji spadku i wykonanie testamentu. W takich przypadkach wykonawca testamentu zajmuje się kwestiami, które w przeciwnym razie wchodziłyby w zakres obowiązków spadkobierców lub zarządcy masy spadkowej. Powołanie wykonawcy testamentu nie wyklucza ustanowienia zarządcy spadku. Jeżeli spadkodawca powołał w testamencie wykonawcę testamentu, wykonawca pełni funkcję zarządcy masy spadkowej, chyba że istnieją uzasadnione powody przemawiające przeciwko takiemu rozwiązaniu.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Wspólny zarząd spadkiem stanowi formę sprawowania zarządu na zasadzie jednomyślności, od której można odstąpić wyłącznie w ściśle określonych przypadkach. W przypadku wspólnego zarządu spadkobiercy reprezentują spadek wobec osób trzecich i mogą wspólnie działać w sądzie w charakterze strony pozywającej lub pozwanej w sprawach dotyczących spadku. Jeżeli nie udało się uzyskać zgody wszystkich spadkobierców, można jednak zastosować środki, które są właściwe w sytuacjach niecierpiących zwłoki. Spadkobiercy mogą również upoważnić konkretną osobę do podejmowania czynności związanych ze spadkiem.

Sąd ustanawia zarządcę masy spadkowej, a następnie przekazuje mu dokument, w którym wskazuje spadek objęty zarządem. Uprawnienia zarządcy obejmują wyłącznie spadek, do którego zarządu został on powołany przez sąd. Zarządca masy spadkowej reprezentuje spadek wobec osób trzecich. Ponadto jest uprawniony do działania w sądzie w charakterze powoda lub pozwanego w sprawach dotyczących spadku. Obowiązkiem zarządcy masy spadkowej jest dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do przeprowadzenia likwidacji masy spadkowej. Zarządca ma obowiązek konsultować się ze spadkobiercami w kwestiach, które mają istotne znaczenie dla jednego spadkobiercy lub większej ich liczby. Jednak nawet w takich przypadkach dokonanie czynności przez zarządcę nie jest uzależnione od uzyskania zgody spadkobierców.

Zakres uprawnień wykonawcy testamentu w trakcie likwidacji masy spadkowej zależy od treści testamentu. O ile w testamencie nie postanowiono inaczej, wykonawca testamentu ma takie same uprawnienia jak zarządca spadku.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Dokumentami potwierdzającymi status spadkobiercy lub zapisobiercy, sporządzanymi w toku postępowania spadkowego, są spis inwentarza i akt działu spadku

Spis inwentarza musi wskazywać spadkobierców ustawowych, majątek spadkowy i długi spadkowe, zapisobierców oraz małżonka pozostającego przy życiu (nawet jeśli taki małżonek nie jest uprawniony do udziału spadkowego).

Akt działu spadku stanowi podstawę przeprowadzenia działu spadku. Dokument ten nie stanowi jednak tytułu wykonawczego, tj. nie może zostać wykorzystany jako podstawa do wszczęcia postępowania w sprawie zajęcia lub jako instrument uprawniający do przekazania zarządu. Wszelkie środki egzekucyjne można podejmować wyłącznie na podstawie odrębnego prawomocnego orzeczenia sądu.

W Finlandii nie jest znana koncepcja formalnej mocy dowodowej dokumentu.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.

Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 15/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Szwecja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Każdy, kto ukończył 18 rok życia, jest uprawniony do sporządzenia testamentu. Testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony przez osobę cierpiącą na zaburzenia psychiczne. Aby testament był ważny, musi zostać sporządzony na piśmie i być podpisany przez spadkodawcę. Testament musi również zostać poświadczony i podpisany przez dwóch świadków, którzy stawili się jednocześnie. Świadków należy poinformować, że dokument, który poświadczają, jest testamentem, ale nie jest konieczne, aby znali jego treść.
Obaj świadkowie muszą mieć co najmniej 15 lat i nie mogą być małżonkiem, konkubentem/konkubiną, bratem/siostrą ani bezpośrednim krewnym lub powinowatym spadkodawcy. Osoba, która sama jest spadkobiercą lub której małżonek, konkubent/konkubina, brat/siostra, bezpośredni krewny lub powinowaty jest spadkobiercą na mocy testamentu, również nie może być świadkiem.
Spadkodawca może sporządzić tzw. „testament szczególny", w przypadku gdy nie jest w stanie sporządzić testamentu w opisany powyżej sposób z uwagi na chorobę lub wystąpienie innych wyjątkowych okoliczności. Testament może wówczas zostać sporządzony w formie ustnej w obecności dwóch świadków lub spisany odręcznie i opatrzony podpisem spadkodawcy.
Aby podważyć testament, należy wszcząć postępowanie sądowe w terminie sześciu miesięcy od daty jego otrzymania.
Rozrządzenie na wypadek śmierci jest ważne wyłącznie w przypadku, gdy dokonano go zgodnie z przepisami dotyczącymi sporządzania testamentów. Dlatego też umowy o spadek lub innego rodzaju umowy dotyczące przekazania majątku po śmierci nie wywołują żadnego skutku prawnego.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W Szwecji nie wprowadzono regulacji dotyczących rejestracji testamentów.
Aby upewnić się, że testament zostanie znaleziony oraz że możliwe będzie jego wykonanie po śmierci spadkodawcy, spadkodawca powinien wskazać zaufanej osobie miejsce, w którym znajduje się testament. Częstą praktyką jest powierzanie testamentów kancelariom prawnym lub bankom na przechowanie. Jeżeli po śmierci spadkodawcy nie uda się odnaleźć testamentu, zastosowanie mają przepisy dotyczące dziedziczenia ustawowego. W przypadku odnalezienia testamentu w późniejszym terminie dopuszcza się możliwość uchylenia działu spadku. Okres przedawnienia wynosi dziesięć lat.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim lub pozostawił dzieci, przysługujące mu prawo do rozrządzenia majątkiem podlega ograniczeniom.
Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, pozostający przy życiu małżonek dziedziczy majątek, którego wartość – wraz z majątkiem, który pozostający przy życiu małżonek otrzymał po dokonaniu działu majątku wspólnego, lub z majątkiem stanowiącym majątek odrębny małżonka – odpowiada czterokrotności kwoty bazowej określonej w rozdziale 2 § 6 i 7 szwedzkiego kodeksu ubezpieczeń społecznych (w 2014 r.: 44 400 SEK x 4 = 177 600 SEK) (zasada kwoty bazowej). Zasada ta obowiązuje, jeżeli masa spadkowa ma wystarczającą wartość. Oznacza to, że w przypadku gdy masa spadkowa nie osiąga tej wartości, pozostający przy życiu małżonek dziedziczy cały istniejący majątek. Postanowienia testamentów ograniczające wymienione prawo są nieważne.
Dzieci spadkodawcy są jego spadkobiercami w linii prostej i są uprawnione do zachowku. Zachowek jest równy połowie udziału spadkowego należnego spadkobiercom w linii prostej z mocy prawa. Zgodnie z prawem spadkobiercy w linii prostej są uprawnieni do równych udziałów spadkowych. Postanowienia testamentów ograniczające wymienione prawo są nieważne. Aby otrzymać zachowek, spadkobierca w linii prostej musi wystąpić o zmianę testamentu w terminie sześciu miesięcy od daty otrzymania testamentu.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

W przypadku braku szczególnego rozrządzenia majątkiem działu spadku dokonuje się zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego. Warunkiem posiadania prawa do dziedziczenia jest pozostawanie przy życiu w chwili śmierci spadkodawcy. Osoba, która została poczęta przed śmiercią spadkodawcy i która urodziła się żywa po jego śmierci, jest także uprawniona do dziedziczenia.
Zgodnie z prawem istnieją trzy grupy dziedziczenia. Do pierwszej grupy dziedziczenia należą dzieci lub wnuki spadkodawcy. Druga grupa dziedziczenia obejmuje rodziców i rodzeństwo spadkodawcy, natomiast trzecia – dziadków spadkodawcy i ich dzieci, tj. rodzeństwo rodziców spadkodawcy. Spadek jest dzielony równo pomiędzy każdą gałąź rodziny. Osoby z drugiej grupy dziedziczenia nie dziedziczą, jeżeli co najmniej jedna osoba z pierwszej grupy dziedziczenia pozostaje przy życiu. Osoby z trzeciej grupy dziedziczenia dziedziczą, jeżeli przy życiu nie pozostaje żaden spadkobierca z drugiej grupy dziedziczenia.
Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, spadek dziedziczy pozostający przy życiu małżonek. Po śmierci pozostającego przy życiu małżonka spadek dziedziczą wspólni spadkobiercy w linii prostej lub, w razie ich braku, spadkobiercy z drugiej lub trzeciej grupy dziedziczenia. Wspólni spadkobiercy w linii prostej są zatem również uprawnieni do odziedziczenia spadku po śmierci pozostającego przy życiu małżonka.
Jeżeli spadkodawca pozostawił spadkobierców w linii prostej, którzy nie są spadkobiercami w linii prostej pozostającego przy życiu małżonka, osoby te są uprawnione do otrzymania zachowku po śmierci spadkodawcy.
W przypadku braku spadkobierców spadek przechodzi na Szwedzki Fundusz Spadkowy (Allmänna Arvsfonden).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

Działu spadku dokonuje się zazwyczaj bez udziału jakichkolwiek organów. Po śmierci spadkodawcy dokonują go wspólnie osoby uprawnione do dziedziczenia, tj. współspadkobiercy. Są to: pozostający przy życiu małżonek lub konkubent/konkubina oraz spadkobiercy ustawowi i testamentowi. Spis inwentarza należy przekazać Szwedzkiemu Urzędowi Skarbowemu (Skatteverket) po upływie trzech miesięcy od dnia śmierci spadkodawcy. Spis inwentarza zawiera informacje o majątku spadkowym i długach spadkowych. W spisie inwentarza wskazuje się również osoby uprawnione do reprezentowania spadku.
Szwedzki Urząd Skarbowy jest ponadto organem właściwym do poszukiwania spadkobierców, których miejsce pobytu jest nieznane, poprzez zamieszczenie ogłoszenia w szwedzkim dzienniku urzędowym (Post-och Inrikes Tidningar).
Na wniosek dowolnego ze współspadkobierców sąd może orzec o przekazaniu majątku spadkowego w zarząd zarządcy masy spadkowej, przy czym sąd wyznacza tego zarządcę. Jeżeli współspadkobiercy nie będą w stanie dojść do porozumienia co do działu spadku, sąd powszechny wyznacza specjalną osobę do dokonania działu spadku (*skiftesman*), która może nakazać dokonanie działu spadku.
Sąd ten jest również właściwy do rozstrzygania sporów spadkowych.
Jeżeli którykolwiek ze współspadkobierców jest osobą małoletnią lub osobą nieposiadającą zdolności do czynności prawnych, ustanawia się kuratora (*god man*). Kuratora ustanawia inspektor ds. kurateli (*överförmyndare*).

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Spadkobierca nie musi w żaden szczególny sposób potwierdzać swojego prawa do spadku. Musi jednak ujawnić się oraz, jeżeli jest współspadkobiercą, uczestniczyć w zarządzaniu spadkiem.
Jeżeli osoba jest uprawniona do spadku na mocy testamentu, wówczas ma obowiązek – jeżeli chce skorzystać z przysługującego jej prawa – powiadomić o spadku osoby dziedziczące z ustawy. W tym celu spadkobierca testamentowy doręcza poświadczony odpis testamentu spadkobiercy lub spadkobiercom za

potwierdzeniem odbioru. Po otrzymaniu takiego powiadomienia spadkobierca ustawowy, który uważa, że testament powinien zostać uznany za nieważny, a także spadkobierca w linii prostej, który chce zmienić testament w celu otrzymania należnego mu zachowku, lub pozostający przy życiu małżonek, który zamierza powołać się na zasadę kwoty bazowej, mają sześć miesięcy na wszczęcie postępowania sądowego w sprawie stwierdzenia nieważności testamentu.
Spadkobierca zmarłego w linii prostej może zrzec się przysługującego mu prawa do dziedziczenia na rzecz pozostającego przy życiu małżonka. Nie jest to zrzeczenie się dziedziczenia *sensu stricto*, lecz raczej odroczenie prawa do dziedziczenia. Spadkobierca w linii prostej będzie uprawniony do dziedziczenia również po pozostającym przy życiu małżonku i po śmierci tego małżonka odziedziczy jego udział spadkowy. Jeżeli spadkobierca w linii prostej nie dożyje śmierci pozostającego przy życiu małżonka, wówczas w jego miejsce dziedziczy spadkobierca tego spadkobiercy.
Spadkobierca lub zapisobierca może zrzec się dziedziczenia bezpośrednio przed spadkodawcą, tj. przed jego śmiercią. O ile nie określono inaczej, zrzeczenie się dziedziczenia ma zastosowanie również do spadkobierców tego spadkobiercy lub zapisobiercy. Spadkobierca w linii prostej lub jego spadkobiercy są jednak zawsze uprawnieni do otrzymania należnego im zachowku.
Jeżeli spadkobierca lub zapisobierca nie ujawni się lub nie skorzysta z przysługującego mu prawa do dziedziczenia, Szwedzki Urząd Skarbowy może wezwać go do skorzystania z tego prawa w terminie sześciu miesięcy od dnia otrzymania wezwania. Jeżeli spadkobierca lub zapisobierca nie skorzystają z przysługującego im prawa, wówczas utracą prawo do dziedziczenia. Spadek można odrzucić do momentu dokonania jego działu.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Po śmierci spadkodawcy współspadkobiercy, tj. pozostający przy życiu małżonek lub konkubent/konkubina oraz spadkobiercy ustawowi i testamentowi, muszą wspólnie zarządzać majątkiem pozostawionym przez spadkodawcę. Odpowiadają oni za sporządzenie spisu inwentarza i przekazanie go Szwedzkiemu Urzędowi Skarbowemu. Jeżeli wartość majątku spadkowego przewyższa długi spadkowe, wówczas nadwyżkę dzieli się zgodnie z ustawą lub postanowieniami testamentowymi. Działu spadku dokonuje się w drodze sporządzenia aktu działu spadku przez spadkobierców ustawowych i testamentowych. Akt działu spadku musi zostać sporządzony na piśmie i być podpisany przez spadkobierców. Jeżeli spadkobiercy nie dojdą do porozumienia co do działu spadku, można wyznaczyć osobę dokonującą działu spadku i przeprowadzić przymusowy dział spadku. Jeżeli spadkodawca powołał wykonawcę testamentu, działu spadku dokonuje wykonawca.
Jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim lub w konkubinacie, zazwyczaj przed działem spadku dokonuje się zniesienia majątku wspólnego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Status spadkobiercy nabywa się z mocy prawa. Spadkobiercą może zostać osoba, która pozostaje przy życiu w chwili śmierci spadkodawcy albo która została poczęta przed śmiercią spadkodawcy i urodziła się żywa po jego śmierci. Istnieją trzy grupy osób uprawnionych do dziedziczenia; aby uzyskać dodatkowe informacje na ten temat, zob. odpowiedź na pytanie 4.
Zapisobiercą zostaje osoba, która została powołana do spadku na mocy ważnego testamentu. Jeżeli zapisobierca nie dożył chwili śmierci spadkodawcy, w prawa zapisobiercy wstępują jego krewni, jeżeli są uprawnieni do dziedziczenia zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Nie, spadkobiercy nie odpowiadają za długi spadkodawcy. Z chwilą śmierci spadkodawcy jego majątek i długi tworzą masę spadkową. Masa spadkowa ma osobowość prawną, a zatem własne prawa i obowiązki. Jeżeli długi przewyższają wartość majątku spadkowego, ogłasza się upadłość masy spadkowej; w takim przypadku nie można dokonać działu spadku.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Każda osoba, która nabyła nieruchomość z prawem własności, musi zwrócić się o wpisanie nabycia do rejestru (rejestracja tytułu własności) w Szwedzkim Krajowym Urzędzie Geodezyjnym (https://www.lantmateriet.se/), zwykle w terminie trzech miesięcy od dnia nabycia. Osoba występująca z wnioskiem o rejestrację tytułu własności musi przedłożyć tytuł własności oraz inne dokumenty konieczne do udowodnienia nabycia. Oznacza to na przykład, że w przypadku zakupu nieruchomości wnioskodawca musi przedłożyć m.in. umowę sprzedaży. Jeżeli nieruchomość została odziedziczona, w niektórych sytuacjach (np. jeżeli jest tylko jeden spadkobierca) wystarczające jest przedłożenie wyłącznie oryginału zarejestrowanego spisu inwentarza wraz z jego poświadczonym odpisem. W pozostałych przypadkach należy przedłożyć oryginał aktu działu spadku wraz z jego poświadczonym odpisem. Przedłożenie innego rodzaju dokumentów, na przykład zgody inspektora ds. kurateli, również może okazać się konieczne, jeżeli jednym ze współspadkobierców jest małoletni lub osoba nieposiadająca zdolności do czynności prawnych. W niektórych przypadkach osoba może wystąpić o zarejestrowanie tytułu do nieruchomości, przedkładając ważny testament, zamiast aktu działu spadku.
Za właściciela nieruchomości uznaje się osobę, która jako ostatnia wystąpiła z wnioskiem o zarejestrowanie tytułu własności.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Ustanowienie zarządcy masy spadkowej jest obowiązkowe, jeżeli jeden ze współspadkobierców wniesie o jego ustanowienie. Zapisobierca, tj. osoba, której zapisano określony składnik majątku w testamencie, również jest uprawniony do zwrócenia się o ustanowienie zarządcy masy spadkowej. Zarządcę masy spadkowej ustanawia właściwy sąd. Zarządca musi dysponować wiedzą niezbędną do zarządzania spadkiem.
Spadkodawca może zaznaczyć w swoim testamencie, że powierza zarząd spadkiem wykonawcy testamentu, a nie spadkobiercom ustawowym i testamentowym.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

W pierwszej kolejności są to współspadkobiercy, tj. pozostający przy życiu małżonek lub konkubent/konkubina oraz spadkobiercy ustawowi i testamentowi. Współspadkobiercy muszą być wskazani w spisie inwentarza. Jeżeli ustanowiono zarządcę masy spadkowej lub powołano wykonawcę testamentu, wówczas – zamiast współspadkobierców – do reprezentowania masy spadkowej uprawnione są te osoby.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca masy spadkowej jest zobowiązany do monitorowania składników majątku i długów wchodzących w skład spadku oraz do zarządu masą spadkową. Do jego obowiązków należy również ustalenie spadkobierców lub zapisobierców w celu dokonania działu spadku, zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego lub zgodnie z treścią testamentu. Dlatego też zarządca masy spadkowej jest uprawniony do dokonywania czynności prawnych wymaganych w tym celu. Zakres uprawnień zarządcy masy spadkowej podlega pewnym ograniczeniom, np. zarządca może sprzedać nieruchomość wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody wszystkich współspadkobierców lub – w przypadku braku możliwości uzyskania zgody – po uzyskaniu zgody właściwego sądu rejonowego.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Najczęściej wydawanymi dokumentami są spis inwentarza oraz akt działu spadku.
Spis inwentarza: po zakończeniu procedury sporządzenia spisu inwentarza, do udziału w której należy wezwać wszystkich spadkobierców i zapisobierców, sporządza się spis inwentarza, który należy następnie przekazać Szwedzkiemu Urzędowi Skarbowemu. Spis inwentarza zawiera m.in. informacje o

spadkobiercach i zapisobiercach oraz o składnikach majątku spadkowego i długach spadkowych. Osoba dysponująca najpełniejszą wiedzą na temat spadku, tj. osoba przedstawiająca spis inwentarza, poświadcza pod przysięgą, że informacje zawarte w spisie inwentarza są prawidłowe. Dwie osoby muszą poświadczyć, że informacje zawarte w spisie inwentarza są wyczerpujące i prawidłowe. Do spisu inwentarza należy załączyć testament i umowę majątkową małżeńską, następnie spis inwentarza zostaje zarejestrowany przez Szwedzki Urząd Skarbowy. Zarejestrowany spis inwentarza wywołuje skutki cywilnoprawne. Dokument ten, sam lub w połączeniu z aktem działu spadku, stanowi poświadczenie dla współspadkobierców, np. do celów wypłacenia środków pieniężnych z rachunku bankowego (rachunków bankowych) spadkodawcy oraz przy składaniu wniosku o zarejestrowanie tytułu własności do nieruchomości.
Akt działu spadku: przy dokonywaniu działu spadku należy sporządzić akt działu spadku. Akt działu spadku musi zostać sporządzony na piśmie i być podpisany przez wszystkich spadkobierców lub zapisobierców. Akt działu spadku wywołuje skutki cywilnoprawne i stanowi dokument poświadczający dla współspadkobierców.
W prawie szwedzkim obowiązuje zasada swobodnej oceny dowodów, co oznacza, że nie istnieją żadne przepisy regulujące moc dowodową poszczególnych dokumentów.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020
Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Anglia i Walia

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?
Spadkodawca lub spadkodawcy dokonują rozrządzenia majątkiem. Nie ma wymogu skorzystania z doradztwa prawnego ani zaangażowania prawnika praktyka.
2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?
Nie istnieje wymóg rejestrowania testamentu.
3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?
Nie, ale pewni członkowie rodziny oraz osoby pozostające na utrzymaniu spadkodawcy mogą złożyć wniosek do sądu o przyznanie zabezpieczenia finansowego z majątku spadkowego na podstawie ustawy o dziedziczeniu z 1975 r. (zabezpieczenie przysługujące członkom rodziny i osobom pozostającym na utrzymaniu).
4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?
Na mocy ważnego testamentu w chwili śmierci spadkodawcy zarząd jego majątkiem obejmują wykonawcy (osobiści przedstawiciele spadkodawcy).
W testamencie nie dokonuje się rozporządzenia majątkiem na rzecz osób uprawnionych.
Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu lub sporządził go w ograniczonym zakresie, podziału majątku dokonuje się zgodnie z ustawą o zarządzie majątkiem spadkowym z 1925 r. (z późniejszymi zmianami).
5 Jaki organ jest właściwy:
5.1 w sprawach dziedziczenia?
5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?
5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?
5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?
Zarząd majątkiem spadkodawcy powierzany jest jego osobistym przedstawicielom, którzy mogą przyjmować deklaracje o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku, zapisu lub zachowku. Mogą oni zwrócić się do sądu o ustanowienie upoważnienia do zarządu masą spadkową [w przypadku testamentu jest to dokument poświadczający autentyczność testamentu i przyznający jego wykonawcom prawo działania zgodnie z dyspozycjami w nim zawartymi (*probate*), a w przypadku dziedziczenia ustawowego – pismo uprawniające do zarządu majątkiem (*letters of administration*)]. Dokument ten potwierdza uprawnienia do zarządu majątkiem zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia ustawowego. Spory dotyczące uprawnień do dziedziczenia lub dotyczące upoważnienia do zarządu masą spadkową mogą być skierowane do sądu. Postępowanie sądowe podlega przepisom postępowania nieprocesowego (prawo spadkowe) lub przepisom postępowania cywilnego.
6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)
Osobiści przedstawiciele spadkodawcy są odpowiedzialni za ustalenie i zgromadzenie składników majątku spadkowego, spłatę długów zmarłego (w tym zapłatę podatku od spadków) oraz dokonanie podziału reszty spadkowej między spadkobierców zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia beztestamentowego.
7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Spadkodawca może określić spadkobierców lub zapisobierców, sporządzając ważny testament. W braku ważnego testamentu osoby uprawnione określa się według zasad dziedziczenia. Osoby te uzyskują uprawnienie do dziedziczenia z chwilą śmierci spadkodawcy albo – w przypadku osób, które stały się spadkobiercami w wyniku śmierci spadkobiercy lub zapisobiercy w trakcie zarządu masą spadkową – w chwili śmierci osoby uprzednio uprawnionej.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Nie. Długi obciążają majątek zmarłego.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Jak wspomniano w odpowiedzi na pytanie 5, zarząd majątkiem spadkodawcy powierza się jego przedstawicielom osobistym. W ramach zarządu spadkiem osobiści przedstawiciele spadkodawcy dokonują przeniesienia własności nieruchomości na rzecz uprawnionego spadkobiercy. Spadkobierca przedstawia dowód przyznania odpowiedniego upoważnienia (*grant of representation*) oraz dokonania stosownego wpisu do rejestru nieruchomości zgodnie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi wpisów do rejestru nieruchomości.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy zarządzają spadkiem oraz dokonują podziału aktywów netto majątku. Sposób przekazania aktywów majątku zależy od ich charakteru. Własność niektórych składników majątku może być przeniesiona przez ich wydanie. Pieniądze mogą zostać wypłacone w formie czeku. Zob. pytanie 9 dotyczące nieruchomości.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 31/08/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Irlandia Północna

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Rozrządzenia na wypadek śmierci można dokonać w drodze postępowania sądowego (w przypadku braku testamentu) lub na mocy testamentu. Nie istnieje wymóg sporządzenia testamentu. Osoba, która zdecyduje się sporządzić testament, może to zrobić z pomocą prawnika lub bez takiej pomocy. Nie ma wymogu skorzystania z doradztwa prawnego ani zaangażowania prawnika.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Nie istnieje wymóg rejestrowania testamentu. Wysoki Trybunał w Irlandii Północnej przechowuje jednak testamenty za odpowiednią opłatą.
Na mocy testamentu w chwili śmierci spadkodawcy zarząd jego majątkiem obejmują wykonawcy (osobiści przedstawiciele spadkodawcy). W testamencie nie dokonuje się rozporządzenia majątkiem.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Tak, mogą występować ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem. Na przykład udziały w majątku należące do współdzierżawców przechodzą automatycznie na żyjących współdzierżawców na podstawie prawa do dzierżawy całego majątku w wypadku śmierci współdzierżawcy (klauzula *survivorship*).

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu lub sporządził go w ograniczonym zakresie, podział majątku zostanie dokonany zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego, określonymi w ustawie o zarządzie masą spadkową (Irlandia Północna) z 1955 r. (z późniejszymi zmianami).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zarząd majątkiem spadkodawcy powierza się jego osobistym przedstawicielom. Mogą oni zwrócić się do sądu o ustanowienie upoważnienia do zarządu masą spadkową [w przypadku testamentu jest to dokument poświadczający autentyczność testamentu i przyznający jego wykonawcom prawo działania zgodnie z dyspozycjami w nim zawartymi (*probate*), a w przypadku dziedziczenia ustawowego – pismo uprawniające do zarządu majątkiem (*letters of administration*)]. Dokument ten potwierdza uprawnienia do zarządu majątkiem zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia ustawowego. Spory dotyczące uprawnień do dziedziczenia lub dotyczące upoważnienia do zarządu masą spadkową mogą być skierowane do sądu. Postępowanie sądowe podlega przepisom regulaminu sądów hrabstw (Irlandii Północnej) z 1981 r. oraz regulaminu wymiaru sprawiedliwości (Irlandii Północnej) z 1980 r.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy są odpowiedzialni za ustalenie i zgromadzenie składników majątku spadkowego, spłatę długów zmarłego (w tym zapłatę podatku od spadków) oraz dokonanie podziału reszty spadkowej między spadkobierców zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia beztestamentowego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Z chwilą śmierci spadkodawcy, albo – w przypadku osób, na rzecz których dokonano rozrządzenia i które zmarły w trakcie podziału majątku – w chwili śmierci osoby uprzednio uprawnionej.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Nie. Długi obciążają majątek zmarłego.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

W ramach zarządu spadkiem osobiści przedstawiciele spadkodawcy dokonują przeniesienia własności nieruchomości na rzecz uprawnionego spadkobiercy. Może zaistnieć konieczność przedstawienia przez spadkobiercę dowodu przyznania odpowiedniego upoważnienia (*grant of representation*) oraz dokonania stosownego wpisu do rejestru nieruchomości oraz rejestru tytułów prawnych do nieruchomości zgodnie z przepisami dotyczącymi wpisów do rejestru nieruchomości (Irlandii Północnej) z 1994 r. lub przepisami dotyczącymi rejestracji tytułów prawnych do nieruchomości (Irlandii Północnej) z 1997 r.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy zarządzają spadkiem oraz dokonują podziału aktywów netto majątku. Sposób przekazania aktywów majątku zależy od ich charakteru. Własność niektórych składników majątku może być przeniesiona przez ich wydanie. Pieniądze mogą zostać wypłacone w formie czeku. Zob. pytanie 9 dotyczące nieruchomości.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 24/08/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Szkocja

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Spadkodawca może dokonać rozrządzenia majątkiem na rzecz innych osób na wypadek śmierci, sporządzając testament. Zgodnie z ustawą o formie pisemnej dokumentów (Szkocja) z 1995 r. od 1 sierpnia 1995 r. każdy testament musi być sporządzony w formie pisemnej i opatrzony podpisem spadkodawcy.

Osobom fizycznym może również przysługiwać prawo współwłasności ruchomości i nieruchomości oraz *right of survivorship* (klauzula *survivorship*, oznaczająca prawa spadkobiercy powstałe wskutek śmierci współspadkobierców).

Osobom fizycznym może również przysługiwać prawo własności nieruchomości lub udziału w niej z osobami trzecimi, z uwzględnieniem klauzuli szczególnego przeznaczenia majątku lub udziału w nim tej osoby na korzyść innej osoby na wypadek śmierci.

Jeżeli testament nie został sporządzony i nie obowiązuje klauzula *survivorship* ani klauzula szczególnego przeznaczenia, majątek zostanie przekazany zgodnie z przepisami ustawy o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W Szkocji nie ma wymogu rejestracji testamentu.

Tytuł własności nieruchomości, w tym tytuł przysługujący na podstawie klauzuli szczególnego przeznaczenia lub klauzuli *survivorship* jest rejestrowany w rejestrze chronologicznym (Register of Sasines) lub rejestrze nieruchomości (Land Register of Scotland).

W niektórych przypadkach tytuł własności ruchomości, w tym ruchomości objętych klauzulą szczególnego przeznaczenia lub klauzulą *survivorship* jest rejestrowany, na przykład w księdze akcyjnej spółki.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Na podstawie prawa szkockiego dziecko lub pozostający przy życiu małżonek/zarejestrowany partner jest uprawniony do występowania z roszczeniami do majątku ruchomego w przypadku śmierci rodzica/małżonka/zarejestrowanego partnera, nawet jeśli zmarły pozostawił testament. Praw tych nie można pozbawić przez wydziedziczenie. Dzieci mają prawo do jednej trzeciej majątku ruchomego zmarłego (pieniądze, akcje itp.), jeżeli żyje małżonek lub zarejestrowany partner zmarłego lub do połowy majątku w przypadku braku pozostającego przy życiu małżonka lub zarejestrowanego partnera. Małżonek /zarejestrowany partner pozostający przy życiu ma prawo do jednej trzeciej majątku ruchomego zmarłego (pieniądze, akcje itp.), jeżeli zmarły miał dzieci, lub do połowy majątku, jeżeli zmarły nie pozostawił potomstwa.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Majątek przekazywany jest zgodnie z ustawą o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r. w kolejności podanej poniżej.

a) PRAWA UPRZYWILEJOWANE

Wdowie, wdowcowi, zarejestrowanemu partnerowi pozostającemu przy życiu (współmałżonkowi/zarejestrowanemu partnerowi pozostającemu przy życiu), przysługują uprzywilejowane prawa do majątku zmarłego małżonka lub zarejestrowanego partnera.

Jeśli zmarły posiadał dom, a pozostający przy życiu współmałżonek/zarejestrowany partner mieszkał w nim, przysługują mu prawa do własności tego domu wraz z meblami oraz jego wyposażeniem, z zastrzeżeniem pewnych ograniczeń. Współmałżonek/zarejestrowany partner pozostający przy życiu może ubiegać się o przyznanie prawa własności:

domu, jeżeli jego wartość nie przekracza 473 000 funtów.

wyposażenia oraz mebli do wartości 29 000 funtów.

jeżeli zmarły pozostawił dzieci lub zstępnych, współmałżonek/zarejestrowany partner pozostający przy życiu ma prawo uzyskania w pierwszej kolejności kwoty z majątku spadkowego, nieprzekraczającej 50 000 funtów; jeżeli zmarły nie pozostawił dzieci lub zstępnych, współmałżonek/zarejestrowany partner pozostający przy życiu ma prawo uzyskania w pierwszej kolejności kwoty z majątku spadkowego nieprzekraczającej 89 000 funtów.

b) UPRAWNIENIA

Jeżeli po zaspokojeniu „praw uprzywilejowanych” pozostały jeszcze aktywa majątkowe, małżonkowi lub zarejestrowanemu partnerowi pozostającemu przy życiu oraz dzieciom przysługują pewne „uprawnienia” do „majątku ruchomego” zmarłego określone w odpowiedzi na pytanie 3 powyżej.

c) POZOSTAŁY MAJĄTEK

Po zaspokojeniu praw uprzywilejowanych i uprawnień pozostała część majątku z dziedziczenia ustawowego rozdzielana jest zgodnie z przepisami prawa, w następującej kolejności:

dzieci

jeżeli rodzice i rodzeństwo pozostają przy życiu, rodzice i rodzeństwo dziedziczą po połowie majątku spadkowego

rodzeństwo, jeżeli rodzice nie żyją

rodzice, jeżeli brak rodzeństwa

pozostający przy życiu małżonek lub zarejestrowany partner

wujowie i ciotki rodzica (po obu stronach)

dziadkowie (po obu stronach)

rodzeństwo dziadków (po obu stronach)

inni wstępni – o dalszym stopniu pokrewieństwa niż dziadkowie

Korona

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

W większości przypadków wykonawcy testamentu (wskazani w testamencie lub wyznaczeni przez *sheriff court*) muszą uzyskać zaświadczenie (*grant of confirmation*) od sądu. Zaświadczenie potwierdza uprawnienie wykonawcy testamentu do zarządu majątkiem spadkowym określonym w spisie inwentarza majątku spadkowego, który załączony jest do wniosku o wydanie zaświadczenia, oraz uprawnia wykonawcę do zajmowania się wszystkimi kwestiami dotyczącymi dziedziczenia w związku z tym majątkiem.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

W większości przypadków majątkiem spadkowym zarządza wykonawca testamentu, wyznaczony w testamencie lub powołany przez sąd typu *sheriff court* (*executor dative*), jeżeli spadkodawca nie pozostawił ważnego testamentu lub wyznaczeni w testamencie wykonawcy nie są w stanie zarządzać spadkiem lub nie chcą przyjąć tego obowiązku.

W większości przypadków wykonawca testamentu musi zwrócić się do *sheriff court* z wnioskiem o wydanie odpowiedniego zaświadczenia.

Przed podjęciem obowiązków związanych z zarządem spadkiem wykonawca testamentu wyznaczony przez sąd (*executor dative*) będzie zobowiązany do wykupienia ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej (*bond of caution*), z wyjątkiem przypadków, gdy masa spadkowa nie jest klasyfikowana jako masa spadkowa o niewielkiej wartości (*small estate*) oraz niektórych innych ograniczonych przypadków.

Wraz z wnioskiem o wydanie zaświadczenia należy przedłożyć spis inwentarza wyszczególniający wszystkie składniki majątku spadkowego wraz z testamentem, jeżeli został on sporządzony.

Sąd wydaje zaświadczenie dotyczące spisu inwentarza majątku spadkowego; do obowiązków wykonawcy należy określenie składników majątku spadkowego.

Po ich ustaleniu wykonawca jest zobowiązany do uregulowania wszystkich długów spadkowych oraz należnego podatku przed dokonaniem działu spadku zgodnie z testamentem lub przepisami ustawy o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

W przypadku gdy sporządzono testament zostaną w nim określeni spadkobiercy lub kategorie spadkobierców, którzy powinni otrzymać część lub całość majątku spadkowego z zastrzeżeniem wszelkich roszczeń wynikających z określonych uprawnień.

W przypadku gdy nie sporządzono testamentu, uprawnienia i porządek dziedziczenia zostały określone w ustawie o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r.

W przypadku gdy nie sporządzono testamentu, konkubent pozostający przy życiu – w terminie sześciu miesięcy od śmierci partnera – może również wystąpić do sądu o przyznanie prawa do części majątku spadkowego na podstawie ustawy prawo rodzinne (Szkocja) z 2006 r.

„Nabycie praw” oznacza chwilę, w której osoba, na rzecz której dokonano rozrządzenia majątkiem, nabywa „prawo własności” do przedmiotu dyspozycji testamentowej. Na podstawie ustawy o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r. majątek spadkowy powierza się wykonawcy ze względu na konieczność zarządzania nim. Na tym etapie spadkobierca nabywa roszczenie wobec wykonawcy o przekazanie mu przez wykonawcę przedmiotu dyspozycji testamentowej. Jeżeli przedmiot dyspozycji testamentowej zostaje przekazany spadkobiercy, nabywa on „prawo rzeczowe”.
Termin nabycia praw zależy od zamiarów spadkodawcy, określonych w testamencie.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Wykonawca zobowiązany jest do uregulowania wszystkich długów spadkowych przed przekazaniem majątku spadkowego spadkobiercom. Nie należy rozrządzać majątkiem spadkowym przed upływem sześciu miesięcy od dnia śmierci spadkodawcy, aby umożliwić wierzycielom zgłoszenie roszczeń. Jeżeli wierzyciel nie zgłosi roszczenia w terminie sześciu miesięcy, a wykonawca przekaże majątek spadkowy spadkobiercom, są oni teoretycznie odpowiedzialni za wszelkie zobowiązania w zakresie, w jakim dziedziczą majątek spadkowy.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Tytuł własności nieruchomości może zostać przekazany spadkobiercy w formie rozrządzenia, które powinno zostać wpisane do rejestru nieruchomości w Szkocji, albo przez dołączenie do zaświadczenia stosownego podpisanego dokumentu (*docket*).
W przypadku gdy zastosowanie ma klauzula *survivorship*, tytuł własności automatycznie przechodzi na współwłaściciela pozostającego przy życiu, a odpis aktu zgonu należy umieścić razem z aktem własności.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Wydanie zaświadczenia przez sąd nie jest wymagane we wszystkich przypadkach – niektórzy zarządzający majątkiem spadkowym wypłacają środki mimo tego, że sąd nie wydał im zaświadczenia. Jeśli wymagane jest zaświadczenie, należy powołać wykonawcę wyznaczonego w testamencie lub złożyć wniosek o powołanie wykonawcy przez sąd.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Wykonawca testamentu powołany na podstawie testamentu lub przez sąd, na rzecz którego sąd wydał zaświadczenie, zarządza majątkiem spadkowym.
W niektórych przypadkach zarządzający majątkiem spadkowym przekazują jednak majątek spadkodawcy, mimo tego, że sąd nie wydał im zaświadczenia.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządzający ma uprawnienia do zgromadzenia składników majątku określonych w spisie inwentarza we wniosku o wydanie zaświadczenia;
do uregulowania długów i podatków;
do dokonania działu aktywów wchodzących w skład spadku między spadkobierców na mocy testamentu lub, gdy nie sporządzono testamentu, na podstawie ustawy o dziedziczeniu (Szkocja) z 1964 r.;
do dochodzenia zaspokojenia wierzytelności zmarłego.
Jeżeli spadkodawca doznał poważnych obrażeń ciała przed śmiercią, wykonawca ma prawo dochodzić odszkodowania na prawach strony.
Wykonawca ma prawo kontynuować postępowanie o odszkodowanie z tytułu szkody na osobie, które zostało wszczęte przez zmarłego przed jego śmiercią i nie zostało zakończone.
Jeśli zmarły dochodził roszczeń odszkodowawczych z tytułu zniesławienia, a postępowanie nie było zakończone w chwili jego śmierci, prawo do dochodzenia odszkodowania może przejść na wykonawcę.
Jeżeli zmarły miał prawo do odszkodowania za naruszenie umowy, może być ono podstawą wniesienia roszczenia przez wykonawcę lub kontynuacji postępowania.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Nie ma konieczności wydawania dokumentów potwierdzających status i prawa spadkobierców. Składniki majątku przekazywane są spadkobiercom przez wykonawcę testamentu zarządzającego spadkiem; w niektórych przypadkach oznacza to formalne przeniesienie oraz potencjalną rejestrację tytułu własności. Jak wspomniano powyżej, jeżeli zastosowanie ma klauzula *survivorship*, tytuł własności automatycznie przechodzi na właściciela pozostającego przy życiu, przy czym odpis świadectwa zgonu należy załączyć do aktu własności. Nawet jeżeli nie ma konieczności uiszczenia podatku od spadku, w Szkocji należy złożyć stosowny formularz podatkowy w ramach procesu zatwierdzania (*confirmation*).

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 30/08/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Prawo spadkowe - Gibraltar

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z Radą Notariatów Unii Europejskiej (CNUE).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Spadkodawca lub spadkodawcy dokonują rozrządzenia majątkiem. Nie ma wymogu korzystania z doradztwa prawnego lub zaangażowania prawnika praktyka.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

Nie istnieje wymóg rejestrowania testamentu.

Wykonawcy testamentu (osobiści przedstawiciele) spadkodawcy uzyskują uprawnienia do zarządu majątkiem w momencie śmierci spadkodawcy na podstawie jego testamentu. W następstwie tej czynności nie dokonuje się rozrządzenia majątkiem.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachowek)?

Nie.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu lub sporządził go w ograniczonym zakresie, dział spadku zostanie przeprowadzony zgodnie z przepisami dotyczącymi dziedziczenia ustawowego, określonymi w ustawie o sprawowaniu zarządu majątkiem masy spadkowej z 1933 r. (z późniejszymi zmianami).

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Zarząd majątkiem spadkodawcy powierzany jest jego osobistym przedstawicielom. Mogą oni zwrócić się do sądu o wydanie upoważnienia do zarządu masą spadkową (dokument poświadczający autentyczność testamentu i przyznający wykonawcom testamentu prawo działania zgodnie z dyspozycjami zawartymi w testamencie (*probate*) i pismo uprawniające do zarządu majątkiem (*letters of administration*) w przypadku dziedziczenia ustawowego. Dokument ten potwierdza uprawnienia do zarządu majątkiem zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia ustawowego. Spory dotyczące uprawnień do dziedziczenia lub dotyczące upoważnienia do zarządu masą spadkową mogą być kierowane do sądu. Postępowanie sądowe podlega przepisom postępowania nieprocesowego (prawo spadkowe) lub przepisom ustawy o postępowaniu cywilnym.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy są odpowiedzialni za ustalenie i zgromadzenie składników majątku spadkowego, spłatę długów zmarłego oraz dokonanie podziału reszty spadkowej między spadkobierców zgodnie z testamentem lub zasadami dziedziczenia beztestamentowego.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Z chwilą śmierci spadkodawcy, albo – w przypadku osób, na rzecz których dokonano rozrządzenia i które zmarły w trakcie podziału majątku – w momencie śmierci osoby uprzednio uprawnionej.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Nie. Długi obciążają majątek zmarłego.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

W ramach zarządu spadkiem osobiści przedstawiciele spadkodawcy dokonują przeniesienia własności nieruchomości na rzecz uprawnionego spadkobiercy. Spadkobierca przedstawia dowód wydania odpowiedniego upoważnienia (*grant of representation*) oraz dokonania stosownego wpisu do rejestru nieruchomości zgodnie z odpowiednimi przepisami dotyczącymi wpisów do rejestru nieruchomości ustawy o tytułach własności nieruchomości na Gibraltarze z 2011 r.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zobacz odpowiedź na pytanie 9.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Osobiści przedstawiciele spadkodawcy zarządzają spadkiem oraz dokonują podziału aktywów netto majątku. Sposób przekazania aktywów majątku zależy od ich charakteru. Własność niektórych składników majątku może być przeniesiona przez ich wydanie. Pieniądze mogą zostać wypłacone w formie czeku. Zob. pytanie 9 dotyczące nieruchomości.

Ta strona jest częścią portalu Twoja Europa.
Państwa opinia na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 16/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.